

***Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej
i przestrzennej Obszaru Strategicznej
Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska
(OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska)***

INICJATYWAŁOKALNA.PL
SP. Z O.O.

Sierpień 2021

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Metodyka opracowania diagnozy	7
2. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego – dostępność komunikacyjna i mobilność	10
3. Ludność, zachodzące procesy demograficzne i rozwój w wymiarze społecznym	15
4. Gospodarka i rynek pracy	42
5. Środowisko naturalne i infrastruktura	69
6. Kultura i dziedzictwo kulturowe	96
7. Sport, rekreacja i turystyka.....	105
8. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	111
9. Bezpieczeństwo publiczne	126
10. Polityka społeczna.....	128
11. Edukacja i wychowanie.....	135
12. Kapitał społeczny	141
13. Finanse samorządowe	148
14. Uzdrawiskowy charakter obszaru	160
15. Obszary Strategicznej Interwencji.....	171
16. Analiza SWOT	174
17. Podsumowanie i wnioski z diagnozy	177
17.1. Ogólny wskaźnik rozwoju gminy	177
17.2. Wyniki badania ankietowego	189
17.3. Wnioski z diagnozy	190
Spis tabel	196
Spis map	199
Spis rysunków	201
Spis załączników	205

Wstęp

Wyzwania, związane z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2021–2027 oraz wejściem w życie przepisów wprowadzonych *Ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378), powodują konieczność opracowania przez jednostki samorządu terytorialnego strategii rozwoju zintegrowanych z nowymi przepisami. Opracowanie strategii jest niezbędne w celu kierunkowania i zabezpieczenia ciągłości polityki rozwoju gminy oraz stanowi kluczowy instrument pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację planowanych przez nią zadań.

Przedstawiona diagnoza stanowi punkt wyjścia oraz bazę do opracowania *Strategii Rozwoju dla Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrowiska* zwanej dalej Strategią OSI Świętokrzyskie Uzdrowiska, który jest jednym z obszarów strategicznej interwencji województwa świętokrzyskiego.

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) to terytoria, do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Wyróżnić można dwa rodzaje OSI:

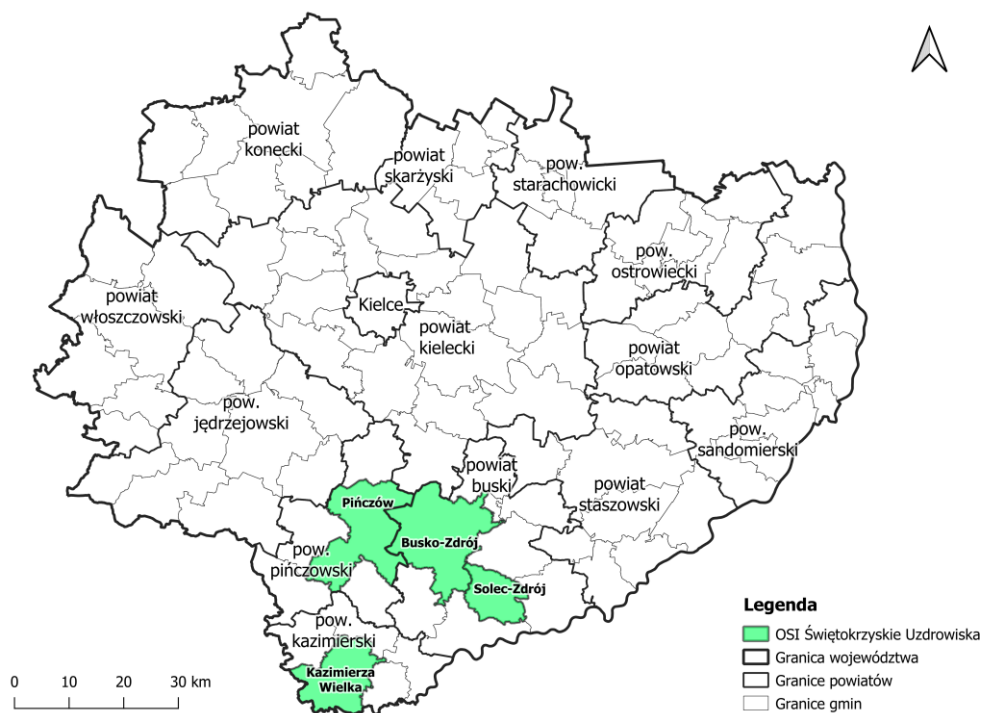
- obszary charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej, ekonomicznej lub/i przyrodniczej, wymagające interwencji nakierowanej na przełamanie barier rozwojowych;
- obszary wzrostu, wyróżniające się szczególnymi potencjałami (tj. bieguny wzrostu, obszary tematyczne lub klastry zaawansowanych technologii), które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagę konkurencyjne¹.

Obszar Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrowiska został wyznaczony w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ jako gminy dysponujące zasobami wód leczniczych. W granicach OSI znalazły się gminy: Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierza Wielka i Pińczów. Gminy te pełnią funkcję uzdrowiskową (Busko-Zdrój, Solec-

¹ P. Śleszyński, J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki (2017), *Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych*, Prace Geograficzne IGiPZ PAN nr 260 [w]: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Załącznik do uchwały nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.

Zdrój) oraz posiadają potencjał do bycia uzdrawiskiem (Kazimierza Wielka, Pińczów)². Na mapie 1 przedstawiono położenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska na tle województwa świętokrzyskiego.

Mapa 1 Położenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska na tle województwa świętokrzyskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju – PRG, z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

W związku z powyższym gminy wchodzące w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska podjęły stosowne uchwały:

- *Uchwała Nr XXVIII/310/2021 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 26 maja 2021 r. w sprawie podjęcia współpracy z Gminą Busko-Zdrój, Gminą Solec-Zdrój, Powiatem buskim, Gminą Kazimierza Wielka i Powiatem Kazimierskim celem współdziałania w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska oraz opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska;*

² Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Załącznik do uchwały nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.

- *Uchwała Nr XXXIV/405/2021 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie podjęcia współpracy z Gminą Solec-Zdrój, Powiatem buskim, Gminą Kazimierza Wielka, Powiatem kazimierskim, Gminą Pińczów celem współdziałania w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska oraz opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska;*
- *Uchwała Nr XIX/167/2021 Rady Powiatu Kazimierskiego z dnia 22 czerwca 2021 r. w sprawie podjęcia współpracy z Gminą Busko-Zdrój, Gminą Solec-Zdrój, Powiatem buskim, Gminą Kazimierza Wielka, Gminą Pińczów celem współdziałania w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska oraz opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska;*
- *Uchwała Nr XLIV/346/2021 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 29 czerwca 2021 r. w sprawie podjęcia współpracy z Gminą Busko-Zdrój, Gminą Solec-Zdrój, Powiatem buskim, Powiatem kazimierskim, Gminą Pińczów celem współdziałania w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska oraz opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska;*
- *Uchwała Nr XXVII/305/2021 Rady Powiatu w Busku-Zdroju z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie odjęcia współpracy z Gminą Busko-Zdrój, Gminą Solec-Zdrój, Gminą Kazimierza Wielka, Powiatem Kazimierskim, Gminą Pińczów celem współdziałania w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska oraz opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska;*
- *Uchwała Nr XXX/187/2021 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 8 lipca w sprawie podjęcia współpracy z Gminą Busko-Zdrój, powiatem buskim, Gminą Kazimierza Wielka, powiatem kazimierskim, Gminą Pińczów celem współdziałania w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska oraz opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska.*

Przedstawiciele jednostek samorządowych tworzących Partnerstwo OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska podpisali także porozumienie samorządowe w dniu 14 lipca 2021 r. określające zasady współpracy dotyczące Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska pomiędzy Gminą Busko-Zdrój a Partnerami OSI ŚU –

Gminą Solec-Zdrój, Powiatem Buskim, Gminą Kazimierza Wielka, Powiatem Kazimierskim oraz Gminą Pińczów.

Niniejsze opracowanie jest efektem gromadzenia i analizy danych na temat gmin wchodzących w skład OSI ŚU i ich otoczenia. Celem Diagnozy jest identyfikacja najważniejszych wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gmin, a także nazwanie głównych barier i szans wynikających ze zidentyfikowanych uwarunkowań. Przedstawiono potencjały gmin i obszaru jako całości, nawiązując do dostępnych zasobów oraz lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowania terytorialnego.

1. Metodyka opracowania diagnozy

W niniejszej Diagnozie zostały zgromadzone i poddane analizie ilościowej i jakościowej dane odnoszące się do obszaru OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, tj.: Miasto i Gmina Busko-Zdrój, Gmina Solec-Zdrój, Miasto i Gmina Kazimierza Wielka, Miasto i Gmina Pińczów, jak też ich otoczenia zewnętrznego. Na podstawie niniejszego opracowania możliwa stała się identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska. Dane wykorzystane w Diagnozie służą głównie ocenie obecnej sytuacji, wyznaczeniu mocnych i słabych stron OSI, a także jego potencjałów i problemów, to z kolei jest podstawą do sformułowania celów i wyznaczenia najważniejszych kierunków rozwoju. W ramach przeprowadzanej diagnozy obszaru wykorzystano metody analityczne i badawcze polegające m.in. na analizie *desk research*, analizie tekstów i dokumentów programowych, analizie dokumentów prawnych, analizie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), danych publikowanych przez Monitor Rozwoju Lokalnego Związku Miast Polskich, spotkania informacyjno-konsultacyjne w trybie stacjonarnym i online, warsztaty tematyczne, badania ankietowe (kwestionariusze ankiet), dyskusje panelowe.

W związku z powyższym opracowanie przedstawia dane ilościowe w poszczególnych dziedzinach badawczych, uwzględniających:

- możliwie najbardziej aktualne dane statystyczne, w ramach prowadzonej statystyki GUS dla gmin OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, gmin sąsiednich, województwa świętokrzyskiego, Polski oraz gmin o podobnym charakterze (uzdrawiskowym). Podczas tworzenia niniejszego opracowania nie były dostępne wszystkie dane za 2020 r., dlatego też w dokumencie odniesiono się do danych z 2019 r. Ważnym powodem jest również pandemia COVID-19, przez którą rok 2020 był szczególnie – pandemia spowodowała załamanie gospodarcze i trudną sytuację na rynku pracy, w związku z czym przedstawianie danych dla tego roku mogłoby powodować błędną interpretację sytuacji w poszczególnych obszarach funkcjonowania gminy;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w Diagnozie;
- dane pozyskane z samorządu gmin oraz jednostek im podległych;
- zapisy wybranych dokumentów planistycznych, programowych, badań, ewaluacji i innych: Polski, województwa świętokrzyskiego oraz poszczególnych gmin;

- wyniki istniejących i opublikowanych raportów oraz opracowań eksperckich przytaczane w Diagnozie;
- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych).

Źródłem danych o charakterze jakościowym były:

- wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców obszaru OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska;
- wyniki istniejących i opublikowanych raportów oraz opracowań eksperckich przytaczane w Diagnozie;
- wyniki prac warsztatowych przeprowadzonych z grupami roboczymi;
- treści pozyskane od samorządów oraz jednostek im podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w Diagnozie.

Gminy sąsiadujące z gminami wchodzącymi w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, w odniesieniu do których porównano wybrane wskaźniki/dane statystyczne to: Gmina Bejsce, Miasto i Gmina Chmielnik, Gmina Czarnocin, Miasto i Gmina Działoszyce, Gmina Gnojno, Gmina Imielno, Gmina Kije, Miasto i Gmina Koszyce, Gmina Michałów, Miasto i Gmina Nowy Korczyn, Miasto i Gmina Opatowiec, Miasto i Gmina Pacanów, Gmina Pałecznicza, Miasto i Gmina Proszowice, Miasto i Gmina Skalbmierz, Miasto i Gmina Stopnica, Gmina Tuczępy, Miasto i Gmina Wiślica oraz Gmina Złota.

Narzędziem pozwalającym na analizę sytuacji rozwojowej gmin był Monitor Rozwoju Lokalnego (MRL), który został przygotowany w ramach Systemu Analiz Samorządowych przez Związek Miast Polskich w ramach projektu finansowanego z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 – pozwala na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju. Nie jest to ocena w kategoriach bezwzględnych – a zawsze w porównaniu z tym, co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą. Nie jest to również ocena w sensie formalnym, ale punkt wyjścia do analizy. Tym samym jest to wsparcie władz i mieszkańców w przygotowaniu decyzji, przede wszystkim

o charakterze strategicznym³. Narzędzie to jest jednym z wielu wykorzystanych na potrzeby niniejszej Diagnozy.

Miasto i Gmina Busko-Zdrój należy w statystykach MRL do grupy porównawczej G3 *Gminy miejsko-wiejskie funkcje pozarolnicze*, w grupie tej znajduje się łącznie 65 gmin. Gmina Solec-Zdrój należy w statystykach MRL do grupy porównawczej G4 *Gminy wiejskie funkcje pozarolnicze*, w grupie tej znajduje się łącznie 129 gmin. Miasto i Gmina Kazimierza Wielka należy w statystykach MRL do grupy porównawczej H3 *Gminy miejsko-wiejskie intensywna funkcja rolnicza*, w grupie tej znajduje się łącznie 111 gmin. Miasto i Gmina Pińczów należy w statystykach MRL do grupy porównawczej J3 *Gminy miejsko-wiejskie gospodarka ekstensywna*, w grupie tej znajdują się 74 gminy.

W celu przygotowania Monitora Rozwoju Lokalnego, analizie poddano wiele aspektów decydujących o rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie z teorią zrównoważonego rozwoju wyodrębniono trzy wymiary tegoż rozwoju: gospodarczy, społeczny i środowiskowo-przestrzenny. Następnie w ramach każdego z wymiarów wyodrębniono od 3 do 5 obszarów analizy, charakteryzujących główne sfery funkcjonowania gminy. Tych obszarów łącznie wyodrębniono 12. Obszary podzielone są na podobszary (od 2 do 5) – jest ich łącznie 48. Podobszary charakteryzowane są przez wybrane wskaźniki. Łącznie w Monitorze Rozwoju Lokalnego poddano analizie 152 wskaźniki, pochodzące ze statystyki publicznej. W niniejszym opracowaniu zaprezentowano kilka z nich.

Niektóre z danych ilościowych dla OSI ŚU porównano do danych dla wybranych „gmin podobnych” tj.: Miasta i Gminy Ciechocinek (woj., kujawsko-pomorskie), Miasta i Gminy Krynica-Zdrój (woj. małopolskie) oraz Miasta i Gminy Szczawnica (woj. małopolskie). Zostały one wybrane ze względu na podobny charakter uzdrowiskowy.

3 Strona internetowa Związku Miast Polskich: www.miasta.pl/aktualnosci/monitor-rozwoju-lokalnego-nowe-narzedzie-dla-miast, inf. z dnia 16.06.2021 r.

2. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego – dostępność komunikacyjna i mobilność

Miasto i Gmina Busko-Zdrój leży w południowej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie buskim. Jest to obszar o unikatowych walorach uzdrowiskowych. Gmina Busko-Zdrój jest największą powierzchniowo gminą OSI ŚU. W jej skład wchodzi 47 sołectw, tj.: Baranów, Bilczów, Biniątki, Błoniec, Bronina, Budzyń, Chotelek, Dobrowoda, Elźbiecin, Gadawa, Galów, Janina, Kameduły, Kawczyce, Kołaczkowice, Kostki Duże, Kostki Małe, Kotki, Las Winiarski, Łagiewniki, Mikułowice, Młyny, Nowa Wieś, Nowy Folwark, Oleszki, Olganów, Owczary, Palonki, Pęczelice, Podgaje, Radzanów, Ruczynów, Siesławice, Skorzów, Skotniki Duże, Skotniki Małe, Słabkowice, Służów, Szaniec, Szczaworyż, Wełecz, Widuchowa, Wolica, Zbludowice, Zbrodźce, Zwierzyniec, Żerniki Górne⁴. Miasto Busko-Zdrój stanowi centrum administracyjne powiatu buskiego i na jego terenie znajduje się m.in. siedziba starostwa, sądu rejonowego, prokuratury rejonowej, Komendy Powiatowej Policji oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Lokalizacja Buska-Zdroju jest dogodna, gdyż położone jest w odległości zaledwie 48 km od Kielc i 88 km od Krakowa. Przez Gminę Busko-Zdrój przebiega droga krajowa 73 Wiśniówka–Jasło, sieć dróg wojewódzkich tj.: droga 767 Pińczów – Busko-Zdrój (przez Kameduły, Las Winiarski, Wełecz), droga 776 Kraków – Busko-Zdrój (przez Siesławice) oraz droga 973 Busko-Zdrój – Tarnów (przez Zbludowice, Radzanów, Olganów, Dobrowoda). Przez diagnozowaną gminę przebiegają także liczne drogi powiatowe. We wsi Siesławice koło Buska-Zdroju znajduje się stacja kolejowa, na której odbywa się niewielki ruch towarowy oraz sezonowy ruch pasażerski (mapa 2). Według danych GUS powierzchnia gminy wynosi 236 km², przy czym samo miasto obejmuje 12 km², natomiast obszar wiejski 224 km². Gminami sąsiadującymi z Buskiem-Zdrojem są:

- od północy: Miasto i Gmina Chmielnik, Gmina Gnojno oraz Gmina Tuczępy;
- od wschodu: Miasto i Gmina Stopnica;
- od południa: Gmina Solec-Zdrój, Miasto i Gmina Nowy Korczyn oraz Miasto i Gmina Wiślica;
- od zachodu: Miasto i Gmina Pińczów.

⁴ Załącznik Nr 5 do Statutu Miasta i Gminy Busko-Zdrój zatwierdzony *Uchwałą Nr XXXV/486/2017 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 30 listopada 2017 r.*

Gmina Solec-Zdrój położona jest w powiecie buskim, w południowej części województwa świętokrzyskiego. To obszar o dużych walorach uzdrowiskowych. Gmina wiejska Solec-Zdrój jest najmniejszą gminą spośród gmin OSI ŚU. W jej skład wchodzi 19 sołectw, tj.: Chinków, Kików, Kolonia Zagajów, Ludwinów, Magierów, Piasek Mały, Piestrec, Solec-Zdrój, Strażnik, Sułkowice, Świniary, Wełnin, Włosnowice, Zagaje Kikowskie, Zagajów, Zagórzany, Zborów, Zielonki, Żuków⁵. Miejscowość Solec-Zdrój stanowi centrum administracyjne dla gminy, gdzie znajduje się m.in. urząd gminy. Lokalizacja Solca-Zdroju jest dogodna, gdyż położony jest on w odległości 68 km od Kielc oraz 86 km od Krakowa. Przez Gminę Solec-Zdrój przebiega droga krajowa 79 Warszawa–Bytom oraz sieć dróg powiatowych (mapa 2). Według danych GUS powierzchnia gminy wynosi 125 km², natomiast obszar miejscowości gminnej Solec-Zdrój wynosi 85 km². Gminami sąsiadującymi z Gminą Solec-Zdrój są:

- od północy: Miasto i Gmina Stopnica;
- od wschodu: Miasto i Gmina Pacanów;
- od południa i południowego zachodu: Miasto i Gmina Nowy Korczyn;
- od północnego zachodu: Miasto i Gmina Busko-Zdrój.

Miasto i Gmina Kazimierza Wielka położona jest w południowym krańcu województwa świętokrzyskiego, w powiecie kazimierskim. Jest to obszar posiadający status obszaru ochrony uzdrowiskowej ze względu na występowanie na terenie gminy walorów geotermalnych i uzdrowiskowych. W skład diagnozowanej miejsko-wiejskiej gminy wchodzi 42 sołectwa, tj.: Boronice, Broniszów, Chruszczyna Mała, Chruszczyna Wielka, Cło, Cudzynowice, Donatkowice, Dalechowice, Donosy, Gabułów, Głuchów, Gorzków, Gunów Kolonia, Gunów Wilków, Góry Sieradzkie, Hołdowiec, Jakuszowice, Kamieńczyce, Kamyszów, Kazimierza Mała, Krzyszkowice, Lekszyce, Łękawa, Łyczaków, Marcinkowice, Nagórzanki, Odonów, Paśmiechy, Plechów, Plechówka, Podolany, Sieradzice, Skorczów, Stradlice, Słonowice, Wielgus, Wojciechów, Wojsławice, Wymysłów, Zagórzycy, Zięblice, Zysławice⁶. Miasto Kazimierza Wielka stanowi centrum administracyjne powiatu kazimierskiego i na jego terenie znajduje się m.in. siedziba starostwa, sądu rejonowego, Komendy Powiatowej Policji oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Lokalizacja Kazimierzy Wielkiej jest

⁵ Uchwała Nr XIII/72/2019 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 3 grudnia 2019 r.

⁶ Załącznik Nr 2 do Statutu Gminy Kazimierza Wielka zatwierdzony Uchwałą Nr X/61/2007 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 29 maja 2007 r.

dogodna, ponieważ położona jest ona w odległości 92 km od Kielc i zaledwie 53 km od Krakowa, przez co mieszkańcy w stosunkowo niedługim czasie mogą dostać się np. do portu lotniczego Balice, który znajduje się w odległości ok. 75 km. Przez Gminę Kazimierza Wielka przebiegają drogi wojewódzkie tj.: droga 768 Jędrzejów–Brzesko oraz droga 776 Kraków – Busko-Zdrój, a także sieć dróg powiatowych i gminnych (mapa 2). Według danych GUS powierzchnia gminy wynosi 140 km², przy czym samo miasto obejmuje 5 km², natomiast obszar wiejski 135 km². Gminami sąsiadującymi z Gminą Kazimierza Wielka są:

- od północy: Gmina Czarnocin;
- od północnego wschodu: Miasto i Gmina Opatowiec;
- od wschodu: Gmina Bejsce;
- od południa: Miasto i Gmina Koszyce (woj. małopolskie), Miasto i Gmina Proszowice (woj. małopolskie);
- od zachodu: Gmina Pałecznicza (woj. małopolskie), Miasto i Gmina Skalbmierz.

Miasto i Gmina Pińczów leży w południowej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie pińczowskim. Jest to obszar położony na Ponidziu, o unikatowych walorach krajobrazowych. Ze względu na walory uzdrowiskowe, gmina ta ubiega się o status miasta uzdrowiskowego. Samorząd gminny przygotował operat uzdrowiskowy, który obecnie poddawany jest analizie w celu akceptacji przez Ministerstwo Zdrowia. Gmina Pińczów jest drugą co do wielkości gminą spośród analizowanych w diagnozie. W jej skład wchodzi 41 sołectw, tj.: Aleksandrów, Bogucice Drugie, Bogucice Pierwsze, Borków, Brzeście, Bugaj, Byczów, Chrabków, Chruścice, Chwałowice, Gacki, Grochowiska, Kopernia, Kowala, Kozubów, Krzyżanowice Dolne, Krzyżanowice Średnie, Leszcze, Marzęcin, Młodzawy Duże, Młodzawy Małe, Mozgawa, Nowa Zagość, Orkanów, Pasturka, Podłęże, Sadek, Skowronno Dolne, Skowronno Górne, Skrzypiów, Stara Zagość, Szarbków, Szczypiec, Uników, Winiary, Włochy, Wola Zagojska Dolna, Wola Zagojska Górna, Zagorzyce, Zakrzów, Zawarża⁷. Miasto Pińczów stanowi centrum administracyjne powiatu pińczowskiego i na jego terenie znajduje się m.in. siedziba starostwa, sądu rejonowego, prokuratury rejonowej, Komendy Powiatowej Policji oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Gmina Pińczów stanowi dobry punkt komunikacyjny, ponieważ położona jest w odległości jedynie 40 km od Kielc oraz

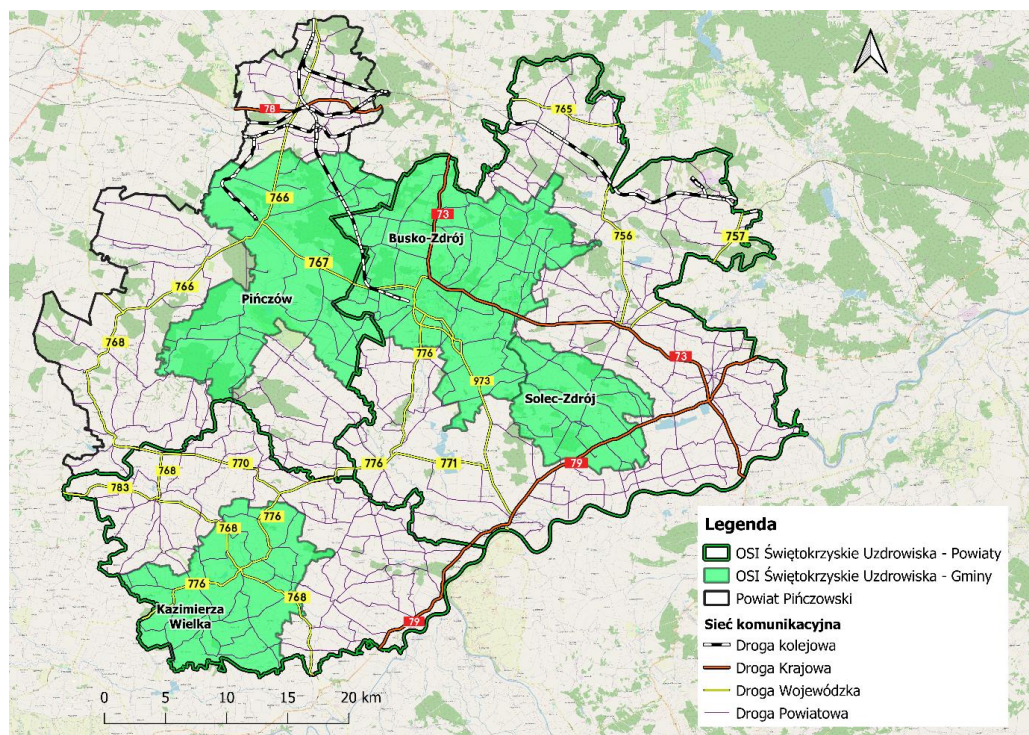
⁷ Załącznik Nr 4 do Statutu Gminy Pińczów zatwierdzony Uchwałą Nr VIII/55/15 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 24 czerwca 2015 r.

niespełna 100 km do najbliższego portu lotniczego, który znajduje się w Krakowie-Balicach. Przez gminę przebiega droga wojewódzka 766 Morawica–Węchadłów oraz droga 767 Pińczów – Busko-Zdrój, a także sieć dróg powiatowych (mapa 2). Przez Gminę Pińczów przebiega także Świętokrzyska Kolej Dojazdowa. Według danych GUS powierzchnia gminy wynosi 213 km², obszar miasta wynosi 14 km², natomiast obszar wiejski to powierzchnia 199 km². Gminami sąsiadującymi z Gminą Pińczów są:

- od północy: Gmina Imielno, Gmina Kije, Miasto i Gmina Chmielnik;
- od wschodu: Miasto i Gmina Busko-Zdrój;
- od południa: Miasto i Gmina Wiślica, Gmina Złota, Gmina Czarnocin (woj. małopolskie), Miasto i Gmina Działoszyce;
- od zachodu: Gmina Michałów.

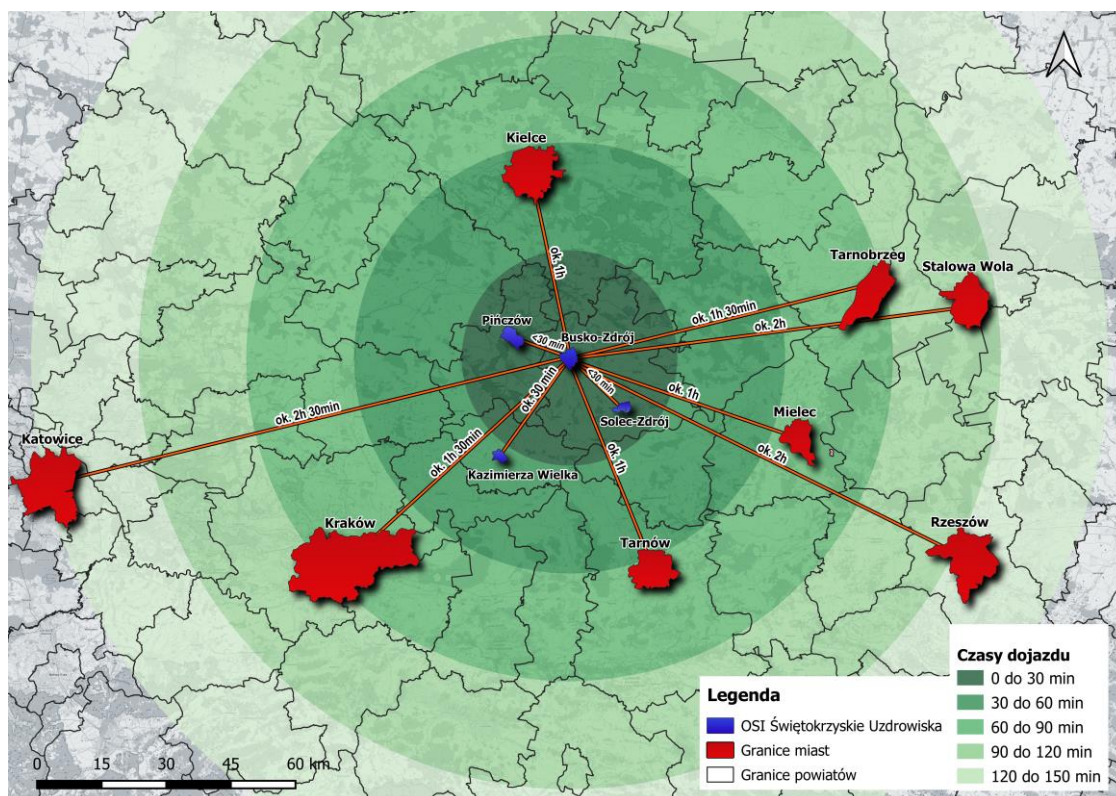
Na mapie 2 przedstawiono sieć komunikacyjną na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, która uwzględnia przebieg dróg krajowych (kolor czerwony), dróg wojewódzkich (kolor żółty), dróg powiatowych (kolor fioletowy) oraz przebieg dróg kolejowych. Natomiast na mapie 3 przedstawiono czas dojazdu z gmin wchodzących w skład OSI ŚU do wybranych najbliższych ośrodków miejskich.

Mapa 2 Główna sieć komunikacyjna na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.pl, z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

Mapa 3 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska

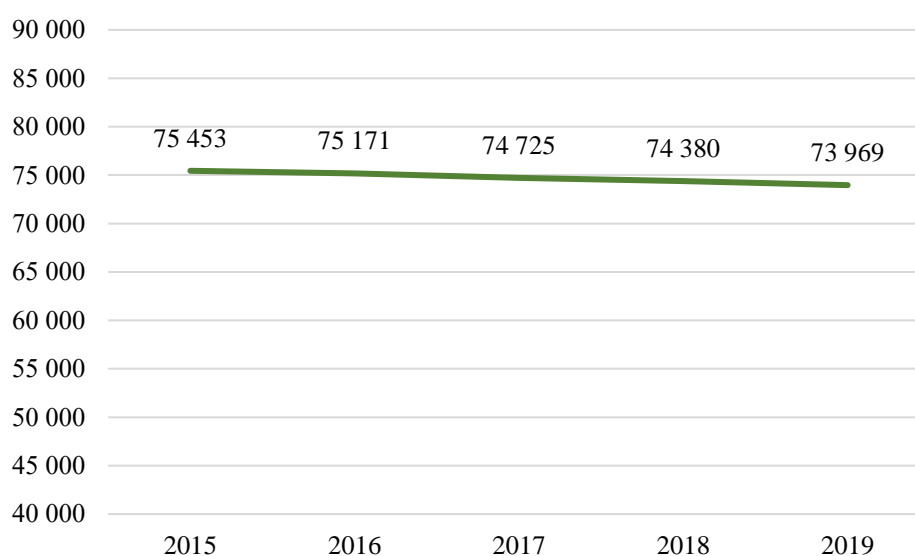

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

3. Ludność, zachodzące procesy demograficzne i rozwój w wymiarze społecznym

Z danych GUS wynika, iż liczba osób zamieszkujących obszar OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w roku 2019 wynosiła 73 969, z czego mężczyźni stanowili 35 898, a kobiety 38 071. Gęstość zaludnienia w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w 2019 roku wynosiła 110 os/km². – najwyższa gęstość była w Gminie Busko-Zdrój 137 os/km², następnie w Gminie Kazimierza Wielka 115 os/km². Natomiast w Gminie Pińczów gęstość zaludnienia przyjmowała wartość 98 os/km², a w Gminie Solec-Zdrój 59 os/km². Liczba ludności na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska spada z roku na rok, w przeciągu prezentowanych lat zmniejszyła się o 1 484 osoby, co stanowi spadek w stosunku do 2015 roku o 1,97% liczby osób ogółem, podczas gdy dla Polski spadek wynosił 0,14%, a dla województwa świętokrzyskiego 1,85%. Oznacza to, że spadek ludności w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska jest szybszy niż w Polsce oraz w województwie świętokrzyskim. Na wykresie 1 przedstawiony został trend ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019.

Wykres 1 Liczba ludności ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W tabeli 1 przedstawiono liczbę ludności ogółem dla gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski.

Tabela 1 Liczba ludności ogółem gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Ludność ogółem				
	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	38 437 239	38 432 992	38 433 558	38 411 148	38 382 576
województwo świętokrzyskie	1 257 179	1 252 900	1 247 732	1 241 546	1 233 961
powiat buski	73 068	72 779	72 323	72 058	71 596
powiat kazimierski	34 449	34 273	34 049	33 851	33 619
Gmina Bejsce	4 174	4 133	4 108	4 031	3 997
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	32 767	32 612	32 438	32 280	32 280
Miasto i Gmina Chmielnik	11 444	11 417	11 362	11 320	11 320
Gmina Czarnocin	3 879	3 860	3 834	3 810	3 758
Miasto i Gmina Działoszyce	5 143	5 107	5 033	4 958	4 900
Gmina Gnojno	4 459	4 466	4 403	4 394	4 394
Gmina Imielno	4 450	4 451	4 420	4 404	4 338
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	16 426	16 379	16 290	16 210	16 118
Gmina Kije	4 492	4 480	4 431	4 415	4 373
Miasto i Gmina Koszyce	5 611	5 573	5 531	5 508	5 454
Gmina Michałów	4 716	4 644	4 634	4 606	4 564
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	6 158	6 100	6 036	5 981	5 981
Miasto i Gmina Opatowiec	3 352	3 315	3 288	3 298	3 283
Miasto i Gmina Pacanów	7 481	7 465	7 420	7 406	7 406
Gmina Pałecznicza	3 670	3 661	3 602	3 583	3 568
Miasto i Gmina Pińczów	21 192	21 088	20 938	20 831	20 831
Miasto i Gmina Proszowice	16 363	16 261	16 324	16 243	16 139
Miasto i Gmina Skalbierz	6 618	6 586	6 529	6 502	6 463
Gmina Solec-Zdrój	5 068	5 092	5 059	5 059	5 036
Miasto i Gmina Stopnica	7 744	7 728	7 664	7 625	7 625
Gmina Tuczępy	3 780	3 753	3 751	3 772	3 772
Miasto i Gmina Wiślica	5 611	5 563	5 552	5 541	5 541
Gmina Złota	4 538	4 519	4 461	4 461	4 463

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Z przedstawionych danych wynika, że liczba ludności na obszarze wszystkich prezentowanych jednostek administracyjnych systematycznie spada, co jest tożsame z tendencją panującą zarówno w województwie świętokrzyskim jak i Polsce. W gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska najniższy spadek liczby ludności w 2019 r. w stosunku do 2015 r. odnotowano w Gminie Solec-Zdrój – o 0,6%. Najwyższy

spadek liczby ludności nastąpił w Gminie Kazimierza Wielka – 1,9%, natomiast w Gminie Busko-Zdrój spadek był na poziomie 1,5%, a w Gminie Pińczów – 1,7% .

Na wykresie 2 przedstawiona została struktura ludności według poszczególnych grup wieku, tzw. *piramida wieku* dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska. Jak wynika z przedstawionych danych GUS, OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska zamieszkuje więcej kobiet (38 071) niż mężczyzn (35 898), przy czym większość ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (0–49 lat) stanowią mężczyźni. Natomiast znaczna nadwyżka kobiet nad mężczyznami w wieku powyżej 65. roku życia jest spowodowana wyższą średnią długością życia kobiet, ponieważ częściej mężczyźni zapadają na choroby cywilizacyjne, układu krążenia i statystycznie częściej ulegają wypadkom. Na piramidzie płci i wieku wyraźnie zaznaczają się dwa wyże demograficzne. Pierwszy z nich jest odpowiedzią społeczności na straty wojenne oraz czas dużego stresu i niespokojnych sytuacji, które nie służyły powiększaniu rodzin. Drugi wyż demograficzny jest echem pierwszego, związany z wchodzeniem w dorosłość osób urodzonych w czasie wyżu. Należy również zwrócić uwagę na niższe demograficzne. Pierwszy niż demograficzny ujawnia się w latach wojennych, co skutkowało zmniejszeniem się liczby ludności oraz jego echa przypadające na lata 60. Piramida płci i wieku zwężająca się u podstawy jest charakterystyczna dla starzejącego się społeczeństwa i jest nazywana piramidą regresywną.

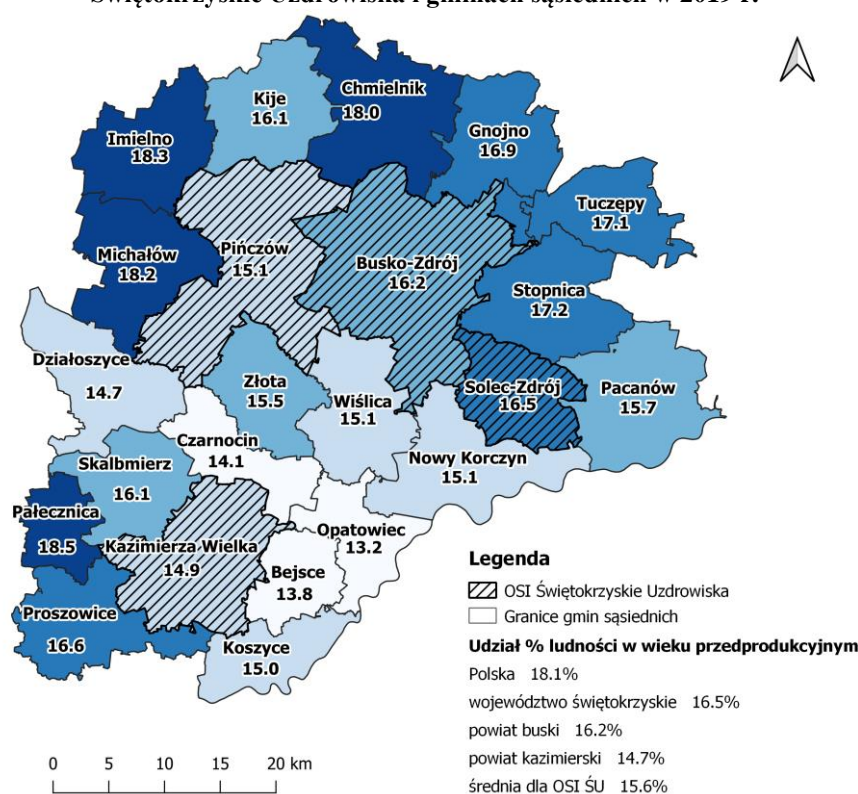
Wykres 2 Piramida wieku dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

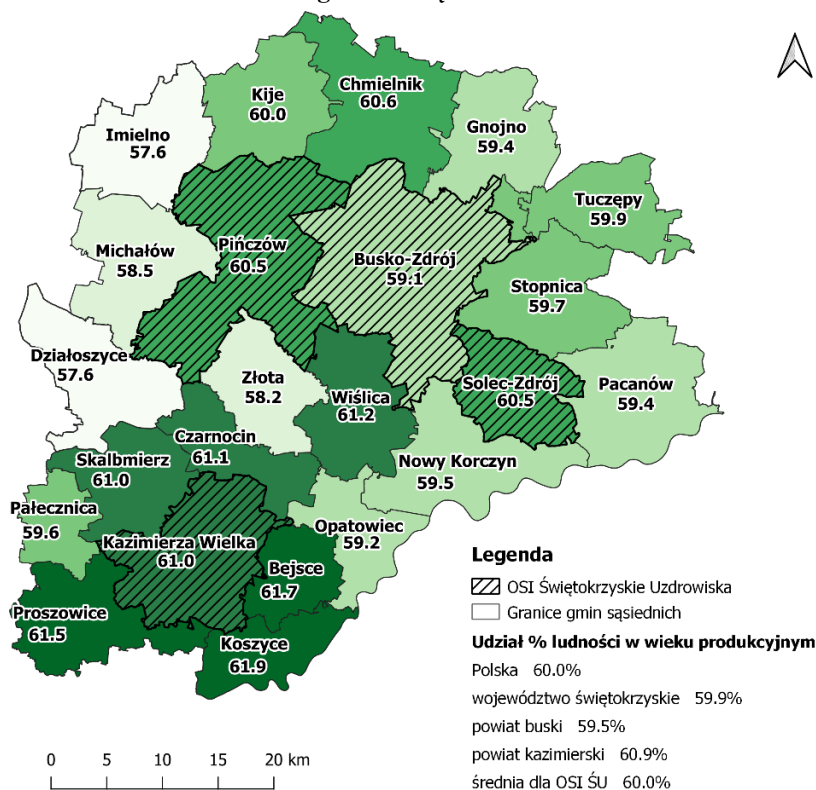
Pod względem udziału ilości osób w wieku przedprodukcyjnym, najniższe wartości w OSI ŚU osiągała w 2019 r. Gmina Kazimierza Wielka, natomiast najwyższe Gmina Solec-Zdrój. Średnia wartość tego wskaźnika dla całego obszaru była niższa niż w województwie i Polsce (mapa 4). Odnośnie osób w wieku produkcyjnym, najniższy ich udział zanotowano w 2019 r. w Gminie Busko-Zdrój, a najwyższy w Gminie Kazimierza Wielka. Średnia wartość dla OSI była na zbliżonym poziomie do województwa i takim samym w stosunku do Polski (mapa 5). Najwyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym na terenie OSI ŚU występuje w Gminie Busko-Zdrój (niewiele mniejszy w Gminie Pińczów), natomiast najniższy w Gminie Solec-Zdrój. Średnia wartość tego wskaźnika jest wyższa niż średnia dla województwa i znacznie wyższa niż średnia dla Polski (mapa 6). Dane przedstawione na mapach 4–6 potwierdzają fakt starzejącego się społeczeństwa OSI ŚU. Dokonując analizy sytuacji wewnętrznej obszaru należy stwierdzić, że najstarsze społeczeństwo przy jednocześnie niewielkim udziale osób młodych występuje w Gminie Busko-Zdrój, a najmłodsze społeczeństwo przy stosunkowo niskim udziale osób starszych występuje w Gminie Solec-Zdrój.

Mapa 4 Udział % ludności w wieku przedprodukcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

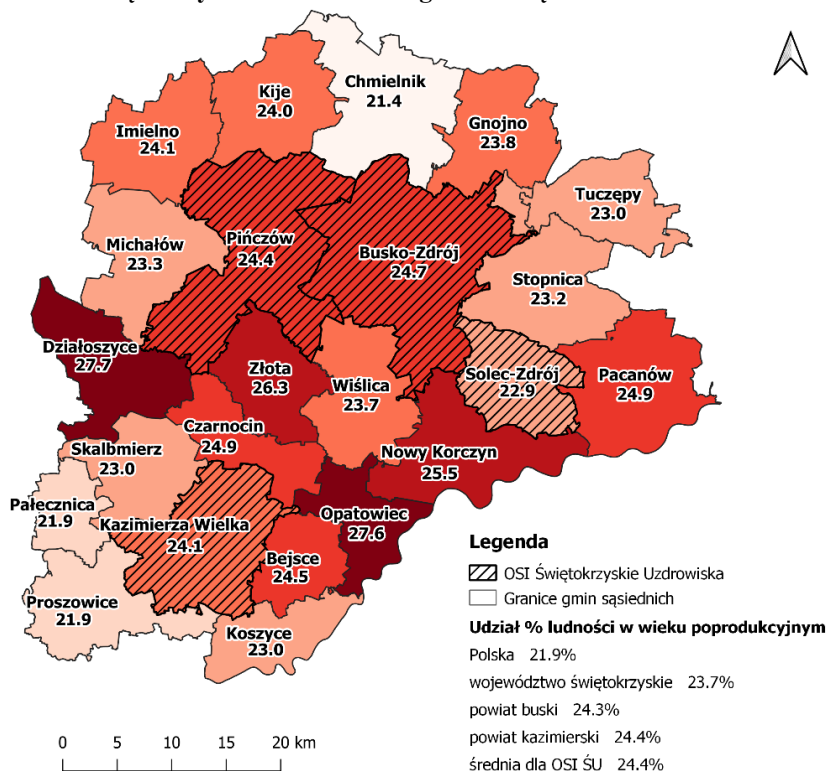
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

Mapa 5 Udział % ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

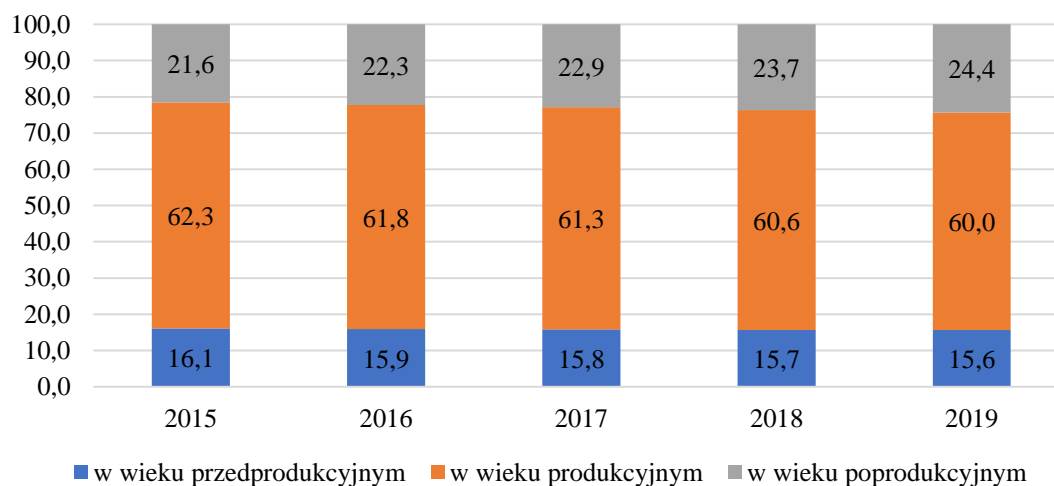
Mapa 6 Udział % ludności w wieku poprodukcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

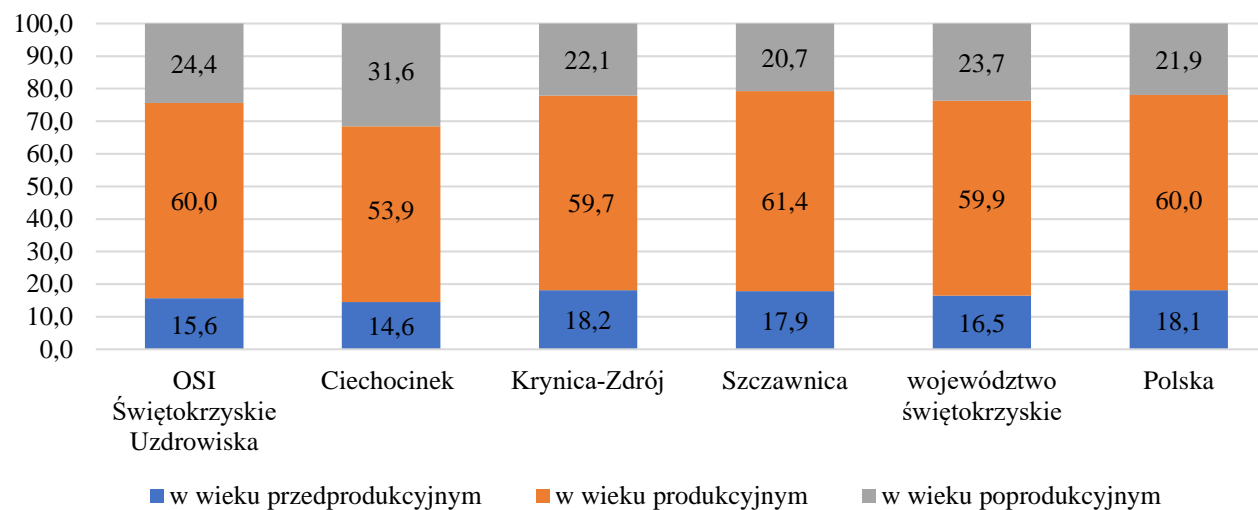
Na wykresie 3 przedstawiono udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska na przestrzeni lat 2015–2019, natomiast na wykresie 4 – udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla OSI ŚU w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r. Jak wynika z przedstawionych danych, OSI ŚU charakteryzuje starzejące się społeczeństwo – udział ludności w wieku przedprodukcyjnym stale maleje (w 2019 r. wynosił 15,6%), a w wieku poprodukcyjnym rośnie (24,4% w 2019 r.). W porównaniu OSI ŚU do gmin podobnych gorsza sytuacja jest w Ciechocinku, gdzie udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ostatnim badanym roku wynosił 14,6%, natomiast w wieku poprodukcyjnym aż 31,6% (wykres 4). W tabeli 2 przedstawiono udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu z gminami podobnymi w latach 2015–2019. Na przestrzeni prezentowanych lat można zauważyć, iż udział ludności w wieku przedprodukcyjnym spada z roku na rok w OSI ŚU i Szczawnicy, w Krynicy-Zdrój wskaźnik ten nieznacząco spadł (o 0,1 pp.), a w Ciechocinku nieznacznie wzrósł (o 0,2 pp.). Udział ludności w wieku produkcyjnym z roku na rok w każdej jednostce administracyjnej spada, a udział ludności w wieku poprodukcyjnym stale rośnie.

Wykres 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2 Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Udział % ludności w wieku przedprodukcyjnym					Udział % ludności w wieku produkcyjnym					Udział % ludności w wieku poprodukcyjnym				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	16,1	15,9	15,8	15,7	15,6	62,3	61,8	61,3	60,6	60,0	21,6	22,3	22,9	23,7	24,4
Ciechocinek	14,4	14,3	14,4	14,4	14,6	56,9	56,1	55,5	54,7	53,9	28,7	29,6	30,1	30,9	31,6
Krynica-Zdrój	18,3	18,2	17,9	18,2	18,2	61,9	61,5	61,3	60,4	59,7	19,8	20,3	20,8	21,4	22,1
Szczawnica	18,8	18,4	18,3	17,9	17,9	62,2	62,2	61,8	61,8	61,4	19,0	19,4	19,9	20,4	20,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GU

Potwierdzeniem starzejącego się społeczeństwa są również wskaźniki obciążenia demograficznego, do których należą: *liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym oraz odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem*. Wskaźniki te przedstawiono dla gmin należących do OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego oraz do województwa świętokrzyskiego i Polski na przestrzeni lat 2015–2019 (tabela 3). Dodatkowo dwa pierwsze wskaźniki porównano do gmin podobnych w latach 2015–2019 (tabela 4, wykres 5). Z przedstawionych danych wynika, iż wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym we wszystkich gminach należących do OSI z roku na rok rośnie, najgorszy wynik odnotowano w 2019 r. w Gminie Kazimierza Wielka (162,0). Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym również z roku na rok wzrasta – największą wartość w ostatnim badanym roku zanotowano w Gminie Busko-Zdrój (41,8). Wartości obu tych wskaźników obciążenia demograficznego są dla OSI ŚU wyższe w stosunku do porównywanych jednostek, z wyjątkiem Ciechocinka. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem także wzrasta we wszystkich prezentowanych jednostkach. Najwyższą wartość wskaźnika 2019 r. zanotowano także w Gminie Busko-Zdrój (20,5). Reasumując: obszar OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska charakteryzuje się stosunkowo wysokimi i stale rosnącymi wartościami wskaźników demograficznych, przy czym analizując sytuację wewnątrz obszaru, najwyższe wartości osiągają Gmina Busko-Zdrój, Gmina Kazimierza Wielka oraz Gmin Pińczów.

Tabela 3 Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym					Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	109,1	112,7	115,5	118,3	121,0	31,4	32,7	34,0	35,3	36,5	15,8	16,4	17,0	17,5	18,1
województwo świętokrzyskie	125,0	130,0	134,4	138,8	143,5	33,9	35,2	36,6	38,0	39,5	17,2	17,8	18,4	19,0	19,7
powiat buski	132,3	137,0	141,9	145,9	149,7	36,1	37,2	38,3	39,5	40,7	18,5	19,0	19,5	20,0	20,5
powiat kazimierski	144,4	150,0	155,2	160,2	165,5	35,4	36,4	37,6	38,8	40,0	18,5	19,0	19,4	20,0	20,6
Gmina Bejsce	167,3	169,6	177,1	173,8	178,0	37,7	37,9	39,6	39,2	39,7	20,3	20,2	20,8	20,7	21,0
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	131,3	138,7	143,3	149,8	151,9	35,5	37,2	38,6	40,3	41,8	17,9	18,6	19,4	20,0	20,5
Miasto i Gmina Chmielnik	107,0	108,0	111,1	114,2	118,7	31,5	32,4	32,8	34,1	35,3	16,5	16,7	17,0	17,7	18,3
Gmina Czarnocin	150,5	162,0	165,7	173,9	177,1	34,2	36,0	37,0	39,3	40,7	18,8	19,5	19,4	20,2	21,0
Miasto i Gmina Działoszyce	172,9	180,8	184,5	188,7	188,8	45,0	46,3	47,4	47,0	48,2	22,0	22,5	23,2	23,2	23,8
Gmina Gnojno	127,9	128,2	133,7	138,0	140,9	37,0	37,5	38,7	39,4	40,0	18,9	19,4	19,8	20,4	20,7
Gmina Imielno	117,6	119,1	123,3	123,0	131,4	36,8	38,1	39,3	39,6	41,8	18,1	18,4	19,2	19,6	20,7
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	142,9	145,5	150,7	156,6	162,0	34,3	35,5	36,7	37,9	39,5	17,8	18,3	18,9	19,5	20,3
Gmina Kije	132,0	136,6	139,4	142,4	149,3	35,7	36,6	37,8	38,8	40,0	18,5	18,8	19,0	19,5	20,0
Miasto i Gmina Koszyce	128,9	137,0	139,9	149,2	153,5	33,5	34,6	34,3	36,1	37,2	17,9	18,3	18,3	19,0	19,5
Gmina Michałów	118,7	125,0	127,8	128,1	128,3	37,6	38,7	39,6	39,9	39,8	18,8	19,6	19,7	20,0	20,2
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	149,5	156,0	163,0	168,6	168,8	38,6	39,4	40,7	41,3	42,8	20,1	20,8	21,2	21,4	21,7
Miasto i Gmina Opatowiec	169,0	188,8	194,1	201,6	209,2	39,5	41,4	43,3	45,2	46,6	20,2	21,0	21,4	22,4	23,2
Miasto i Gmina Pacanów	145,7	147,8	152,8	151,3	158,7	39,7	39,7	40,6	40,9	41,9	20,5	20,4	20,7	20,9	21,3
Gmina Pałecznicza	99,5	101,0	102,5	112,3	118,6	33,2	34,0	34,0	35,8	36,8	16,8	16,7	16,9	17,7	18,4
Miasto i Gmina Pińczów	133,9	142,8	146,6	154,8	161,2	33,7	35,0	36,5	38,8	40,4	17,4	18,0	18,8	19,6	20,3
Miasto i Gmina Proszowice	117,5	121,2	123,8	128,9	131,8	31,7	32,6	33,4	34,7	35,6	16,2	16,6	17,2	17,7	18,4

c.d. wskaźniki obciążenia demograficznego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym					Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto i Gmina Skalbierz	123,0	128,6	132,8	137,3	143,0	35,6	35,6	36,1	37,4	37,7	18,3	18,6	18,9	19,3	19,6
Gmina Solec-Zdrój	120,7	122,6	127,5	132,1	138,8	34,2	35,0	35,5	36,4	37,9	17,7	18,0	18,3	18,7	19,4
Miasto i Gmina Stopnica	123,7	127,6	128,8	131,3	134,9	34,5	35,8	36,7	38,0	38,8	18,0	18,6	19,0	19,4	19,7
Gmina Tuczępy	122,0	122,6	128,3	129,7	134,4	35,4	35,7	36,4	37,6	38,4	18,4	18,5	19,0	19,5	20,1
Miasto i Gmina Wiślica	136,9	139,9	147,6	146,8	157,0	35,4	35,8	37,0	37,5	38,8	18,4	18,6	19,1	19,3	19,7
Gmina Złota	155,8	158,7	162,8	167,1	169,5	39,6	40,8	42,2	43,3	45,2	19,9	20,4	21,2	21,9	22,7

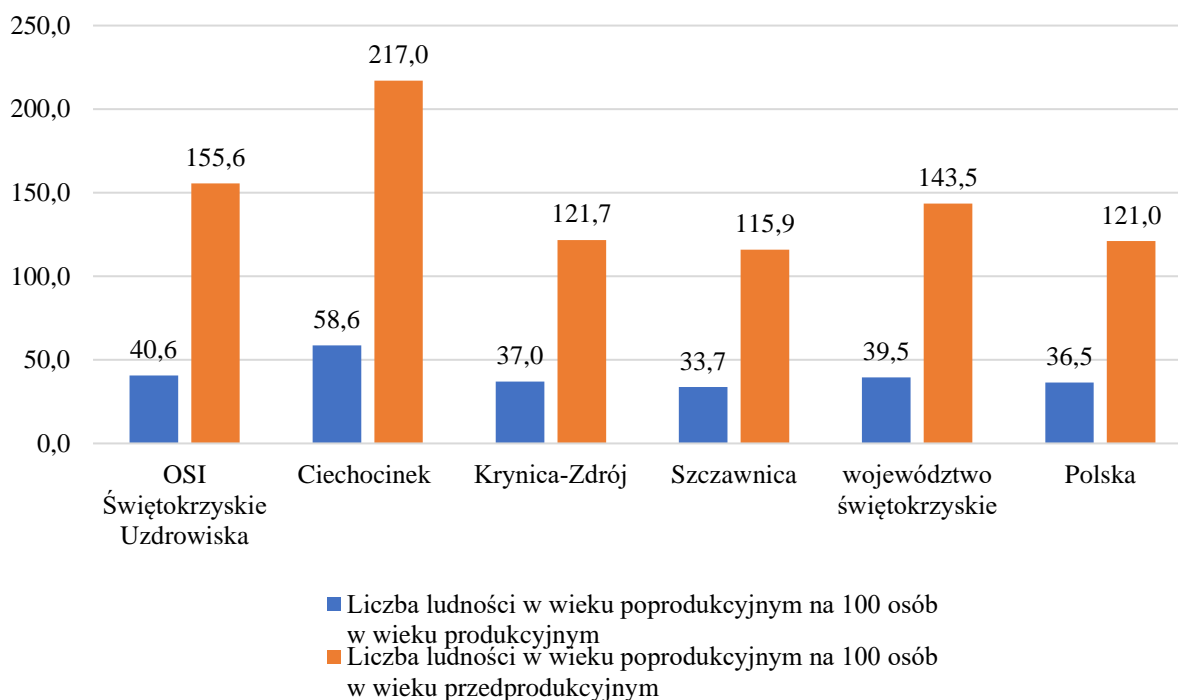
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 4 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym					Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	133,6	140,0	144,6	151,3	155,6	34,6	36,0	37,4	39,1	40,6
Ciechocinek	199,6	206,6	209,2	214,9	217,0	50,4	52,8	54,3	56,6	58,6
Krynica-Zdrój	108,6	111,7	116,0	118,0	121,7	32,0	33,0	33,9	35,5	37,0
Szczawnica	101,2	105,7	109,0	114,0	115,9	30,6	31,3	32,2	33,0	33,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

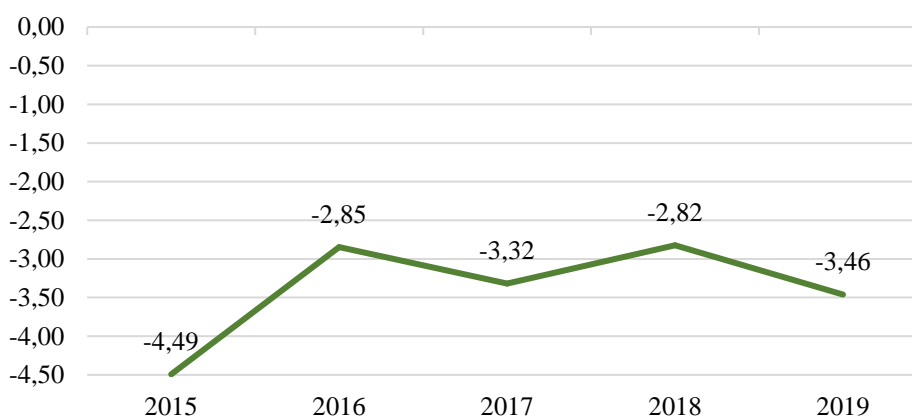
Wykres 5 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

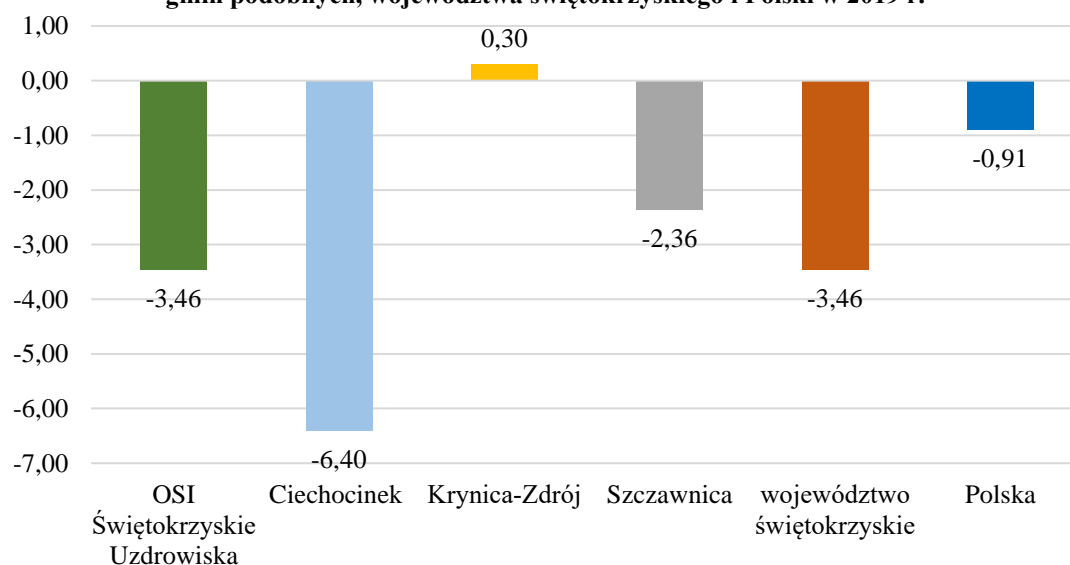
Wskaźnikiem obrazującym strukturę ludnościową jest również wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności. Przyrost naturalny dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w podanych latach utrzymywał się na niskim i stale ujemnym poziomie. Najniższą wartość zanotowano w 2015 r. (-4,49), od tego czasu sytuacja nieznacznie się polepszyła, jednak ciągle wartość jest ujemna (wykres 6). W 2019 r. przyrost naturalny w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska był na takim samym poziomie co w województwie świętokrzyskim (-3,46), natomiast w Polsce wartość ta wyniosła -0,91. Wśród gmin podobnych niższy przyrost naturalny na 1 000 ludności w 2019 r. zanotowano tylko w Ciechocinku: -6,40 (wykres 7).

Wykres 6 Przyrost naturalny na 1 000 ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

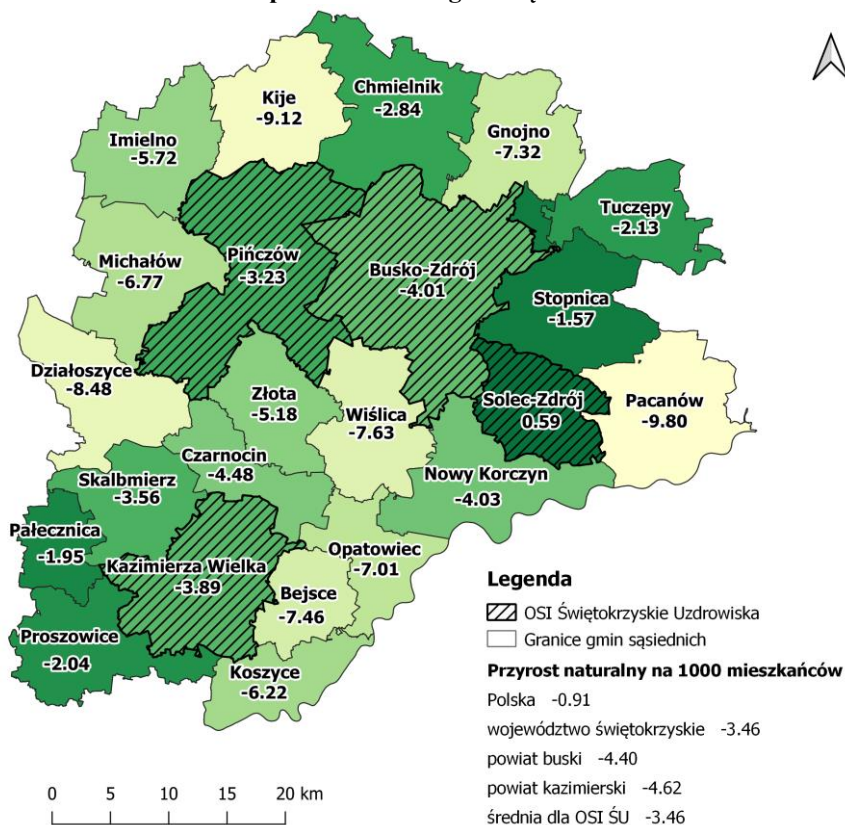
Wykres 7 Przyrost naturalny na 1 000 ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Pod względem przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r. najlepiej wypadła Gmina Solec-Zdrój, która jako jedyna posiadała dodatnią wartość (0,59) – mapa 7.

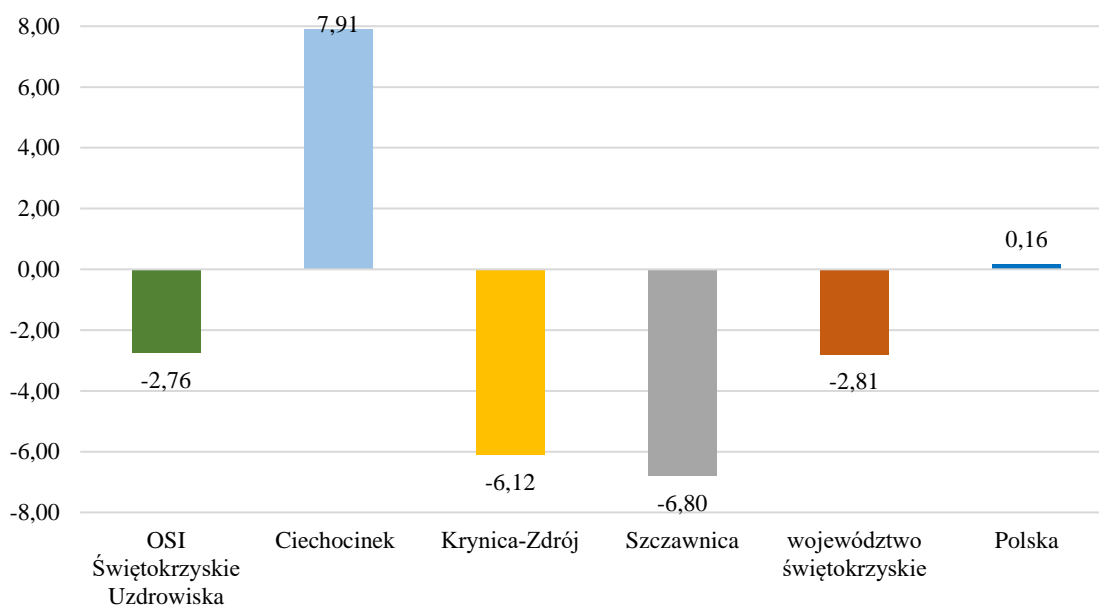
Mapa 7 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

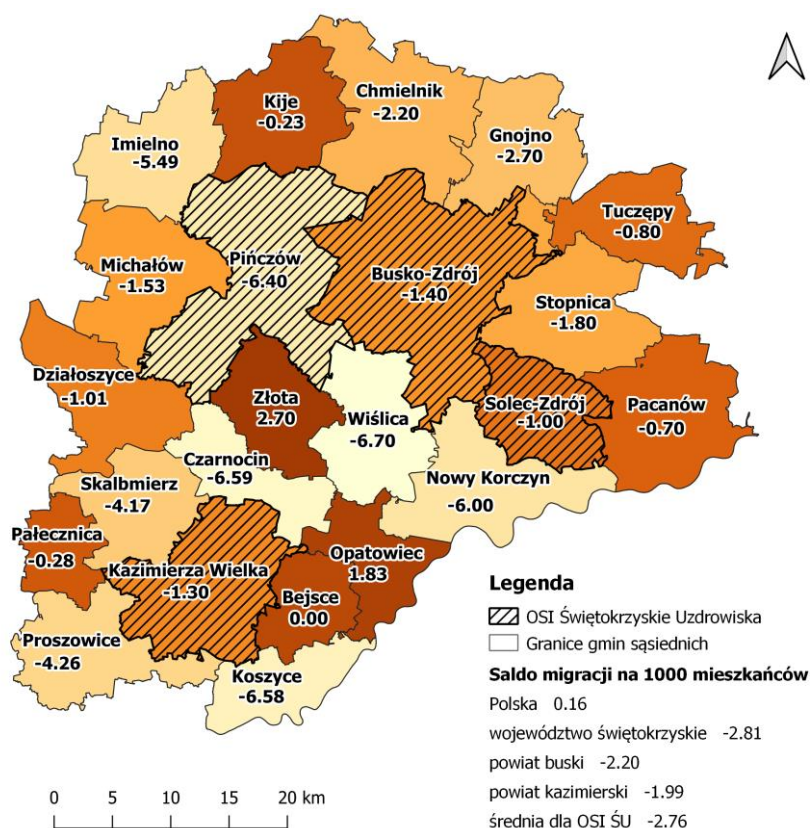
Istotne w kontekście ilości i struktury ludności w danym miejscu jest też saldo migracji, stanowiące różnicę między napływem a odpływem ludności z danego obszaru w określonym czasie. Migracje stanowią jeden z najważniejszych (po liczbie urodzeń i zgonów) czynników kształtujących liczbę ludności na danym obszarze. Saldo migracji podawane w przeliczeniu na 1_000 ludności w 2019 r. dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska wyniosło -2,76, co daje podobny wynik w stosunku do województwa świętokrzyskiego (-2,81) i jednocześnie znacznie gorszy niż dla Polski (0,16). Warto zwrócić uwagę, że wśród gmin podobnych saldo migracji jest jeszcze niższe niż w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, z wyjątkiem Ciechocinka, który można na podstawie danych demograficznych nazwać „gminą ludzi starszych” (wykres 8). Wewnątrz OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska największy odpływ ludności w 2019 r. zanotowano w Gminie Pińczów, a najniższy w Gminie Solec-Zdrój (mapa 8).

Wykres 8 Saldo migracji na 1 000 ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Mapa 8 Saldo migracji na 1 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

Ważnym czynnikiem świadczącym o potencjale demograficznym danego obszaru jest kwestia związana z budownictwem mieszkaniowym, którą przeanalizowano na podstawie wskaźników: *liczba nowych budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, liczba wydawanych pozwoleń na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców oraz liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1 000 osób*. Wskaźniki te odzwierciedlają atrakcyjność osadniczą gmin. W tabelach 5, 6 oraz 7 przedstawiono wskaźniki z zakresu mieszkalnictwa oraz pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 000 mieszkańców.

Tabela 5 Struktura mieszkalnictwa w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Mieszkania na 1 000 ludności					Nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	4	4	5	5	5	2	2	2	2	2
województwo świętokrzyskie	3	2	3	3	3	2	2	2	2	2
powiat buski	2	2	3	3	3	2	2	3	3	2
powiat kazimierski	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gmina Bejsce	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	3	3	4	4	5	3	3	4	3	3
Miasto i Gmina Chmielnik	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2
Gmina Czarnocin	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1
Miasto i Gmina Działoszyce	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Gmina Gnojno	3	0	2	1	2	3	0	2	1	2
Gmina Imielno	3	3	3	4	3	3	3	3	4	3
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gmina Kije	5	3	3	4	3	5	3	3	4	3
Miasto i Gmina Koszyce	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2
Gmina Michałów	2	3	2	4	3	2	3	2	3	3
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Miasto i Gmina Opatowiec	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2
Miasto i Gmina Pacanów	2	1	1	2	1	2	1	1	2	1
Gmina Pałecznicza	1	2	3	1	3	1	2	3	1	2
Miasto i Gmina Pińczów	2	2	2	3	1	2	1	2	2	1
Miasto i Gmina Proszowice	2	2	3	2	3	2	2	3	2	2
Miasto i Gmina Skalbmierz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gmina Solec-Zdrój	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2
Miasto i Gmina Stopnica	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2
Gmina Tuczępy	2	1	2	3	2	2	1	2	3	2
Miasto i Gmina Wiślica	2	3	3	4	2	2	3	3	4	2
Gmina Złota	1	2	1	2	1	1	2	1	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Mieszkania oddane do użytkowania ogółem					Mieszkania oddane do użytkowania w przeliczeniu na 1 000 osób				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	170	154	195	208	218	2	2	3	3	3
Ciechocinek	49	73	106	46	24	5	7	10	4	2
Krynica-Zdrój	28	10	4	9	15	2	1	0	1	1
Szczawnica	32	20	48	32	43	4	3	7	4	6
województwo świętokrzyskie	3 409	3 020	3 151	3 257	3 888	3	2	3	3	3
Polska	147 711	163 325	178 342	185 063	207 425	4	4	5	5	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wskaźnik ilość mieszkań na 1 000 ludności w 2019 r. wśród gmin OSI ŚU był na najniższym poziomie w Gminie Pińczów i Gminie Kazimierza Wielka – wyniósł 1. Najlepsza sytuacja była w 2019 r. w Gminie Busko-Zdrój pod względem wskaźnika mieszkań na 1 000 ludności (5 mieszkań) oraz nowych budynków mieszkalnych na 1 000 ludności (3 mieszkania) – tabela 5. Pod względem zasobów mieszkaniowych wyliczono wskaźnik dla OSI ŚU odnośnie mieszkań oddanych do użytkowania na 1 000 osób w porównaniu do gmin podobnych. Wartość ta w ostatnim analizowanym roku była taka sama jak średnia wojewódzka (3 mieszkania) oraz niższa niż średnia dla Polski (5 mieszkań).

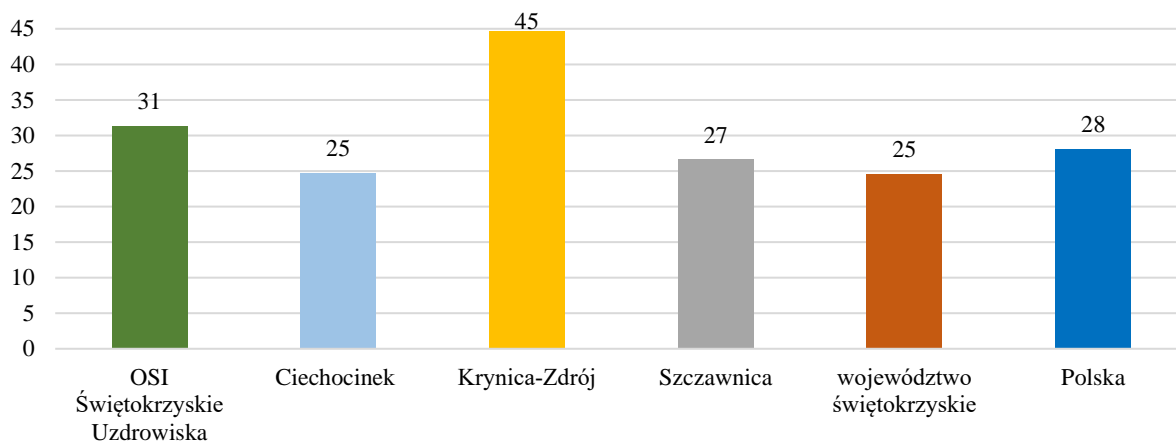
Korzystną wartość OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska osiągnęły także dla wskaźnika pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym na 10 000 mieszkańców – wzrasta ona corocznie i w 2020 r. była na jednym z najwyższych poziomów (31 pozwoleń), ponieważ wyższy wskaźnik osiągnęła tylko Krynica-Zdrój (45 pozwoleń) – tabela 7. W porównaniu ze średnią wojewódzką (25 pozwoleń) oraz dla Polski (28 pozwoleń) średnia dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska była także na lepszym poziomie (wykres 9). Na mapie 9 przedstawiono ten sam wskaźnik, ale w porównaniu do gmin wchodzących w skład OSI ŚU i gmin sąsiednich. Najlepsza sytuacja wśród gmin wchodzących w skład OSI była w 2020 r. w Gminie Solec-Zdrój (60 pozwoleń), a najgorsza w Gminie Pińczów (18 pozwoleń).

Tabela 7 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2018–2020

Jednostka terytorialna	Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym			Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	201	217	230	27	29	31
Ciechocinek	12	27	26	11	25	25
Krynica-Zdrój	34	42	74	20	25	45
Szczawnica	21	17	19	29	24	27
województwo świętokrzyskie	2 950	2 976	3 010	24	24	25
Polska	95 463	101 595	107 590	25	26	28

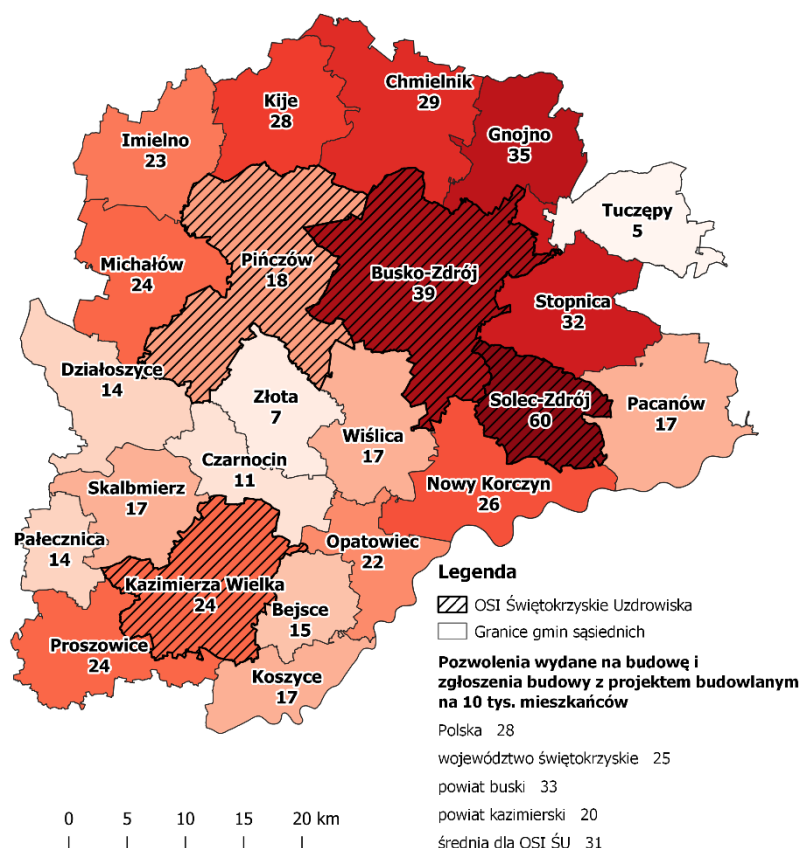
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 9 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Mapa 9 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

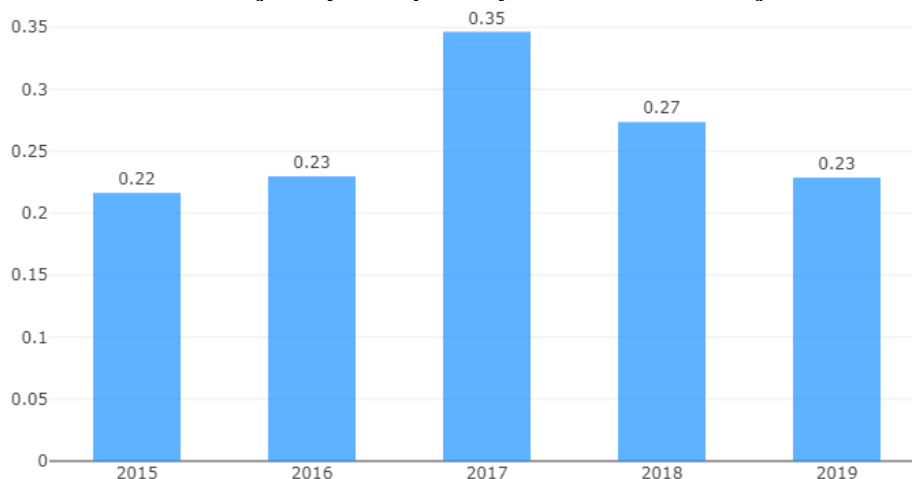
Oprócz danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego do analizy sytuacji rozwojowej gmin wykorzystano narzędzie opracowane przez Związek Miast Polskich, tj. Monitor Rozwoju Lokalnego. Narzędzie to pozwala na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy. Należy podkreślić, iż MRL to nie ocena w kategoriach bezwzględnych – a zawsze w porównaniu z tym, co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą. Grupę porównawczą dla Gminy Busko-Zdrój stanowi 65 gmin miejsko-wiejskich pełniących funkcje pozarolnicze, dla Gminy Solec-Zdrój 129 gmin wiejskich pełniących funkcje pozarolnicze, dla Gminy Kazimierza Wielka 111 gmin miejsko-wiejskich pełniących intensywną funkcję rolniczą, natomiast dla Gminy Pińczów 74 gminy miejsko-wiejskie charakteryzujące się gospodarką ekstensywną.

W celu przygotowania Monitora Rozwoju Lokalnego, analizie poddano wiele aspektów decydujących o rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Zgodnie z teorią zrównoważonego rozwoju wyodrębniono trzy wymiary tegoż rozwoju: gospodarczy, społeczny i środowiskowo-przestrzenny. Na rysunkach 1–4 przedstawiony został wskaźnik rozwoju dla

gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w wymiarze społecznym. Na wskaźnik rozwoju w wymiarze społecznym składa się 5 obszarów badawczych:

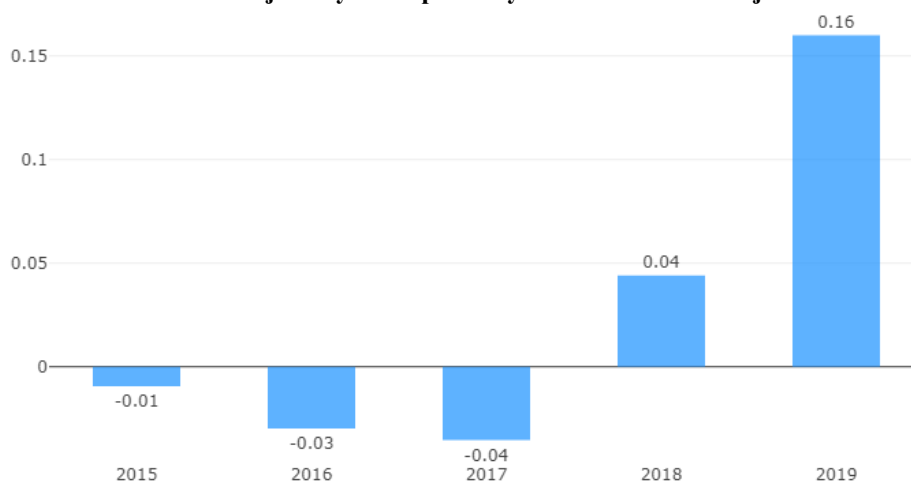
- dostępność i jakość usług oraz infrastruktury (Obszar 5),
- dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie (Obszar 6),
- zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy (Obszar 7),
- poziom bezpieczeństwa (Obszar 8),
- sytuacja demograficzna (Obszar 9).

Rysunek 1 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny - Gmina Busko-Zdrój w latach 2015–2019

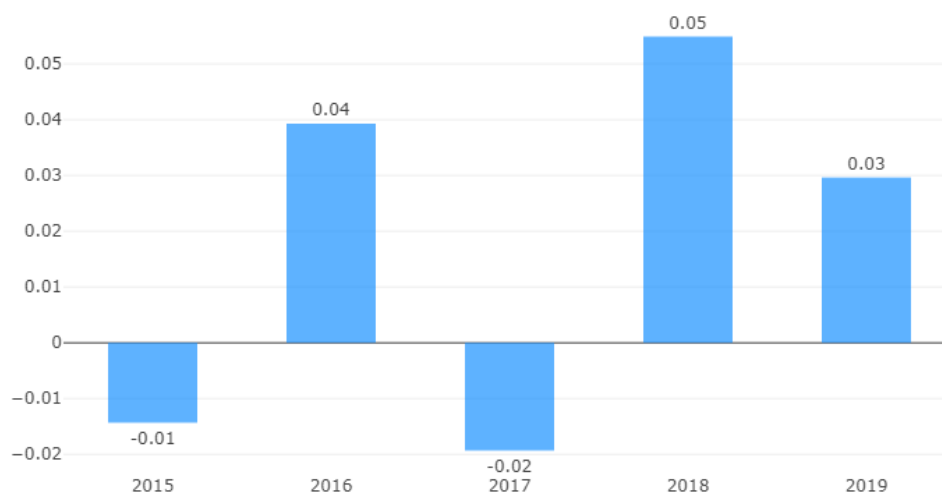
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 2 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny - Gmina Solec-Zdrój w latach 2015–2019

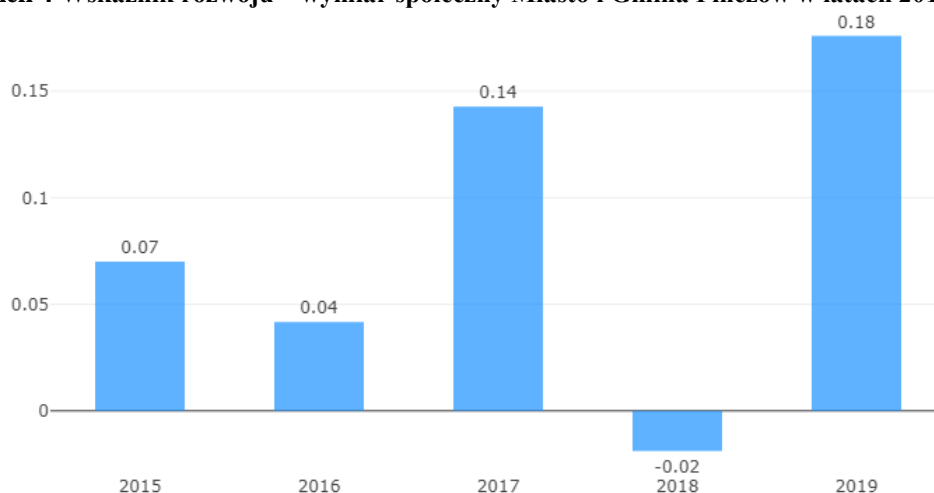
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 3 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny - Gmina Kazimierza Wielka w latach 2015–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 4 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny Miasto i Gmina Pińczów w latach 2015–2019

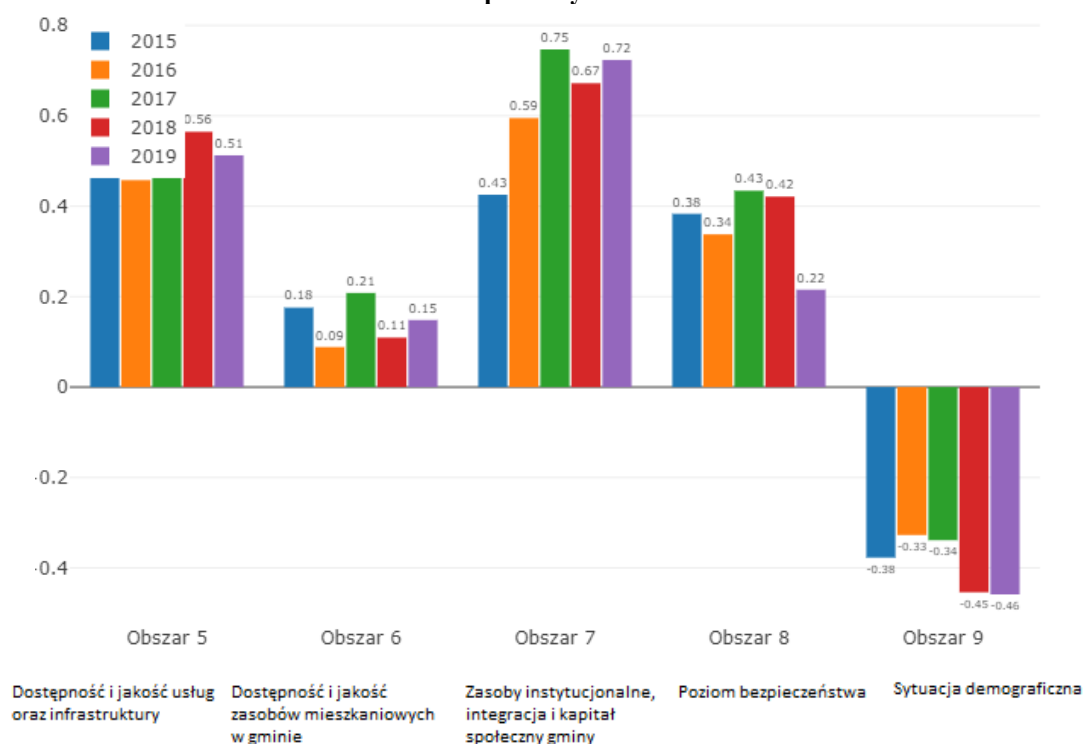

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Jak widać na powyższych rysunkach wskaźnik rozwoju w sferze społecznej był w analizowanym okresie najlepszy w Gminie Busko-Zdrój. W 2019 r. najniższą wartość wskaźnika odnotowano dla Gminy Kazimierza Wielka. Warto zwrócić uwagę, że pomimo wahań wartości wskaźnika rozwoju w wymiarze społecznym, w 2019 r. dla każdej z gmin OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska był on dodatni.

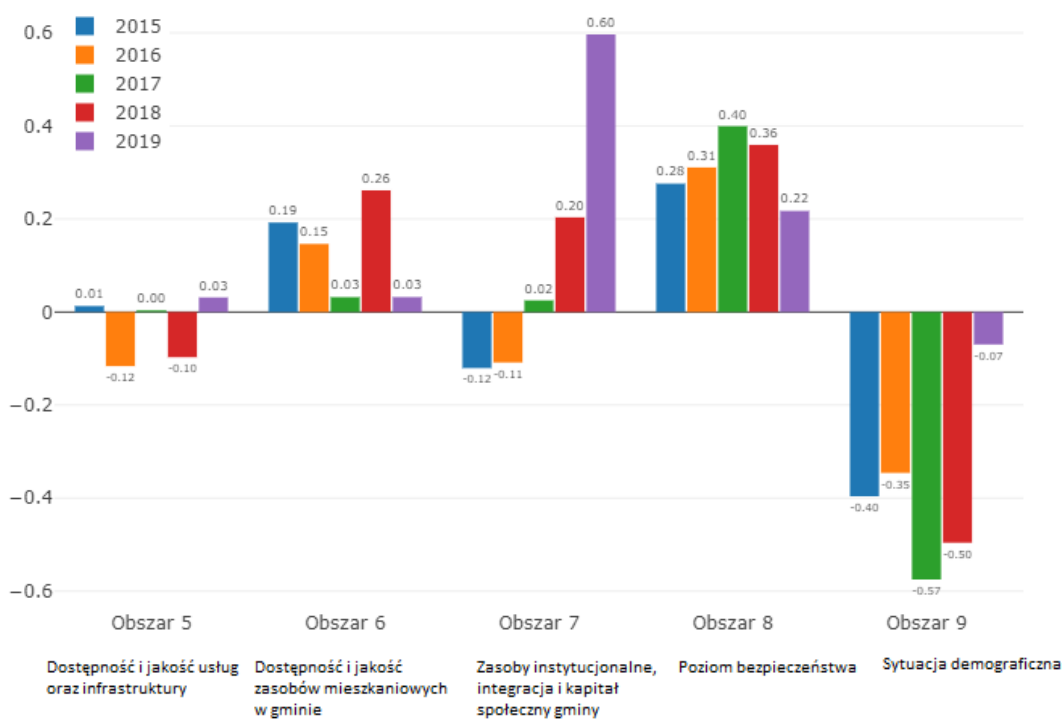
Obszary składające się na wymiar społeczny zostały przedstawione na rysunkach 5–8.

Rysunek 5 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Busko-Zdrój – obszary w wymiarze społecznym

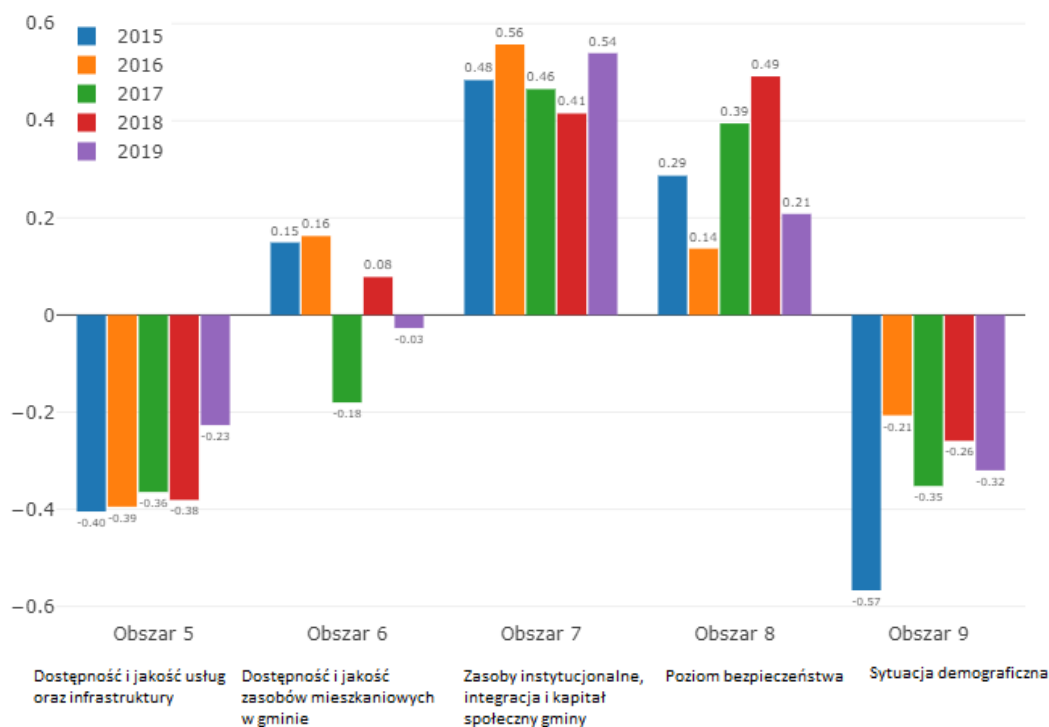
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 6 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Solec-Zdrój – obszary w wymiarze społecznym

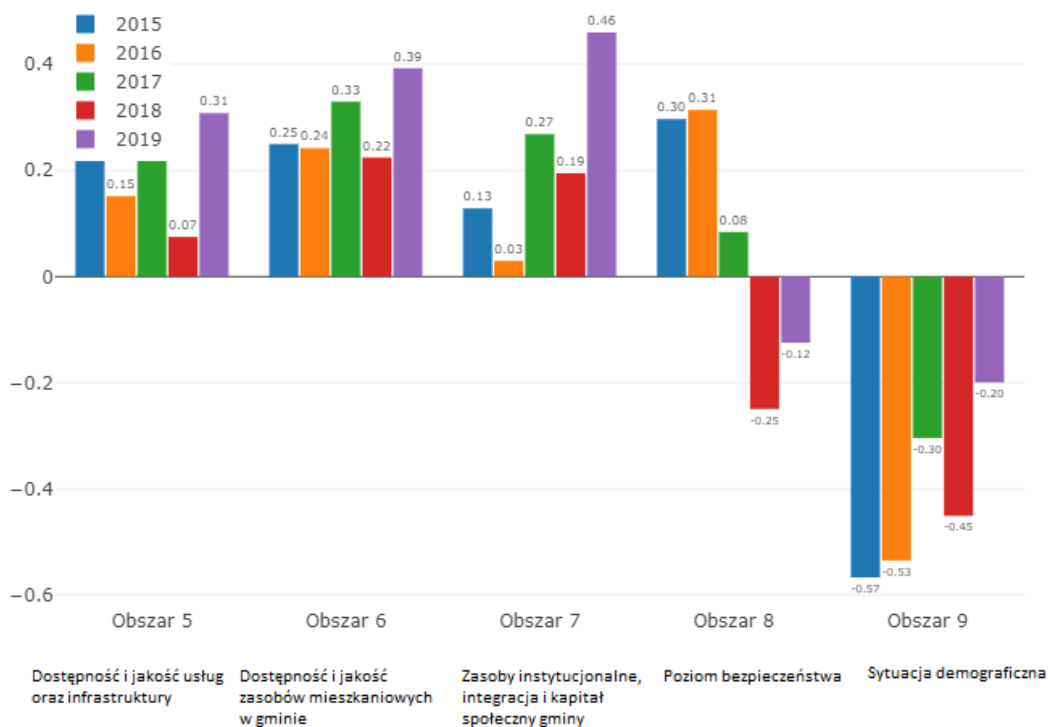
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 7 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Kazimierza Wielka – obszary w wymiarze społecznym

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 8 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Pińczów – obszary w wymiarze społecznym

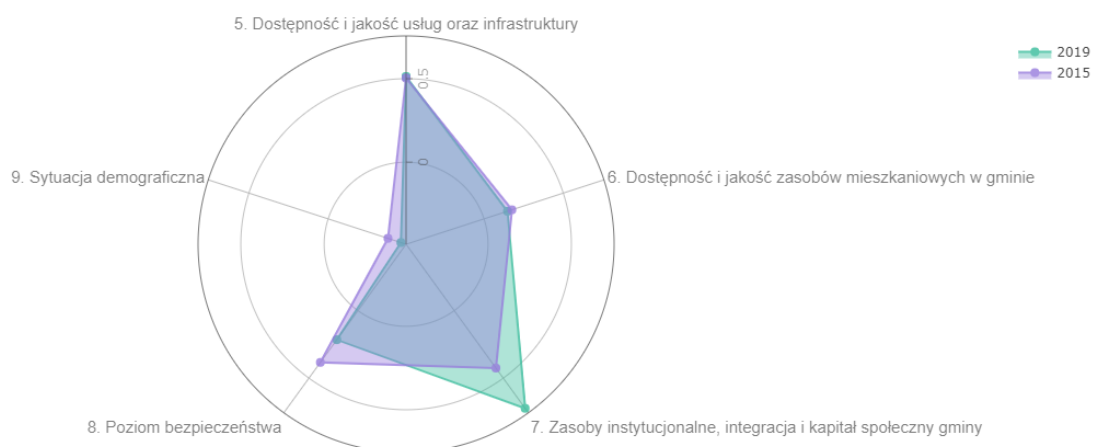

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Jak wynika z przedstawionych powyżej wykresów słupkowych, w najlepszej sytuacji pod względem wskaźników w wymiarze społecznym jest Gmina Busko-Zdrój (rysunek 5), gdzie najwyższe wartości osiągnęły wskaźniki w obszarach 7 i 5, zaś najniższe w obszarze 9 „sytuacja demograficzna”, na który składają się: liczba i struktura mieszkańców, przyrost naturalny, ruchy migracyjne, małżeństwa i rozwody. Najniższe wartości wskaźników przedstawiono na rysunku 7 w Gminie Kazimierza Wielka, gdzie na ujemnym poziomie znajduje się obszar 5 „sytuacja demograficzna”, a także obszar 9 „dostępność i jakość usług oraz infrastruktury”, na który składają się: usługi edukacyjne i kształcenia zawodowego dla różnych grup wiekowych, oferta usług związanych z kulturą, sportem i rekreacją, oferta usług pomocy społecznej dla osób potrzebujących wsparcia, usługi zdrowotne – ich jakość i dostępność, system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, usługi wychowawcze dla dzieci i młodzieży, zakres i jakość usług rynkowych dla mieszkańców i przyjezdnych. Jedynym obszarem, dla którego wskaźnik rozwoju osiągał wartości ujemne w Gminie Busko-Zdrój i w Gminie Pińczów jest obszar 9 „sytuacja demograficzna”, dodatkowo od 2018 r. w Gminie Pińczów obszar 8 „poziom bezpieczeństwa”. Dla Gminy Solec-Zdrój w 2019 r. zanotowano jeden obszar o ujemnych wartościach wskaźnika rozwoju – obszar 9, natomiast dla Kazimierzy Wielkiej tych obszarów było 3 (obszar 5, 6 i 9). Negatywna sytuacja demograficzna jest charakterystycznym zjawiskiem dla wszystkich gmin OSI ŚU.

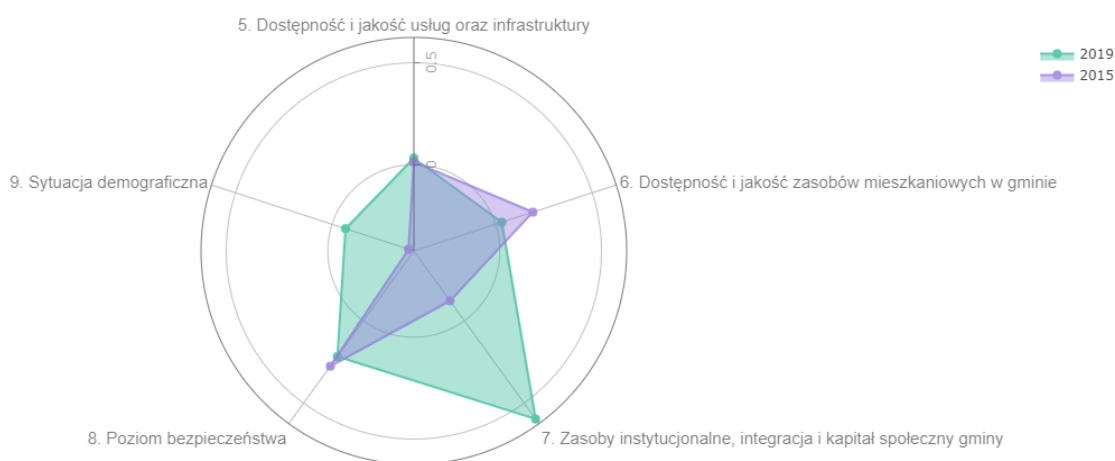
Kolejnym zobrazowaniem wyżej przedstawionych obszarów oraz rozwoju danej gminy jest porównanie sytuacji między 2015 a 2019 rokiem na wykresie radialnym, w którym to wartość „0” oznacza grupę porównawczą w stosunku do danej gminy. Gdy wskaźniki przyjmują wartość dodatnią, oznacza to, iż sytuacja jest lepsza niż w porównywanej grupie, jeśli ujemną – sytuacja jest gorsza niż w pozostałych porównywanych jednostkach.

Rysunek 9 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Busko-Zdrój

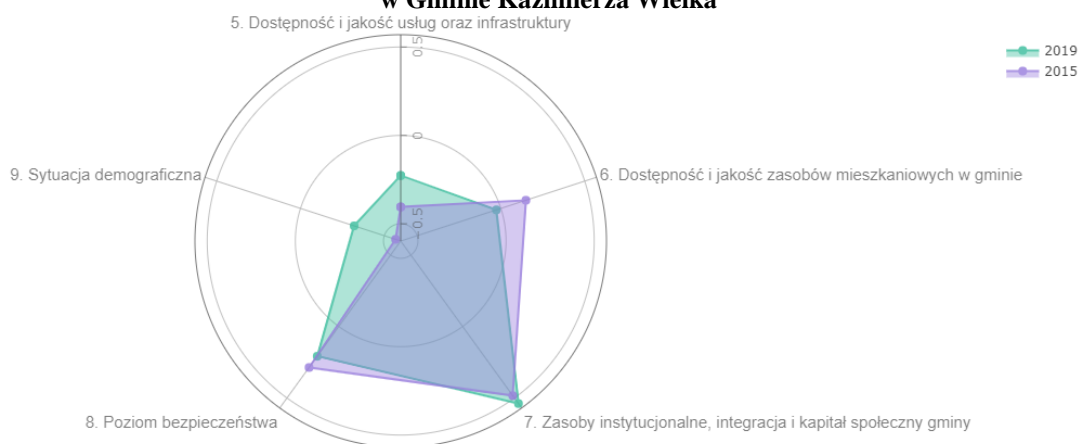
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 10 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Solec-Zdrój

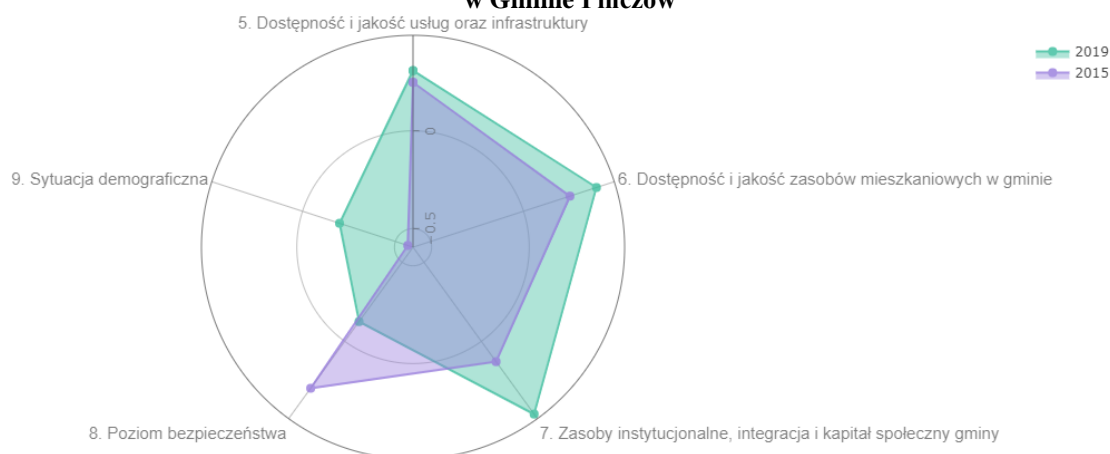
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 11 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Kazimierza Wielka

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 12 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Pińczów

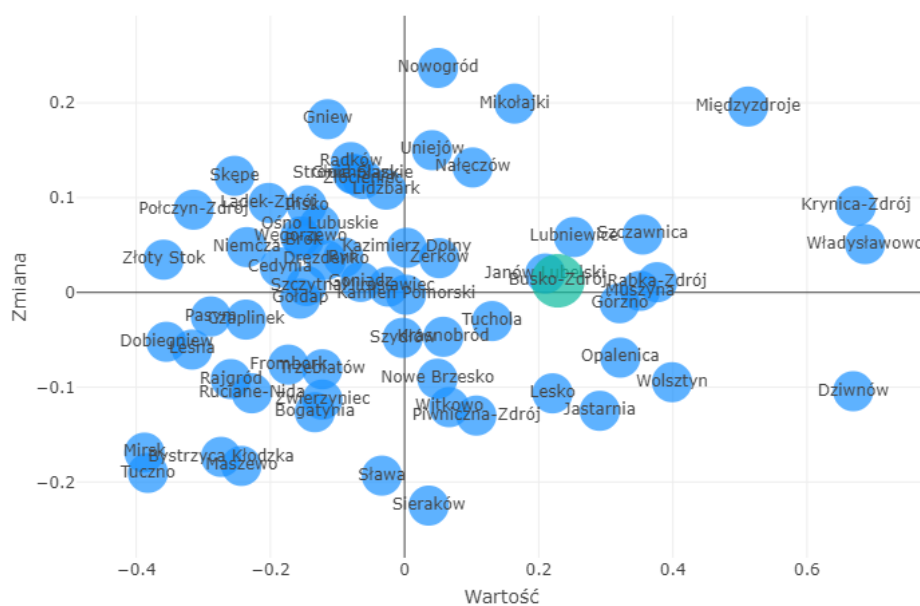

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

W przypadku Gminy Busko-Zdrój gorzej niż w grupie porównawczej prezentuje się obszar 9 (sytuacja demograficzna), pozostałe obszary są lepsze niż w grupie porównawczej (rysunek 9). Sytuacja w Gminie Solec-Zdrój z roku na rok polepsza się w większości obszarów (w tym sytuacja demograficzna), wyjątek stanowi pogorszenie się sytuacji w obszarze 6 „dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie” (rysunek 10). W przypadku Gminy Kazimierza Wielka lepiej niż w grupie porównawczej prezentują się obszary: 7 i 8, w pozostałych obszarach sytuacja jest gorsza (rysunek 11). Gmina Pińczów posiadała lepsze wskaźniki w obszarach: 5, 6 oraz 7, natomiast pogarsza się sytuacja demograficzna i poziom bezpieczeństwa (rysunek 12).

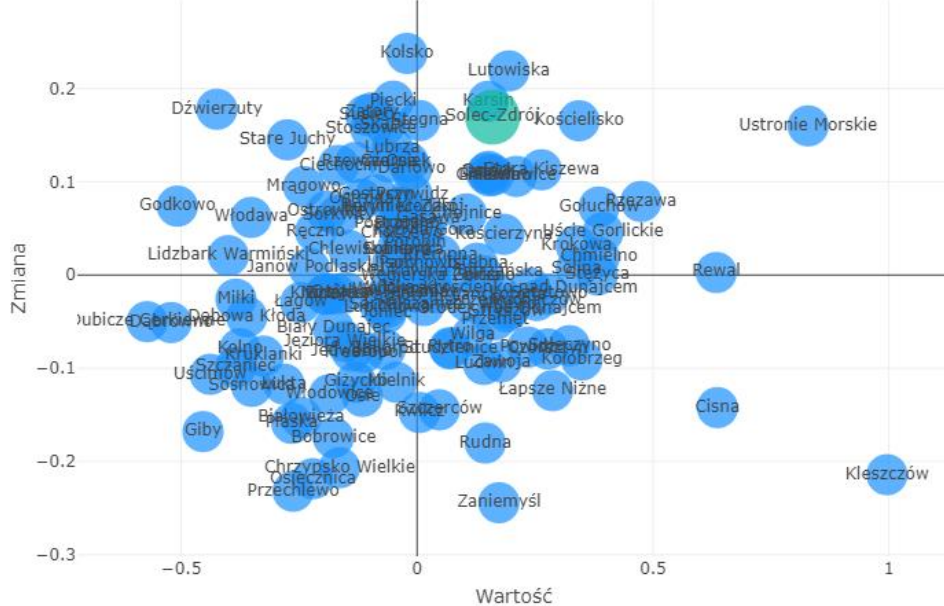
Na rysunkach 13–16 zaprezentowane zostało położenie każdej z gmin OSI ŚU. Jak zostało wskazane w metodyce opracowania diagnozy, każda z gmin należy do innej grupy porównawczej – na wykresach przedstawiono położenie gmin Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierza Wielka i Pińczów względem gmin w swojej grupie porównawczej.

Rysunek 13 Pozycja Gminy Busko-Zdrój w grupie porównawczej – wymiar społeczny

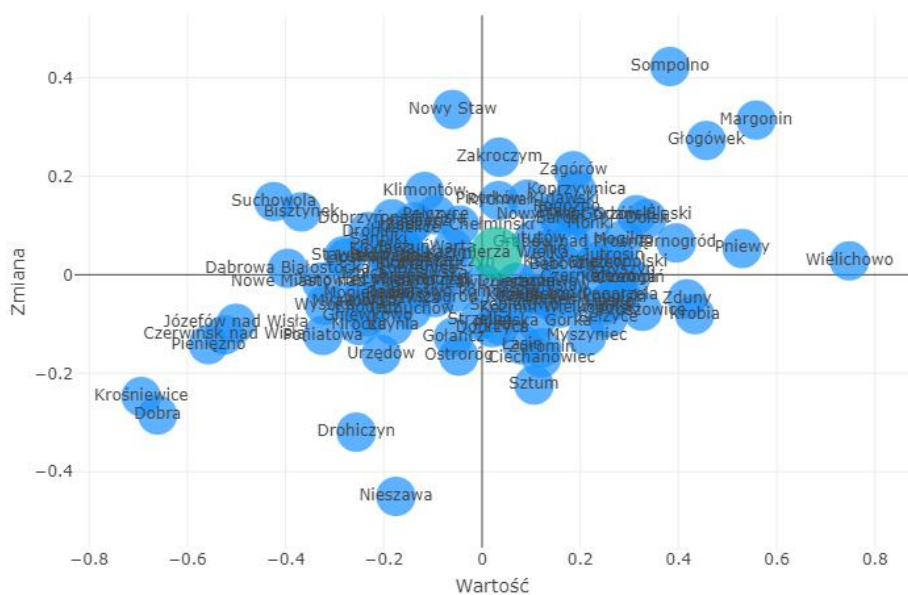
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 14 Pozycja Gminy Solec-Zdrój w grupie porównawczej – wymiar społeczny

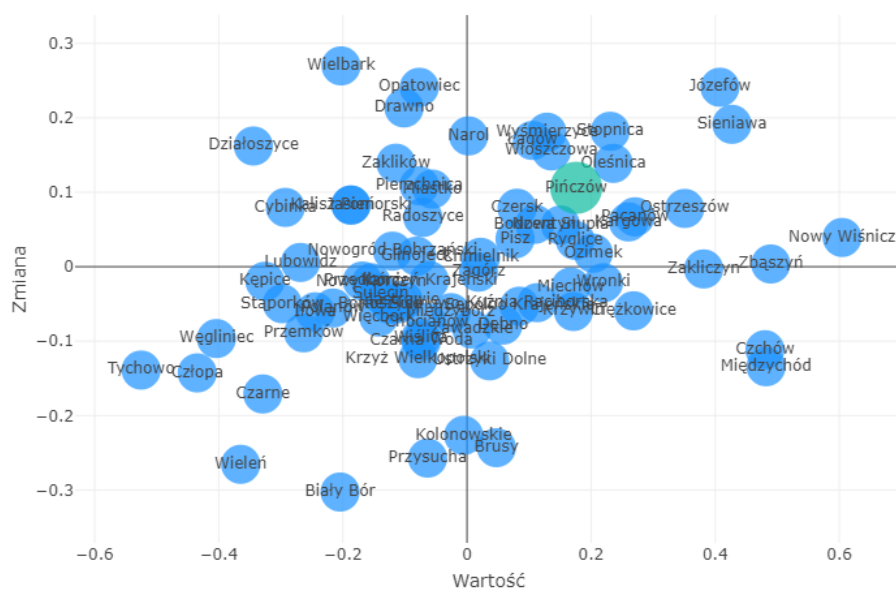
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 15 Pozycja Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej – wymiar społeczny

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 16 Pozycja Gminy Pińczów w grupie porównawczej – wymiar społeczny

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Dwie badane gminy (Solec-Zdrój i Pińczów) w wymiarze społecznym mieszczą się w I ćwiartce, co oznacza, iż sytuacja tych gmin jest lepsza niż średnia w grupie porównawczej i następuje poprawa sytuacji względem zmiany sytuacji w grupie porównawczej. Reasumując – wskaźnik jest „lepszy” niż w grupie porównawczej i przewaga się powiększa. Sytuacja nieco zmienia się w Gminie Busko-Zdrój, gdzie wskaźnik zbliża się do III ćwiartki (pogorszenie sytuacji względem zmiany sytuacji w grupie porównawczej), natomiast w Gminie Kazimierza Wielka – do II ćwiartki (sytuacja gorsza niż średnia w grupie porównawczej, jednakże następuje poprawa sytuacji względem zmiany sytuacji w grupie porównawczej).

4. Gospodarka i rynek pracy

Sytuację gospodarczą na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska odzwierciedlają wskaźniki gospodarcze tj.: *liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.*

W tabeli 8 przedstawiono wskaźniki gospodarcze dla gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, gmin sąsiednich, powiatu buskiego i powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2015–2019. Można stwierdzić, iż we wszystkich gminach zanotowano wzrost wskaźników na przestrzeni lat, z corocznymi wahaniami niektórych z nich. Największą ilość jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 000 ludności spośród gmin wchodzących w skład OSI zanotowano w ostatnim badanym roku w Gminie Kazimierza Wielka i Gminie Solec-Zdrój (po 105 jednostek). Najwięcej podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2019 r. zanotowano w Gminie Busko-Zdrój (188 podmiotów).

W tabeli 9 zaprezentowano te same wskaźniki, ale obliczono je dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i porównano do gmin podobnych. Na przestrzeni prezentowanych lat, jednostek nowo zarejestrowanych na 10 000 ludności przybyło na terenie OSI i Ciechocinka, natomiast ubyło w Krynicy-Zdrój i Szczawnicy. Najwięcej podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2015–2019 przybyło w Ciechocinku.

Tabela 8 Wskaźniki gospodarcze w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności					Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności					Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym					Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym					Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	94	91	94	102	99	150	147	154	169	165	174	178	183	188	196	773	772	781	810	837
województwo świętokrzyskie	880	887	900	916	944	71	73	77	86	76	114	118	127	142	128	142	144	147	152	158	671	671	680	702	722
powiat buski	763	778	802	822	855	125	128	133	137	144	52	62	69	74	68	85	101	115	123	114	612	623	644	664	691
powiat kazimierski	526	523	538	560	594	84	84	87	91	98	38	34	48	55	60	60	55	78	91	99	374	369	381	403	427
Gmina Bejsce	398	423	453	469	495	64	68	73	76	80	45	36	54	37	57	73	58	87	60	93	285	307	336	355	365
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	1 028	1 047	1 062	1 077	1 109	73	80	80	79	80	119	131	133	132	135	167	172	176	180	188	823	835	846	866	892
Miasto i Gmina Chmielnik	654	673	714	750	806	58	84	100	90	98	94	137	163	148	161	105	109	116	123	133	516	535	573	606	653
Gmina Czarnocin	400	425	428	478	535	63	67	68	77	88	31	39	42	58	69	49	61	66	93	113	281	308	313	352	396
Miasto i Gmina Działoszyce	509	511	546	561	561	87	88	95	96	98	41	29	44	68	40	70	51	76	118	71	377	376	409	422	422
Gmina Gnojno	554	560	584	628	655	29	36	38	98	73	48	60	65	164	124	92	93	98	106	110	444	450	463	514	540
Gmina Imielno	434	454	459	506	533	73	77	79	87	93	36	43	43	77	48	60	73	74	133	84	328	339	355	384	408
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	594	579	594	611	642	94	93	96	99	105	40	38	47	49	57	64	60	76	79	94	415	397	406	423	451
Gmina Kije	548	583	600	589	627	89	95	99	98	105	45	67	69	68	73	72	109	115	113	122	407	422	440	433	462
Miasto i Gmina Koszyce	615	641	667	664	706	98	102	106	107	114	68	73	56	58	80	108	118	89	93	130	460	483	506	494	524
Gmina Michałów	532	543	527	536	570	90	92	90	92	97	42	53	30	43	55	72	91	52	74	94	407	409	393	408	445
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	442	451	504	520	553	36	54	66	55	50	59	89	110	91	85	73	74	83	86	93	335	343	394	415	438
Miasto i Gmina Opatowiec	507	495	505	534	573	83	81	84	89	97	27	12	43	70	70	44	20	71	117	118	358	344	356	397	423
Miasto i Gmina Pacanów	441	449	470	505	552	24	51	51	64	54	40	85	86	107	92	74	75	79	85	93	341	343	365	398	440
Gmina Pałecznicza	700	721	752	809	849	117	121	126	136	143	73	74	77	114	73	123	124	130	192	122	559	574	597	617	653
Miasto i Gmina Pińczów	748	764	774	774	797	61	62	66	64	61	97	100	107	105	101	119	122	125	127	132	536	542	549	554	574

cd. wskaźniki gospodarcze w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności					Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności					Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym					Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym					Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto i Gmina Proszowice	945	967	984	1 043	1 073	150	154	158	169	175	88	87	86	107	79	139	139	137	173	129	695	700	711	764	796
Miasto i Gmina Skalbmierz	521	518	533	551	582	86	85	87	91	95	36	33	53	75	59	60	55	88	124	96	393	384	400	414	424
Gmina Solec-Zdrój	566	566	593	611	633	92	93	97	100	105	28	31	57	49	59	45	51	94	81	98	436	436	465	490	510
Miasto i Gmina Stopnica	717	730	776	780	787	53	56	82	64	46	86	91	136	107	77	116	120	128	130	132	624	639	681	687	690
Gmina Tuczępy	585	592	595	607	679	43	35	54	69	96	70	57	88	115	161	96	98	98	101	113	437	437	445	448	513
Miasto i Gmina Wiślica	533	566	596	635	662	30	52	65	101	47	49	84	105	165	78	86	91	97	104	108	438	473	501	507	524
Gmina Złota	540	549	601	605	616	89	91	101	102	106	39	35	65	56	59	65	59	109	95	100	388	394	444	457	462

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

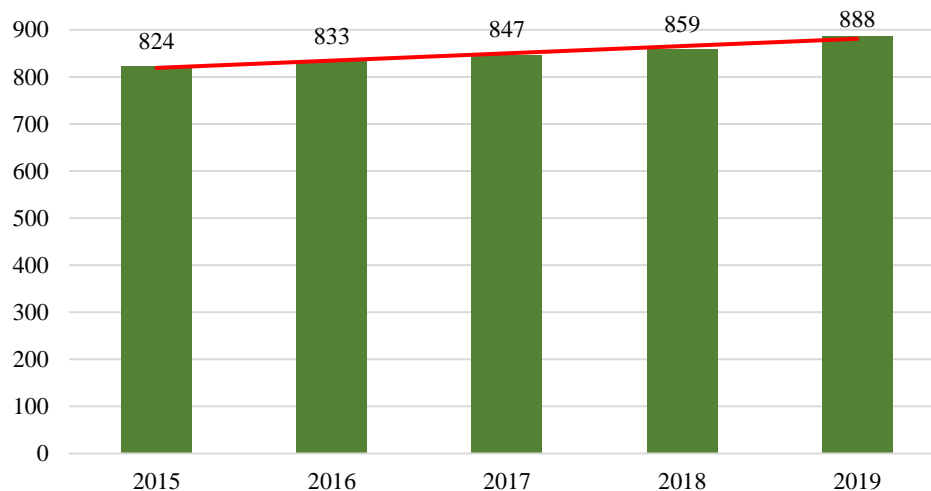
Tabela 9 Wskaźniki gospodarcze dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności					Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności					Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym					Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym					Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	824	833	847	859	888	60	63	68	66	68	96	101	111	109	114	132	135	138	142	148	628	630	641	656	681
Ciechocinek	1366	1410	1501	1585	1779	110	174	181	243	277	194	310	327	445	514	240	251	271	290	330	1043	1072	1157	1268	1467
Krynica-Zdrój	1214	1201	1219	1242	1285	106	103	100	109	100	172	167	163	181	168	196	195	199	206	215	881	857	867	896	939
Szczawnica	1219	1259	1283	1341	1391	154	169	172	183	137	248	272	278	296	224	196	203	208	217	226	993	1023	1040	1092	1123

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

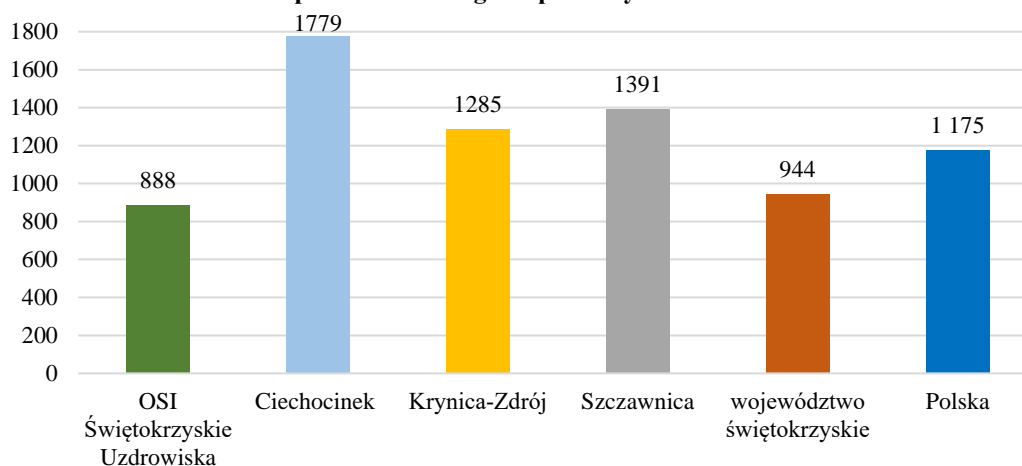
Na wykresach 10–13 przedstawiono wartości wskaźników: *podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 000 ludności oraz podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019 oraz w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.*

Wykres 10 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 11 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.

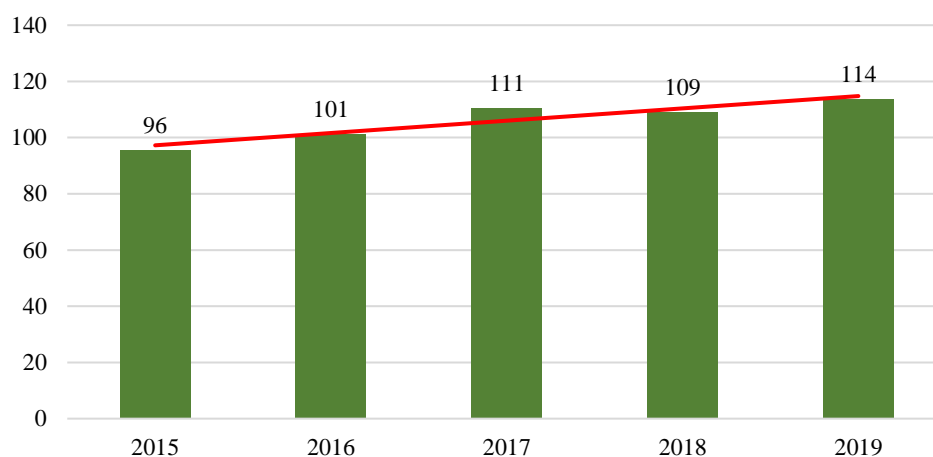

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska nieznacznie wzrasta z roku na rok i w ostatnim analizowanym roku wyniosła 888 podmiotów (wykres 10). Należy jednak zwrócić uwagę, że wartość ta jest znacznie niższa w porównaniu do gmin podobnych, województwa i kraju. Nawet przyjmując wartość najlepszego wyniku spośród gmin OSI ŚU w 2019 r. (Busko-Zdrój: 1 109 podmiotów,

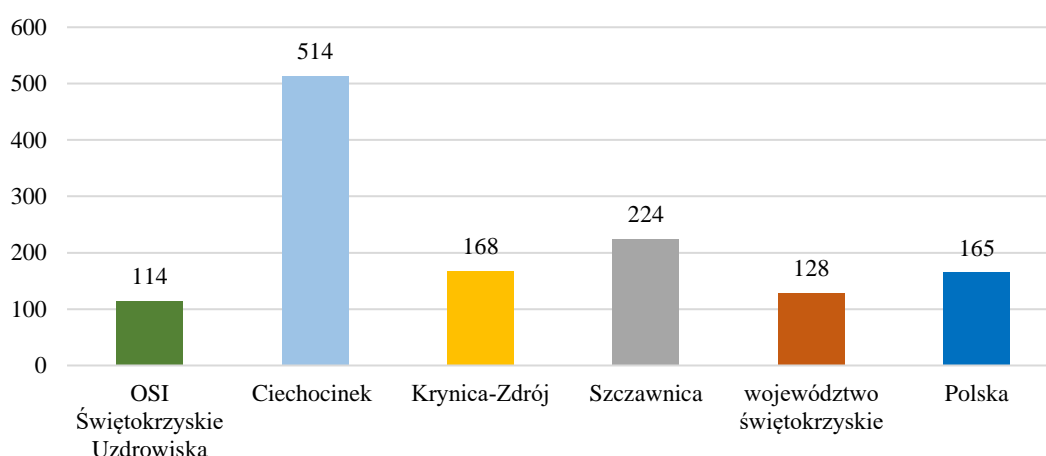
mapa 9), wartość ta dalej jest niższa niż w gminach podobnych i Polsce. Warto zwrócić uwagę, że najlepsze wyniki osiąga Ciechocinek, w którym zdiagnozowano najwyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym. Pozwala to stwierdzić, że wzrost ilości ludzi starszych nie zawsze należy traktować jako złą sytuację, ponieważ emeryci na ogół posiadają stały dochód (emerytura) i generują popyt na wiele usług, które mogą świadczyć dla nich osoby w wieku produkcyjnym, co jak widać na przykładzie Ciechocinka, może się przekładać na wysokie wartości wskaźników gospodarczych.

Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 13 Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.

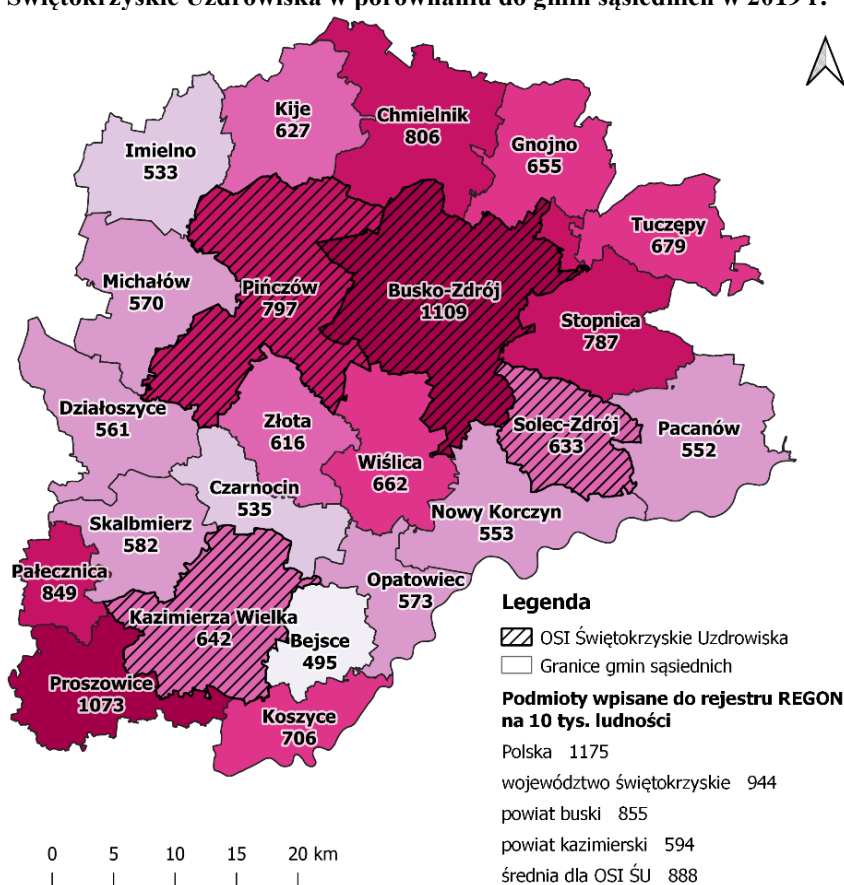
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wartość wskaźnika podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym także wzrasta na przestrzeni lat 2015–2019 dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska (wykres 12), jednak tutaj również w porównaniu do innych jednostek sytuacja OSI jest

najgorsza (wykres 13). Gdyby zestawić dane z wykresu 13 z najwyższą wartością wskaźnika wśród gmin OSI ŚU w 2019 r. (Busko-Zdrój: 135 podmiotów, mapa 1, wartość ta dalej będzie niższa niż w gminach podobnych i Polsce.

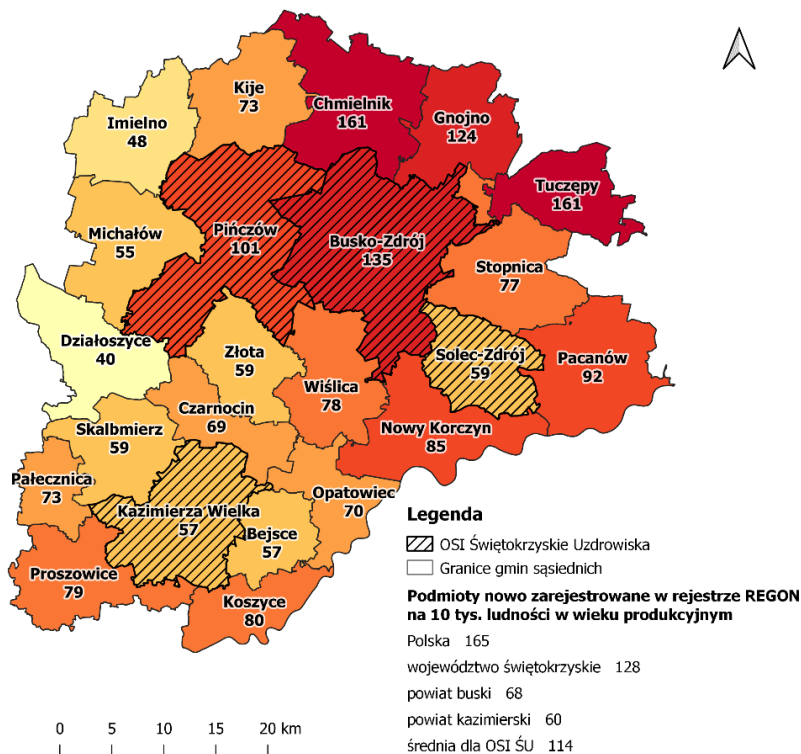
Mapy 10–12 przedstawiają sytuację gospodarczą w 2019 r. dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu z gminami sąsiednimi. Zawarto także średnie wyniki dla Polski, województwa, powiatu buskiego i powiatu kazimierskiego.

Mapa 10 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

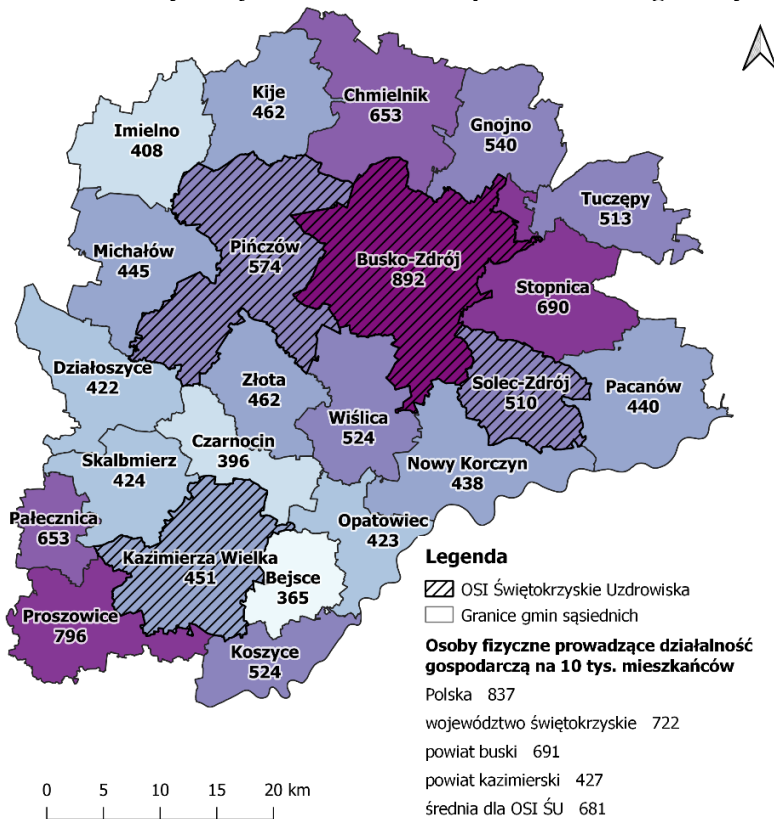
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

Mapa 11 Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

Mapa 12 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

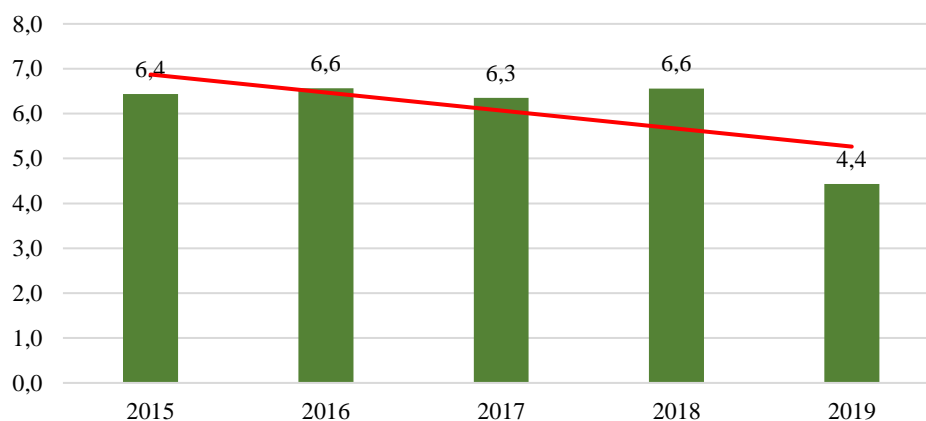

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

Biorąc pod uwagę ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 ludności najlepszy wynik w 2019 r. posiadała Gmina Busko-Zdrój (1 109) – jest to wynik dużo lepszy niż średnia dla OSI (888), województwa świętokrzyskiego (944), powiatu buskiego (855), powiatu kazimierskiego (594), przy czym niższa niż średnia dla Polski (1 175) i wszystkich gmin podobnych. Spośród gmin wchodzących w skład OSI najwyższy wskaźnik jednostek nowo zarejestrowanych na 10 000 osób w wieku produkcyjnym zanotowano dla Gminy Busko-Zdrój (135), jednakże był to wynik niższy niż średnia dla Polski (165), województwa świętokrzyskiego (128) i wszystkich gmin podobnych. Najwięcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 000 mieszkańców w 2019 r. było także w Gminie Busko-Zdrój (892) – więcej niż średnia dla Polski (837) oraz dla województwa (722).

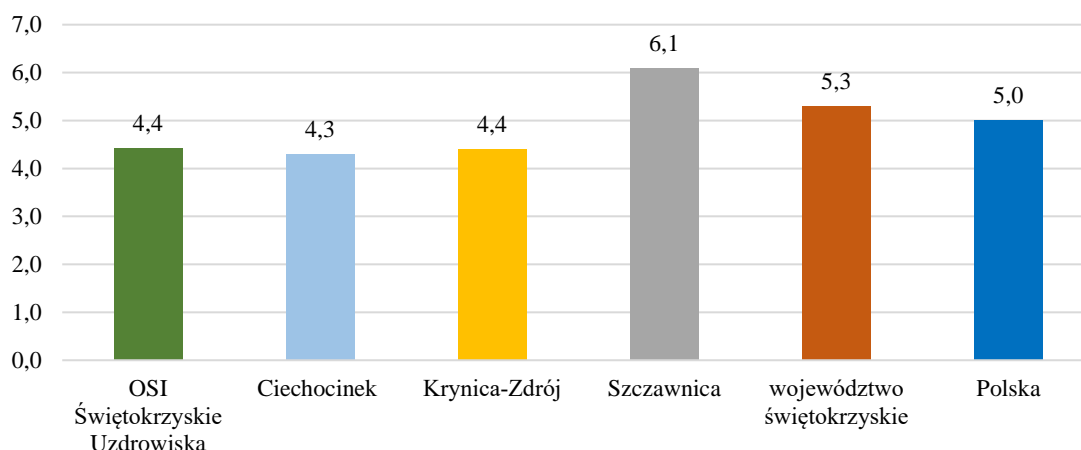
Poza nowo rejestrowanymi podmiotami warto zwrócić uwagę na wskaźnik udziału % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów będących w rejestrze REGON – dane dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska na przestrzeni lat 2015–2019 zaprezentowano na wykresie 14. Natomiast na wykresie 15 ten sam wskaźnik przedstawiono w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski, natomiast na mapie 13 – do gmin sąsiednich w 2019 roku.

Wykres 14 Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

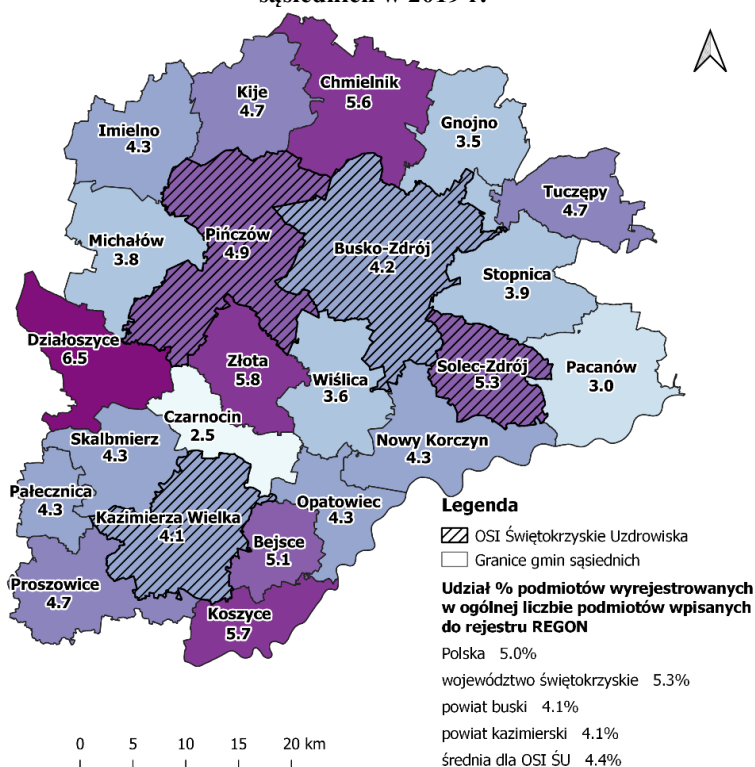
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 15 Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Mapa 13 Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

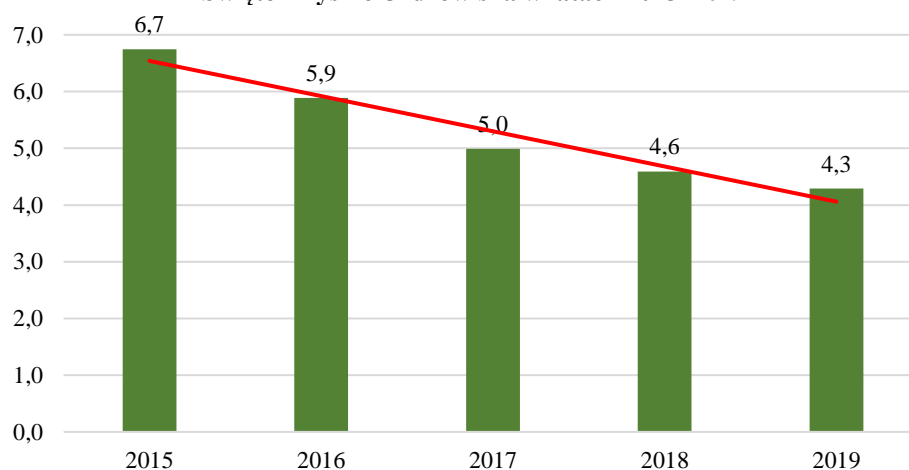
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON dla OSI ŚU na przestrzeni lat 2015–2019 wahał się, jednakże w ostatnim analizowanym roku spadł do wartości 4,4%, co jest pozytywnym zjawiskiem (wykres 14). Jest to tendencja charakteryzująca wszystkie analizowane jednostki. W porównaniu z gminami podobnymi, OSI nie wyróżnia się znacznie w tym zakresie na tle pozostałych, jedynie

w Szczawnicy udział ten był znacznie wyższy i wyniósł 6,1% (wykres 15). Wśród gmin OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska największy udział podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON zanotowano w 2019 r. w Gminie Solec-Zdrój – 5,3 (wartość wyższa niż średnia w Polsce (5,0), jednak niższa niż w Szczawnicy (6,1). Najniższy udział zanotowano w gminach Kazimierza Wielka i Busko-Zdrój (mapa 13).

Poza wskaźnikami gospodarczymi, o lokalnym rozwoju gospodarczym świadczą również wskaźniki obrazujące sytuację na rynku pracy, a więc wskaźniki dotyczące bezrobocia. Jednym z takich wskaźników jest *udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym*, który na przestrzeni lat 2015–2019 zaprezentowano na wykresie 16 dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, natomiast na wykresie 17 porównano udział ten do gmin podobnych, województwa i Polski. Na mapie 14 przedstawiono udział bezrobotnych w gminach wchodzących w skład OSI ŚU i gminach sąsiednich w 2019 r.

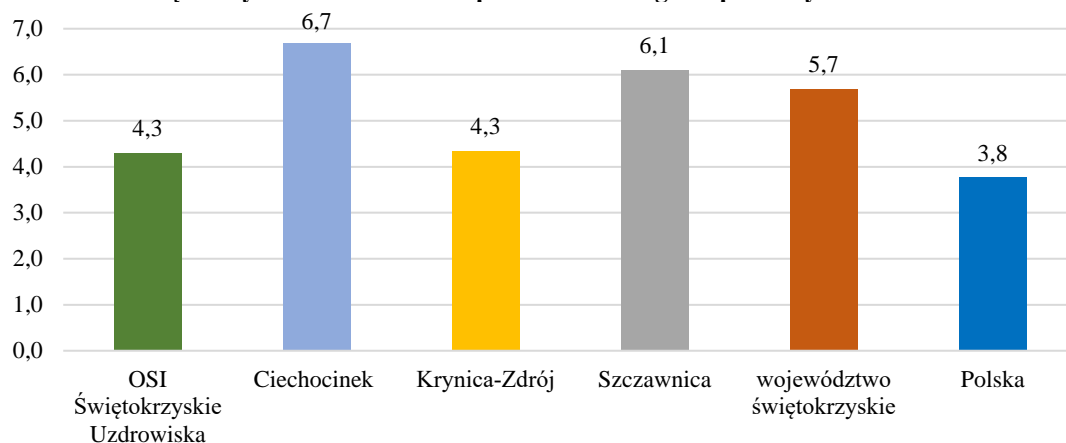
Udział % bezrobotnych dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska z roku na rok maleje (wykres 16), a w 2019 r. stanowił jedną z najniższych wartości wśród analizowanych jednostek – na takim samym poziomie była również Krynica-Zdrój, jednakże był to wynik gorszy niż średnia w Polsce (wykres 17). Najniższym bezrobociem w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska charakteryzuje się Gmina Solec-Zdrój i Gmina Busko-Zdrój (wartości niższe niż średnio w województwie i Polsce), natomiast stosunkowo wysokie bezrobocie zanotowano w 2019 r. dla Gminy Kazimierza Wielka (mapa 14).

Wykres 16 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

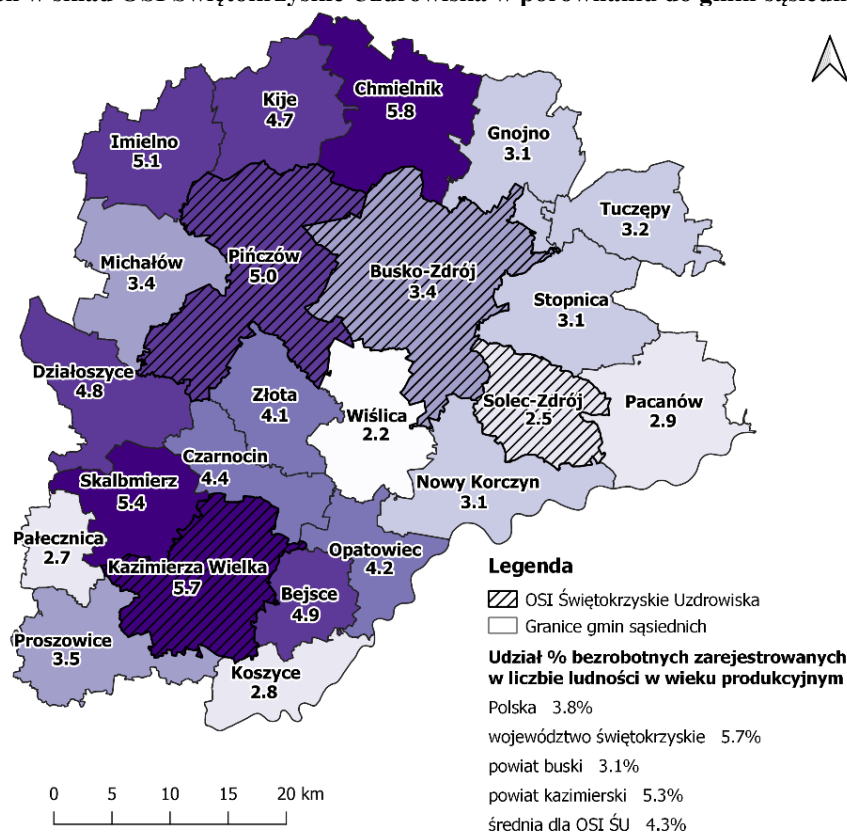
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 17 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Mapa 14 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

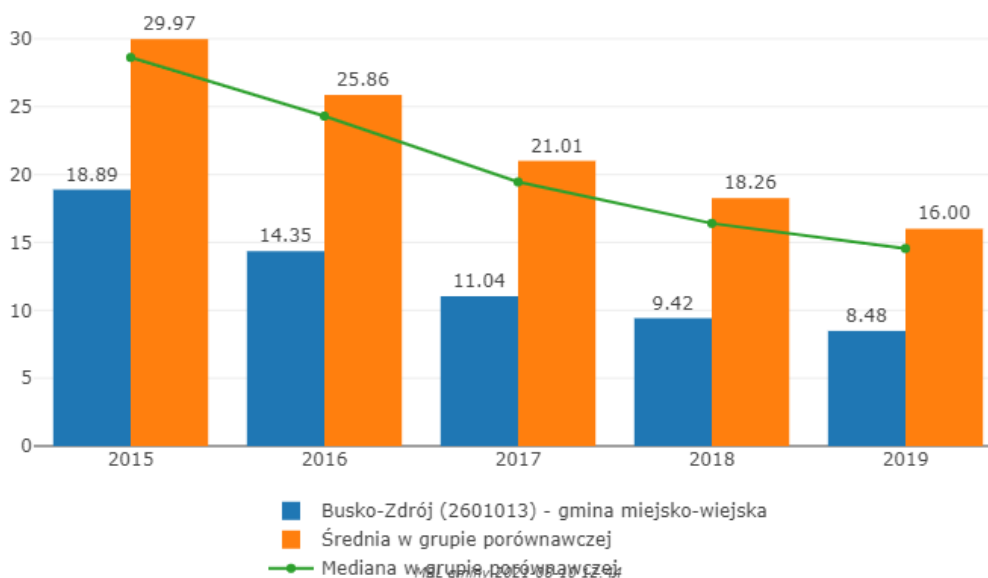

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

Ważnym aspektem, który warto przeanalizować w niniejszej Diagnozie jest również zjawisko długotrwałego bezrobocia. Wskaźniki dla każdej z gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska zaprezentowano z MRL i porównano ze średnią w grupie porównawczej – wykresy 18–21. W Gminie Busko-Zdrój wskaźnik ten z roku na rok spada

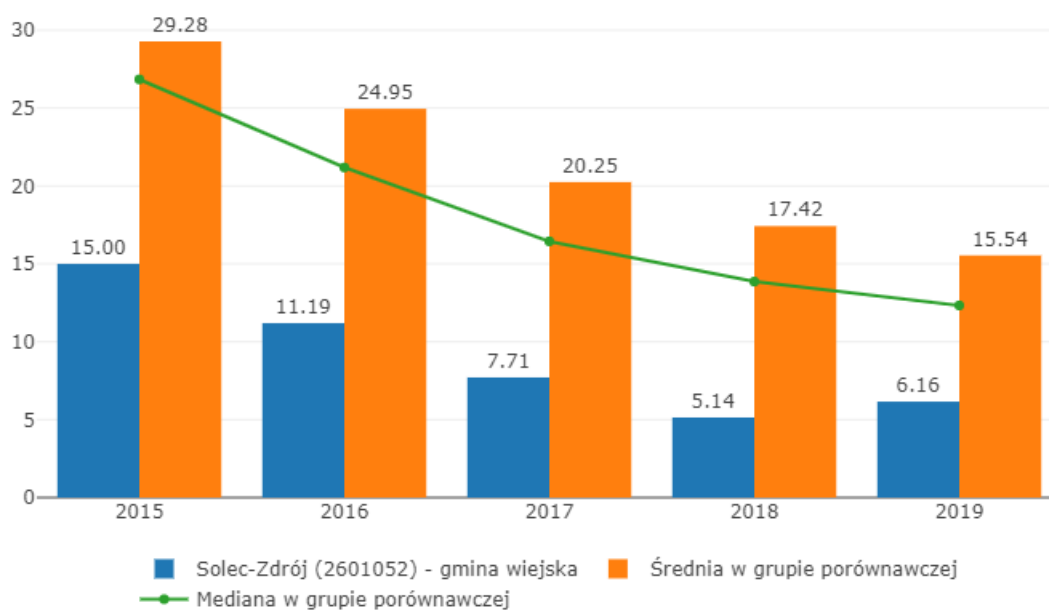
oraz należy zwrócić uwagę na to, iż średnia w grupie porównawczej jest dużo wyższa, przez co sytuacja dla diagnozowanej gminy jest dobra pod tym względem (wykres 18). Jeszcze niższe wartości długotrwale bezrobotnych zanotowano w Gminie Solec-Zdrój – wartości są znacznie niższe niż średnia w grupie, a trend jest spadkowy (wykres 19). Gmina Kazimierza Wielka nie tylko charakteryzuje się najwyższym bezrobociem wśród gmin OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, ale też wyższym niż średnio w gminach ze swojej grupy porównawczej – wartości te wprawdzie corocznie maleją, ale nadal są znacznie wyższe niż średnia w grupie (wykres 20). Wskaźnik bezrobocia długotrwałego w Gminie Pińczów maleje, jednak wolniej niż średnio w gminach z grupy porównawczej, przez co od 2018 r. wartości te dla gminy są wyższe niż średnio w grupie porównawczej (wykres 21). Wartości wskaźników przedstawione na wykresach potwierdzają ogólny obraz sytuacji związanej z bezrobociem na obszarze OSI ŚU – sytuacja jest tutaj pod tym kątem lepsza w gminach Busko-Zdrój i Solec-Zdrój, natomiast gorsza w gminach Pińczów i Kazimierza Wielka, co może wskazywać na pozytywny wpływ statutu uzdrawiskowego gmin na sytuację na rynku pracy.

Wykres 18 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Busko-Zdrój i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019

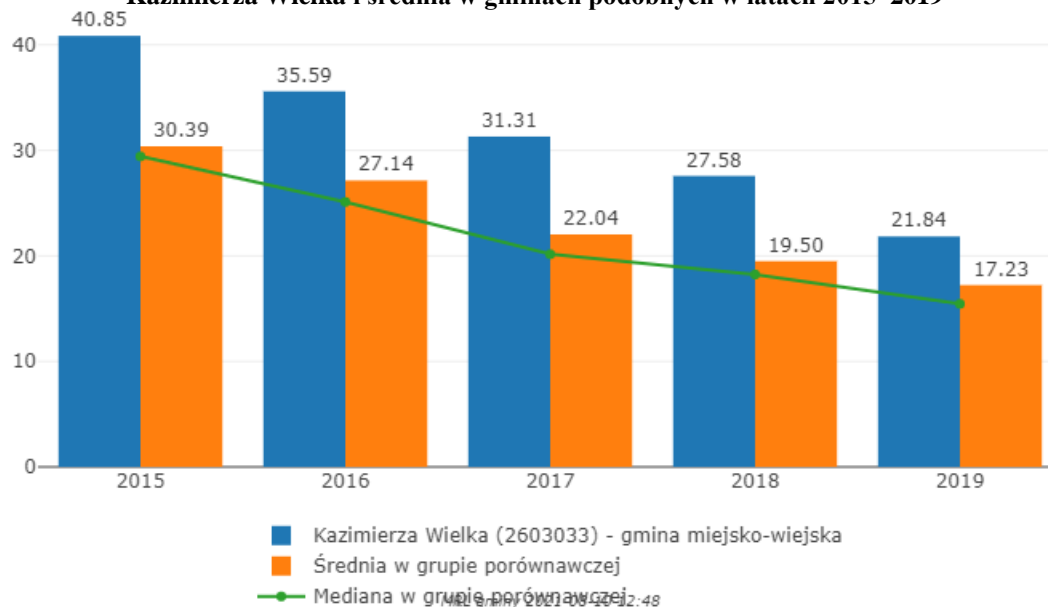
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

Wykres 19 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Solec-Zdrój i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019

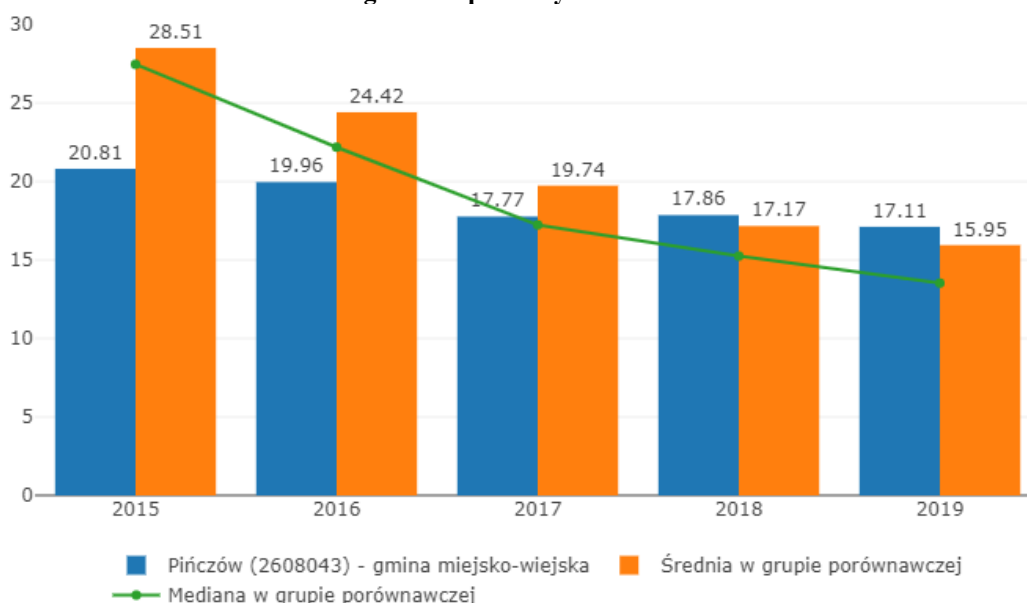
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

Wykres 20 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Kazimierza Wielka i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

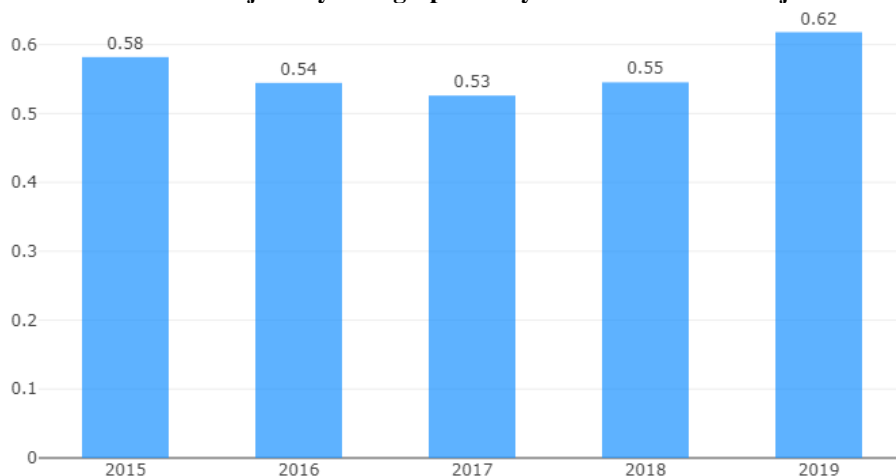
Wykres 21 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Pińczów i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

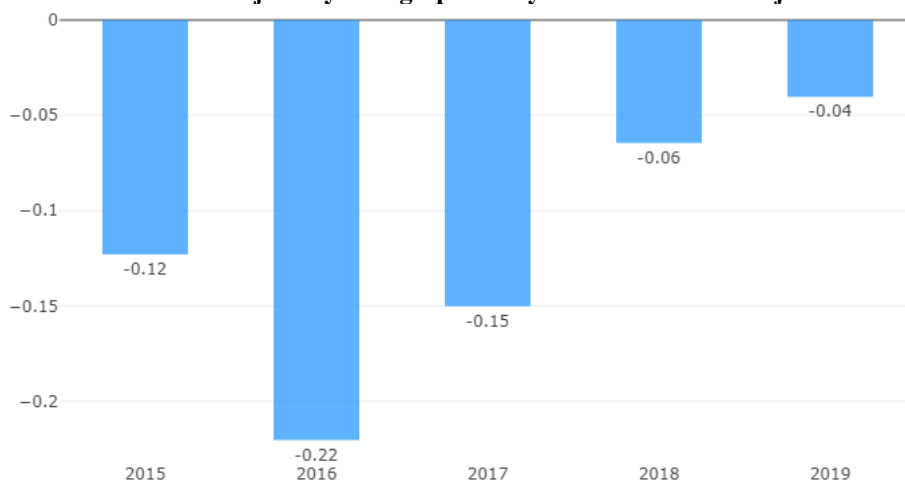
W ramach Monitora Rozwoju Lokalnego, oprócz opisanego w poprzednim rozdziale wymiaru społecznego, oceniany jest również wymiar gospodarczy (rysunek 17–20). Gmina Busko-Zdrój posiada dodatni wynik wskaźnika rozwoju w wymiarze gospodarczym w analizowanych latach wśród gmin OSI ŚU. Wszystkie pozostałe gminy osiągnęły wartości ujemne, przy czym należy zwrócić uwagę, że dla Gminy Solec-Zdrój sytuacja się corocznie polepsza i dąży do wartości dodatnich.

Rysunek 17 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Busko-Zdrój w latach 2015–2019

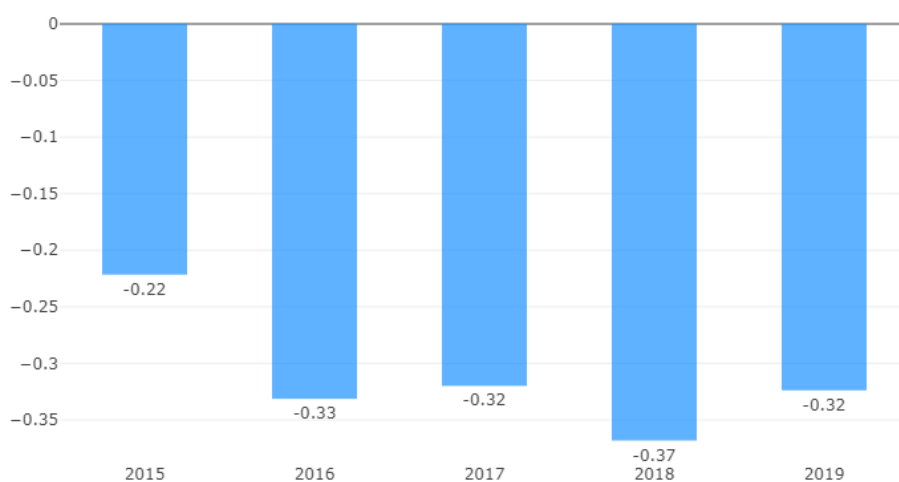
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 18 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Solec-Zdrój w latach 2015–2019

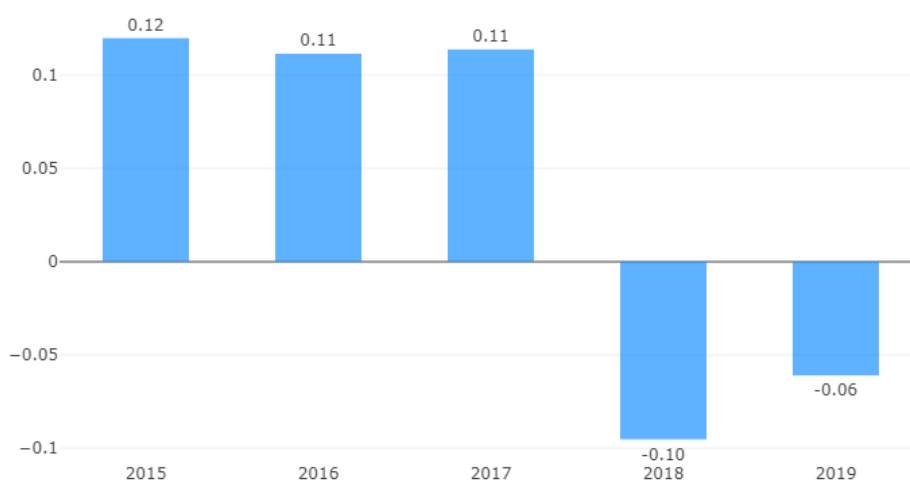
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 19 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Kazimierza Wielka w latach 2015–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 20 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Pińczów w latach 2015–2019

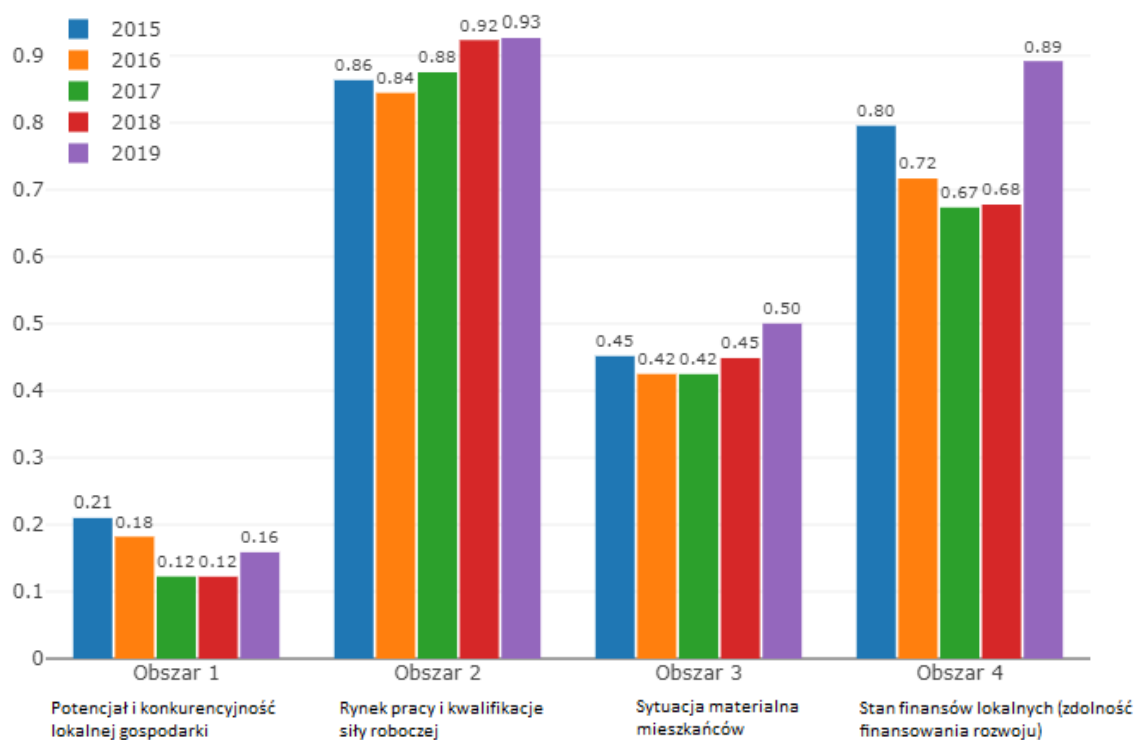
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Na wymiar gospodarczy składają się 4 obszary:

- potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki (Obszar 1);
- rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej (Obszar 2);
- sytuacja materialna mieszkańców (Obszar 3);
- stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju) (Obszar 4).

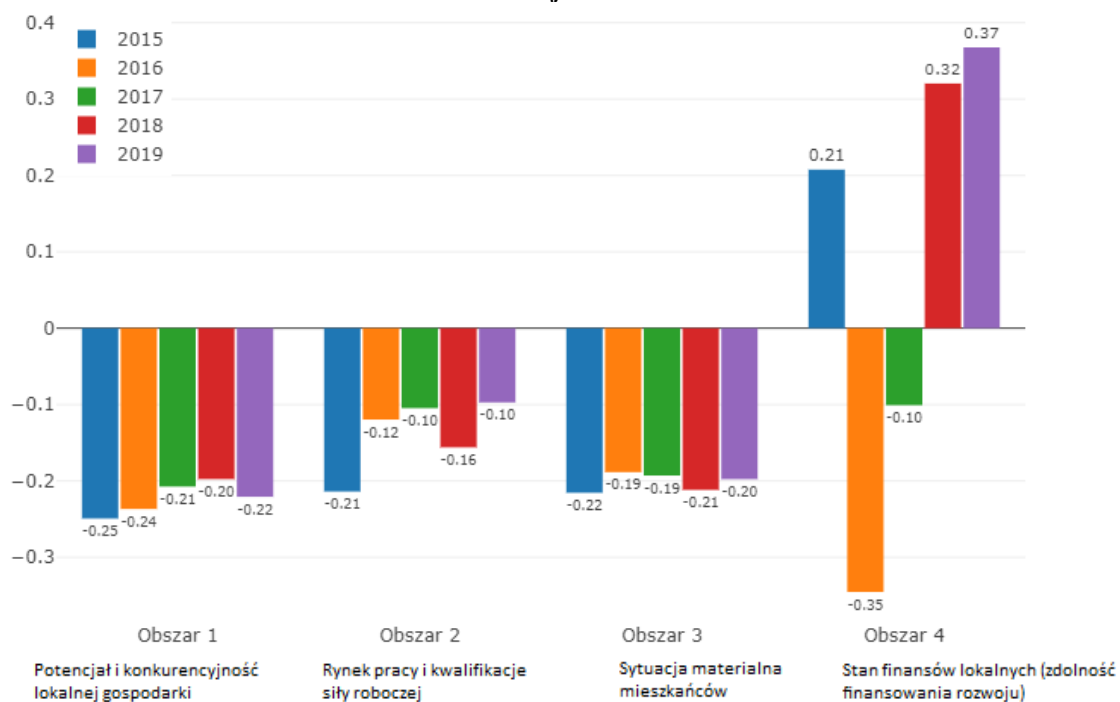
Wartości syntetyczne dla tych obszarów w latach 2015–2019 przedstawiono na rysunkach 21–24.

Rysunek 21 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Busko-Zdrój

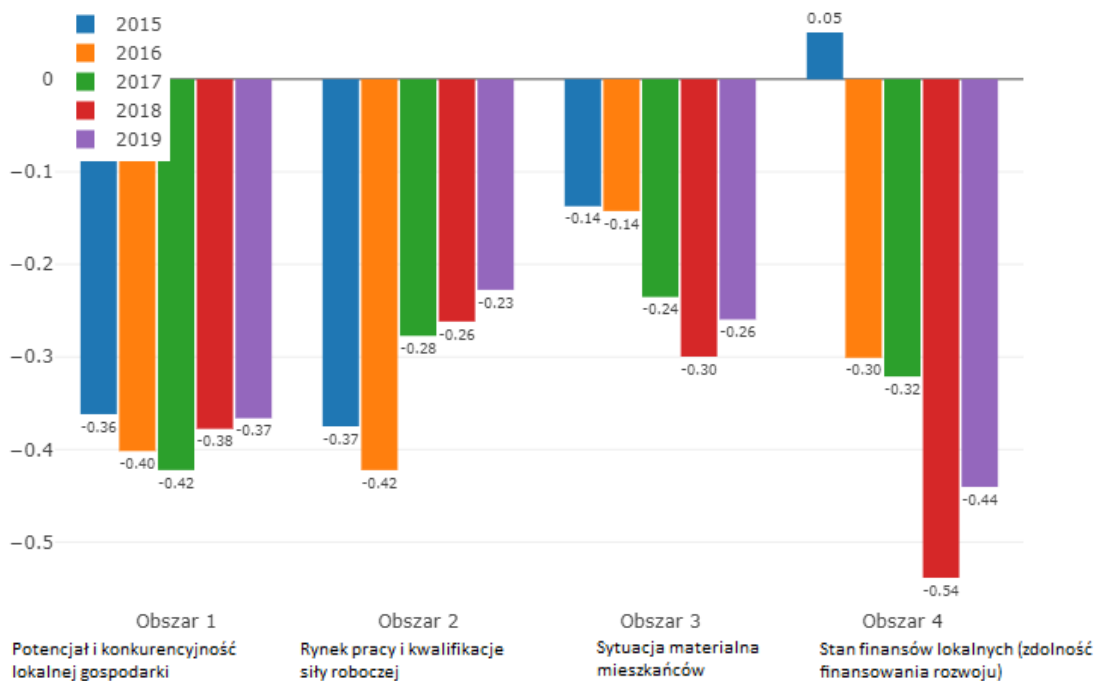
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 22 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Solec-Zdrój

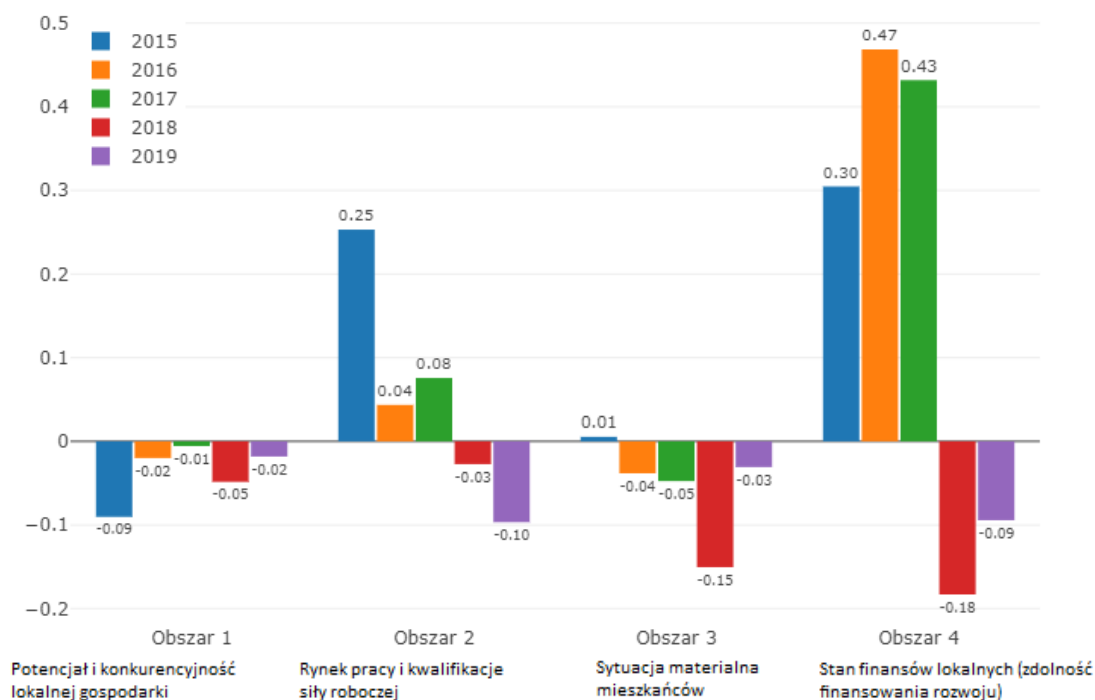
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 23 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Kazimierza Wielka

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 24 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Pińczów

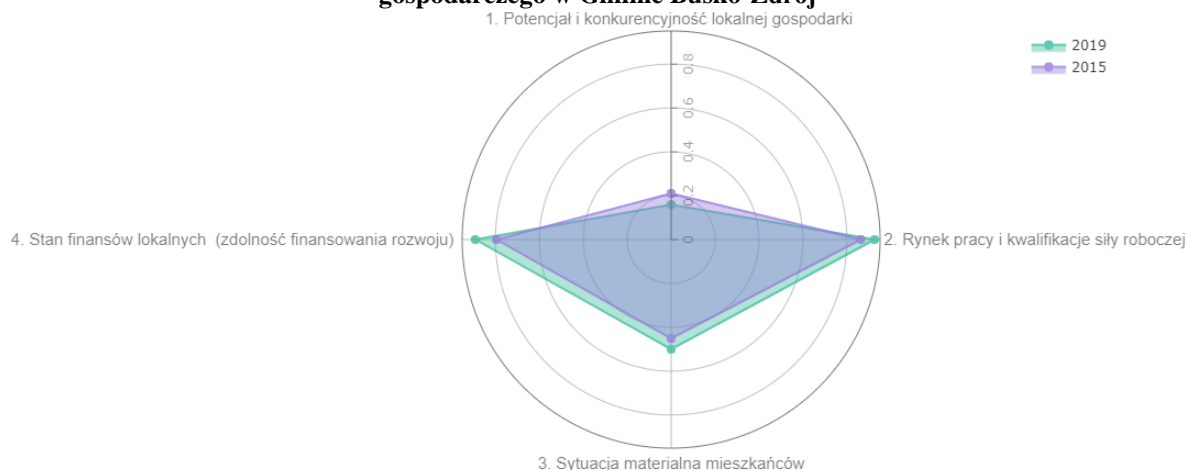

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Gmina Busko-Zdrój na przestrzeni lat 2015–2019 wszystkie wskaźniki posiadała na dodatnim poziomie, jednakże najlepiej wypadła w obszarze 2 „rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej” (dostępność i jakość oferowanych miejsc pracy, dostępność wykwalifikowanej siły roboczej, jakość kształcenia zawodowego, skala bezrobocia) oraz 4 „stan finansów lokalnych” (wysokość i struktura dochodów, wysokość i struktura wydatków, równoważenie elementów budżetu, wysokość zadłużenia, struktura finansowania działań rozwojowych) – rysunek 21. Gorsze wyniki przedstawione są dla Gminy Solec-Zdrój (rysunek 22), ponieważ większość obszarów jest na niskim i ujemnym poziomie, jedynie od 2018 r. wzrasta wartość wskaźnika w obszarze 4 „stan finansów lokalnych”. Najgorsza sytuacja spośród wszystkich gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska była w Gminie Kazimierza Wielka (rysunek 23), jednakże należy pamiętać, że gminy są w różnych grupach porównawczych – najgorsza sytuacja jest w obszarze 4 (stan finansów lokalnych), w pozostałych obszarach jest także zła sytuacja, jednakże wartości te zmniejszają się, czyli można powiedzieć, że powoli sytuacja się polepsza. W Gminie Pińczów zanotowano coroczne wahania wskaźników, w ostatnim roku najgorsza sytuacja była w obszarze 2 „rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej” – rysunek 24.

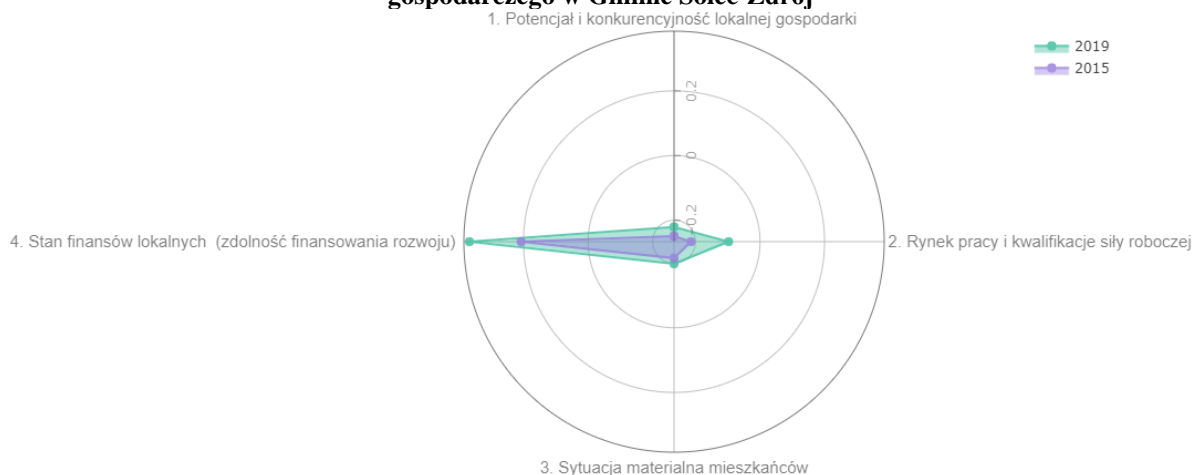
Kolejnym zobrazowaniem wyżej przedstawionych obszarów oraz rozwoju danej gminy wchodzącej w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska jest porównanie sytuacji między 2015 a 2019 rokiem na wykresie radialnym, w którym to wartość „0” oznacza grupę porównawczą danej gminy. Wskaźniki przyjmujące wartość dodatnią oznaczają, iż sytuacja danej gminy jest lepsza niż w porównywanej grupie, jeśli ujemną – sytuacja jest gorsza niż w pozostałych porównywanych jednostkach.

Rysunek 25 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Busko-Zdrój

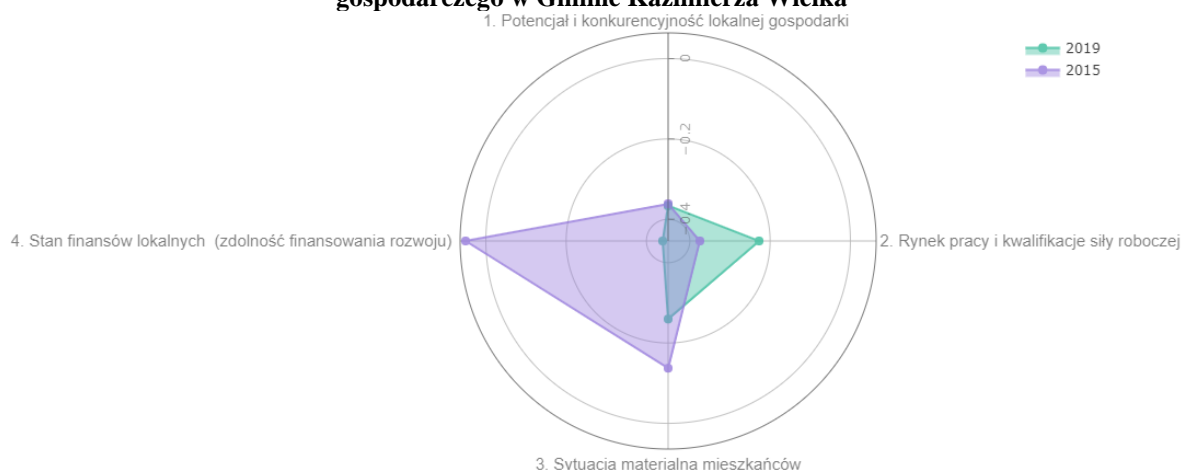
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 26 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Solec-Zdrój

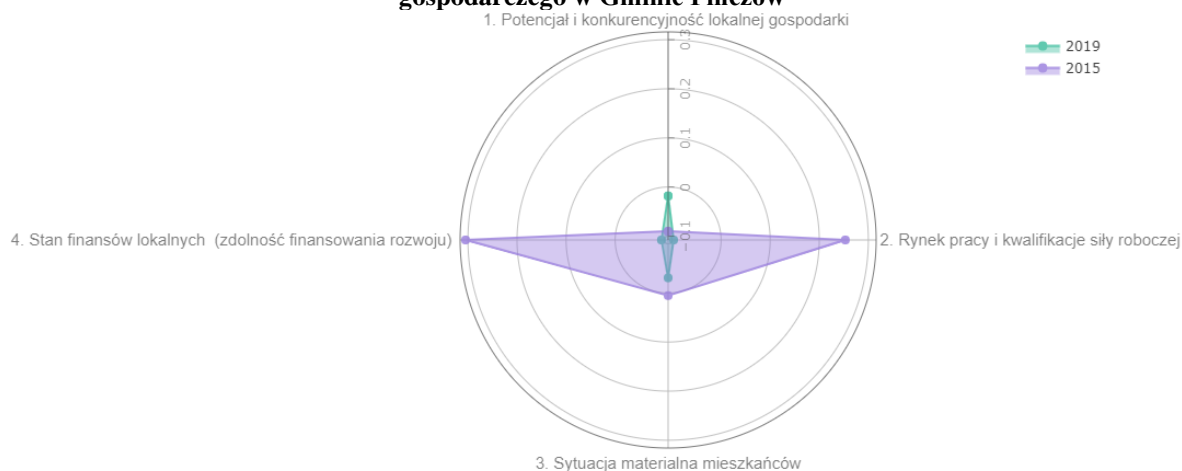
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 27 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Kazimierza Wielka

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 28 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Pińczów

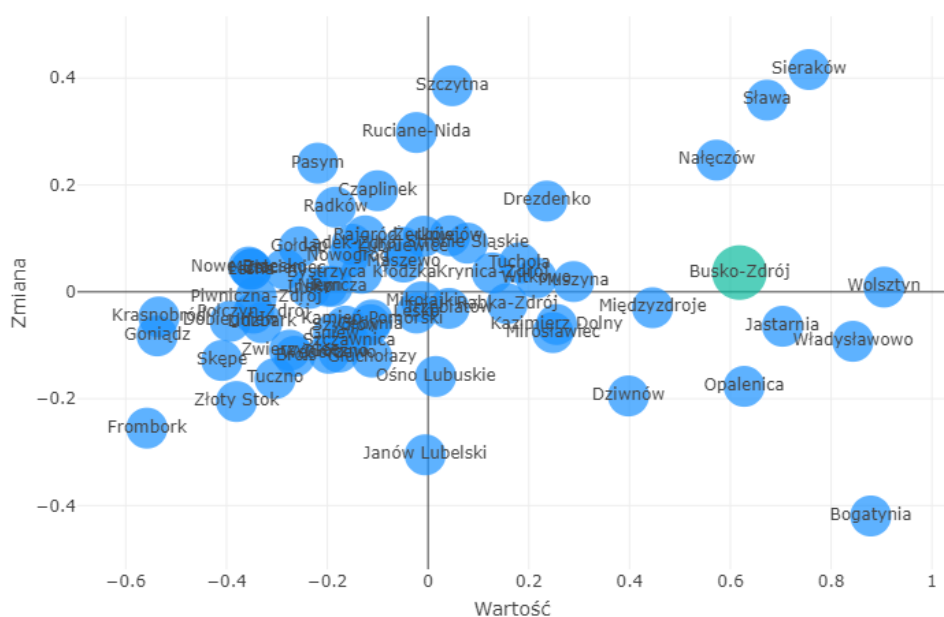

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Jak widać na rysunku 25, sytuacja pomiędzy prezentowanymi latami w Gminie Busko-Zdrój polepszyła się, z wyjątkiem obszaru 1 (potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki). W Gminie Solec-Zdrój większość wskaźników jest na ujemnym poziomie, czyli sytuacja jest gorsza niż w grupie porównawczej, jednakże należy dodać, iż w obszarze 4 (stan finansów lokalnych) gmina jest na lepszej pozycji (rysunek 26). W Gminie Kazimierza Wielka wszystkie obszary są na ujemnym poziomie, co oznacza sytuację gorszą niż w grupie porównawczej. Sytuacja nieco poprawiła się w 2019 r. w obszarze 2 (rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej) – rysunek 27. W Gminie Pińczów wszystkie wskaźniki są gorsze niż w grupie porównawczej i w obszarach: 2,3 oraz 4 pogorszyły się w stosunku do 2019 r. (rysunek 28).

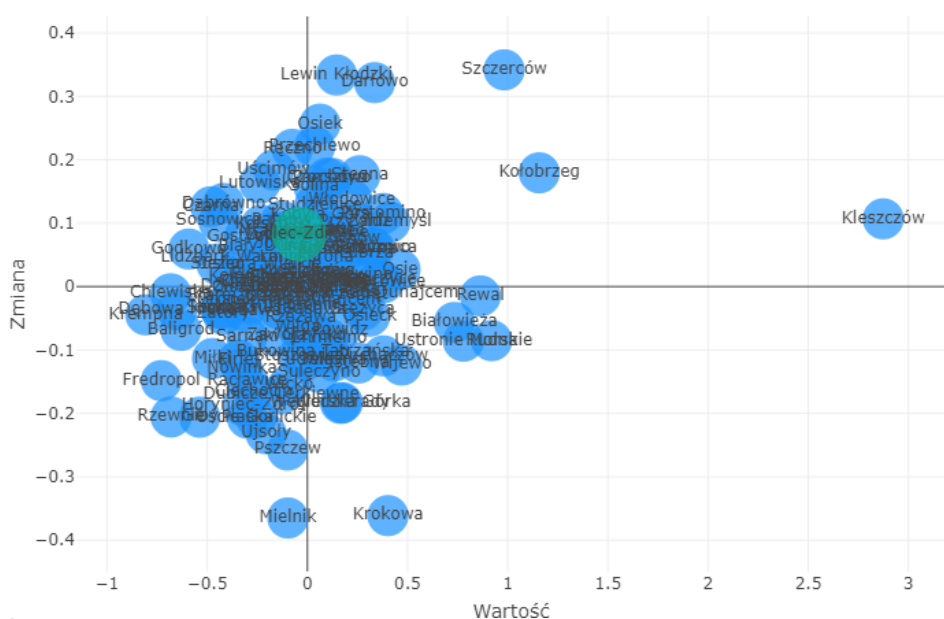
Na rysunkach 29–32 zaprezentowane zostało położenie każdej z gmin OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w odniesieniu do swoich grup porównawczych. Jak zostało wskazane w metodyce opracowania Diagnozy, każda z gmin należy do innej grupy porównawczej, na wykresach przedstawiono położenie gmin Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierza Wielka oraz Pińczów względem wszystkich gmin wchodzących w skład danej grupy.

Rysunek 29 Pozycja Gminy Busko-Zdrój w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym

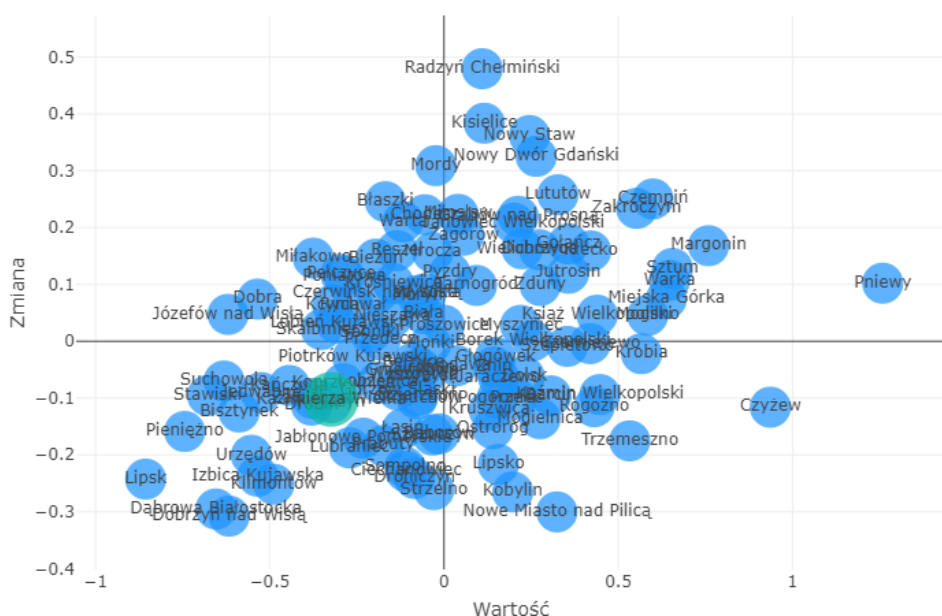
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 30 Pozycja Gminy Solec-Zdrój w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym

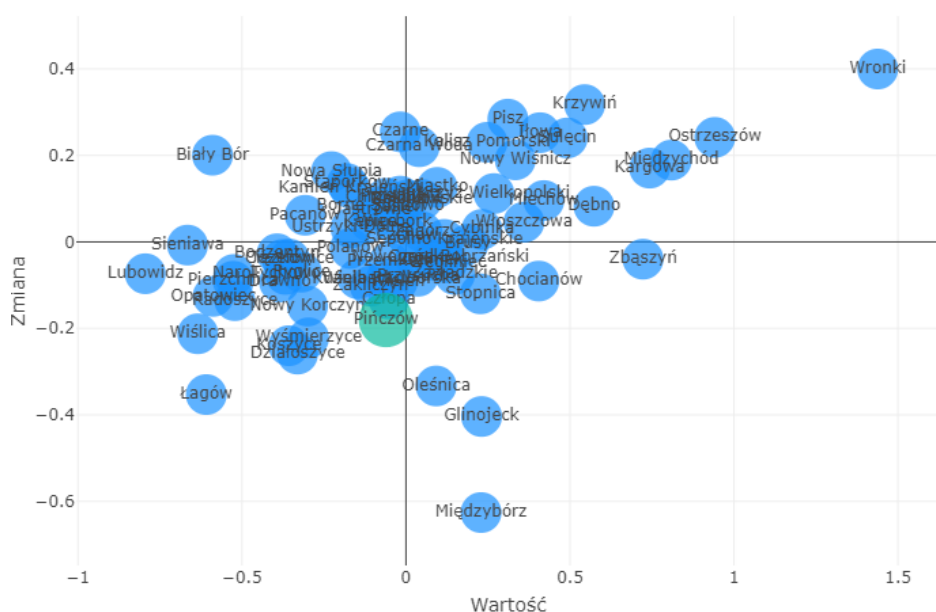
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 31 Pozycja Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 32 Pozycja Gminy Pińczów w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym

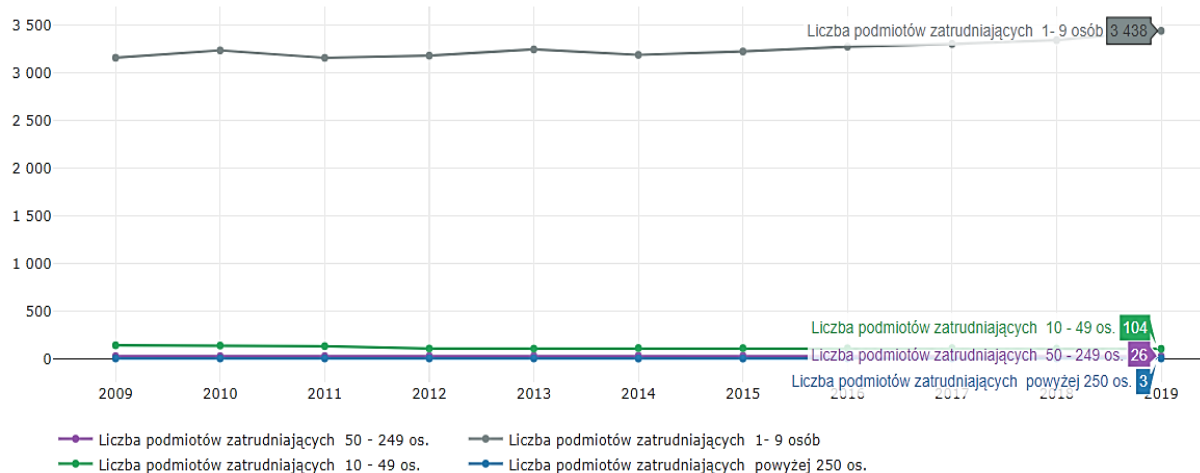
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Pozycja Gminy Busko-Zdrój znajduje się w I ćwiartce, co oznacza sytuację lepszą niż średnia w grupie porównawczej, jednocześnie następuje poprawa sytuacji względem zmiany sytuacji w grupie porównawczej, co w ogólnym znaczeniu oznacza, iż wskaźnik jest lepszy niż w grupie porównawczej i przewaga się powiększa (rysunek 29). Gmina Solec-Zdrój znalazła się w II ćwiartce, co oznacza sytuację gorszą niż średnia w grupie porównawczej, przy czym

należy dodać, iż poprawia się sytuacja względem zmiany sytuacji w grupie porównawczej (rysunek 30). Pozycja gmin Kaźmierza Wielka (rysunek 31) i Pińczów (rysunek 32) znajduje się w IV ćwiartce, co oznacza sytuację gorszą niż średnia w ich grupach porównawczych, z jednoczesnym pogorszeniem się sytuacji względem zmiany sytuacji w grupach porównawczych, co ogólnie oznacza, że wskaźnik jest gorszy i strata powiększa się.

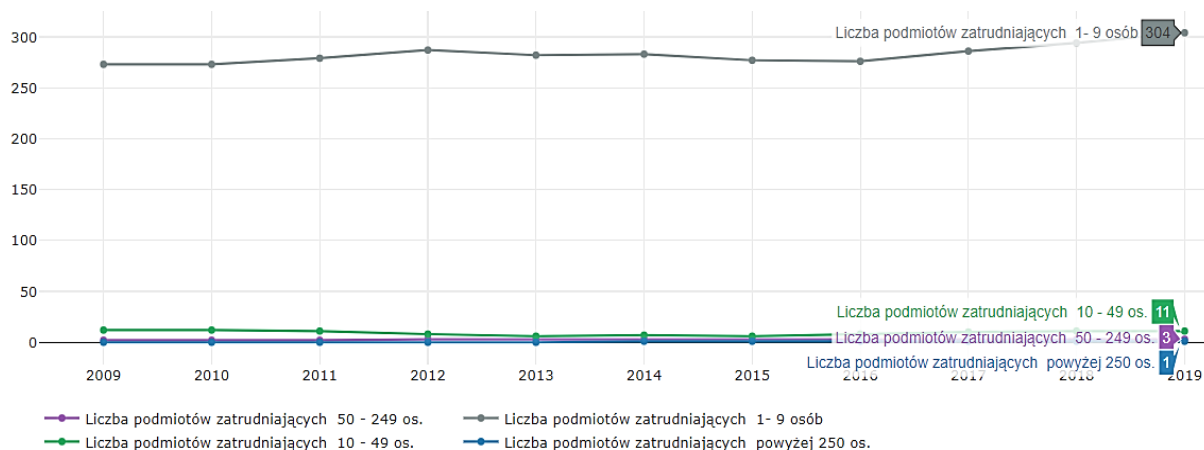
W gospodarce jednostek terytorialnych istotne jest również rozróżnienie podmiotów wg wielkości zatrudnienia. We wszystkich gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska zdecydowanie przeważają podmioty małe, zatrudniające od 1 do 9 pracowników. Największa ich ilość znajdowała się w 2019 r. w Gminie Busko-Zdrój (3 438, co daje 96,3%), następnie w Gminie Pińczów (1 566, co daje 95,2%), dalej w Gminie Kazimierza Wielka, (971, co daje 93,9%), najmniej małych podmiotów było w Gminie Solec-Zdrój (304 podmioty – 95,3%). Uogólniając – większość podmiotów znajduje się w największych powierzchniowo gminach. Należy dodać także, iż w ostatnim analizowanym roku liczba podmiotów zatrudniających powyżej 250 osób w Gminie Busko-Zdrój wynosiła 3, natomiast w gminach Solec-Zdrój i Pińczów po 1 podmiocie. W Gminie Kazimierza Wielka nie było żadnych dużych podmiotów. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono na wykresach 22–25.

Wykres 22 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Busko-Zdrój w latach 2009–2019

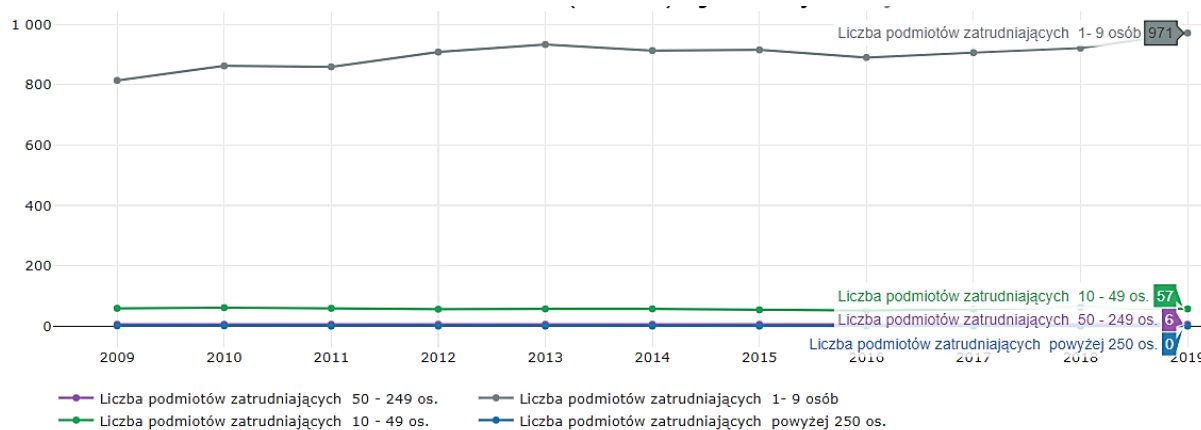
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, analizy.momnitorrozwoju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

Wykres 23 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Solec-Zdrój w latach 2009–2019

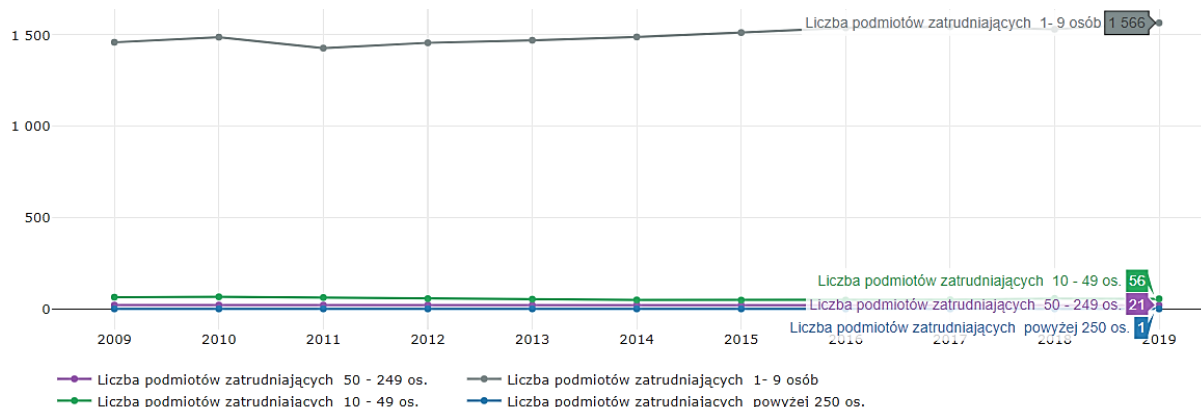
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, analizy.momnitorrozwaju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

Wykres 24 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Kazimierza Wielka w latach 2009–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, analizy.momnitorrozwaju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

Wykres 25 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Pińczów w latach 2009–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, analizy.momnitorrozwaju.pl, inf. z dn. 10.08.2021 r.

Ważnym aspektem rozwoju gospodarczego OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska jest możliwość zakładania działalności gospodarczych na terenach inwestycyjnych, w tym terenach należących do specjalnych stref gospodarczych, dzięki którym warunki prowadzenia działalności przez przedsiębiorców stają się korzystniejsze niż w innej lokalizacji, a tym samym zachęcają do lokowania swoich działalności na obszarze danej gminy. Na obszarze Gminy Busko-Zdrój nie ma Specjalistycznej Strefy Ekonomicznej, gmina posiada gminne tereny inwestycyjne o powierzchni 11,5 ha, tj.⁸:

- Działka nr 123/7 w Busku-Zdroju o powierzchni 2,8 ha usytuowana w strefie „A” ochrony uzdrowskiej, a jej przeznaczenie określone zostało w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego jako tereny zielone wraz z urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi, np. baseny wielofunkcyjne, aquaparki, parki rekreacyjno-sportowe, obiekty sportowo-rekreacyjne itp.;
- Działka nr 498 w Busku-Zdroju o powierzchni 1,2 ha usytuowana w strefie „B” ochrony uzdrowskiej, objęta Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, a jej teren przeznaczony jest pod zabudowy pensjonatów;
- Działka nr 192 w Busku-Zdroju o powierzchni 4,8 ha usytuowana w strefie „C” ochrony uzdrowskiej, objęta Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, a jej teren przeznaczony jest pod zabudowy jednorodzinne;
- Działki nr 62/2, 63/2 i 64/2 w Zbludowicach o łącznej powierzchni 0,3 ha, usytuowana w strefie „A” ochrony uzdrowskiej, a jej przeznaczenie określone zostało w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego jako tereny przeznaczone pod zabudowę usługową;
- Działki nr 132, 133, 134/1 w Skorzowie o łącznej powierzchni 2,1 ha, ich przeznaczenie określone zostało w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego jako tereny przeznaczone pod usługi turystyczne z ewentualną alternatywą lokalizacja stacji paliw;
- Działka nr 271 położona w Busku-Zdroju o powierzchni 0,2 ha, jej przeznaczenie określone zostało w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego jako tereny pod zabudowę mieszkaniową z możliwością lokalizacji usług jako funkcji uzupełniającej na terenach niezainwestowanych;
- Działka nr 273 położona w Busku-Zdroju o powierzchni 0,2 ha, a jej przeznaczenie określone zostało w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego jako tereny

⁸ Informacje z Urzędu Miasta i Gminy w Busku-Zdroju.

pod zabudowę mieszkaniową z możliwością lokalizacji usług jako funkcji uzupełniającej na terenach niezainwestowanych.

Na obszarze Gminy Pińczów także nie ma Specjalistycznej Strefy Ekonomicznej, posiada ona gminne tereny inwestycyjne, tj.⁹:

- Działka nr 1 w Pińczowie o powierzchni 5,3 ha, obecnie przeznaczona pod usługi uzdrowiskowe – po zatwierdzeniu Operatu Uzdrawiskowego;
- Działka nr 2 w Pińczowie o powierzchni 24,6 ha, obecnie przeznaczona pod usługi uzdrowiskowe – po zatwierdzeniu Operatu Uzdrawiskowego;
- Działka nr 37/17 w Pińczowie o powierzchni 4,3 ha, przeznaczona pod usługi i działalność gospodarczą;
- Działka nr 3/19 w Pińczowie o powierzchni 0,5 ha, przeznaczona pod usługi i działalność gospodarczą;
- Działki nr 285, 286, 287 w obrębie Włochy o powierzchni 0,6 ha, przeznaczona pod usługi – własność prywatna;
- Tereny po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 767 Busko-Zdrój – Pińczów o powierzchni około 70 ha, ich przeznaczenie określone zostało w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego (w aktualizacji) jako tereny pod usługi i działalność gospodarczą;
- Tereny w miejscowości Gacki-Leszczce o powierzchni ok. 34 ha, ich przeznaczenie określone zostało w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego (w aktualizacji) jako tereny pod usługi rekreacyjno-wypoczynkowe.

Gmina Solec-Zdrój nie dysponuje terenami pod inwestycje, na jej terenie znajdują się jedynie tereny inwestycyjne stanowiące grunty prywatne wskazane w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.

Gmina Kazimierza Wielka również nie posiada terenów inwestycyjnych, jednakże gmina posiada plany rozwojowe w zakresie tworzenia nowych terenów inwestycyjnych w strefie „A” obszaru ochrony uzdrowiskowej, który zostanie przygotowany pod przyszłe uzdrowisko, a działki zostaną uzbrojone w infrastrukturę techniczną. Plany te zostały zawarte w operacie uzdrawiskowym¹⁰.

⁹ Informacje z Urzędu Miasta i Gminy w Pińczowie.

¹⁰ Informacje z Urzędu Miasta i Gminy w Kazimierzy Wielkiej.

Kolejnym ważnym wskaźnikiem określającym sytuację ekonomiczną w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska jest przeciętne miesięczne wynagrodzenie mieszkańców w stosunku do średniej krajowej. Dane dotyczące wynagrodzeń określone są w zestawieniach statystycznych na poziomie powiatu, zatem nie można jednoznacznie określić poziomu dochodów mieszkańców gmin. Zaprezentowano dane dla powiatów buskiego, kazimierskiego oraz pińczowskiego, ale należy dodać, iż sytuacja, która ma miejsce w tych powiatach, nie w pełni obrazuje możliwości finansowe samych gmin. Przeciętne wynagrodzenie brutto w 2019 r. najwyższe było w powiecie buskim i wyniosło 4 165,07 zł, natomiast w powiecie pińczowskim nieco mniej – 4 145,06 zł, natomiast najmniej w powiecie kazimierskim: 3 794,18 zł, jednak w powiatach obserwuje się systematyczną tendencję wzrostową¹¹.

¹¹ Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl

5. Środowisko naturalne i infrastruktura

Środowiskiem przyrodniczym czy naturalnym nazywa się ogół elementów ożywionych i nieożywionych przyrody, które znajdują się nieustannie w interakcji ze sobą nawzajem oraz z człowiekiem, który żyje w ich obrębie i wywiera na nie wpływ. Niezwykle ważna jest równowaga naturalna, która zostaje zachowana, gdy odpływ i dopływ materii w przyrodzie występują na zrównoważonych poziomach¹².

Ochrona środowiska naturalnego jest ważnym zadaniem, które umożliwia zachowanie niezmiennego charakteru środowiska przyrodniczego, wpływa na stałe odbywanie się procesów zachodzących w biosferze oraz zapewnia odpowiednie warunki do życia dla człowieka. Działania stosowane w ramach ochrony środowiska oscylują wokół racjonalnego kształtowania środowiska i gospodarowania zasobami przyrodniczymi zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Kluczowe obszary, które obejmują działanie ochrony środowiska przyrodniczego, to ochrona powietrza atmosferycznego (atmosfery), ochrona gleb, ochrona wód oraz ochrona odnawialnych i nieodnawialnych zasobów naturalnych¹³.

Środowisko przyrodnicze to środowisko naturalne częściowo zmienione przez człowieka. W związku z tym istotne jest spojrzenie na strukturę gruntów i sposób ich wykorzystania. Rolnictwo stanowi znaczący sektor w gospodarce gmin.

Użytki rolne w Gminie Busko-Zdrój stanowią ok. 68% powierzchni gminy (16 213 ha, w tym: grunty orne 12 366 ha, sady 752 ha, łąki 2 678 ha, pastwiska 654 ha). Przeważają gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha, co świadczy o ich znacznym rozdrobnieniu. Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Busku-Zdroju liczba gospodarstw rolnych w gminie w 2019 r. wynosiła 6 167. Obszar gminy jest bardzo zróżnicowany pod względem jakości gleb. Występują tu gleby klas bonitacyjnych gleb od I do VI. W części północnej największy udział mają gleby słabe – klasy V i VI. Gleby III klasy bonitacyjnej występują niewielkimi płatami, natomiast nieco więcej jest gleb klasy IV występujących na całym obszarze gminy. Do głównych typów gleb terenu gminy należą: rędziny brunatne, gleby deluwialne, biellicowe i pseudobiellicowe, brunatne¹⁴. Na obszarze gminy występują złoża surowców mineralnych, chemicznych oraz złoża wód leczniczych, których eksploatacja prowadzona jest z wykorzystaniem odpowiednich technologii górniczych. W gminie wydobywa się: surowce

¹² www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/srodowisko-naturalne

¹³ jw.

¹⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2008–2011, s. 20.

węglanowe, kruszywo naturalne, surowce ilaste, wody mineralne, borowiny oraz gipsy. W wyniku prowadzonej działalności górniczej dochodzi najczęściej do naruszenia naturalnych warunków przyrodniczych, co powoduje degradację środowiska naturalnego, objawiającą się szeregiem niekorzystnych zmian w poszczególnych elementach środowiska¹⁵. Obszar Gminy Busko-Zdrój leży na terenie Ponidzia, a zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym w obszarze Niecki Nadnidziańskiej, na południowych zboczach Garbu Wójczańsko-Pińczowskiego¹⁶. Wysokości względne terenu gminy mieszczą się w granicach od 200 do 290 m n.p.m. Pod względem hydrograficznym gmina leży w obszarze wododziałowym dwóch rzek Czarnej Staszowskiej oraz Kanału Strumień, a największym ciekim wodnym gminy jest Maskalis.

Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Solec-Zdrój obejmuje 6 200 ha – ok. 81% powierzchni ogólnej gminy, w tym 80% stanowią grunty orne, 10% łąki, 6% pastwiska oraz 2% sady. Warunki glebowe na terenie Gminy Solec-Zdrój są bardzo zróżnicowane. Występują tutaj gleby oceniane jako bardzo dobre i dobre, jednakże są one też bardzo zróżnicowane. Występujące gleby w północnych rejonach gminy są bardzo korzystne dla produkcji ogrodniczej oraz upraw wymagających dobrych warunków glebowych. Według danych Urzędu Gminy w Solec-Zdroju liczba gospodarstw rolnych w gminie wynosiła 1 867 w 2019 r. Gminę Solec-Zdrój zalicza się do 3 regionów glebowo-rolniczych: Stopnickiego (północna i częściowo centralna część gminy), Nadwiślańskiego (południowa część wsi Wełnin oraz wsie Zielonki i Ludwinów), a także Nowokorczyńskiego (pozostałe wsie wraz z obszarem Solca-Zdroju). Najżyźniejszy glebowo Region Stopnicki cechuje się przewagą gleb lessowych. Gmina Solec-Zdrój leży w obrębie Niecki Nidziańskiej, w jej południowej części zwanej Niecką Solecką. Jest to falista równina (170–250 m n.p.m.), zbudowana z margli kredowych, przykrytych mioceńskimi wapieniami oraz gipsami. Z występowaniem gipsów wiąże się obecność siarczanych źródeł wód mineralnych. Od północy gminę osłania Garb Pińczowski skutecznie powstrzymujący zimne wiatry¹⁷. Na obszarze gminy występuje szereg zbiorników wodnych, część z nich to wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych. Większe ich zgrupowania występują w pobliżu miejscowości Zborów, Solec-Zdrój, Zagajów i Kików.

Gmina Kazimierza Wielka, pod względem podziału fizyczno-geograficznego, położona jest w prowincji Wyżyny Polskie, w podprowincji Wyżyna Małopolska, w obrębie

¹⁵ jw., s. 38–39.

¹⁶ Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 2002.

¹⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Solec-Zdrój, s. 27–33.

makroregionu Niecka Nidziańska, w mezoregionie Płaskowyż Proszowicki. Teren płaskowyżu ma bardzo urozmaiconą rzeźbę terenu, wytworzoną z morskich osadów miocenu, pokrytych lessem. Przez północno-wschodnią część gminy i przez samo miasto przepływa rzeka Nidzica, która zaczyna swój przebieg w okolicach Rzędowic w Gminie Książ Wielki, a kończy w nurcie rzeki Wisły. Rolnictwo jest podstawową formą gospodarowania na terenie Gminy Kazimierza Wielka. Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Kazimierza Wielka ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie wynosi 124,27 km², a w porównaniu do innych gmin wchodzących w skład OSI ŚU – jest najwięcej gospodarstw rolnych – 4 048.

Największą część gminy zajmują grunty orne, kolejne pod względem zajmowanych arealów są trwałe użytki zielone. Tereny rolne występują jedynie na obrzeżach miasta. Na jej terenie prawie 97% użytków rolnych posiada klasę bonitacyjną wyższą niż V. Na większości obszaru gminy dominują gleby wytworzone z lessów, są to przede wszystkim czarnoziemy oraz gleby brunatne. Obszar gminy w planie zagospodarowania przestrzennego województwa zaliczany jest do obszarów o największym potencjale rolniczym, skupiającym gminy o najwyższej przydatności rolniczej gleb¹⁸.

Gmina Pińczów niemal w całości położona jest w obrębie makroregionu Niecki Nidziańskiej. Jedynie północno-wschodni fragment przynależy do Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Obszar gminy położony na północny wschód od doliny Nidy zajmuje Garb Pińczowski i występujący na północ od niego obniżony obszar Niecki Połanieckiej oraz fragment Pogórza Szydłowskiego.

Kopaliny występujące na terenie gminy to: surowce węglanowe (wapienie, margle, opoki), surowce ilaste (iły krakowieckie, lessy, gliny), surowce chemiczne (gipsy) oraz torfy. Gmina Pińczów w całości położona jest w zlewni rzeki Nidy, co stanowi duży walor turystyczny i krajobrazowy. Uzupełnienie stanowią płynące lokalne strumyki oraz liczne rowy melioracyjne. Gmina Pińczów ma charakter rolniczo-przemysłowy. Znaczącą powierzchnię gminy wyznacza rzeźba korzystna dla użytkowania rolniczego. Największy udział w podziale powierzchni gminy przypada na użytki rolne. Według danych z Urzędu Miasta i Gminy w Pińczowie powierzchnia ogólna użytków rolnych wynosi 10 903,47 ha. Wśród typów i rodzajów gleb przeważają gleby brunatne – brunatne właściwe. Występują tu również czarnoziemy i czarnoziemy zdegradowane. Grunty średniej i wysokiej klasy bonitacyjnej

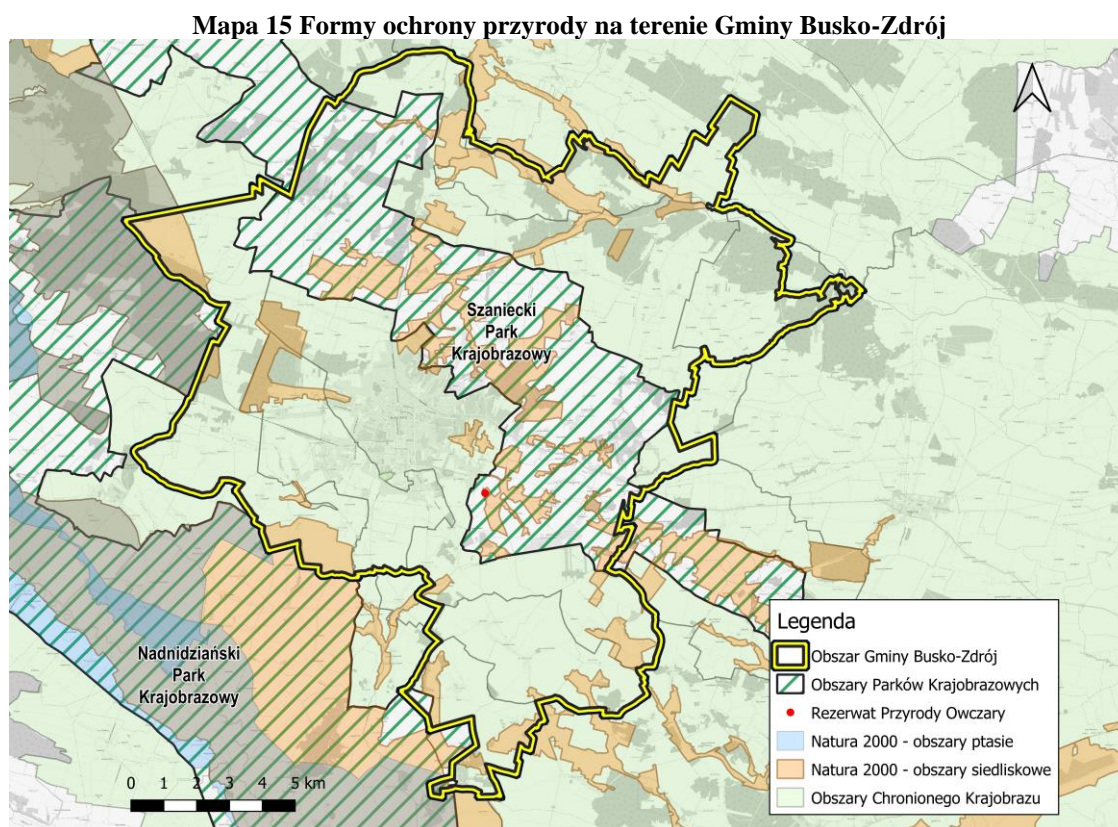
¹⁸ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Kazimierza Wielka, s. 37-45.

wchodzące w skład kompleksów ziemnych stanowią ponad 60% ogólnego areалу gruntów ornym. Gleby słabe stanowią około 27% gruntów i występują nierównomiernie na całym obszarze gminy¹⁹.

Na obszarze Gminy Busko-Zdrój znajdują się następujące formy ochrony przyrody²⁰:

- 1 rezerwat przyrody;
- 2 parki krajobrazowe;
- 4 obszary chronionego krajobrazu;
- 3 stanowiska dokumentacyjne;
- 3 obszary Natura 2000;
- 6 pomników przyrody;
- 1 użytek ekologiczny.

Mapa 15 stanowi graficzne zobrazowanie form ochrony przyrody na terenie Gminy Busko-Zdrój.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

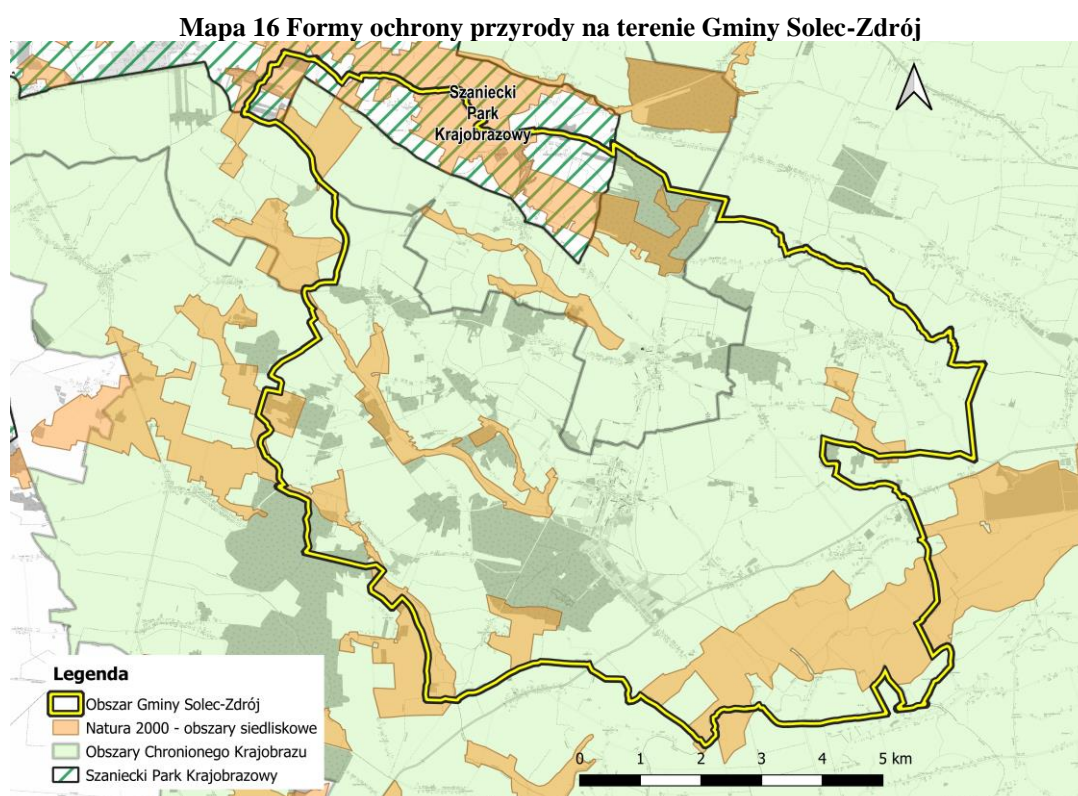
¹⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pińczów, s. 36–53.

²⁰ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

Na obszarze Gminy Solec-Zdrój znajdują się następujące formy ochrony przyrody²¹:

- 1 park krajobrazowy;
- 2 obszary chronionego krajobrazu;
- 1 Obszar Natura 2000
- 2 pomniki przyrody;
- 2 użytki ekologiczne.

Mapa 16 stanowi graficzne zobrazowanie form ochrony przyrody na terenie Gminy Solec-Zdrój.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

Na obszarze Gminy Kazimierza Wielka nie występują formy ochrony przyrody²². Natomiast na terenie Gminy Pińczów występują następujące formy ochrony przyrody²³:

- 7 rezerwatów przyrody;
- 3 parki krajobrazowe;

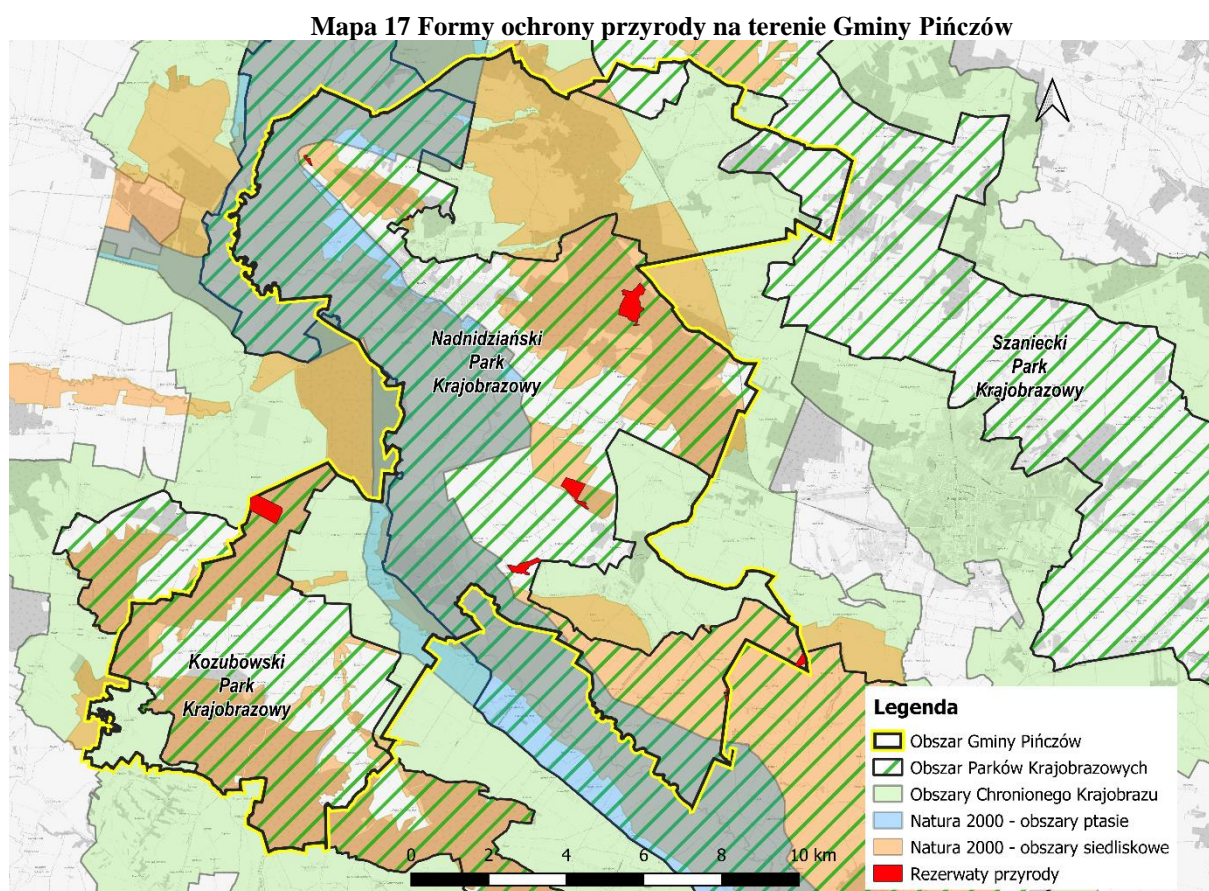
²¹ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, www.crfop.gdos.gov.pl

²² jw.

²³ jw.

- 2 obszary chronionego krajobrazu;
- 1 stanowisko dokumentacyjne;
- 4 obszary Natura 2000;
- 17 pomników przyrody;
- 9 użytków ekologicznych.

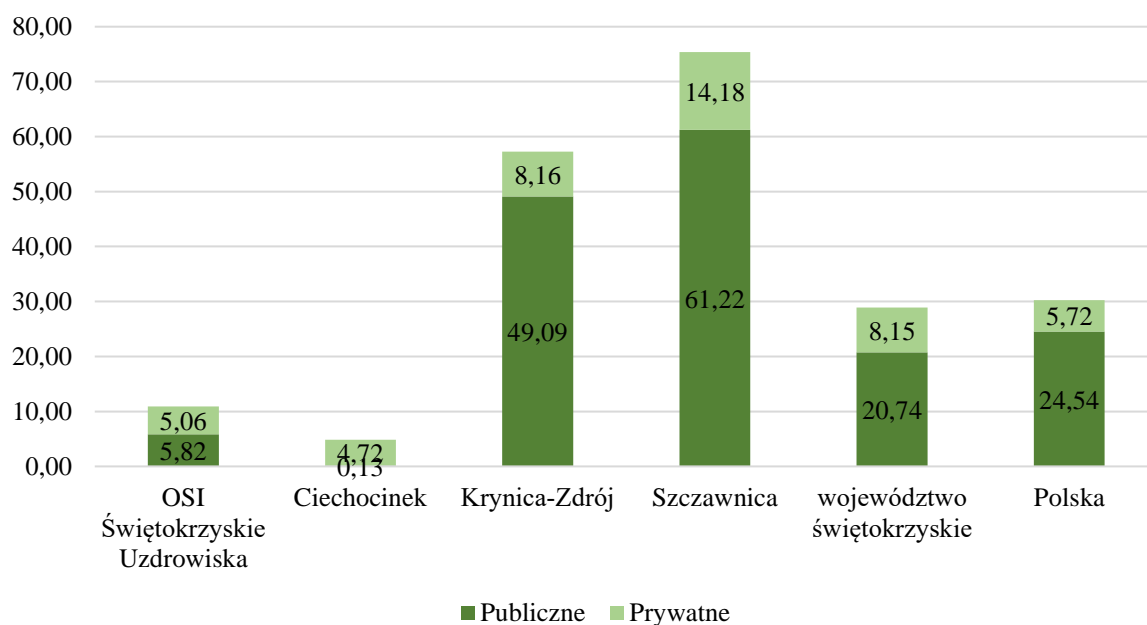
Mapa 17 stanowi graficzne zobrazowanie form ochrony przyrody na terenie Gminy Pińczów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w 10,88% jest pokryty gruntami leśnymi, udziały publiczne i prywatne są tam na podobnym poziomie, z niewielką przewagą gruntów publicznych. Udział % powierzchni gruntów leśnych w powierzchni ogółem w OSI w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w roku 2019 przedstawiono na wykresie 26. OSI wypadają na przedostatnim miejscu w porównaniu do innych jednostek administracyjnych. Mniej gruntów leśnych ma tylko Ciechocinek. Nadzór nad lasami OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska sprawuje: Nadleśnictwo Chmielnik oraz Nadleśnictwo Pińczów.

Wykres 26 Udział % powierzchni gruntów leśnych w powierzchni ogółem w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w roku 2019

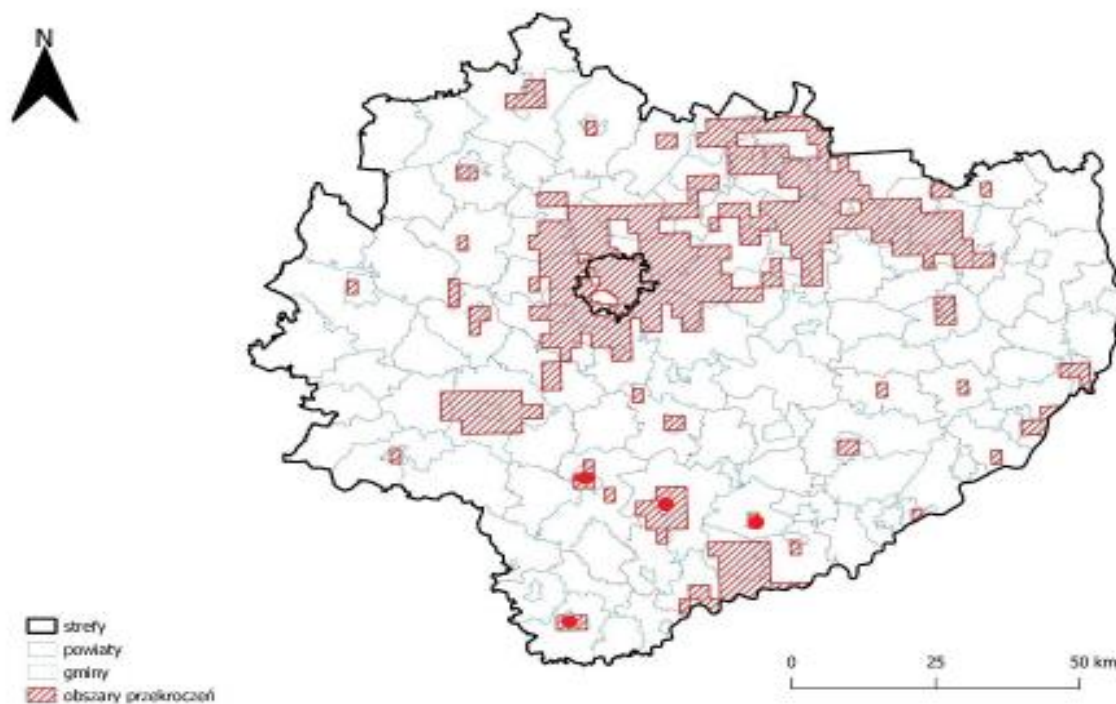
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym elementem opisującym środowisko naturalne jest jakość powietrza. Diagnoza tego czynnika została przeprowadzona na podstawie Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie świętokrzyskim – raport za rok 2020 i odnosiła się do obszaru strefy²⁴. W województwie świętokrzyskim wydzielono dwie strefy: Miasto Kielce i strefę świętokrzyską. Gmina Busko-Zdrój, Gmina Solec-Zdrój, Gmina Kazimierza Wielka oraz Gmina Pińczów należą do strefy świętokrzyskiej. Na terenach gmin Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój znajdują się stacje pomiarowe (SkBuskRokosz przy ulicy Rokosza 1 w Busku-Zdroju oraz SSolecZdro w Solcu-Zdroju). Na terenach gmin Kazimierza Wielka oraz Pińczów nie występują stacje pomiarowe, jednak w 2022 roku obie gminy otrzymają mobilną stację pomiarową, z której będą mogły korzystać przez rok. W ocenie pod kątem ochrony zdrowia wykorzystano zweryfikowane serie roczne pomiarów z automatycznych stanowisk pomiarowych: 9 – dwutlenku siarki, 13 – dwutlenku azotu, 5 – tlenku węgla, 5 – benzenu, 7 – ozonu, 3 – pyłu zawieszonego PM10, 3 – pyłu zawieszonego PM2,5 oraz z manualnych stanowisk pomiarowych: 22 – pyłu zawieszonego PM10, 6 – pyłu zawieszonego PM2,5, 6 – metali ciężkich w pyłe PM10 tj. ołowiu, kadmu, arsenu, niklu oraz 22 – benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Poziom celu długoterminowego O₃ w średniej 8-godzinnej (kryterium ochrony zdrowia)

²⁴ Strona internetowa Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, www.powietrze.gios.gov.pl inf. z dnia 10.08.2021_r.

oraz średniej AOT40 (kryterium ochrony roślin) został przekroczony na terenie niemal całej strefy Miasta Kielce oraz na znacznej części strefy świętokrzyskiej. Główną przyczyną tego zjawiska był napływ zanieczyszczeń spoza granic strefy. Wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM10 wykazały, że średnia roczna wartość poziomu docelowego wskaźnika BaP(PM10) w 2020 roku została przekroczona na terenie obu stref występujących na terenie województwa świętokrzyskiego i znalazły się one w klasie C. Każda z czterech omawianych gmin odnotowała zwiększoną emisję benzo(a)pirenu w 2020 roku. Za główną przyczynę tego zjawiska uznano oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków przez mieszkańców domów jednorodzinnych²⁵. Zasięg przekroczeń poziomu BaP(PM10) przedstawiono na mapie 18.

Mapa 18 Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w województwie świętokrzyskim w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie świętokrzyskim – raport za rok 2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Kielce 2021

Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} poziom dopuszczalny dla fazy I wynoszący 25 µg/m³ oraz dla fazy II poziom dopuszczalny wynoszący 20 µg/m³ nie został przekroczony. Wyniki pomiarów za 2020 rok wykazały, że zarówno strefa Miasto Kielce jak i strefa świętokrzyska zostały zaliczone do klasy A1 z uwagi na dotrzymanie norm pyłu PM_{2,5} dla fazy I i II. Obie

²⁵ Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie świętokrzyskim – raport za rok 2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska, Kielce 2021, str. 104.

strefy (strefa Miasto Kielce i strefa świętokrzyska) spełniają wymogi klasy A z uwagi na nieprzekraczanie poziomu dopuszczalnego dla ołowiu w pyłe PM₁₀²⁶. Na terenie strefy Miasta Kielce oraz strefy świętokrzyskiej nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów dwutlenku siarki (dla stężeń 1-godzinnych oraz 24-godzinnych), w wyniku czego obie strefy spełniły kryteria klasy A²⁷.

Na terenie Gminy Busko-Zdrój znajduje się wyspecjalizowany system informacyjno-pomiarowy, który służy do monitorowania stężenia pyłów PM₁₀ i PM_{2,5} w powietrzu. Wyniki są prezentowane w czasie rzeczywistym na wyświetlaczu znajdującym się na terenie Miasta Busko-Zdrój oraz online na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Busko-Zdroju. Dzięki sprawnemu funkcjonowaniu systemu mieszkańcy Gminy Busko-Zdrój są na bieżąco informowani o jakości powietrza na terenie ich miejsca zamieszkania. Gmina Solec-Zdrój jest wyposażona w stację pomiarową, dzięki której mieszkańcy gminy mogą poprzez stronę internetową sprawdzać na bieżąco wartości wskaźników tj. O₃, PM_{2,5}, PM₁₀, NO₂, CO. Gmina Kazimierza Wielka oraz Gmina Pińczów nie mają własnych stacji pomiarowych, jednak dane na temat zanieczyszczeń na ich terenach są dostępne online na stronach poświęconych informacjom meteorologicznym.

Gospodarka odpadami w gminach Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierza Wielka oraz Pińczów odbywa się zgodnie z aktualnym Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego (Uchwała nr XXV/357/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016 roku).

Na terenie Gminy Busko-Zdrój obowiązuje *Uchwała nr XXV/303/2020 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 15 września 2020 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów*. Na terenie gminy działają dwa Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Punkt główny znajduje się w miejscowości Dobrowoda, natomiast filia zlokalizowana jest przy ulicy Dygasińskiego 36 w Busku-Zdroju. Mieszkańcy gminy mogą dostarczać do obu punktów odpady niebezpieczne, elektryczno-elektroniczne, wielkogabarytowe. Dodatkowo PSZOK w Dobrowodzie przyjmuje za dodatkową opłatą odpady remontowo-budowlane.

Na terenie Gminy Solec-Zdrój obowiązuje *Uchwała nr XIII/75/2019 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 3 grudnia 2019 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie*

²⁶ *Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie świętokrzyskim – raport za rok 2020*, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska, Kielce 2021, str. 65.

²⁷ jw., str. 40.

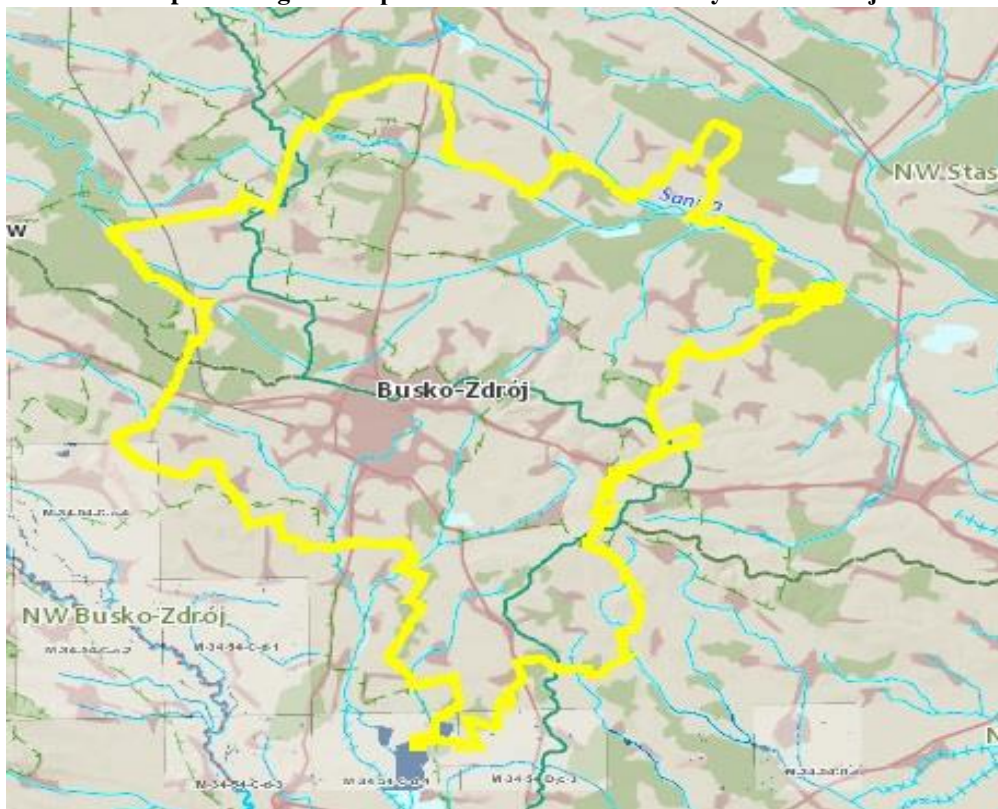
gminy Solec-Zdrój. Gmina Solec-Zdrój posiada jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Znajduje się on w miejscowości Zborów, działka nr ewidencyjny 103/9. Przyjmowane są tam odpady tj. elektronika i elektryka, chemikalia, zużyte opony, przeterminowane leki, opakowania po środkach ochrony roślin, odpady wielkogabarytowe, zielone, komunalne, tworzywa sztuczne i szkło. Mieszkańcy Gminy Solec-Zdrój mogą dostarczać odpady komunalne bez dodatkowych kosztów w ramach opłaty pobranej za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Na terenie Gminy Kazimierza Wielka obowiązuje *Uchwała nr XXIX/210/2020 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 10 czerwca 2020 r. w sprawie zmiany uchwały nr X/59/2019 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 14 maja 2019 roku w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności.* Gmina Kazimierza Wielka posiada jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ulicy Budzyńskiej 2 w Kazimierzy Wielkiej. Rodzaje odpadów, które można tym dostarczyć to: elektronika i elektryka, lampy fluorescencyjne oraz inne odpady, które zawierają rtęć (światłówki, termometry, przełączniki), zużyte tonery, przeterminowane leki, chemikalia, odpady wielkogabarytowe, zużyte opony z samochodów osobowych, przepracowane oleje, artykuły budowlane. Ponadto 3 razy w roku na terenie gminy prowadzone są zbiórki mobilne odpadów wielkogabarytowych, dzięki którym mieszkańcy mogą zutylizować niepotrzebne meble czy opony bez konieczności dojeżdżania do punktu.

Na terenie Gminy Pińczów obowiązuje *Uchwała nr XX/202/2020 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Pińczów.* Na terenie gminy zlokalizowany jest jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Mieści się on przy ulicy Słabskiej 13 w Pińczowie. Przyjmowane są tam odpady od mieszkańców nieruchomości oraz przedsiębiorstw znajdujących się na terenie gminy. Do specjalnie przygotowanych pojemników można wrzucać odpady tj. papier i tektura, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, szkło, odpady komunalne ulegające biodegradacji, odpady zielone, przeterminowane leki, chemikalia, elektrykę i elektronikę, światłówki, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane.

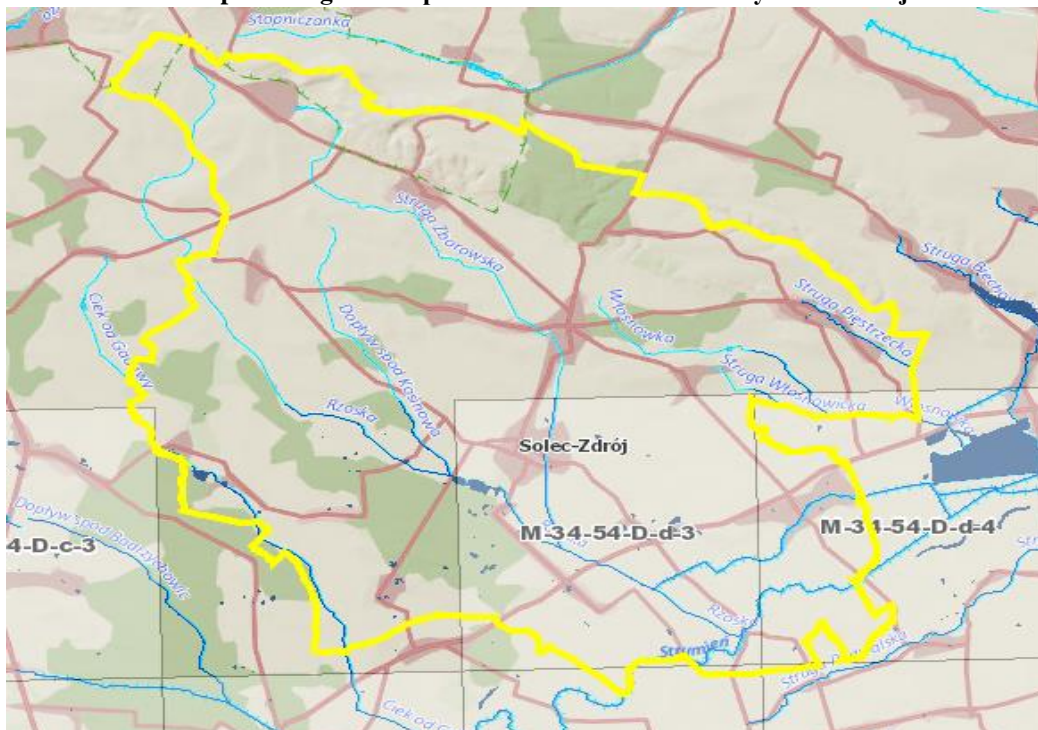
Zagrożenie powodziowe na terenach gmin Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierza Wielka i Pińczów zostało przedstawione na mapach 19–22.

Mapa 19 Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Busko-Zdrój

Źródło: Hydroportal Wód Polskich, wody.gov.pl, dostęp z dnia 12.08.21 r.

Mapa 20 Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Solec-Zdrój

Źródło: Hydroportal Wód Polskich, wody.gov.pl, dostęp z dnia 12.08.21 r.

wymienionych gmin nie stwierdzono obszarów szczególnie zagrożonych powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie, czyli wynosi raz na 100 lat (Q1%). Nie występują tu również obszary o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (raz na 500 lat), określane jako (Q0,2%). Natomiast na terenie Gminy Pińczów mogą wystąpić negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej. Wynika to z występowania obszarów o szczególnie wysokim zagrożeniu powodzią (Q10%), obszarów szczególnie zagrożonych powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (Q1%) oraz ze względu na położenie Gminy Pińczów na obszarze, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (Q0,2).

W tabelach 10–12 przedstawione zostały wydatki na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną w przeliczeniu na 1 mieszkańca ogółem oraz w działach: ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu, oświetlenie ulic, placów i dróg, gospodarka ściekowa i ochrona wód oraz gospodarka odpadami komunalnymi.

Tabela 10 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca				
	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	352,0	312,6	347,5	458,7	505,8
województwo świętokrzyskie	300,3	260,2	270,5	382,0	460,8
powiat buski	635,3	453,0	307,9	397,8	464,0
powiat kazimierski	176,1	179,2	183,6	222,9	381,3
Gmina Bejsce	77,1	96,5	121,3	133,9	162,4
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	755,5	390,1	275,5	337,9	456,6
Miasto i Gmina Chmielnik	650,5	250,3	249,3	254,0	929,3
Gmina Czarnocin	114,6	111,7	106,2	214,2	340,5
Miasto i Gmina Działoszyce	767,7	251,9	252,7	341,2	859,9
Gmina Gnojno	359,6	446,3	287,4	155,4	787,9
Gmina Imielno	142,2	178,3	160,4	181,1	401,8
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	203,4	193,7	183,6	213,1	290,7
Gmina Kije	1 371,7	382,3	208,5	245,6	319,8
Miasto i Gmina Koszyce	148,1	139,0	444,2	356,5	226,6
Gmina Michałów	101,9	106,4	102,8	117,5	320,2
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	374,4	381,4	293,7	228,2	346,5
Miasto i Gmina Opatowiec	130,2	165,1	155,0	256,9	575,0
Miasto i Gmina Pacanów	365,6	342,0	233,4	253,7	167,3

Gmina Pałecznicza	1 290,0	386,5	452,7	779,4	813,1
Miasto i Gmina Pińczów	583,2	295,9	204,1	247,0	556,6
Miasto i Gmina Proszowice	173,4	183,2	180,2	243,7	373,0
Miasto i Gmina Skalbmierz	229,8	241,8	282,8	290,4	668,0
Gmina Solec-Zdrój	546,0	486,4	806,7	1 996,2	1 374,7
Miasto i Gmina Stopnica	697,1	945,7	312,1	224,9	252,7
Gmina Tuczępy	1 211,8	280,2	168,3	229,2	210,7
Miasto i Gmina Wiślica	405,9	456,3	262,0	207,6	372,0
Gmina Złota	121,5	135,2	924,2	538,7	484,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca ogólnie wzrastają z roku na rok. W ostatnim analizowanym roku najwyższe wydatki zanotowano w Gminie Solec-Zdrój – znacznie przewyższyły średnią krajową i wojewódzką.

Tabela 11 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca – ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu oraz oświetlenie ulic, placów i dróg w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Wydatki w rozdziale 90005 - Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Wydatki w rozdziale 90015 - Oświetlenie ulic, placów i dróg				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	14,6	7,8	13,8	35,3	33,8	50,8	49,7	51,5	56,2	56,0
województwo świętokrzyskie	29,5	23,0	13,2	40,0	61,9	48,9	44,2	53,1	60,7	70,0
powiat buski	362,8	263,5	75,0	44,6	140,8	42,3	39,7	77,6	51,8	46,3
powiat kazimierski	0,9	2,3	2,6	19,6	114,3	39,9	41,6	44,7	48,8	52,3
Gmina Bejsce	3,5	1,5	5,9	2,1	0,0	21,2	34,7	50,0	44,4	33,5
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	554,1	195,5	62,0	97,9	194,2	39,7	25,8	41,6	48,0	36,8
Miasto i Gmina Chmielnik	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	53,0	44,7	59,2	63,9	453,8
Gmina Czarnocin	0,0	0,0	3,0	95,7	195,5	27,6	34,8	30,1	35,4	31,1
Miasto i Gmina Działoszyce	0,0	0,0	5,7	4,8	75,1	37,5	32,0	36,1	49,5	39,9
Gmina Gnojno	229,9	305,3	135,8	3,0	628,9	62,3	69,0	62,6	73,7	58,7
Gmina Imielno	0,0	0,0	0,0	2,0	165,5	28,5	30,9	30,8	30,3	42,2
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	0,9	4,4	2,9	0,1	0,1	48,9	44,5	39,9	47,3	57,8
Gmina Kije	216,3	163,7	8,4	0,4	0,0	953,8	32,6	31,3	44,9	38,6
Miasto i Gmina Koszyce	0,0	0,0	0,0	190,4	1,0	25,0	21,9	328,0	38,0	21,6
Gmina Michałów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,9	33,0	28,5	34,5	39,1
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	203,5	207,8	115,1	0,4	71,8	50,9	51,7	57,0	69,9	73,6
Miasto i Gmina Opatowiec	0,0	0,0	0,0	87,1	384,8	45,6	48,8	50,3	67,8	60,3
Miasto i Gmina Pacanów	254,4	200,3	95,2	0,5	1,7	40,8	41,4	49,3	53,4	56,9
Gmina Pałecznicza	0,0	2,1	133,2	85,9	26,9	44,5	51,1	49,3	82,8	38,8
Miasto i Gmina Pińczów	221,8	157,3	30,4	1,7	357,6	38,6	42,3	38,8	44,1	46,2
Miasto i Gmina Proszowice	0,0	0,0	0,0	0,2	22,5	37,2	47,3	45,6	50,9	47,6

c.d. wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca – ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu oraz oświetlenie ulic, placów i dróg w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Wydatki w rozdziale 90005 - Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Wydatki w rozdziale 90015 - Oświetlenie ulic, placów i dróg				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto i Gmina Skalbmierz	0,0	0,0	0,8	0,0	285,5	33,6	39,1	59,4	53,6	58,6
Gmina Solec-Zdrój	168,6	161,5	42,5	3,8	1,1	39,6	56,4	469,5	32,3	43,3
Miasto i Gmina Stopnica	165,2	752,9	87,0	0,4	0,9	33,7	56,6	76,4	63,9	34,6
Gmina Tuczępy	226,4	148,6	11,9	0,6	1,5	40,5	38,6	37,7	39,8	50,8
Miasto i Gmina Wiślica	210,8	265,2	87,3	0,9	106,0	50,0	44,1	31,2	44,1	60,3
Gmina Złota	9,9	6,7	764,4	385,4	318,9	52,7	52,6	49,7	54,8	45,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tabela 12 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca – gospodarka ściekowa i ochrona wód oraz gospodarka odpadami komunalnymi w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

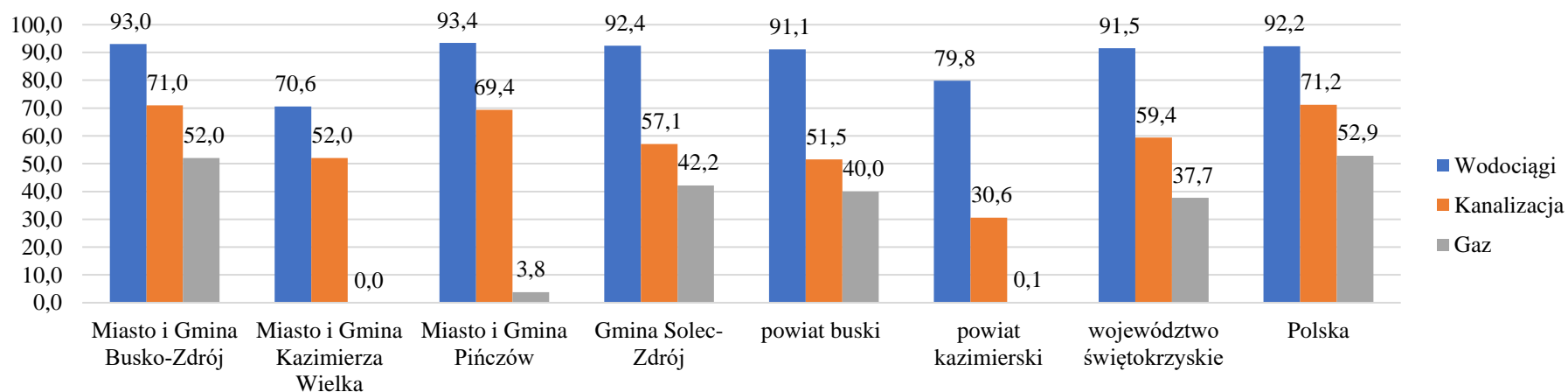
Jednostka terytorialna	Wydatki w rozdziale 90001 - Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wydatki w rozdziale 90002 - Gospodarka odpadami komunalnymi				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	59,8	33,1	37,7	69,4	74,4	120,0	123,2	129,5	142,9	179,8
województwo świętokrzyskie	47,3	33,3	36,8	78,2	92,6	72,6	79,7	77,5	86,7	101,7
powiat buski	88,1	42,6	49,0	175,0	126,9	47,7	53,6	51,3	62,9	77,7
powiat kazimierski	3,8	6,5	2,6	2,2	6,2	63,0	60,7	62,9	72,1	117,9
Gmina Bejsce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	48,9	52,1	53,2	61,6	92,0
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	2,8	24,3	31,8	28,1	42,6	50,8	61,4	58,0	71,8	73,2
Miasto i Gmina Chmielnik	405,6	18,7	0,0	1,7	1,3	67,9	63,0	69,7	77,5	86,0
Gmina Czarnocin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	75,8	65,2	66,7	74,2	101,1
Miasto i Gmina Działoszyce	540,3	10,6	3,4	58,8	456,1	62,2	62,9	74,6	83,2	146,6
Gmina Gnojno	13,2	14,4	15,7	15,2	15,0	44,6	42,7	53,6	55,0	78,4
Gmina Imielno	4,7	4,6	4,9	4,3	0,3	55,2	61,6	60,3	60,9	88,1
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	3,5	4,1	0,1	0,0	6,2	67,6	64,0	61,8	75,2	125,5
Gmina Kije	65,3	82,3	87,4	92,9	86,5	114,9	71,2	68,8	87,4	123,5
Miasto i Gmina Koszyce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	76,1	69,3	59,4	63,9	129,0
Gmina Michałów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	64,7	64,5	60,0	75,1	88,9
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	58,1	55,3	61,2	74,7	79,9	51,9	58,5	48,3	70,5	109,7
Miasto i Gmina Opatowiec	21,9	46,6	26,5	22,5	32,3	60,9	64,5	68,9	73,8	91,2
Miasto i Gmina Pacanów	19,9	34,2	31,7	125,7	35,8	38,8	50,5	39,8	56,4	60,4
Gmina Pałecznicza	25,7	23,7	31,6	29,9	38,5	68,0	81,9	54,3	61,6	110,7
Miasto i Gmina Pińczów	0,0	0,0	13,6	2,5	0,0	53,8	55,6	64,5	75,7	93,8

c.d. wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca – gospodarka ściekowa i ochrona wód oraz gospodarka odpadami komunalnymi w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Wydatki w rozdziale 90001 - Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wydatki w rozdziale 90002 - Gospodarka odpadami komunalnymi				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto i Gmina Proszowice	4,1	4,3	8,4	7,2	9,3	93,8	98,4	86,1	107,3	237,0
Miasto i Gmina Skalbmierz	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	53,8	53,2	66,7	68,9	138,0
Gmina Solec-Zdrój	240,5	175,7	190,8	1 831,8	1 201,1	61,7	46,3	48,3	57,6	77,2
Miasto i Gmina Stopnica	118,4	46,7	53,3	59,0	55,1	36,3	34,4	34,2	37,1	77,5
Gmina Tuczępy	896,0	33,2	51,9	70,2	41,1	40,1	44,2	53,3	65,2	97,6
Miasto i Gmina Wiślica	45,6	48,7	48,4	49,6	49,5	46,9	55,2	53,2	56,0	72,1
Gmina Złota	0,0	0,0	40,0	0,0	0,0	42,9	51,5	50,7	72,4	89,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 27 Udział % korzystających z instalacji w ogólnej ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, powiatach buskim i kazimierskim, województwie świętokrzyskim i Polsce w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ważnym aspektem ochrony środowiska jest również stan infrastruktury technicznej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz jej dostępność dla mieszkańców gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska. Na wykresie 27 przedstawiony został udział % korzystających z instalacji w ogóle ludności w gminach OSI, powiatach buskim i kazimierskim, województwie świętokrzyskim oraz Polsce. Najniższe wartości przedstawiono dla Gminy Kazimierza Wielka, która posiada wartości poniżej średniej wojewódzkiej i krajowej, ponadto w gminie nie odnotowuje się przyłączy gazowych.

Jednym z elementów istotnych z punktu widzenia mieszkańców jest jednoczesna dostępność do wody jak również do kanalizacji. Częstym zjawiskiem jest mniejsza ilość sieci kanalizacyjnej niż sieci wodociągowej – ma to związek z inną „trasą” prowadzonej linii wodociągowej i kanalizacyjnej, jednak w większości przypadków biegną one równolegle bądź w zbliżonych odległościach. Wartość wskaźnika *dlugość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej w ujęciu %* w 2019 r. była najniższa w gminach Pińczów, Busko-Zdrój i Kazimierza Wielka w porównaniu do wartości tego wskaźnika w kraju. Najwyższe wartości zanotowano w Gminie Solec-Zdrój (tabela 13).

Tabela 13 Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej [%] w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej [%]				
	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	50	51	52	52	53
województwo świętokrzyskie	45	46	45	45	46
powiat buski	46	48	48	50	51
powiat kazimierski	24	23	22	22	22
Gmina Bejsce	bd	bd	bd	bd	bd
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	51	51	51	50	50
Miasto i Gmina Chmielnik	37	36	36	36	36
Gmina Czarnocin	bd	bd	bd	bd	bd
Miasto i Gmina Działoszyce	23	22	22	22	22
Gmina Gnojno	2	2	2	2	11
Gmina Imielno	bd	bd	bd	bd	bd
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	61	59	52	51	51
Gmina Kije	170	108	108	108	108
Miasto i Gmina Koszyce	121	121	121	121	121
Gmina Michałów	18	18	18	23	23

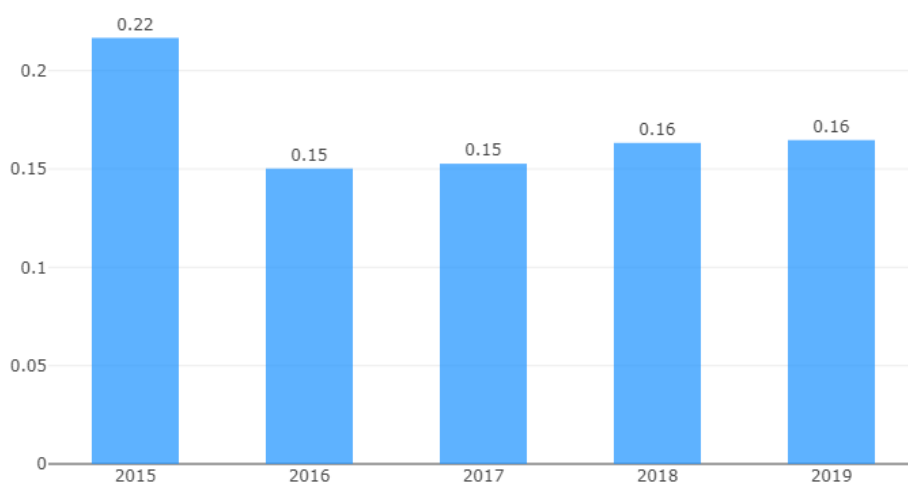
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	30	40	42	47	47
Miasto i Gmina Opatowiec	8	8	7	7	7
Miasto i Gmina Pacanów	23	23	23	23	23
Gmina Pałecznicza	13	13	15	15	15
Miasto i Gmina Pińczów	23	23	23	23	23
Miasto i Gmina Proszowice	13	13	13	13	13
Miasto i Gmina Skalbmierz	28	24	24	24	24
Gmina Solec-Zdrój	79	79	79	82	94
Miasto i Gmina Stopnica	108	108	108	116	116
Gmina Tuczępy	28	29	29	28	29
Miasto i Gmina Wiślica	57	57	57	57	57
Gmina Złota	39	39	39	39	39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Kolejnym analizowanym aspektem w zakresie środowiska jest analiza prowadzona przez MRL w wymiarze środowiskowym. Na rysunkach 33–36 przedstawiony został wskaźnik rozwoju gmin w latach 2015–2019 w wymiarze środowiskowym, na który składają się 3 obszary:

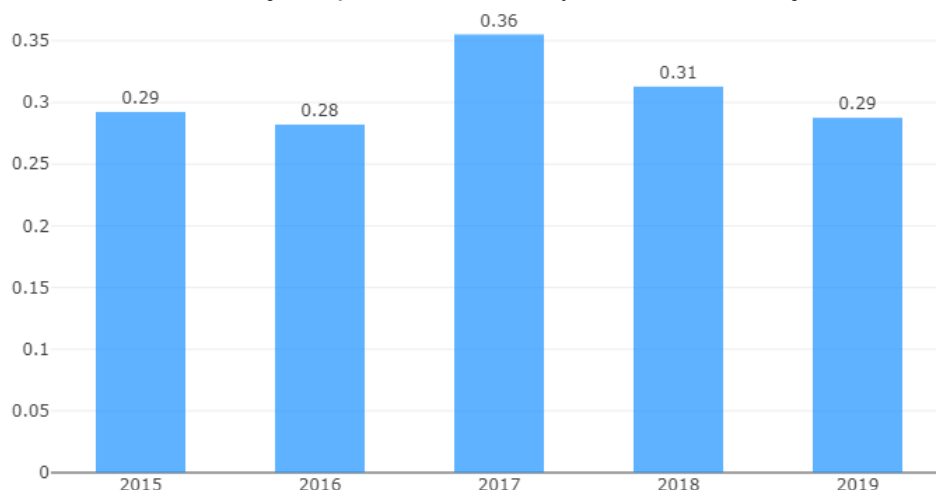
- dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna) (Obszar 10);
- ład i struktura przestrzenna obszaru (Obszar 11);
- lokalne środowisko przyrodnicze (Obszar 12).

Rysunek 33 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Miasto i Gmina Busko-Zdrój w latach 2015–2019

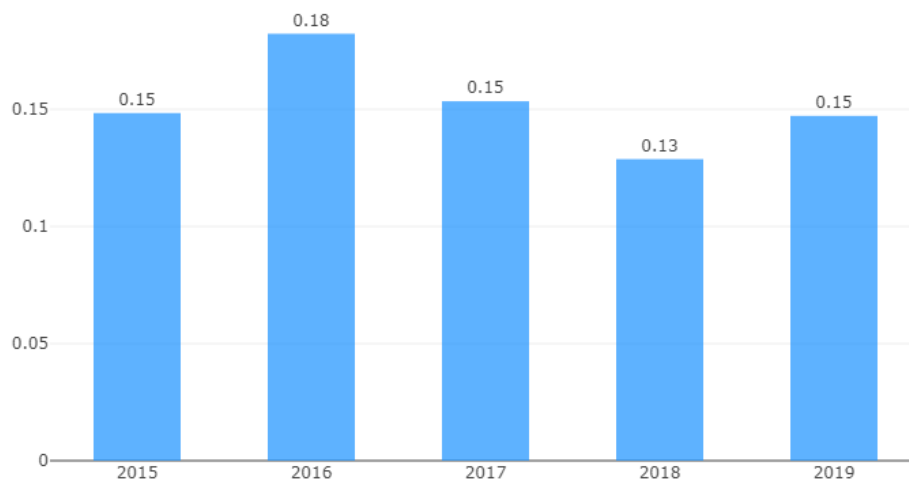
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 34 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Gmina Solec-Zdrój w latach 2015–2019

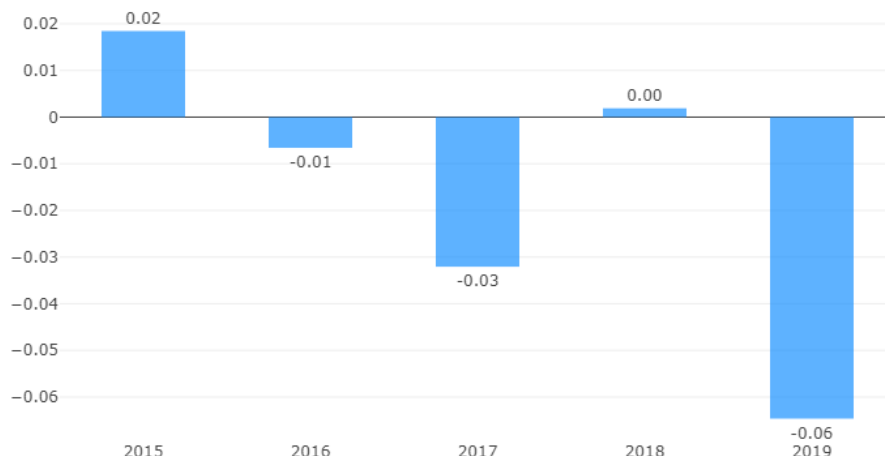
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 35 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Miasto i Gmina Kazimierza Wielka w latach 2015–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 36 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Miasto i Gmina Pińczów w latach 2015–2019

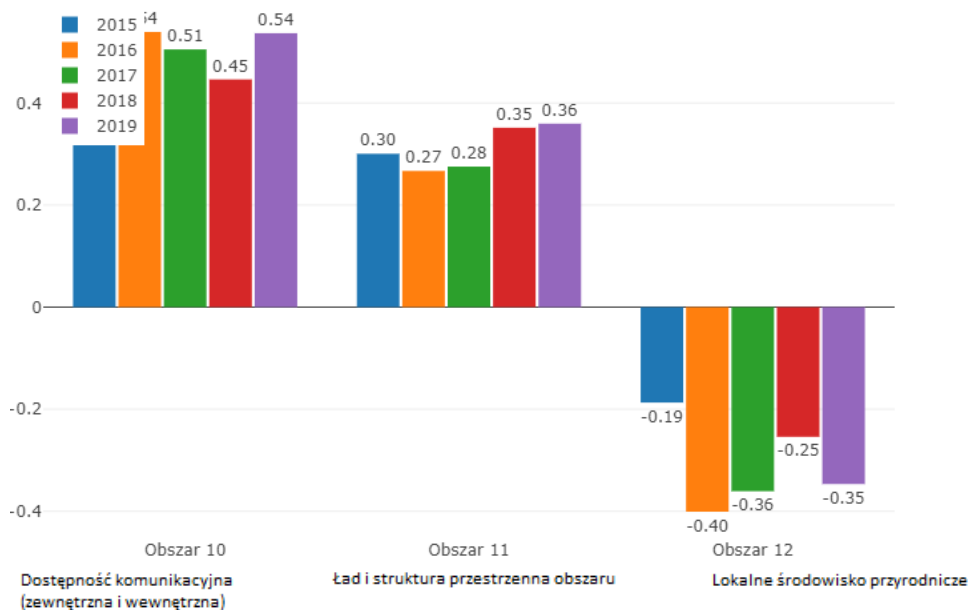

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Jak przedstawiono na powyższych rysunkach (33–36) najlepsze wskaźniki odnotowano w gminach Busko-Zdrój, Solec-Zdrój oraz Kazimierza Wielka – mają one przewagę w stosunku do swoich grup porównawczych. Najgorsza sytuacja jest w Gminie Pińczów, a w ostatnim badanym roku wskaźnik ten jeszcze uległ dodatkowemu pogorszeniu.

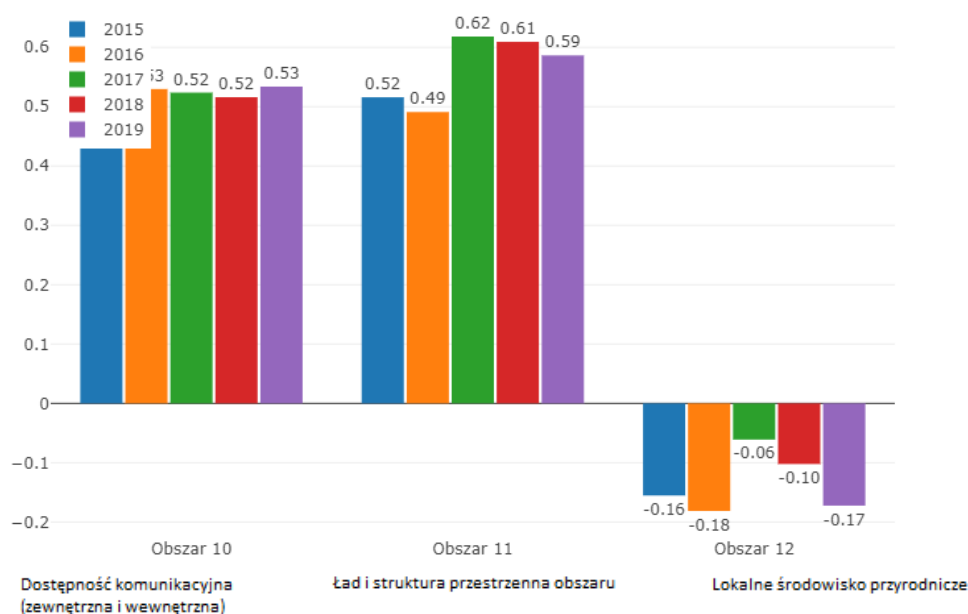
Na rysunkach 37–40 przedstawiono obszary składające się na wymiar środowiskowy.

Rysunek 37 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 - Gmina Busko-Zdrój – obszary w wymiarze środowiskowym

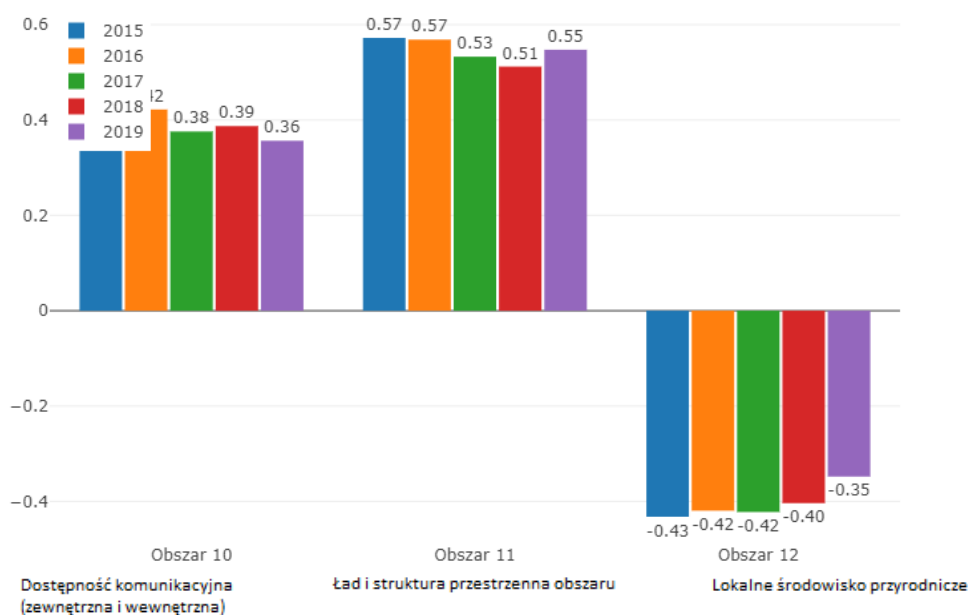
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 38 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 - Gmina Solec-Zdrój - obszary w wymiarze środowiskowym

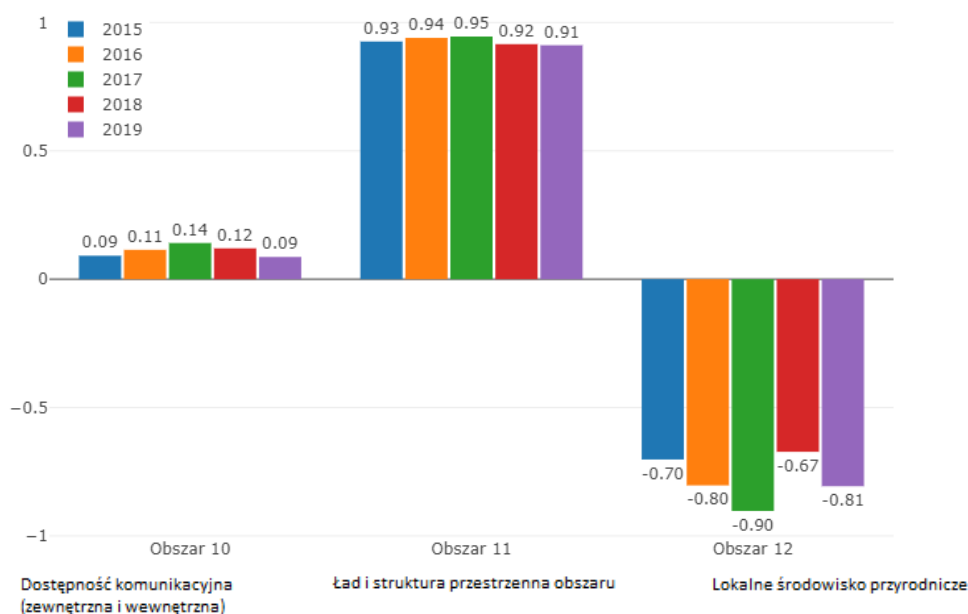
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 39 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 - Gmina Kazimierza Wielka – obszary w wymiarze środowiskowym

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 40 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019- Gmina Pińczów – obszary w wymiarze środowiskowym

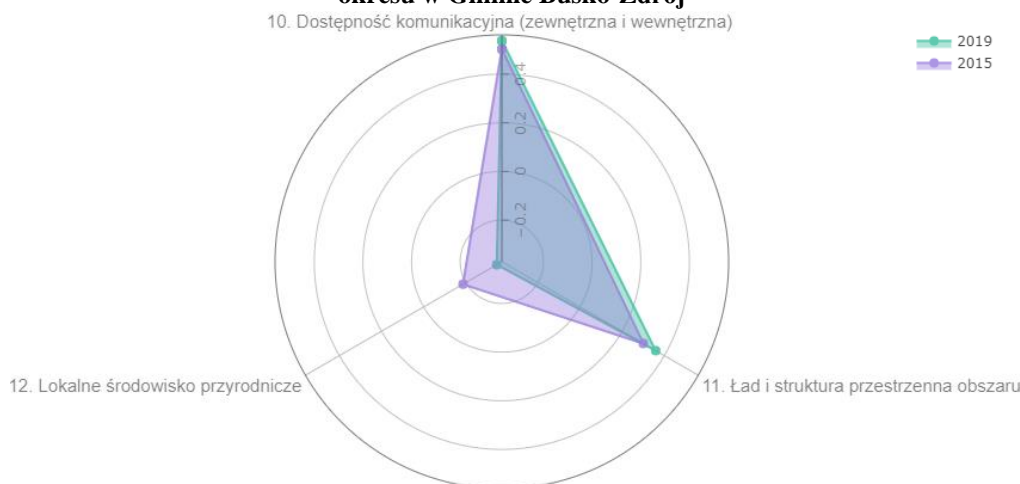
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Gmina Solec-Zdrój posiada bardzo dobre wartości wskaźników syntetycznych w obszarach opisujących rozwój w wymiarze środowiskowym (rysunek 38). Wartości dwóch wskaźników są dodatnie, ale najwyższe charakteryzują obszar 11 „ład i struktura przestrzenna obszaru”, na który składają się podobszary: stosowanie instrumentów planowania przestrzeni, zwartość miasta i zrównoważenie funkcji społeczno-gospodarczych i środowiskowych. Gmina

ta posiada wartości ujemne jedynie w obszarze 12 „lokalne środowisko przyrodnicze”, jednakże jak wynika z powyższych rysunków, jest to tendencja każdej z gmin w swoich grupach porównawczych (rysunki 37–40).

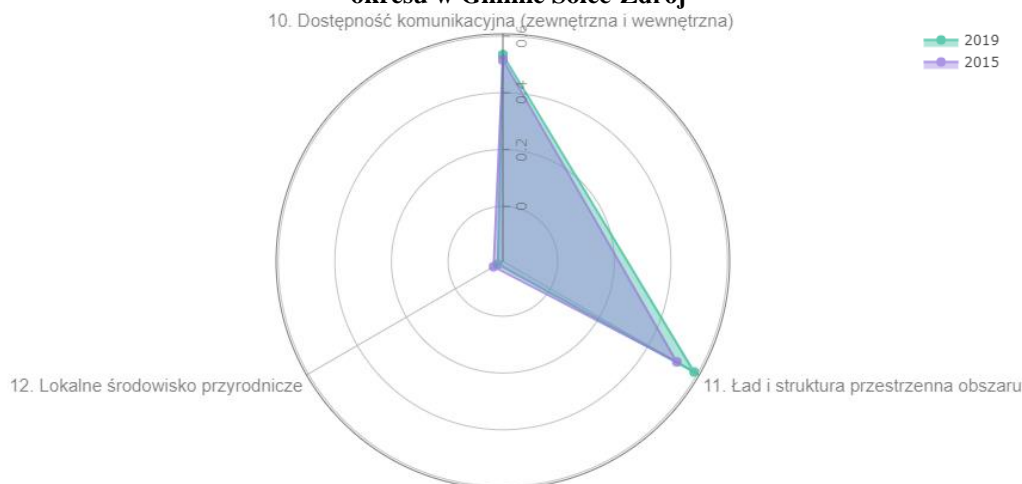
Kolejnym zobrazowaniem wyżej przedstawionych obszarów oraz rozwoju gmin jest porównanie sytuacji między 2015 a 2019 rokiem na wykresie radialnym, w którym to wartość „0” oznacza grupę porównawczą danej gminy (rysunki 41–44). Wskaźniki przyjmujące wartość dodatnią oznaczają, iż sytuacja danej gminy jest lepsza niż w porównywanej grupie, zaś ujemną – sytuacja jest gorsza niż w pozostałych porównywanych jednostkach. Najlepsze wskaźniki posiada Gmina Solec-Zdrój, pomijając fakt, iż obszar 12 jest gorszy niż w grupie porównawczej.

Rysunek 41 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Busko-Zdrój

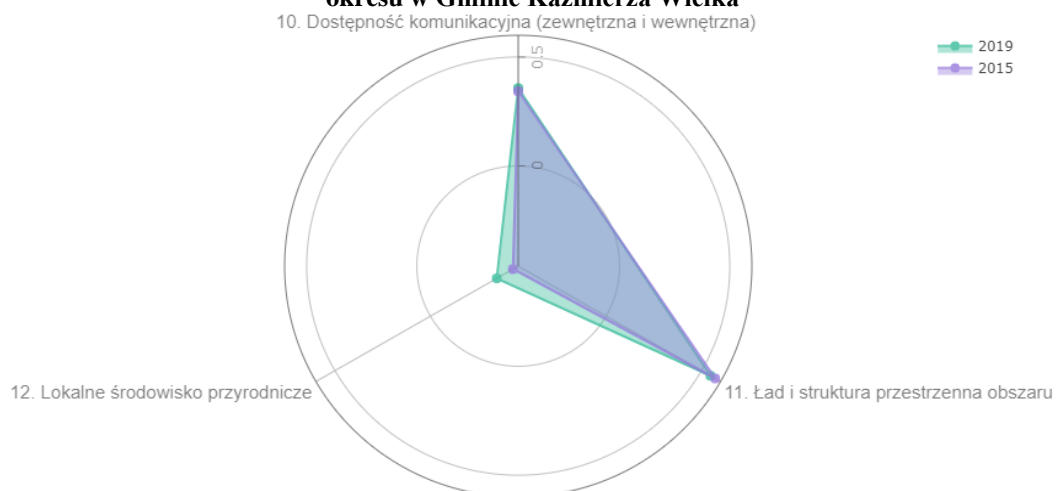
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 42 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Solec-Zdrój

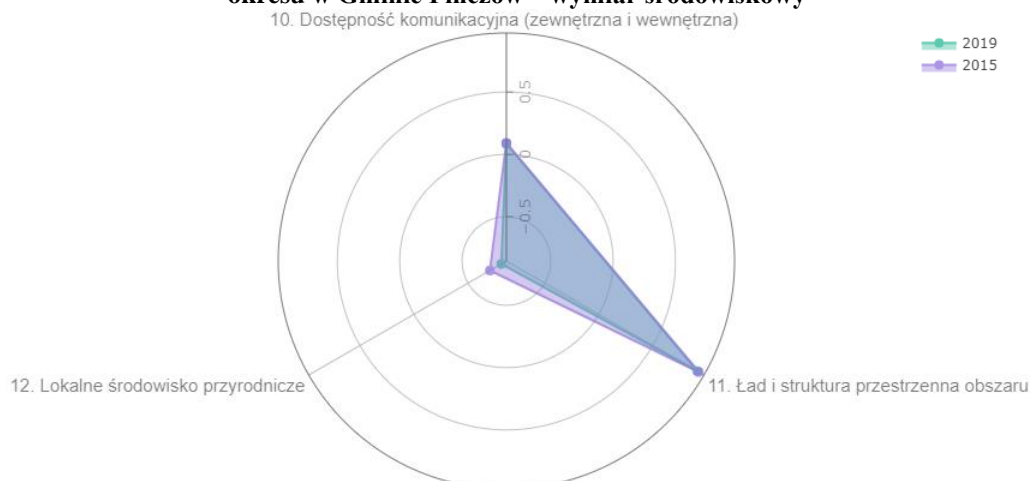
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 43 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Kaźmierza Wielka

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 44 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Pińczów – wymiar środowiskowy

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

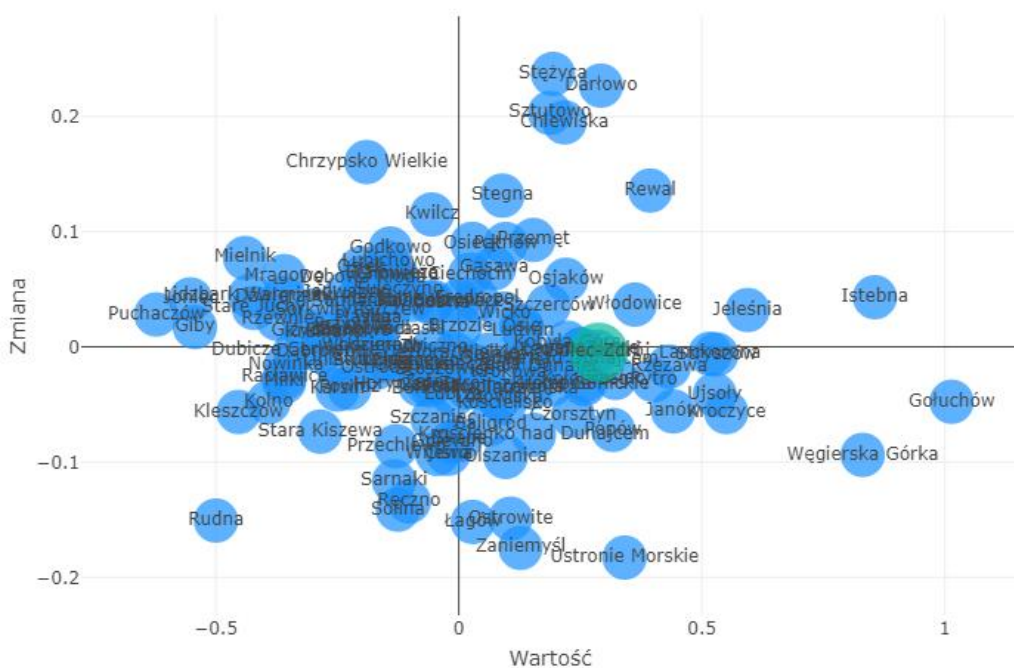
Na rysunkach 45–48 zaprezentowane zostało położenie gmin wchodzących w skład OSI ŚU w odniesieniu do swoich grup porównawczych. Pozycja Gminy Busko-Zdrój w III ćwiartce oznacza sytuację lepszą niż średnia w grupie porównawczej, lecz następuje pogorszenie się sytuacji względem zmiany w grupie porównawczej. Gmina Pińczów ulokowana jest w IV ćwiartce, co daje sytuację gorszą niż średnia w grupie porównawczej i pogorszenie się sytuacji względem zmiany w grupie porównawczej. Gminy Solec-Zdrój i Kazimierza Wielka są na granicy I i II ćwiartki, co pokazuje, że wskaźnik jest lepszy niż w grupie porównawczej, lecz przewaga się zmniejsza.

Rysunek 45 Pozycja Miasta i Gminy Busko-Zdrój w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy

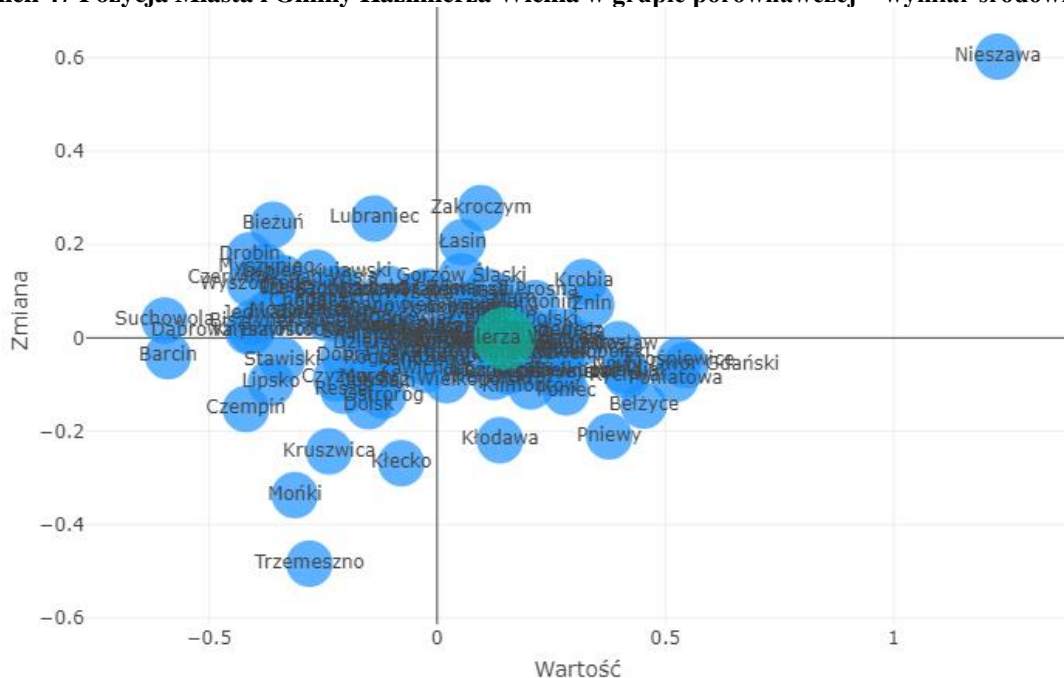
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 46 Pozycja Gminy Solec-Zdrój w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy

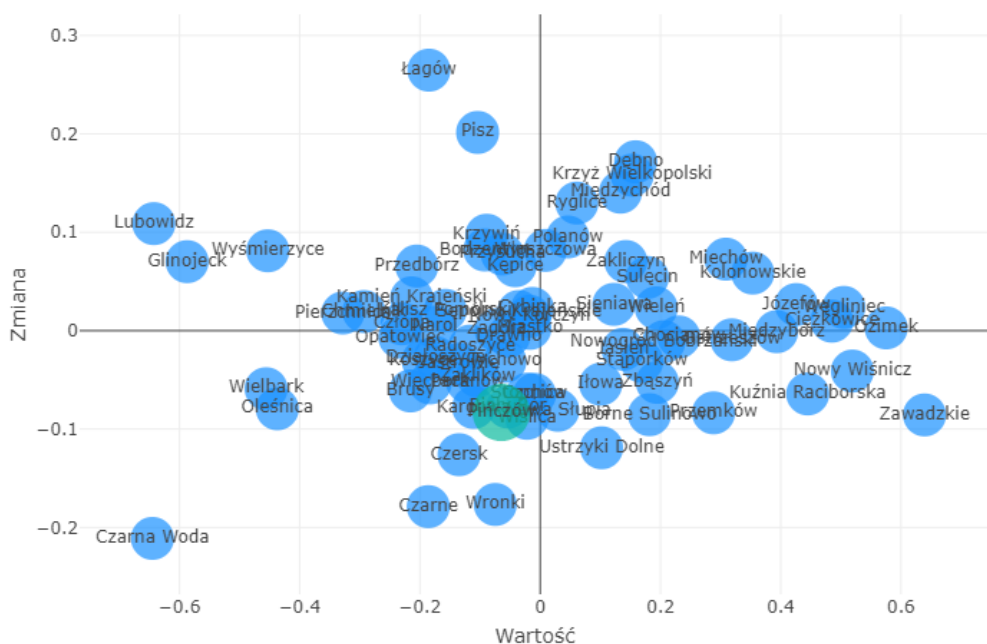
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 47 Pozycja Miasta i Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 48 Pozycja Miasta i Gminy Pińczów w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy

MRL gminy 2021-08-02 10:33

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

6. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska znajdują się obiekty dziedzictwa kulturowego świadczące o historii obszaru, które zostały objęte ścisłą ochroną konserwatorską. Według Rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa (stan na dzień 30 czerwca 2021 roku) do zabytków nieruchomych OSI ŚU zalicza się:²⁸

Na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój:

1. Busko-Zdrój:

- układ urbanistyczny, nr rej.: A-14 z 8.08.1975;
- kościół cmentarny pw. św. Leonarda, drewn., 1699, nr rej.: A-16/1-3 z 4.11.1947 i z 21.02.1966;
- cmentarz „stary”, jw.;
- ogrodzenie, mur., XVII, XIX, jw.;
- zespół klasztorny norbertanów, nr rej.: A.17/1-3 z 4.11.1947, z 27.05.1958 i z 22.06.1967:
 - kościół, ob. par. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, 1592-1621, pocz. XX,
 - cmentarz kościelny,
 - klasztor, ob. plebania, 1720-30, 1830;
- synagoga, ob. dom towarowy, ul. Partyzantów 6, 1929, nr rej.: A-18 z 8.08.1975;
- zespół uzdrowiskowy, nr rej.: A.20/1-2 z 16.10.1957, z 28.01.1965 i z 22.04.2008:
 - Łazienki, ob. sanatorium „Marconi”, 1836,
 - park zdrojowy, 1833-35,
 - kaplica pw. św. Anny, ob. kościół fil., w parku zdrojowym, 1884-86, 1907 nr rej.: A.841 z 27.01.2011;
- dom, ul. Bohaterów Warszawy 4, XIX, nr rej.: A-21 z 8.08.1975;
- dom, ul. Bohaterów Warszawy 6, XIX, nr rej.: A-22 z 8.08.1975;
- zabudowa ulicy, ul. 1 Maja 1-19 (ob. nr 39), nr rej.: A-15 z 8.08.1975;
- willa „Bristol”, ul. 1 Maja 1, pocz. XX, nr rej.: A-23 z 8.08.1975;
- zespół d. szpitala św. Mikołaja, ob. sanatorium, ul. 1 Maja 3, 1837, nr rej.: A-19/1-4 z 6.09.1971:
 - 4 pawilony szpitalne;

²⁸ Rejestr zabytków – Narodowy Instytut Dziedzictwa, www.nid.pl

- willa „Bagatela Mała”, ul. 1 Maja 15 (d. 10), drewn., XIX, nr rej.: A-24 z 8.08.1975;
 - willa „Oblęgorek”, ul. 1 Maja 19 (d. 12), 1903, nr rej.: A-25 z 8.08.1975;
 - willa „Zielona”, ul. 1 Maja 39 (d. 19), drewn. (ob. mur.), nr rej.: A-26 z 8.08.1975;
 - willa „Derśław”, ul. Mickiewicza 18, 1911, nr rej.: A-27 z 8.08.1975;
 - dom, pl. Zwycięstwa 10, pocz. XX, nr rej.: A-28 z 8.08.1975;
 - dom, pl. Zwycięstwa 27, 1 poł. XIX, nr rej.: A-29 z 8.08.1975.
2. Chotelek Zielony:
- kościół fil. pw. św. Stanisława, drewn., 1527, nr rej.: A-30 z 8.02.1958 i z 22.06.1967.
3. Dobrowoda:
- kościół par. pw. św. Marii Magdaleny, poł. XIV, 1524-25, nr rej.: A-31/1-2 z 22.12.1956 i z 22.06.1970;
 - dzwonnica, drewn., XIX, nr rej.: jw.
4. Janina:
- kościół par. pw. św. Wojciecha, 1822, nr rej.: A-32/1-2 z 15.01.1957 i z 22.06.1967;
 - dzwonnica, nr rej.: jw.
5. Pęczelice:
- zbór ariański, ob. budynek gosp. w zagrodzie nr 26, XVI-XVII, nr rej.: A-33 z 6.09.1971.
6. Radzanów:
- zespół dworski, k. XVIII, XX, nr rej.: A-34/1-2 z 7.06.1947, z 8.02.1958 i z 22.06.1967:
 - dwór,
 - park.
7. Skotniki Małe:
- młyn wodny, drewn., 1934, nr rej.: A-35 z 3.11.1976;
 - młyn wodny, drewn., 1929, nr rej.: A-36 z 3.11.1976.
8. Szaniec:
- kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP, k. XV, XVI, XIX, 1914, nr rej.: A-37 z 18.10.1956, z 4.01.1957 i z 21.02.1966;
 - kaplica cmentarna, 1876, nr rej.: A-38 z 3.12.1958;
 - dwór, XVI-XVII, nr rej.: A-39 z 18.10.1956 i z 22.06.1967.

9. Szczaworyż:

- kościół par. pw. św. Jakuba Apostoła, ok. 1630, nr rej.: A-40/1 z 2.10.1956;
- plebania „stara”, ob. kaplica przedpogrzebowa, nr rej.: A-40/2 z 22.06.1967;
- cmentarz kościelny, nr rej.: A-40/3 z 25.01.2018.

10. Widuchowa:

- kościół fil. pw. NMP, ob. kaplica pw. MB Anielskiej, 1791, nr rej.: A-41 z 15.01.1957 i z 23.06.1967;
- zespół dworski, nr rej.: A-42/1-2 z 2.10.1956 i z 12.05.1965:
 - dwór, 1620, XVIII, 2 poł. XIX,
 - ogród, XVII-XIX.

Na terenie Gminy Solec-Zdrój:

1. Solec-Zdrój:

- cmentarz par., 1 poł. XIX, nr rej.: A.67 z 31.08.1992;
- zespół uzdrowiska, XIX-XX, nr rej.: b.n. z 30.07.2019:
 - łazienki, 1922-26,
 - pawilon kąpielni mułowych, 1932-34,
 - willa „Irena”, 1911,
 - willa „Prus”, 1903-08, 1958-60,
 - sanatorium-pensjonat „Jasna”, 1907, 1958-60,
 - d. stróżówka, ob. pawilon parkowy, 1907,
 - sanatorium „Świt” z salą balową i ogrodem, 1875, XX,
 - założenie parkowe z układem wodnym i małą architekturą, XIX-XX.

2. Świniary:

- kościół par. pw. św. Stanisława, drewn., 2 poł. XVII, nr rej.: A.68/1-2 z 15.01.1957 i z 23.06.1967;
- ogrodzenie, nr rej.: jw.;
- cmentarz par., poł. XIX, nr rej.: A.69 z 1.06.1993;
- kaplica cmentarna, 1884, nr rej.: jw.

3. Zborów:

- zespół pałacowy, nr rej.: A.70/1-6 z 2.10.1956, z 8.02.1958, z 22.06.1967 i z 3.04.2008:
 - pałac, XVI/XVII, XIX/XX,

- park, XVIII-XIX,
- mur ze strzelnicami i bramą na dziedzińcu gospodarczym, pocz. XIX,
- spichlerz, XVIII/XIX,
- gorzelnia, XIX.

Na terenie Miasta i Gminy Kazimierza Wielka:

1. Kazimierza Wielka:

- kościół par. pw. Podwyższenia Krzyża, 1663, k. XIX, nr rej.: A.190 z 12.01.1957 i z 3.05.1980;
- park dworski, XVIII, 2 poł. XIX, 1950, nr rej.: A.191/1-2 z 9.12.1957 i z 3.03.1972;
- piwnice dworu, XVIII, jw.

2. Boronice:

- park, XIX, nr rej.: A.184 z 12.09.1957.

3. Cudzynowice:

- kościół par. pw. Wszystkich Świętych, drewn., 1757, nr rej.: A.185/1-2 z 12.01.1957 i z 11.02.1967;
- dzwonnica, drewn., XVIII, nr rej.: jw.;
- park, poł. XIX, nr rej.: A.186 z 30.09.1959.

4. Dalechowice:

- park, XVIII, nr rej.: A.187 z 9.12.1957.

5. Donosy:

- park, XVIII, k. XIX, pocz. XX, nr rej.: A.188 z 9.12.1957.

6. Gorzków:

- kościół fil. pw. św. Małgorzaty, drewn., 1758, nr rej.: A.189/1-2 z 12.01.1957 i z 15.02.1967;
- dzwonnica, drewn., 1760, nr rej.: jw.

7. Łękawa – Nagórzany:

- park, XVIII, nr rej.: A.192 z 9.12.1957.

8. Odonów:

- park, XIX, nr rej.: A.193 z 30.09.1959.

9. Paśmiechy:

- park, 1 poł. XIX, nr rej.: A.194 z 10.12.1957.

10. Podolany:

- relikty parku, XVIII/XIX, 1 ćw. XX, nr rej.: A.195 z 10.12.1957.

11. Skorzów:

- kaplica pw. Bożego Narodzenia, 1616, nr rej.: A.196 z 30.05.1972.

12. Zięblice:

- park, XVIII, nr rej.: A.197 z 10.12.1957.

Na terenie Miasta i Gminy Pińczów:

1. Pińczów:

- miasto (zespół urbanistyczny), nr rej.: A.652 z 22.01.1947;
- zespół klasztorny paulinów, ul. Piłsudskiego 2, nr rej.: A.653/1-2 z 21.06.1967:
 - kościół par. pw. św.św. Janów Apostoła i Ewangelisty, 1 poł. XV, XVII,
 - dzwonnica, 4 ćw. XVII, nr rej.: jw.,
 - klasztor, ob. centrum kultury, poł. XV, 1630-42, 1881-86, nr rej.: A-1 z 31.01.2002,
 - ogród, nr rej.: jw.;
- zespół klasztorny reformatów, nr rej.: A.654/1-3 z 21.06.1967:
 - kościół pw. Nawiedzenia NMP, 1587-1619, 2 poł. XVII,
 - klasztor, 1686-1706, 1906,
 - dziedziniec z bramami i krużgankami, 2 poł. XVII, 1738;
- kaplica św. Anny z pozostałościami obwarowań ziemnych, 1600, XIX, nr rej.: A.655 z 21.06.1967;
- synagoga, k. XVI, XVII, 1947, nr rej.: A.656 z 21.06.1967;
- cmentarz parafialny, pocz. XIX, nr rej.: A.657 z 22.12.1992;
- teren d. cmentarza żydowskiego „starego”, ul. Słabska, 1 poł. XVII - poł. XIX, nr rej.: b.n. z 11.03.2020;
- cmentarz na „Zawężeniu” – Miejsce Pamięci Narodowej, ul. 11 Listopada, nr rej.: A.658 z 30.09.1996;
- cmentarz wojenny z I wojny światowej, nr rej.: A.659 z 12.02.1993;
- zespół zamkowo-pałacowy, nr rej.: A.660/1-8 z 16.10.1957, z 19.12.1957 i z 14.01.1972:
 - pozostałości zamku, 1424-54, k. XVI,
 - pałac Wielopolskich, 1773-84,

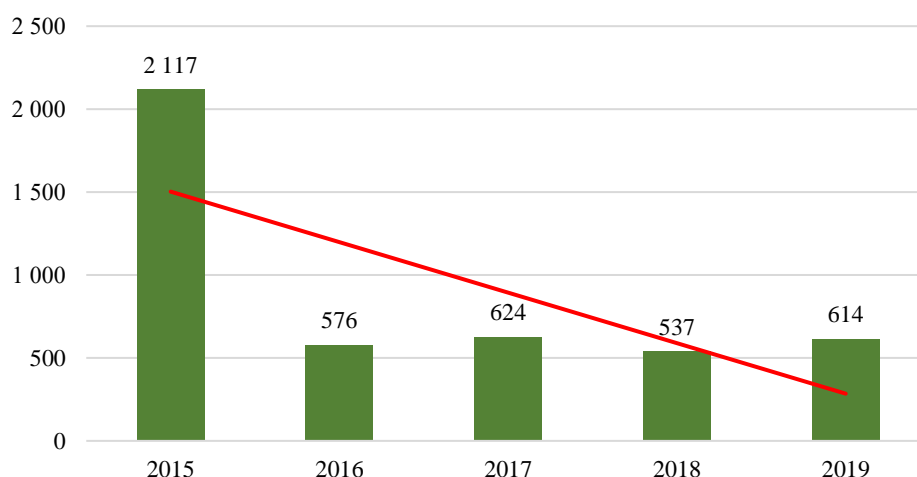
- baszta ogrodowa, k. XVI,
 - ogrodzenie, mur., fragmenty muru z basztami przy d. zwierzyńcu, k. XVI,
 - budynek gospodarczy, 1880,
 - budynek gospodarczy, 1880,
 - park, k. XVIII;
 - budynek stacyjny, po 1918, nr rej.: A.661 z 20.02.1995 (dec. Jędrzejowska Kolej Dojazdowa);
 - dom „na Mirowie”, ul. Batalionów Chłopskich 32, XVII/XVII, 1947, nr rej.: A.662 z 1.12.1956 i z 21.06.1967.
2. Bogucice:
- kościół par. pw. Nawiedzenia NMP, 1630, nr rej.: A.645 z 16.10.1956 i z 21.06.1967;
 - cmentarz parafialny, ok. poł. XIX, nr rej.: A.646 z 23.12.1992.
3. Krzyżanowice Dolne:
- kościół par. pw. św. Tekli, nr rej.: A.647 z 16.10.1956 i z 21.06.1967;
 - cmentarz par. rzym.-kat., poł. XIX, nr rej.: A.648 z 15.12.1992;
 - park, XVIII, nr rej.: A.649 z 4.12.1957.
4. Młodzawy Małe:
- kościół par. pw. Świętego Ducha i BM Bolesnej, 1716, 1779, nr rej.: A.650/1-2 z 2.10.1956 i z 21.06.1967;
 - dzwonnica, nr rej.: jw.;
 - cmentarz parafialny, 1 poł. XIX, nr rej.: A.651 z 14.12.1992.
5. Winiary Zagojskie:
- rezerwat flory stepowej, nr rej.: 126 b z 11.06.1948.
6. Zagość Stara:
- kościół par. pw. św. Jana Chrzciciela, 3 ćw. XII, 1353, 2 poł. XX, nr rej.: A.663 z 15.01.1957 i z 21.02.1966.

Poza powyższymi zabytkami, w gminach znajduje się wiele innych zabytków i obiektów archeologicznych wpisanych do Wykazu Zabytków Nieruchomych Ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków gmin Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierza Wielka i Pińczów.

Ważnym elementem dziedzictwa kulturowego jest dziedzictwo lokalne, w tym działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, co świadczy o aktywności kulturalnej mieszkańców, ich chęci wspólnej realizacji przedsięwzięć, przywiązania i więzi z miejscem zamieszkania.

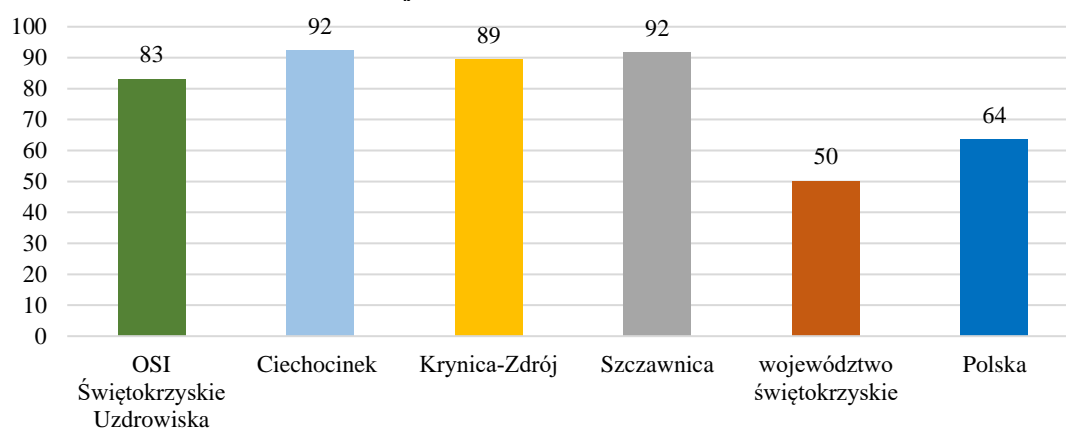
W 2019 r. centra/domy/ośrodki kultury i świetlice z terenu OSI ŚU zorganizowały 614 imprez, w których uczestniczyło 121 075 osób. Na wykresie 28 przedstawiono ilość zorganizowanych imprez przez jednostki kultury OSI ŚU w latach 2015–2019, na wykresie 29 porównanie ilości imprez w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w 2019 r. do wartości w gminach podobnych, województwie i kraju, natomiast na wykresie 30 – ilość uczestników tych imprez OSI ŚU w latach 2015–2019.

Wykres 28 Liczba organizowanych imprez przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

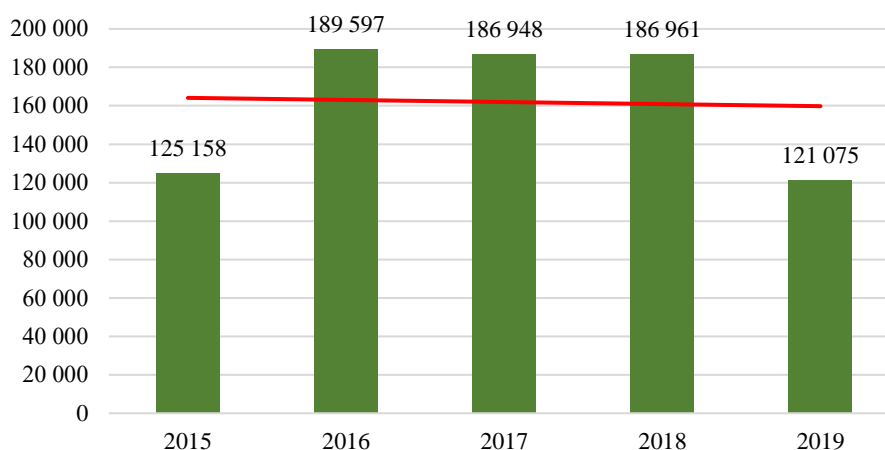
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 29 Liczba organizowanych imprez przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 000 mieszkańców na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, wojewódzka i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 30 Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wskazują dane na powyższych wykresach, liczba imprez organizowanych przez jednostki kultury na terenie OSI ŚU spadła w porównaniu do roku 2015 (wykres 28) przy jednoczesnych wahaniami ilości ich uczestników na przestrzeni badanych lat (wykres 30). Ilość imprez w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w 2019 r. (83 imprezy) stanowiła najniższą wartość wśród porównywanych gmin podobnych (wykres 29), gorsze wartości przyjmowała średnia wojewódzka i krajowa. Należy stwierdzić, iż OSI ŚU nie odbiega znacznie od wartości jakie osiągnęły gminy podobne. Patrząc na liczbę uczestników imprez można stwierdzić, że istnieje na nie popyt, a w związku z potencjałem kulturowym gmin OSI ŚU warto byłoby zastanowić się nad zwiększeniem ilości imprez w kontekście nie tylko zaspakajania potrzeb mieszkańców w tej materii, ale też promocji wśród turystów i odwiedzających.

Poza działalnością widniejącą w statystykach GUS, centra kultury i świetlice wiejskie prowadzą działalność na mniejszą skalę, stanowią bowiem miejsca spotkań lokalnej społeczności, integracji, wymiany doświadczeń, dają możliwość spędzania czasu w ciekawy sposób, organizowane są w takich miejscach wystawy, odczyty, prelekcje, wieczorki, konferencje, zebrania, spotkania dyskusyjne, zabawy taneczne, festyny, loterie, aukcje.

Do podmiotów szerzących kulturę na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska zaliczyć można m.in.:

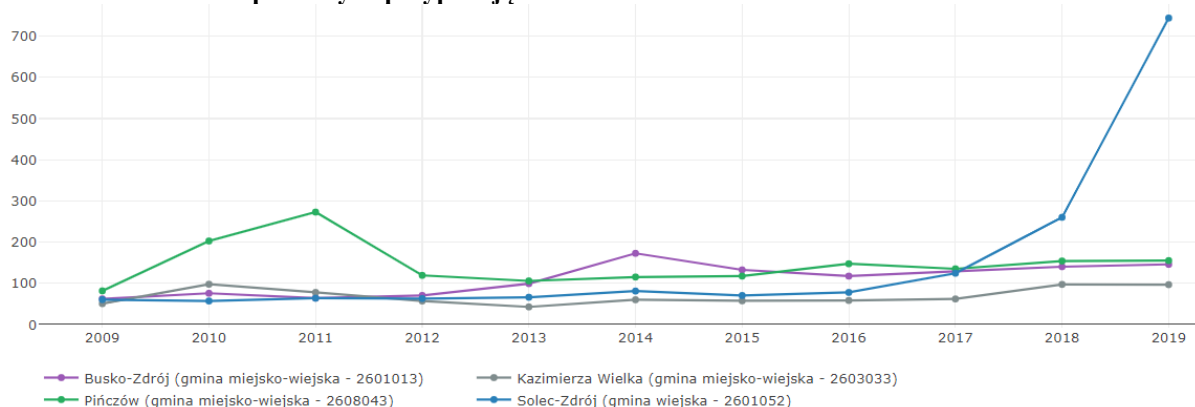
- Buskie Samorządowe Centrum Kultury;
- Gminne Centrum Kultury w Solcu-Zdroju;
- Kazimierski Ośrodek Kultury;

- Pińczowskie Samorządowe Centrum Kultury;
- Miejsko Gminną Bibliotekę Publiczną w Busku-Zdroju wraz z filiami w Szczaworyżu, Kołaczkowicach, Dobrowodzie, Szańcu;
- Bibliotekę Publiczną w Solcu-Zdroju;
- Bibliotekę Publiczną w Kazimierzy Wielkiej;
- Miejską i Gminną Bibliotekę Publiczną w Pińczowie wraz z filiami w Bogucicach, Osiedlu Grodzisko, Gackach, Kozubowie, Młodzawach, Szarbkowie i Zagości;
- Świetlice wiejskie,
- Kluby sportowe;
- Stowarzyszenia.

Według danych ze Statystycznego Vademecum Samorządowego na terenie Gminy Busko-Zdrój w 2019 r. było 7 grup artystycznych z 167 uczestnikami, w Gminie Solec-Zdrój były 3 grupy artystyczne i 45 członków, w pozostałych gminach było po 6 grup, z różnicą w liczbie członków – w Gminie Kazimierza Wielka 55, natomiast w Gminie Pińczów 88.

Wydatki z budżetu gminy w 2019 roku na kulturę i dziedzictwo narodowe, które obrazują zaangażowanie samorządu w kreowanie oferty kulturalnej, wyniosły najwięcej w Gminie Solec-Zdrój – 743 zł. Natomiast w najgorszej sytuacji była Gmina Kazimierza Wielka, ponieważ wydatki te stanowiły poniżej 100 zł na 1 mieszkańca (wykres 31).

Wykres 31 Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach podobnych przypadające na 1 mieszkańca w latach 2009–2019

Źródło: System Analiz Samorządowych, www.systemanaliz.pl, inf. z dn. 16.08.2021 r.

7. Sport, rekreacja i turystyka

Atrakcyjność turystyczna danego obszaru to właściwości, które wynikają z różnych cech środowiska przyrodniczego, jak również ze środowiska kulturowego. Cechy te wzbudzają zainteresowanie turystów i przyciągają ich w dane miejsce. O atrakcyjności danego miejsca decydują również atrakcje turystyczne, zagospodarowanie terenu oraz dostęp komunikacji²⁹.

Atrakcja turystyczna to z kolei cokolwiek, co przyciąga ludzi w dane miejsce i ich zaciekawia³⁰. Są to również wszystkie atrakcje, które skłaniają danego turystę bądź grupę turystów do opuszczenia miejsca zamieszkania. Określone bogactwa, produkty, wizerunki, miejsca unikalne, cechy oraz atrybuty³¹.

Na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska można wyróżnić następujące atrakcje turystyczne oraz miejsca warte odwiedzenia:

- Uzdrawiska w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju;
- Kompleks basenów mineralnych w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju;
- Parki zdrojowe;
- Dawny zespół klasztorny oo. paulinów w Pińczowie;
- Zespół klasztorny oo. reformatów na Mirowie;
- Kaplica św. Anny w Pińczowie;
- Dom Ariański na Mirowie;
- Ciuchcia Expres Ponidzie;
- Muzeum Regionalne w Pińczowie;
- Synagoga Stara w Pińczowie i Busku-Zdroju;
- Izba Chleba przy parafii pw. św. Brata Alberta w Busku-Zdroju;
- Izba Zbiorów Regionalnych w Busku-Zdroju;
- Kościół pw. św. Leonarda w Busku-Zdroju;
- Ogród Tradycji Ponidzia w Busku-Zdroju;
- Muzeum Ziemi Buskiej;
- Pałac w Zborowie;

²⁹ Kowalczyk A. Fenomenologia przestrzeni turystycznej, *Turyzm* 2014, s. 12, [w]: *Encyklopedia Zarządzania*, www.mfiles.pl

³⁰ Lundberg D., *The Tourist Business*, New York Van Nostrand Reinhold, 1985 s. 33, [w]: *Encyklopedia Zarządzania*, www.mfiles.pl

³¹ Nowacki M. Atrakcje turystyczne, dziedzictwo i jego interpretacja – jako produkt turystyczny, *Akademia Wychowania Fizycznego*, Poznań 2013, s. 3, [w]: *Encyklopedia Zarządzania*, www.mfiles.pl

- Drewniany kościół pw. św. Stanisława Biskupa w Świniarach;
- Sosna na szczudłach w Welczu;
- Muzeum Ziemi Kazimierskiej;
- Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kazimierzy Wielkiej;
- Wieża mieszkalna w Kazimierzy Wielkiej.

Na obszarze OSI ŚU można wyróżnić atrakcje turystyczne oraz miejsca warte odwiedzenia, również takie jak miejsca wpisane do rejestru zabytków, o których była mowa we wcześniejszym rozdziale. Miejscami wartymi odwiedzenia są także obszary chronione, które ukazują bogactwa przyrodnicze na terenach poszczególnych gmin oraz pomniki przyrody nieożywionej. Ważną rolę w atrakcyjności danego obszaru odgrywają kąpieliska, które na terenie OSI ŚU zlokalizowane są w: Pińczowie (sztuczny zbiornik wodny wybudowany w oparciu o rzekę Nidę), Kazimierzy Wielkiej (zbiornik retencyjny) oraz Radzanowie (zbiornik rekreacyjny w Gminie Busko-Zdrój). W Gminie Pińczów istnieje możliwość spływu kajakiem na Nidzie.

OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska stanowi także bardzo dogodną bazę wypadową do wielu atrakcji turystycznych i większych miast. W odległości do 1 godziny jazdy znajdują się takie miejscowości i miejsca jak np.: Kraków, Wieliczka (w tym zabytkowe Kopalnie Soli w Bochni i Wieliczce), czy Kielce (w tym Amfiteatr Kadzielnia, rezerwaty przyrody, Pałac Biskupów Krakowskich).

Przez OSI ŚU prowadzą różnorodne szlaki turystyczne, zarówno piesze jak i rowerowe. Wśród nich można wymienić m.in.:

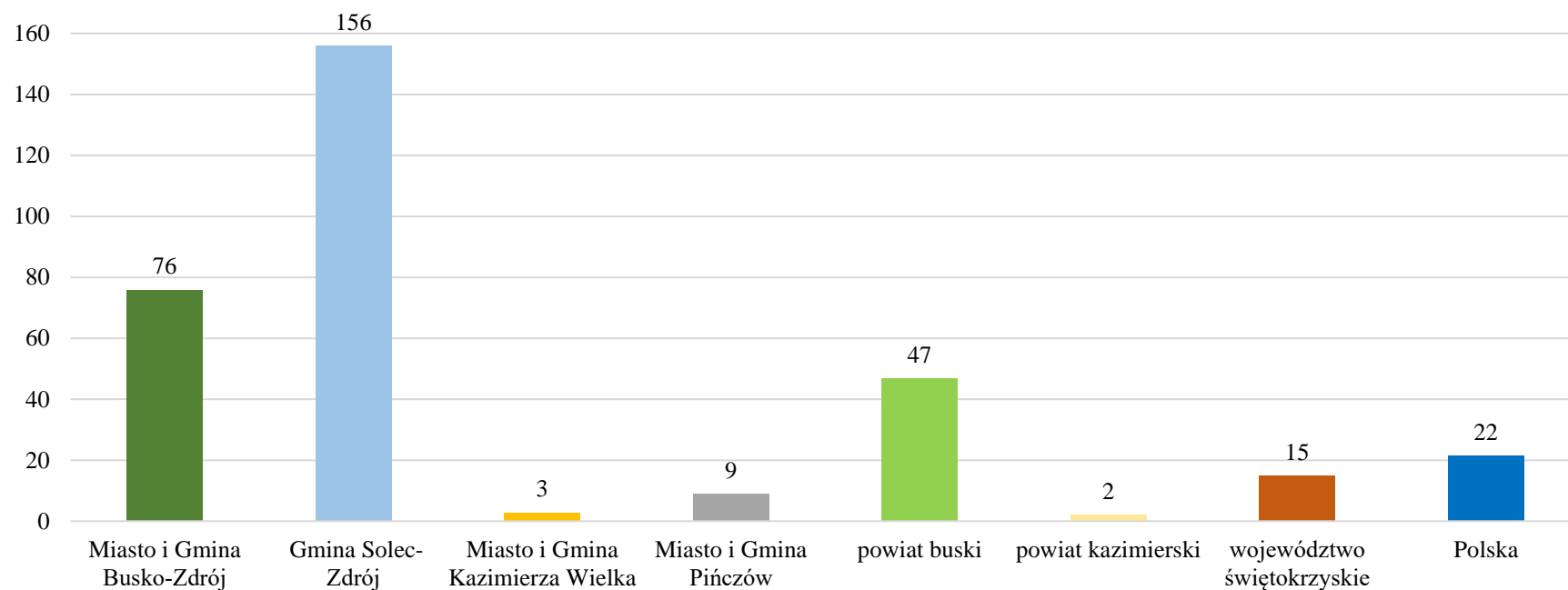
- Szlak czerwony: Busko-Zdrój – Solec Zdrój (27 km) – trasa wyznaczona przez PTTK łącząca drewniane świątynie Poniidzia;
- Szlak niebieski: Pińczów – Busko-Zdrój – Wiślica (20 km + 19 km) – szlak podzielony na dwa etapy, przebiega przez tereny, na których znajdują się m.in. wczesnośredniowieczne i gotyckie zabytki oraz rezerwaty przyrody;
- Szlak czarny: Busko-Zdrój – Zbludowice (5,5 km) – szlak pieszy PTTK ukazujący bogactwa Poniidzia, biegnie m.in. przez teren rekreacyjny „Zimne Wody”, a kończy się w Winnicy Zbrodzice;
- Szlak żółty: Busko-Zdrój – Szaniec (8,3 km) – szlak pieszy ukazujący okoliczne atrakcje turystyczne regionu buskiego;

- Szlak Niecka Nidziańska – Wełcz (11,9 km) – biegnie przez największe atrakcje Busko-Zdroju do Wełcza, gdzie znajduje się 100-letnia sosna zwana sosną na szczudłach;
- Małopolska Droga św. Jakuba (Sandomierz–Kraków) – trasa mająca 203 km przebiega przez Gminę Busko-Zdrój m.in. w miejscowości Szczaworyż, jest odtworzona w Polsce na wzór europejskiej sieci średniowiecznych szlaków pielgrzymich prowadzących do grobu św. Jakuba Apostoła w Santiago de Compostela;
- Szlak turystyczny Madonny Ponidzia (102 km) – szlak rowerowy posiadający na swojej trasie najpiękniejsze kościoły na Ponidziu;
- Szlak rowerowy Kazimierza Wielka – Czarnocin – Kazimierza Wielka (95,4 km) – szlak w kształcie pętli w powiecie kazimierskim, na którego trasie znajdują się zabytkowe dworki, pałace i kościoły.

Według danych ze Statystycznego Vademecum Samorządowego w 2019 r. na terenie gmin Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój było 3,1 km ścieżek rowerowych, w Gminie Kazimierza Wielka 0,8 km. Vademecum Samorządowe nie podaje długości ścieżek rowerowych dla Gminy Pińczów.

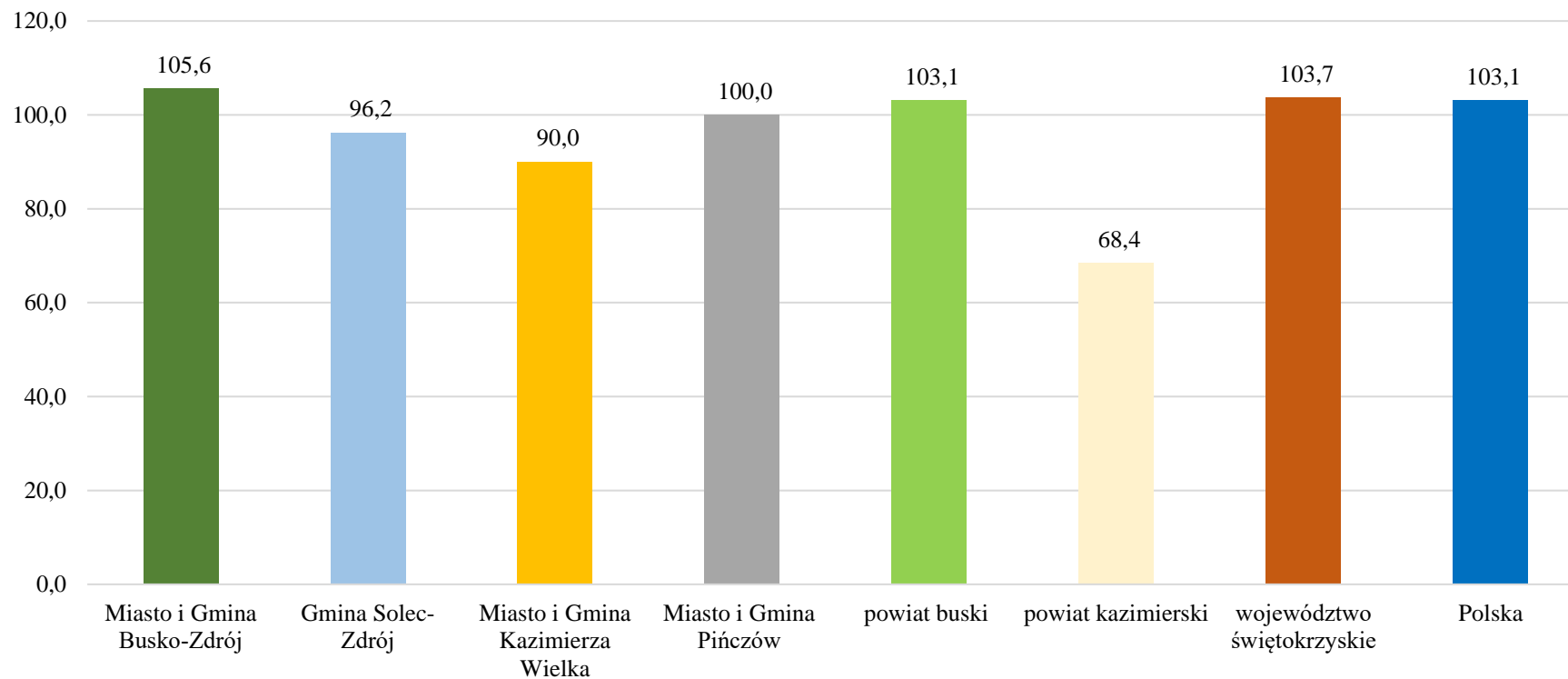
Ważnym aspektem rozwoju turystyki na danym obszarze jest dostęp do infrastruktury towarzyszącej w postaci bazy noclegowej oraz dostęp do obiektów gastronomicznych. Najwięcej miejsc noclegowych przypadających na 1 000 mieszkańców w 2019 r. zanotowano w Gminie Solec-Zdrój, pozostałe jednostki samorządowe posiadają dużo niższe wartości dla tego wskaźnika – wykres 32. Na kolejnym wykresie przedstawiono dynamikę miejsc noclegowych całorocznych, gdzie spośród wszystkich jednostek najwyższą wartość zanotowano dla Gminy Busko-Zdrój. Należy zwrócić uwagę, iż większość jednostek samorządowych posiada zbliżone do siebie wartości wskaźnika, jedynie Gmina Kazimierza Wielka zanotowała niższy wskaźnik (wykres 33).

Wykres 32 Miejsca noclegowe przypadające na 1 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, w porównaniu do powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

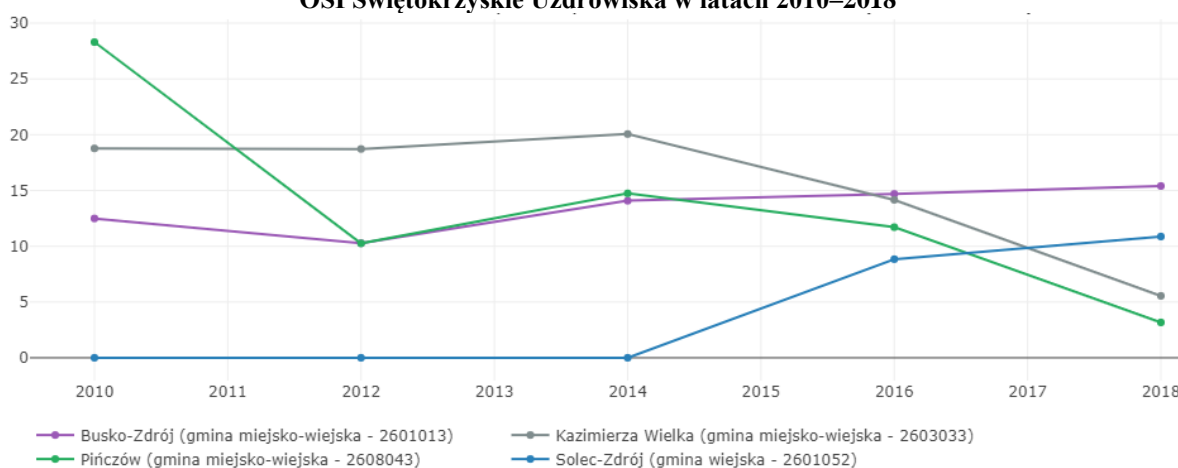
Wykres 33 Dynamika miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, w porównaniu do powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych ze Statystycznego Vademecum Samorządowego w 2018 r. w Gminie Busko-Zdrój było 13 klubów sportowych, w Gminie Pińczów 4, w Gminie Kazimierza Wielka 3, natomiast najmniej klubów sportowych było w Gminie Solec-Zdrój – 1 klub. Na wykresie 34 przedstawiono liczbę członków klubów sportowych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Od 2014 r. Gmina Busko-Zdrój posiada najwyższy wskaźnik, który w ostatnim badanym roku wyniósł ponad 15 osób. Tendencję wzrostową posiada także Gmina Solec-Zdrój. W przypadku dwóch kolejnych gmin sytuacja ta odwraca się i wskaźniki mają tendencję malejącą.

Wykres 34 Liczba członków klubów sportowych na 1 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2010–2018

Źródło: System Analiz Samorządowych, www.systemanaliz.pl, inf. z dn. 16.08.2021 r.

8. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

System planowania przestrzennego w Polsce odbywa się zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.). Struktura systemu jest zhierarchizowana, podzielona na 3 szczeble, tj.: krajowy, regionalny, lokalny. Zgodnie z art. 1 ustawy określa się:

- zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej;
- zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy – przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę tych działań.

Ustalając przeznaczenie terenu lub określając potencjalny sposób jego zagospodarowania i wykorzystania, brany jest pod uwagę interes publiczny i interesy prywatne, w tym zgłaszane w postaci wniosków i uwag, zmierzające do ochrony istniejącego stanu zagospodarowania terenu, jak i zmian w zakresie jego zagospodarowania, a także analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne.

W celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, rada gminy/rada miejska podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „Studium”. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych, w których określa się przeznaczenie terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu³².

Gmina Busko-Zdrój posiada Studium [SUiKZP] przyjęte *Uchwałą nr IX/122/99 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 30.09.1999 r. w sprawie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Busko-Zdrój”*. Najnowsze obowiązujące Studium jest przyjęte *Uchwałą Nr XXV/263/2005 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia*

³² *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.).

04.03.2005 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Busko-Zdrój dla obszarów sołectw Radzanów, Siesławice, Zbludowice oraz części miasta Busko-Zdrój.

W SUiKZP wskazano cele rozwoju gminy w kontekście jej zagospodarowania przestrzennego. Są to³³:

- racjonalne korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem zasad jego ochrony;
- podniesienie stopnia lesistości gminy;
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego;
- stworzenie podstaw dla rozwoju handlowo-produkcyjnej i usługowej działalności inwestorów oraz rozwoju agroturystyki, turystyki i wypoczynku;
- systematyczna modernizacja systemu komunikacji;
- poprawa wyposażenia sołectw w obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i społecznej.

W Studium zaznaczono, iż ogranicza się przeznaczenia gruntów najwyższych klas bonitacyjnych pod zabudowę, jednakże wyjątek mogą stanowić przeznaczone pod zabudowę działki rolnicze, leżące w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zwartej zabudowy wsi. Zasoby mieszkaniowe w gminie są własnościami prywatnymi i często wymagają modernizacji. Na obszarach wsi w gminie nie wyznacza się jednak obszarów do kompleksowych procesów rehabilitacji zasobów³⁴.

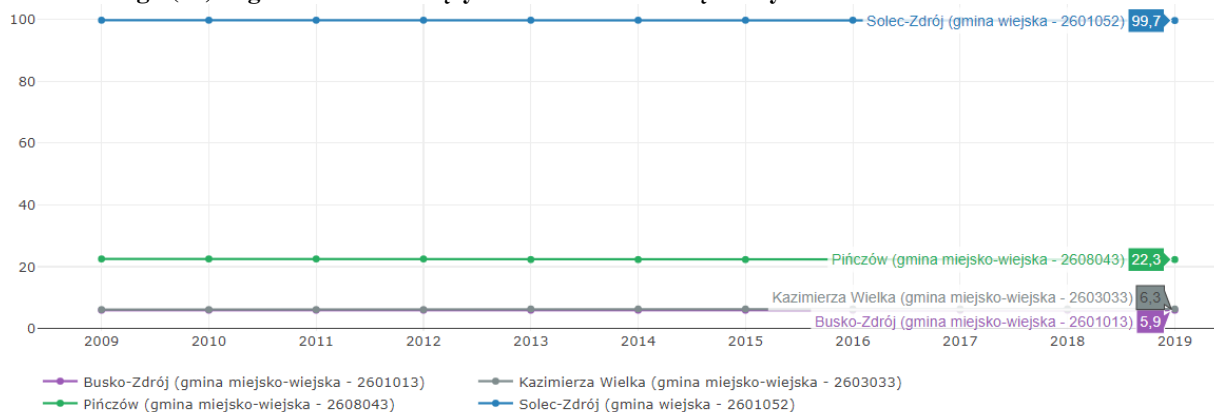
Ład przestrzenny jest ważną kwestią w kreowaniu zagospodarowania przestrzennego danej jednostki. Tworzenie i jednoczesne utrzymanie ładu przestrzennego to zadanie samorządu gminnego, jest zarówno celem działań gospodarki przestrzennej, jak i środkiem do uzyskania środowiska zamieszkania, pracy i wypoczynku w jak najwyższym stopniu oddziałującego pozytywnie pod względem funkcjonalnym i estetycznym na mieszkańców i innych użytkowników.

³³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Busko-Zdrój, załącznik nr 6 do Uchwały Nr XXV/263/2005 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 04.03.2005 r., s. 2.

³⁴ jw., s. 24–25.

Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe, wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Na wykresie 35 przedstawiono powierzchnie gmin OSI ŚU objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Największa powierzchnia objęta MPZP jest w Gminie Solec-Zdrój – 99,7%, w Gminie Pińczów 22,3%, w Gminie Kazimierza Wielka 6,3%. Natomiast najmniejszą powierzchnią MPZP objęta jest Gmina Busko-Zdrój 5,9.

Wykres 35 Powierzchnia gmin objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%) w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2009–2019

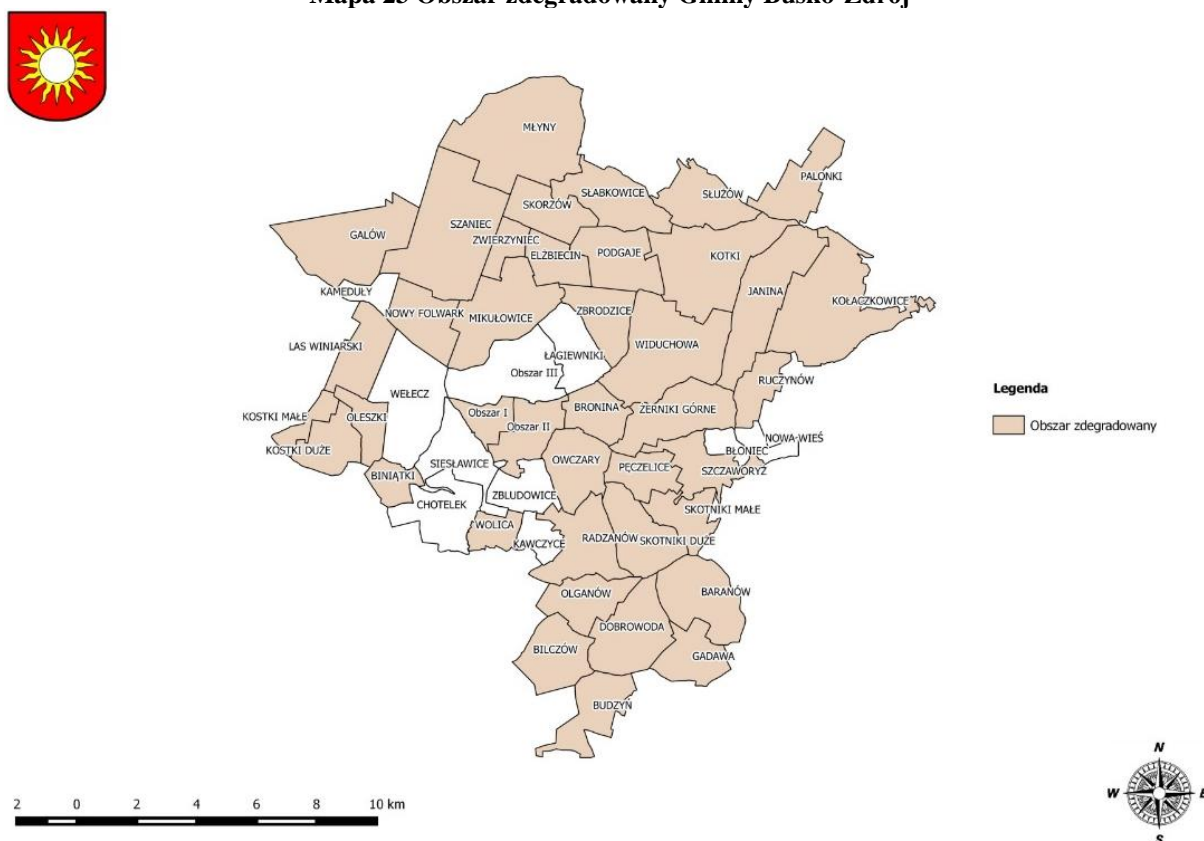
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, analizy.monitorrozwaju.pl, inf. z dn. 12.08.2021 r.

Poza Studium oraz MPZP, dokumentem który określa przeznaczenie terenu i charakteryzuje obszar jest program rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Gminny Program Rewitalizacji został przyjęty *Uchwałą Nr XXVII/377/2017 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 23 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Busko-Zdrój na lata 2015–2025*. Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 4,23 km² (1,8% ogólnej powierzchni gminy). Granicę tego obszaru wyznaczają: Rondo Niepodległości, południowa granica miasta, aż do przecięcia ul. Przemysłowej z ul. ks. kard. S. Wyszyńskiego, ul. ks. kard. S. Wyszyńskiego, ul. Prof. J. W. Grotta, ul. Partyzantów (z uwzględnieniem przylegających do niej działek od strony północnej), ul. Bohaterów Warszawy do Ronda im. Solidarności, ul. W. Witosa, ul. Wrzosowa, południowa granica miasta.

GPR wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu

problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk. Obszar ten zajmuje 145,45 km², co stanowi 61,4% powierzchni gminy. Obszar zdegradowany obejmuje sołectwa tj.: Kołaczkowice, Skotniki Małe, Widuchowa, Młyny, Pęczelice, Palonki, Olganów, Służów, Szaniec, Ruczynów, Żerniki Górne, Gadawa, Kostki Małe, Nowy Folwark, Podgaje, Skotniki Duże, Słabkowice, Zbrodźce, Bilczów, Budzyń, Las Winiarski, Radzanów, Szczaworyż, Baranów, Biniątki, Bronina, Mikułowice, Wolica, Dobrowoda, Galów, Janina, Kotki, Owczary, Kostki Duże, Elźbiecin, Oleszki, Skorzów, Zwierzyniec oraz obszar I i obszar II na terenie Miasta Busko-Zdrój³⁵. Lokalizację obszaru zdegradowanego przedstawiono na mapie 23.

Mapa 23 Obszar zdegradowany Gminy Busko-Zdrój

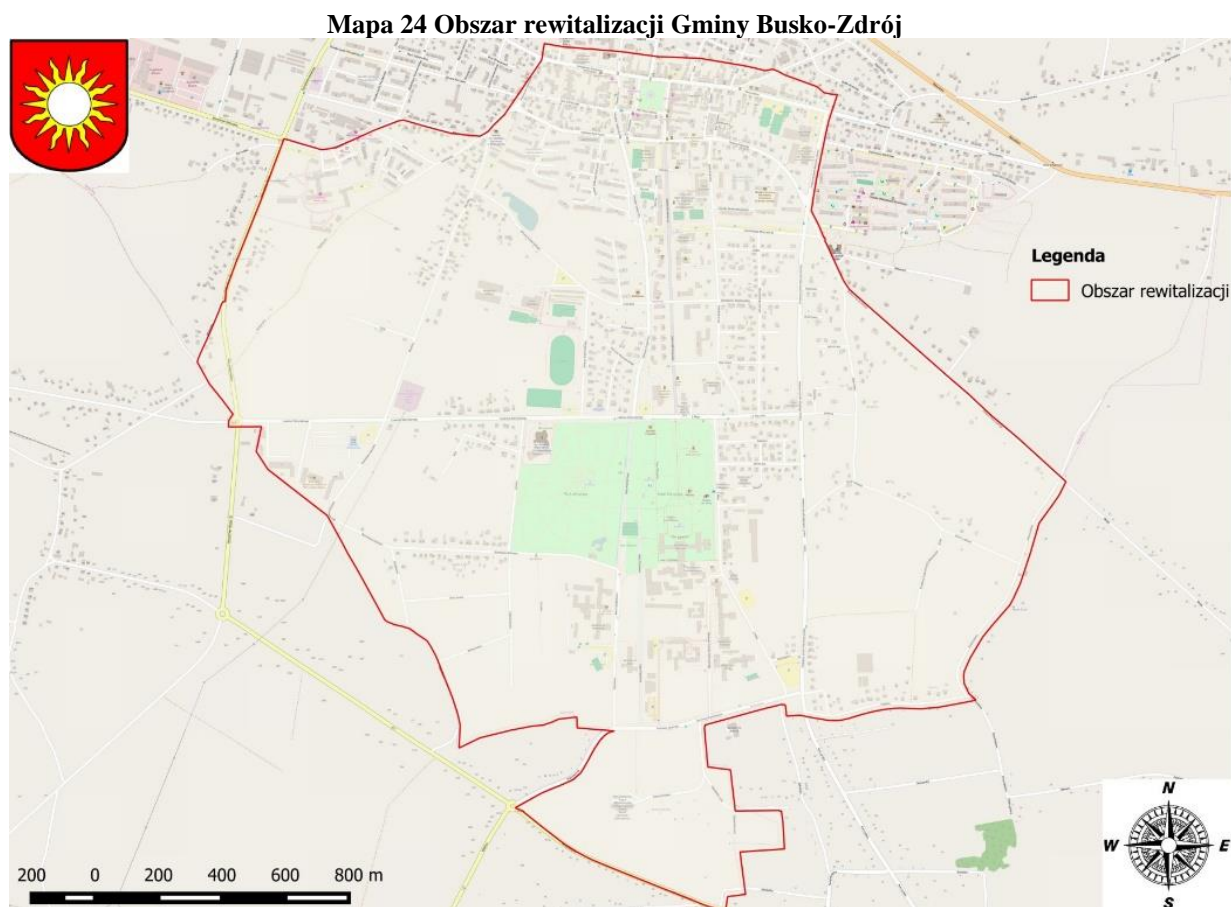

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Busko-Zdrój na lata 2015–2025

W GPR wyznaczono obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz technicznej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych. Wyznaczono obszar rewitalizacji, będący częścią obszaru I oraz obszaru II Miasta Busko-Zdrój. Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 4,23 km², co daje 1,8% ogólnej powierzchni

³⁵ Gminny Program Rewitalizacji Gminy Busko-Zdrój na lata 2015–2025, s. 28.

gminy³⁶. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Busko-Zdrój zaprezentowano na mapie 24.

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Busko-Zdrój na lata 2015–2025

Na przestrzeni lat Gmina Busko-Zdrój była włączana do różnorodnych programów realizowanych na terytorium Polski, współfinansowanych z Funduszy Europejskich, dzięki czemu miała większe szanse na pozyskanie funduszy na realizację projektów. W ostatnim czasie zrealizowano m.in. projekt pt. *Rozwój terenów zieleni w mieście Busko-Zdrój* w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 z perspektywą na lata 2014–2020 z działania 2.5. *Poprawa jakości środowiska miejskiego*. Działania te miały na celu zrewitalizować tereny niezagospodarowane znajdujące się na obszarze miasta tj. park „Małpi Gaj”, park za sanatorium „Rafał”, reprezentacyjne skwery w różnych częściach miasta. Celem było takie zagospodarowanie miasta, aby połączyć w spójny sposób centrum z częścią zdrojową. Projekt ten obejmuje obszar ok. 10 ha. Innym projektem był projekt pt. *Rozwój społeczno-gospodarczy, fizyczny i przestrzenny miasta Busko-Zdrój poprzez działania*

³⁶ jw., s. 28.

rewitalizacyjne realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 z działania 6.5. *Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich*, mającego na celu działania uwzględnione w GPR i dotyczył on przebudowy zdegradowanych budynków, w tym zabytkowych, w celu nadania im nowych funkcji kulturalnych, społecznych i edukacyjnych, a także przebudowy przestrzeni publicznej wraz z niezbędną infrastrukturą na terenach zarządzanych przez gminę, w tym wokół kaplicy św. Anny w Parku Zdrojowym pod kątem poprawy jej estetyki. Projekt miał także na celu przebudowę układu komunikacyjnego w centrum uzdrawiska w celu wprowadzenia ruchu samochodowego wraz z urządzeniami stref rekreacyjno-wypoczynkowych z ruchem pieszo-rowerowym, w tym z kładką pieszo-rowerową. Projekt ten obejmował obszar 39,5 ha. W ostatnim czasie zrealizowano także projekt związany z zachowaniem, promocją i zagospodarowaniem Parku Zdrojowego w Busku-Zdroju. Projekt ten obejmował obszar 12,8 ha³⁷.

Należy zwrócić uwagę na deficyt miejsc parkingowych oraz brak zintegrowanego systemu parkowania w mieście, przez co mieszkańcy jak i odwiedzający miejscowość (turyści i kuracjusze) mają problem z zaparkowaniem auta, aby móc skorzystać z części usługowej czy rekreacyjnej Buska-Zdroju.

Gmina Solec-Zdrój posiada Studium [SUiKZP] przyjęte *Uchwałą Nr II/10/02 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 10 grudnia 2002 r.* wraz ze zmianą przyjętą *Uchwałą Nr XXXIV/159/10 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 11 stycznia 2010 r.* w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Solec-Zdrój. Należy dodać, że Studium to uznaje się za wymagające zmiany, przy czym zachowuje aktualność w stopniu umożliwiającym procedowanie niezbędnych opracowań planistycznych. Obecnie przyjęto *Uchwałę nr XXVII/158/2021 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 18 marca 2021r.* w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Solec-Zdrój.

Do najważniejszych czynników mających wpływ na kształtowanie się układu przestrzenno- funkcjonalnego gminy należy zaliczyć³⁸:

- wartości uzdrawiskowe gminy;

³⁷ Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Busku-Zdroju.

³⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Solec-Zdrój, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXIV/159/10 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 11 stycznia 2010 r., s. 17.

- wiejskie obszary osiedleńcze z zasobami dziedzictwa kulturowego;
- obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych;
- kompleksy leśne i rolne;
- sieć komunikacji drogowej;
- sieć infrastruktury technicznej.

Do głównych kierunków polityki przestrzennej gminy można zaliczyć³⁹:

- rozwój i unowocześnienie infrastruktury uzdrowskiej przez wykreowanie konkurencyjnej oferty zdrowotnej;
- zagospodarowanie turystyczne miejscowości i obiektów mogących przyciągnąć potencjalnych turystów;
- szeroki rozwój agroturystyki;
- rozwój rolnictwa ekologicznego;
- budowę i rozbudowę systemów infrastruktury technicznej w szczególności pełnej gazyfikacji i kanalizacji;
- zwiększenie retencji wody oraz lesistości;
- ochronę krajobrazu kulturowego z uwzględnieniem architektury regionalnej;
- rozbudowę i modernizację sieci drogowej, gwarantującej dobrą obsługę komunikacyjną tego rejonu i powiązania z siecią dróg wojewódzkich i krajowych.

Układ przestrzenny zabudowy sołectw Gminy Solec-Zdrój stanowią utrwalone wzdłuż dróg ciągi zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej, w enklawach której występuje zabudowa usługowa o charakterze podstawowym, związana z działalnością gospodarczą ludności. Na tych obszarach występuje niewielki stopień rozproszenia zabudowy. Na zwarty charakter zabudowy ma wpływ stan techniczny sieci dróg oraz istniejące elementy infrastruktury technicznej. Jedynie w miejscowości gminnej Solec-Zdrój występuje ukształtowany ośrodek usługowy.

Ład przestrzenny jest ważną kwestią w kreowaniu zagospodarowania przestrzennego danej jednostki. Ład jest celem nadrzędnym, który winien być zagwarantowany przez sporządzenie Studium. Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest

³⁹ jw., s. 17.

prawo miejscowe, wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Solec-Zdrój ład ten kształtuje:

- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego sołectwa Solec-Zdrój, przyjęty *Uchwałą Nr XVI/76/08 Rady Gminy w Solcu-Zdroju z dnia 23.03.2008 r.*
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Gminy Solec-Zdrój z wyłączeniem sołectwa Solec-Zdrój przyjęty *Uchwałą Nr XXI/96/2008 Rady Gminy w Solcu-Zdroju z dnia 29.08.2008r.*

Poza Studium oraz MPZP, dokumentem który określa przeznaczenie terenu i charakteryzuje obszar jest program rewitalizacji. Gmina posiada Program Rewitalizacji Gminy Solec-Zdrój na lata 2016–2023. Programem tym objęto 4 sołectwa: Solec-Zdrój, Kików, Zborów oraz Welnin. Rewitalizacją Solca-Zdroju zostały objęte obszary najbardziej zdegradowane, a zarazem wyróżniające się największym potencjałem – 62,9 ha. W sołectwie Zborów rewitalizacją objęto obszar o powierzchni 3 ha. Nieco mniejszą powierzchnię, bo 2,6 ha zajmuje rewitalizacja Kikowa, natomiast w sołectwie Welnin to 0,6 ha⁴⁰.

Na przestrzeni lat Gmina Solec-Zdrój była włączana do różnorodnych programów realizowanych na terytorium Polski, współfinansowanych z Funduszy Europejskich, dzięki czemu miała większe szanse na pozyskanie funduszy na realizację projektów. W ostatnim czasie zrealizowano m.in. projekt pt. *Kompleksowa i wieloaspektowa rewitalizacja miejscowości Solec-Zdrój* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 z działania 6.5. *Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich*. Działania te m.in. miały na celu odnowienie fizyczne i przestrzenne najbardziej zdegradowanych obszarów. Zakres projektu obejmował głównie utworzenie parku zdrojowego, zagospodarowanie terenu wokół zalewu, czy zagospodarowanie terenu w obrębie pasa drogi powiatowej i inne. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją to 14,68 ha.

Gmina Kazimierza Wielka posiada Studium [SUiKZP] przyjęte *Uchwałą nr XXXVIII/395/2013 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 26 listopada 2013 r.* Studium to zawiera zmianę nr 2, której przedmiotem jest zmiana kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Należy dodać, iż prowadzone są prace nad aktualizacją Studium, które mają być skończone do końca 2021 r.

⁴⁰ Program Rewitalizacji Gminy Solec-Zdrój na lata 2016–2023, s. 60–66.

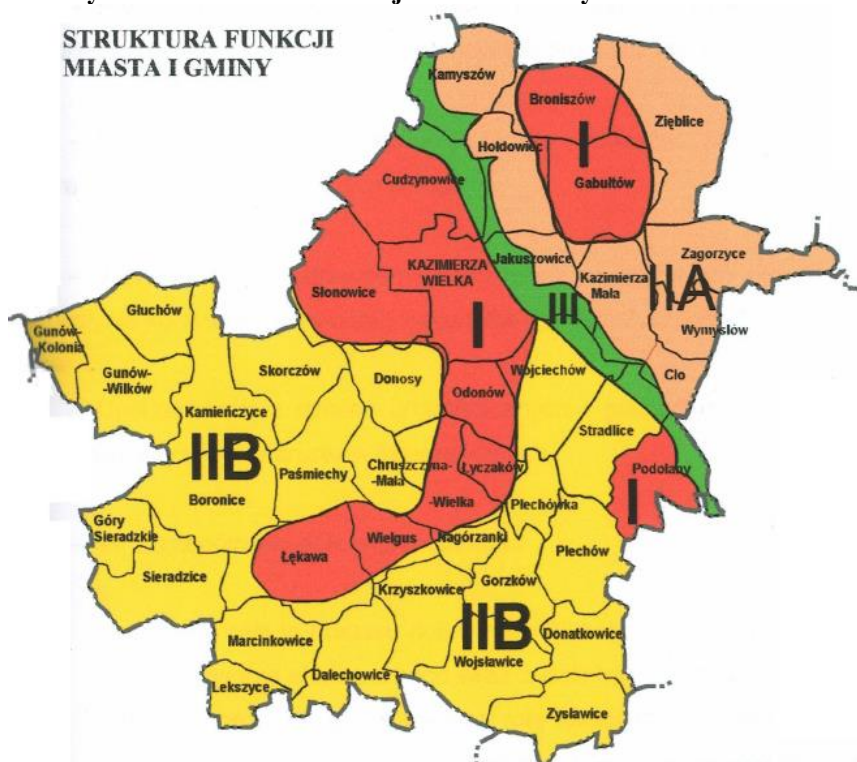
W SUiKZP wskazano cele rozwoju gminy w kontekście jej zagospodarowania przestrzennego. Są to:⁴¹

- Osiągnięcie harmonijnego wszechstronnego i trwałego rozwoju przestrzennego gminy, zapewniającego zaspokojenie bieżących potrzeb oraz warunków umożliwiających wzrost poziomu życia mieszkańców, a także zaspokojenie potrzeb dla następnych pokoleń;
- Ochrona wysokiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej i racjonalne jej zagospodarowanie.

Na obszarze Miasta i Gminy Kazimierza Wielka określono następujące strefy polityki przestrzennej:⁴²

- Strefa urbanizującego się obszaru wielofunkcyjnego rozwoju;
- Strefa osadniczo-rolna;
- Strefa doliny rzeki Nidzicy.

Rysunek 49 Struktura funkcji Miasta i Gminy Kazimierza Wielka

⁴¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kazimierza Wielka, Uchwała nr XXXVIII/395/2013 Rady Miejskiej w Kazimierzu Wielkiej z dnia 26 listopada 2013 r., s. 95.

⁴² jw., s. 102.

- — STREFA I - URBANIZUJĄCEGO OBSZARU WIELOFUNKCYJNEGO ROZWOJU
- — STREFA IIA - OSADNICZO-ROLNA O SŁABSZYCH WARUNKACH ROZWOJU ROLNICTWA I UZBROJENIA TECHNICZNEGO
- — STREFA IIB - OSADNICZO-ROLNA O KORZYSTNYCH WARUNKACH INTENSYFIKACJI ROLNICTWA I ZAPEWNIENIA UZBROJENIA TECHNICZNEGO
- — STREFA III - DOLINA RZEKI NIDZICY - MIĘDZYREGIONALNY KORYTARZ EKOLOGICZNY - WYŁĄCZONY Z ZABUDOWY

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kazimierza Wielka

Rolnictwo na obszarze gminy jest główną funkcją przestrzenną, natomiast w Mieście Kazimierza Wielka spełnia rolę uzupełniającą skupiając się na terenach peryferyjnych o najmniej korzystnych warunkach rozwoju zabudowy. O wysokiej pozycji rolnictwa, strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy decyduje duża przydatność rolnicza gleb, jak również stosunkowo niski poziom urbanizacji obszarów wiejskich związany z oddaleniem od większych ośrodków miejsko-przemysłowych. Jak przedstawiono na rysunku 49 praktycznie cała południowa część gminy posiada korzystne warunki do rozwoju rolnictwa. Zabudowa rolnicza skupia się wzdłuż ważniejszych dróg w ciągach liniowych. W południowej części gminy występuje również zabudowa rozproszona, a także samotnicza. Największa koncentracja zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej i jednorodzinnej występuje w Kazimierzy Wielkiej. Należy zwrócić uwagę, że wysoki stopień rozproszenia zabudowy, jaki można zaobserwować w diagnozowanej gminie, wpływa niekorzystnie na rozwój usług ponadpodstawowych oraz usług towarzyszących.

Ład przestrzenny jest ważną kwestią w kreowaniu zagospodarowania przestrzennego danej jednostki. Jedyne skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe, wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Poza Studium oraz MPZP, dokumentem który określa przeznaczenie terenu i charakteryzuje obszar jest program rewitalizacji – przyjęto go *Uchwałą nr XLIV/289/2017 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 13 lutego 2017 r. w sprawie uchwalenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kazimierza Wielka na lata 2016–2022”*. Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 15,85% powierzchni miasta Kazimierza Wielka. Obszar zdegradowany obejmuje teren zakreślony granicami administracyjnymi miasta z wyłączeniem terenów leśnych. W GPR uwzględniono szereg zadań inwestycyjnych, są to np.: rewitalizacja Rynku Kazimierzy Wielkiej, modernizacja ośrodka

kultury, modernizacja sportowo-rekreacyjna, rewitalizacja placu dworcowego czy budynków po byłej Cukrowni „Łubna” (rysunek 50).

Rysunek 50 Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany w Kazimierzy Wielkiej

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kazimierza Wielka na lata 2016–2022

Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Kazimierza Wielka grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji znajdują się w miejscowościach:

- Łękawa (dz. nr ewid. 346/31; 347/70; 344/4) o powierzchni 2,59 ha;
- Kamyszów (dz. nr ewid. 680 – działka po byłej szkole) o powierzchni 0,96 ha.

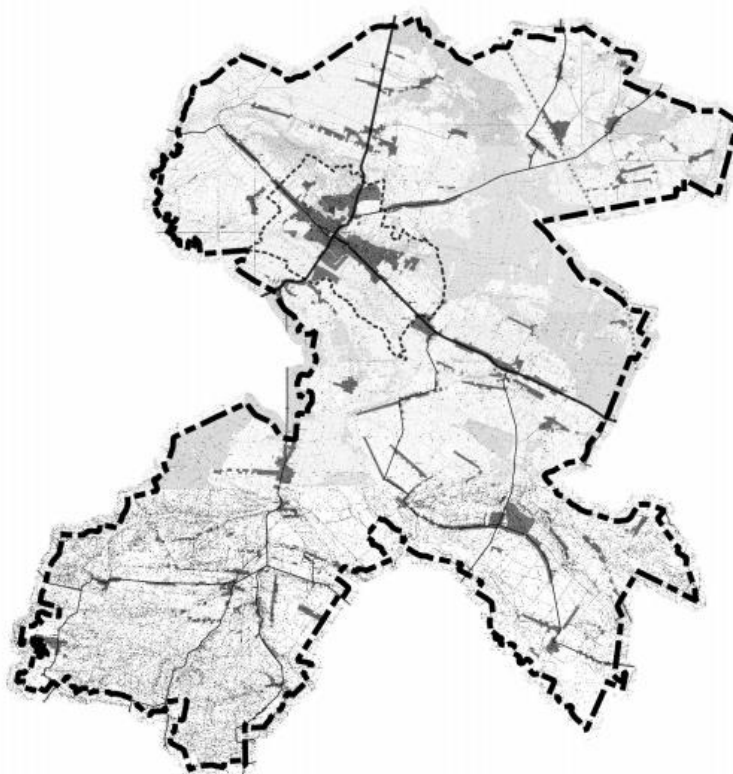
Na przestrzeni lat Gmina Kazimierza Wielka była włączana do różnorodnych programów realizowanych na terytorium Polski, współfinansowanych z Funduszy Europejskich, dzięki czemu miała większe szanse na pozyskanie funduszy na realizację projektów. W ostatnim czasie zrealizowano m.in. projekt pt. *W kierunku uzdrawiska – rewitalizacja miasta Kazimierza Wielka* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 z działania 6.5. *Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich*. Głównym celem projektu była rewitalizacja obszarów znajdujących się na terenie gminy. Działania te miały na celu przywrócenie terenom i zabytkom funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych. Projekt miał za zadanie zwiększyć liczbę miejsc integracji społecznej, zwiększyć atrakcyjność obszaru rewitalizacji oraz zachowanie i ochronę zabytków. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją obejmowała 8,23 ha.

Gmina Pińczów posiada Studium [SUiKZP] przyjęte Uchwałą nr XV/125/2019 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 16 października 2019 r. ze zmianą wprowadzoną Uchwałą nr XXX/329/2021 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 21 lipca 2021 r.

Tereny wiejskie Gminy Pińczów (oraz wszystkich gmin wchodzących w skład OSI ŚU) charakteryzuje zabudowa zagrodowa wzdłuż dróg. Tereny wiejskie mają rezerwy terenowe pomiędzy istniejącą zabudową. Należy dążyć do ich uzupełniania w celu zapobiegania dalszemu rozpraszaniu zabudowy oraz utworzenia zwartych kompleksów. Istotnym elementem sieci osadniczej gminy jest zachowany historyczny układ urbanistyczny w mieście. Schemat rozmieszczenia zabudowy na terenie Gminy Pińczów przedstawiono na rysunku 51.

Podstawowym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej z siedzibą władz samorządowych, ośrodkami szkolnictwa, opieki zdrowotnej, kultury, handlu, usług rzemieślniczych i gastronomicznych, produkcji oraz infrastruktury technicznej jest Miasto Pińczów. Na terenie gminy występują także ośrodki podrzędne, które tworzą wsie na terenie gminy, gdzie świadczone są usługi na poziomie podstawowym.

Rysunek 51 Schemat rozmieszczenia zabudowy na terenie Gminy Pińczów

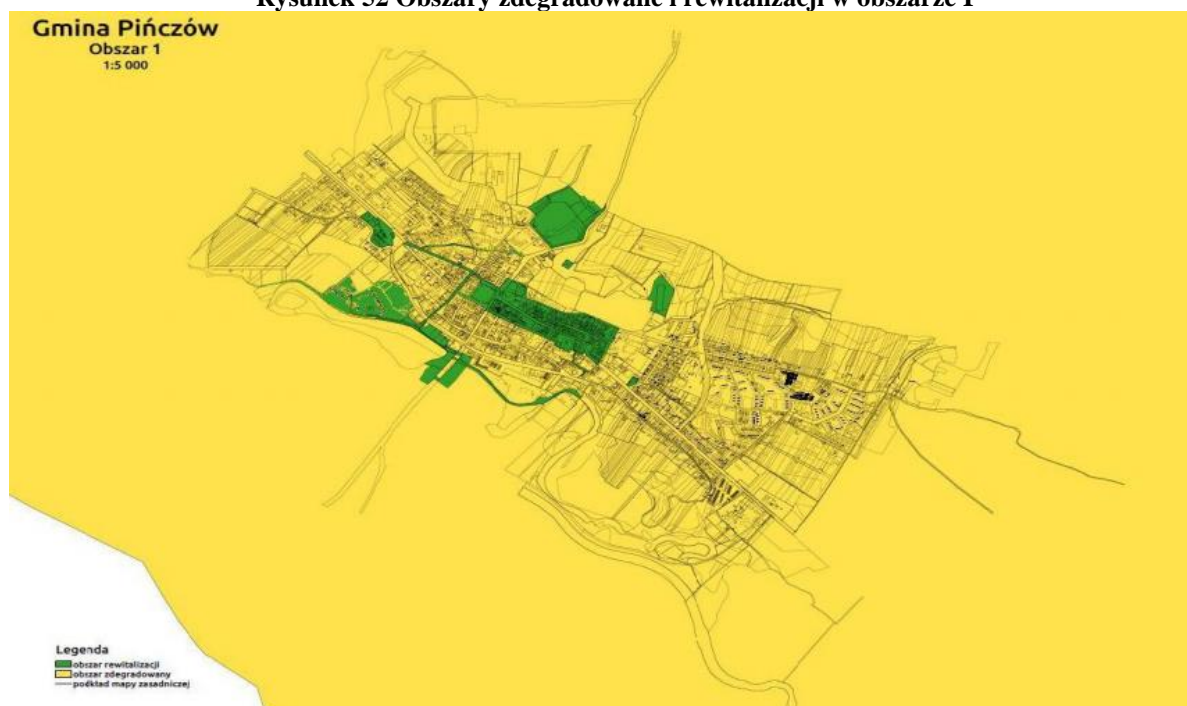

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pińczów

Ład przestrzenny jest ważną kwestią w kreowaniu zagospodarowania przestrzennego danej jednostki. Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe, wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Aktualnie obowiązującym prawem miejscowym są plany miejscowe i zmiany planów uchwalone po 1 stycznia 1995 r. Obecnie obszar Miasta i Gminy Pińczów ma częściowe pokrycie terenu obowiązującymi MPZP, które obejmują obszar ok. 23% powierzchni całkowitej gminy. Przy czym Miasto Pińczów ma pokrycie miejscowymi planami w ok. 92%, a gmina (z wyłączeniem miasta) w 18%. Pełne pokrycie planami mają wyłącznie sołectwa: Pasturka, Włochy, Skrzypiów oraz Borków. Na terenie miasta obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Pińczów przyjęty Uchwałą nr XL/372/09 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 25 listopada 2009 roku wraz ze zmianami nr 2 (Uchwała nr XLIX/405/14 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 26 lutego 2014 roku), nr 3 (Uchwała nr LIX/492/14 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 12 listopada 2014 roku, zmieniona Uchwałą nr V/32/15 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 27 lutego 2015 roku) i nr 4 (Uchwała nr XL/346/17 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 28 grudnia 2017 roku). W gminie obowiązuje także Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Wierciczów” przyjęty Uchwałą nr LVI/469/14 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 24 września 2014 roku.

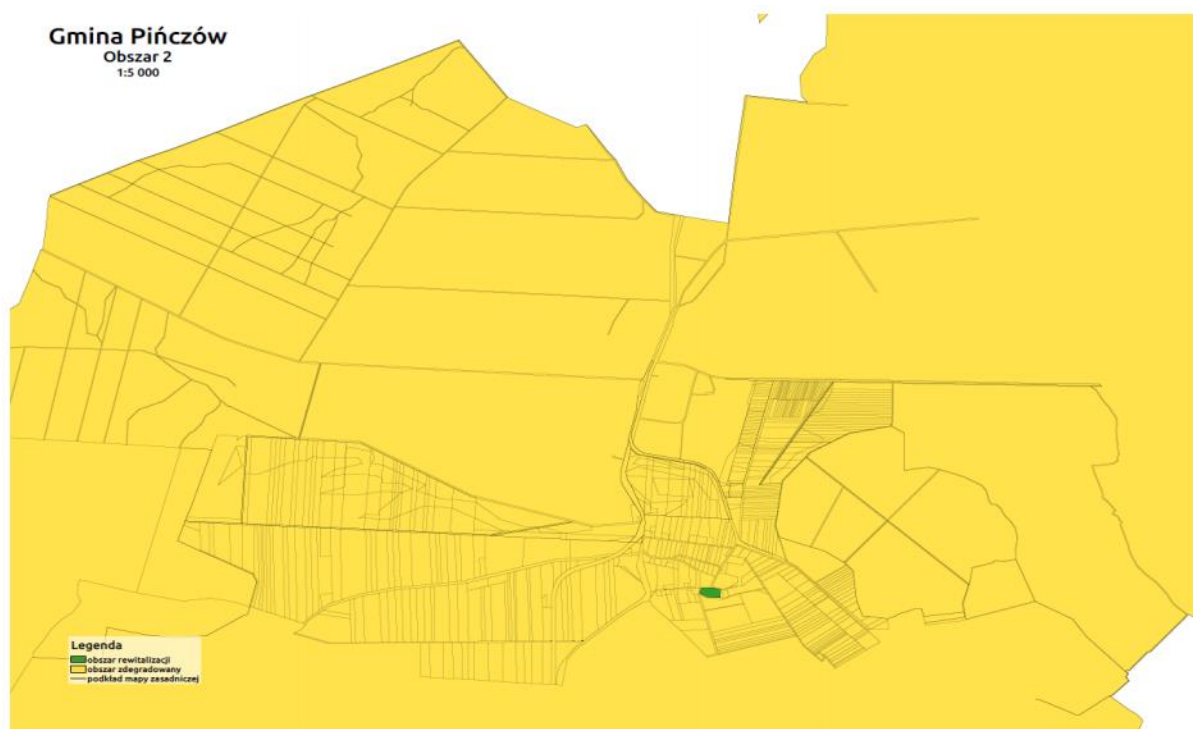
Poza Studium oraz MPZP, dokumentem który określa przeznaczenie terenu i charakteryzuje obszar jest program rewitalizacji. Gmina posiada Gminny Program Rewitalizacji Gminy Pińczów na lata 2015–2022. Obszar zdegradowany obejmuje obszar zakreślony granicami administracyjnymi Miasta Pińczów z wyłączeniem obszarów leśnych. Biorąc pod uwagę fakt, że wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje tereny Gminy Pińczów najsilniej zdegradowane pod względem współwystępowania problemów m.in. przestrzenno-funkcjonalnych, a więc najbardziej wymagające kompleksowej interwencji wyznacza się obszar rewitalizacji. Obszar ten stanowi 0,14% powierzchni Gminy Pińczów. *Uchwała nr XXIV/197/2016 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 7 września 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Pińczów* podaje, że są to obszary położone na terenie miasta (rysunek 52) oraz w obrębie Młodzawy Małe (rysunek 53).

Rysunek 52 Obszary zdegradowane i rewitalizacji w obszarze I

Źródło: Załącznik Nr 7 do Uchwały Nr XXIV/197/2016 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 7 września 2016 r

Rysunek 53 Obszary zdegradowane i rewitalizacji w obszarze II

Źródło: Załącznik Nr 8 do Uchwały Nr XXIV/197/2016 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 7 września 2016 r

9. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących obywateli oraz majątek ogólnonarodowościowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, głównie w stanach nadzwyczajnych⁴³. Bezpieczeństwo publiczne jest także stanem w społeczeństwie, który umożliwia jego sprawne funkcjonowanie. Innym podejściem do bezpieczeństwa publicznego jest zapewnienie bezpieczeństwa niezwiązanego z czynnikiem ludzkim, ale zagrożeniami płynącymi z natury, takimi jak np. powodzie, które opisano w rozdziale dotyczącym środowiska.

Na terenie OSI ŚU działają następujące jednostki zaangażowane w bezpieczeństwo publiczne:

- Komendy Powiatowe Policji: w Busku-Zdroju, Kazimierzy Wielkiej i Pińczowie;
- Komisariat Policji w Solcu-Zdroju;
- Komendy Powiatowe Państwowej Straży Pożarnej: w Busku-Zdroju, Kazimierzy Wielkiej i Pińczowie oraz im podległe jednostki.

Na terenie OSI ŚU funkcjonuje 19 jednostek włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG):

1. Miasto i Gmina Busko-Zdrój:

- OSP Zbludowice;
- OSP Szaniec;
- OSP Stopnica;
- OSP Wiślica;
- OSP Kobylniki;
- OSP Niziny;
- OSP Tuczepy;
- OSP Grzymała;
- OSP Balice;
- OSP Pacanów;
- OSP Rataje Karskie;
- OSP Oblekoń;
- OSP Nowy Korczyn;

⁴³ Encyklopedia PWN, www.encyklopedia.pwn.pl

- OSP Stary Korczyn;
 - OSP Błotnowola;
2. Gmina Solec-Zdrój:
- OSP Solec-Zdrój;
3. Miasto i Gmina Kazimierza Wielka:
- OSP Łękawa;
4. Miasto i Gmina Pińczów:
- OSP Chruścice;
 - OSP Kozubów.

Głównym celem OSP jest działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami⁴⁴.

W roku 2019 w poszczególnych gminach wchodzących w skład OSI ŚU zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1 000 ludności wynosiły odpowiednio: gminy Busko-Zdrój i Solec-Zdrój 16, natomiast gminy Kazimierza Wielka i Pińczów – 21. Wszystkie gminy charakteryzują się wyższym wskaźnikiem niż średnie dla Polski (13) i województwa świętokrzyskiego (13). W ramach wskazanych zdarzeń wskaźnik dla pożarów wynosił odpowiednio: Gmina Solec-Zdrój 2, Gmina Busko-Zdrój i Gmina Kazimierza Wielka 4, Gmina Pińczów 11, natomiast dla Polski 4, a dla województwa świętokrzyskiego 5.

⁴⁴ Serwis Rzeczypospolitej Polskiej gov.pl, www.gov.pl/web/kgpsp/komendy-wojewodskie

10. Polityka społeczna

Pomoc społeczna polega na działaniu zmierzającym do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. Obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej z mocy ustawy spoczywa na gminie oraz na administracji rządowej. Z tego obowiązku wynika podział na zadania zlecone finansowane z budżetu centralnego i zadania własne, na które środki pochodzą z budżetu gminy. Bezpośrednio realizacją zobowiązań wobec ludności na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska zajmują się m.in. Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej: w Busku-Zdroju, Pińczowie, Kazimierzy Wielkiej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu-Zdroju, Powiatowy Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej w Cudzynowicach, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie: w Busku-Zdroju, Kazimierzy Wielkiej i Pińczowie, Buski Ośrodek Terapii i Profilaktyki Uzależnień, Centrum Integracji Społecznej w Busku-Zdroju z siedzibą w Kostkach Dużych, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pińczowie, Środowiskowe Domy Samopomocy: w Busku-Zdroju, Kazimierzy Wielkiej oraz Pińczowie.

Sytuację panującą na terenie OSI ŚU w zakresie polityki społecznej obrazują następujące wskaźniki: *gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego, beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności, rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci, rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ogółem, udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.*

Ważny jest wskaźnik liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego – w celu porównania wskaźnika między różnymi jednostkami terytorialnymi wartości podano w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 14, w 2019 roku Miasto i Gmina Busko-Zdrój (164) oraz Miasto i Gmina Pińczów (183) miały wskaźnik ogółem niższy od średniej w województwie świętokrzyskim (299) oraz średniej dla Polski (215). Wyższe wskaźniki posiadała Gmina Solec-Zdrój (340) oraz Miasto i Gmina Kazimierza Wielka (303). Natomiast poniżej kryterium dochodowego liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej była niższa w Gminie Busko-Zdrój (86) niż średnia w Polsce (119) i województwie świętokrzyskim (162). Średnia dla OSI ŚU w 2019 roku gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego wyniosła 212, co zostało przedstawione na wykresie 36.

Tabela 14 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 10 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

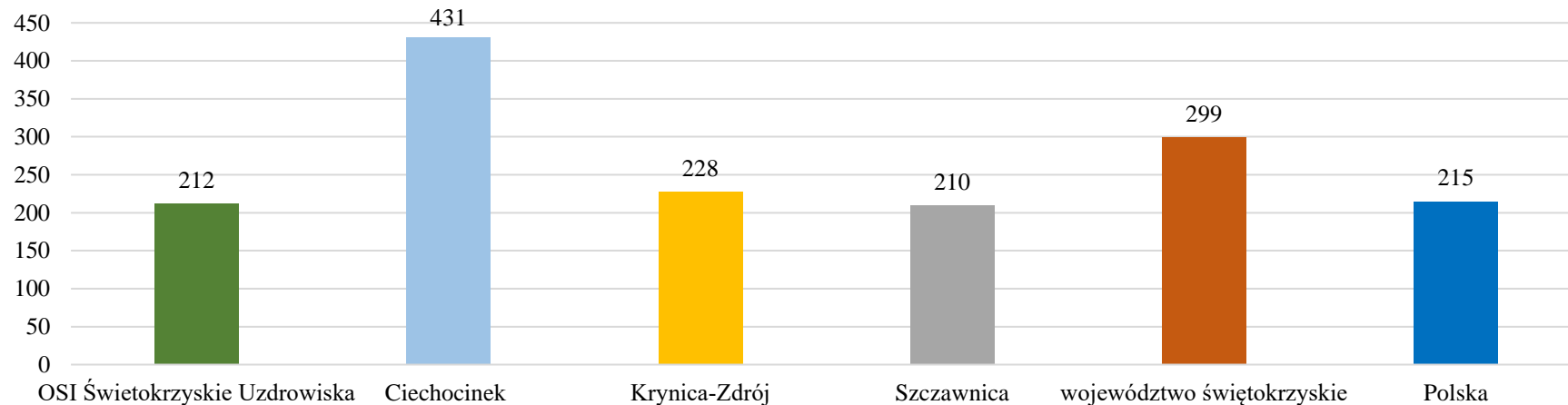
Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 10 000 mieszkańców														
	ogółem					poniżej kryterium dochodowego					powyżej kryterium dochodowego				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	283	268	249	233	215	197	178	155	139	119	86	90	94	94	95
województwo świętokrzyskie	374	358	335	315	299	254	235	204	182	162	120	124	131	133	138
powiat buski	337	305	294	279	263	207	189	160	146	132	129	117	134	133	131
powiat kazimierski	309	289	274	295	291	202	181	171	164	158	107	108	103	131	133
Gmina Bejsce	290	288	241	278	225	163	155	141	136	123	127	133	100	141	103
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	262	229	212	201	164	154	132	104	103	86	107	97	108	99	78
Miasto i Gmina Chmielnik	515	489	430	357	363	382	340	274	216	198	133	149	157	140	165
Gmina Czarnocin	268	264	263	281	271	129	101	99	105	98	139	163	164	176	173
Miasto i Gmina Działoszyce	389	409	378	355	339	278	278	250	236	192	111	131	127	119	147
Gmina Gnojno	706	710	752	762	699	475	499	443	389	366	231	210	309	373	332
Gmina Imielno	685	670	670	574	514	393	362	303	282	235	292	308	367	293	279
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	296	276	262	297	303	208	187	173	172	174	88	89	89	125	130
Gmina Kije	494	502	478	478	448	365	366	316	315	247	129	136	162	163	201
Miasto i Gmina Koszyce	330	271	287	267	293	258	163	165	156	176	71	108	123	111	117
Gmina Michałów	271	261	248	230	232	174	155	119	122	118	98	106	129	109	114
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	352	298	227	237	259	253	220	169	147	134	99	79	58	90	125
Miasto i Gmina Opatowiec	364	287	289	221	164	215	190	207	133	88	149	97	82	88	76
Miasto i Gmina Pacanów	309	312	341	289	371	174	177	173	124	139	135	135	168	165	232
Gmina Pałecznicza	248	249	278	257	272	112	90	97	89	73	136	158	180	167	199
Miasto i Gmina Pińczów	235	233	220	212	183	188	185	179	156	125	47	48	41	56	58

c.d. Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 10 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 10 000 mieszkańców														
	ogółem					poniżej kryterium dochodowego					powyżej kryterium dochodowego				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Miasto i Gmina Proszowice	273	261	243	265	244	142	131	114	126	99	131	130	129	140	146
Miasto i Gmina Skalbierz	349	339	325	346	376	248	225	208	212	212	101	114	116	134	164
Gmina Solec-Zdrój	476	391	389	352	340	304	238	239	221	197	172	153	150	130	143
Miasto i Gmina Stopnica	274	260	235	207	195	179	158	128	122	104	94	102	107	85	92
Gmina Tuczępy	481	426	413	408	358	267	258	208	180	180	214	168	205	228	178
Miasto i Gmina Wiślica	369	331	331	319	291	212	205	177	175	143	157	126	155	144	148
Gmina Złota	132	162	188	175	105	97	124	114	96	76	35	38	74	78	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 36 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 10 000 mieszkańców dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wskaźnikami, na które należy zwrócić uwagę są udzielane zasiłki rodzinne. W tabeli 15 przedstawiono liczbę rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci ogółem oraz w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w latach 2015–2019, natomiast na mapie 25 – udział % dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Jak wynika z przedstawionych danych, spośród gmin wchodzących w skład OSI ŚU najtrudniejsza sytuacja w 2019 roku była w Gminie Solec-Zdrój (42 rodziny otrzymały zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców) – wartość wskaźnika była znacznie wyższa niż średnia w Polsce (26) i w województwie świętokrzyskim (33). Optymistycznym zjawiskiem jest fakt systematycznego spadku wskaźnika od 2016 r. w każdej z gmin wchodzących w skład OSI ŚU. Malejąca liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest zjawiskiem korzystnym, bowiem generuje spadek kosztów związanych z opieką nad osobami będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Przekłada się to również na udział % dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłki w stosunku do wszystkich dzieci w tej grupie wiekowej. W 2019 r. w Gminie Busko-Zdrój wartość wskaźnika wyniosła 29,6%, w Gminie Solec-Zdrój 40,5%, w Gminie Kazimierza Wielka 37,0%, natomiast w Gminie Pińczów 32,4%, podczas gdy w Polsce 27%, a w województwie świętokrzyskim 34,4%.

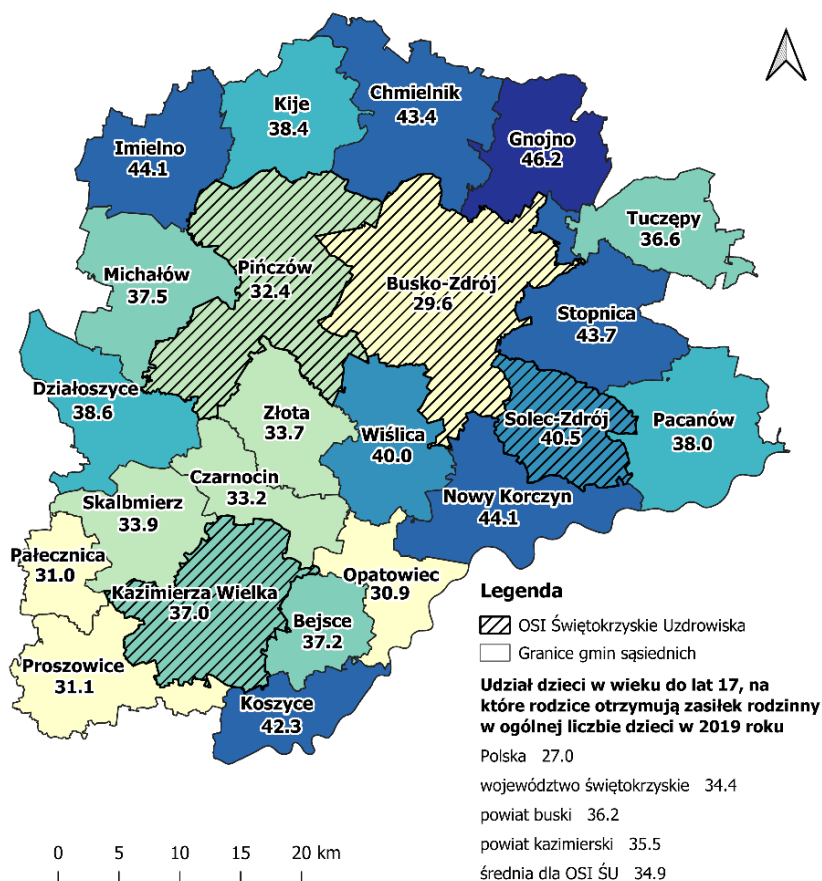
Tabela 15 Zasiłki rodzinne w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci					Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	1034175	1118069	1119246	1115800	1008127	27	29	29	29	26
województwo świętokrzyskie	44 960	48 618	47 789	45 811	40 496	36	39	38	37	33
powiat buski	3 152	3 347	3 124	2 839	2 469	43	46	43	39	34
powiat kazimierski	1 269	1 393	1 334	1 209	1 015	37	41	39	36	30
Gmina Bejsce	138	162	154	140	125	33	39	37	35	31
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	1 168	1 147	1 074	998	893	36	35	33	31	28
Miasto i Gmina Chmielnik	643	678	629	572	509	56	59	55	51	45
Gmina Czarnocin	113	135	129	123	102	29	35	34	32	27
Miasto i Gmina Działoszyce	219	248	236	209	172	43	49	47	42	35
Gmina Gnojno	271	384	268	237	200	61	86	61	54	46
Gmina Imielno	252	269	271	231	203	57	60	61	52	47
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	638	667	648	593	509	39	41	40	37	32
Gmina Kije	199	216	189	183	168	44	48	43	41	38
Miasto i Gmina Koszyce	249	263	271	244	212	44	47	49	44	39
Gmina Michałów	196	219	208	186	163	42	47	45	40	36

Miasto i Gmina Nowy Korczyn	290	311	310	296	245	47	51	51	49	41
Miasto i Gmina Opatowiec	108	128	113	98	80	32	39	34	30	24
Miasto i Gmina Pacanów	301	326	314	289	239	40	44	42	39	32
Gmina Pałecznicza	147	161	141	131	100	40	44	39	37	28
Miasto i Gmina Pińczów	803	819	770	745	638	38	39	37	36	31
Miasto i Gmina Proszowice	562	551	558	550	480	34	34	34	34	30
Miasto i Gmina Skalbmierz	272	301	290	255	199	41	46	44	39	31
Gmina Solec-Zdrój	274	285	271	234	209	54	56	54	46	42
Miasto i Gmina Stopnica	402	406	418	382	343	52	53	55	50	45
Gmina Tuczępy	188	201	189	164	138	50	54	50	43	37
Miasto i Gmina Wiślica	258	287	280	239	202	46	52	50	43	36
Gmina Złota	187	212	186	135	138	41	47	42	30	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

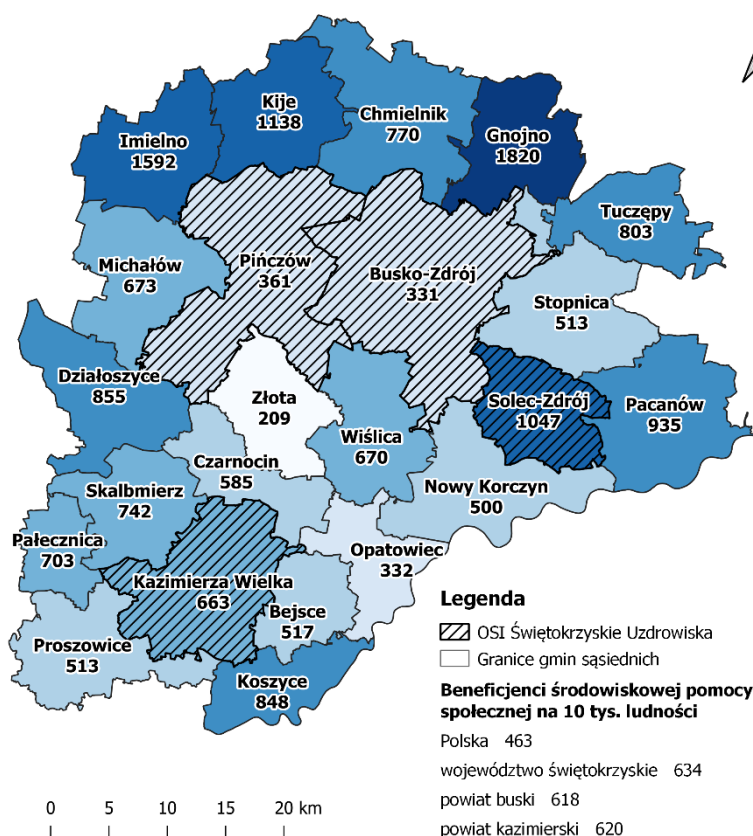
Mapa 25 Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej licznie dzieci w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

Powyższy stan potwierdzają także wartości wskaźników przedstawione na mapie 26 *Ilość beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców*. W przypadku dwóch gmin – Busko-Zdrój (331) i Pińczów (361) wartości w 2019 roku były niższe w porównaniu do średniej wojewódzkiej (634) oraz krajowej (463). Najmniej korzystna sytuacja była w Gminie Solec-Zdrój, gdzie było aż 1 047 beneficjentów w ostatnim analizowanym roku.

Mapa 26 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

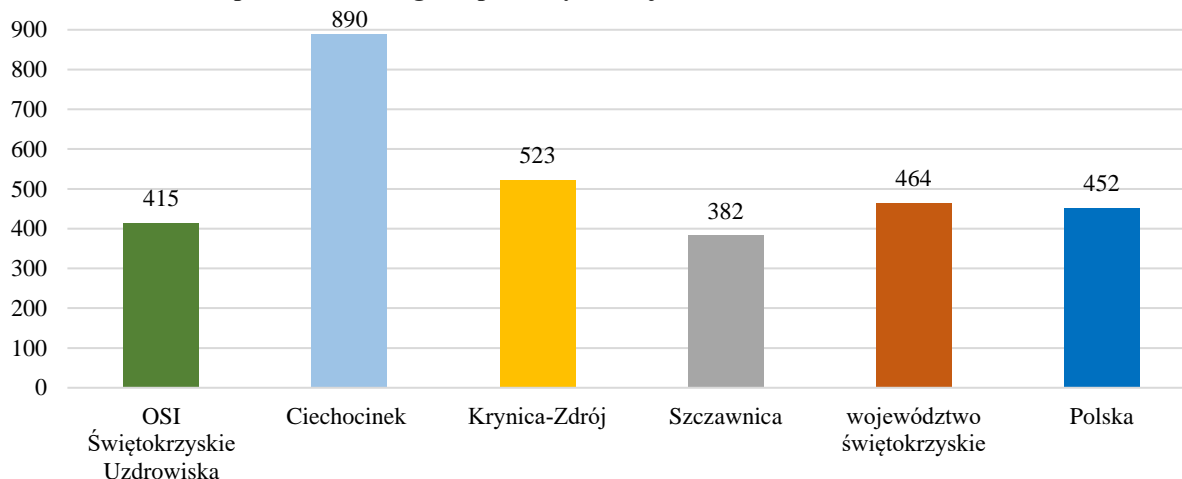
Kolejnym aspektem polityki społecznej jest opieka zdrowotna. Na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska funkcjonuje 14 przychodni podległych JST, należą do nich:

- Samodzielny Publiczny Zespół Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Busku-Zdroju;
- Przychodnia Rejonowa Nr 1 w Busku-Zdroju;
- Przychodnia Rejonowa Nr 2 w Busku-Zdroju;
- Ośrodek Zdrowia w Dobrowodzie;
- Ośrodek Zdrowia w Kołczkowicach;
- Ośrodek Zdrowia w Szczaworyżu;

- Zespół Opieki Zdrowotnej w Kazimierzy Wielkiej;
- Przychodnia Rejonowa w Kazimierzy Wielkiej;
- Centrum Medyczne MAXMED w Kazimierzy Wielkiej;
- Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Pińczowie;
- Ośrodek Zdrowia Gacki;
- Poradnia ogólna Przychodni Rejonowej nr 1 w Pińczowie;
- Ośrodek Zdrowia Kozubów;
- Ośrodek Zdrowia Szarbków.

Na wykresie 37 przedstawione zostały dane dotyczące liczby udzielonych porad lekarskich w przeliczeniu na 100 mieszkańców – w 2019 roku najwięcej porad udzielono w Gminie Ciechocinek (890 porad), przy czym dla OSI ŚU było to 415 porad, co daje niższy wskaźnik niż średnia wojewódzka (464 porady) oraz dla Polski (452 porady).

Wykres 37 Udzielone porady lekarskie na 100 mieszkańców w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa oraz Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Kolejnym elementem systemu opieki zdrowotnej jest dostępność aptek. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2019 na terenie OSI ŚU zlokalizowane były 33 apteki – najwięcej w Gminie Busko-Zdrój (16), na drugim miejscu była Gmina Kazimierza Wielka (8), następnie Gmina Pińczów (7) oraz Gmina Solec-Zdrój (2).

11. Edukacja i wychowanie

O wysokiej jakości usług publicznych świadczy dostępność dzieci do wychowania przedszkolnego na obszarze danej gminy. Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka, które powinno być realizowane przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwia najmłodszym odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń, świadomości dobra i piękna. Efektem wychowania przedszkolnego ma być osiągnięcie dojrzałości do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji. Na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w 2019 r. były 43 publiczne placówki wychowania przedszkolnego (17 – Gmina Busko-Zdrój, 4 – Gmina Solec-Zdrój, 8 – Gmina Kazimierza Wielka, 14 – Gmina Pińczów). W 2018 r. (brak danych za 2019 r.) w strukturze placówek wychowania przedszkolnego znajdowało się 123 oddziałów przedszkolnych, co stanowi 2 056 miejsc wychowania przedszkolnego. W roku 2019 opieką przedszkolną objętych było 2 330 osób⁴⁵.

W tabeli 16 przedstawiono liczbę dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat oraz liczbę dzieci przypadającą na jedną placówkę wychowania przedszkolnego. Jak wynika z przedstawionych danych, liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na 1 000 dzieci w tej grupie wiekowej w roku 2019 w gminach Busko-Zdrój (913), Kazimierza Wielka (914) oraz Pińczów (1 029) była wyższa niż średnia krajowa (885) i wojewódzka (852). Najniższy wskaźnik przedstawiono dla Gminy Solec-Zdrój (698).

Tabela 16 Wskaźniki wychowania przedszkolnego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Liczba dzieci przypadająca na 1 placówkę					Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	54	60	62	63	63	842	811	847	873	885
województwo świętokrzyskie	40	46	47	47	47	806	768	803	835	852
powiat buski	39	42	40	45	45	734	659	750	766	795
powiat kazimierski	28	40	38	38	39	731	759	754	794	816
Gmina Bejsce	18	20	19	20	20	721	612	607	548	651
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	66	59	65	63	60	834	762	880	904	913
Miasto i Gmina Chmielnik	43	75	77	75	64	754	760	790	781	816
Gmina Czarnocin	22	33	26	24	19	851	860	816	658	746
Miasto i Gmina Działoszyce	28	30	31	32	31	558	460	468	550	564

⁴⁵ Na podstawie danych GUS.

Gmina Gnojno	15	17	14	17	16	674	552	681	759	742
Gmina Imielno	23	28	29	32	34	550	537	564	627	680
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	37	58	59	58	58	793	878	856	943	914
Gmina Kije	25	27	43	43	39	699	644	771	857	738
Miasto i Gmina Koszyce	22	29	31	31	33	594	642	600	638	610
Gmina Michałów	20	22	27	25	24	604	485	575	585	602
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	22	26	27	23	31	535	431	458	538	600
Miasto i Gmina Opatowiec	16	20	20	26	46	765	731	753	986	1 000
Miasto i Gmina Pacanów	39	43	39	40	42	613	599	730	764	789
Gmina Pałecznicza	23	28	22	23	23	898	803	838	890	866
Miasto i Gmina Pińczów	47	53	50	51	51	926	922	945	986	1 029
Miasto i Gmina Proszowice	37	42	44	43	53	893	796	851	838	888
Miasto i Gmina Skalbierz	37	54	48	46	38	536	530	556	551	609
Gmina Solec-Zdrój	20	24	25	36	35	690	660	688	641	698
Miasto i Gmina Stopnica	57	84	46	212	209	660	500	670	746	788
Gmina Tuczępy	20	35	31	32	33	804	911	716	726	851
Miasto i Gmina Wiślica	31	33	34	36	32	612	496	556	414	446
Gmina Złota	13	16	16	20	18	656	677	753	743	676

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Kolejnym etapem nauki szkolnej jest szkolnictwo podstawowe, na terenie OSI ŚU podlegających JST w 2019 roku były 32 placówki (w tym gimnazja), do których uczęszczało 5 513 uczniów, z czego aż 2 459 uczniów uczęszczało do szkół w Gminie Busko-Zdrój. Na terenie OSI ŚU obecnie znajdują się następujące placówki:

Miasto i Gmina Busko-Zdrój:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Stanisława Staszica w Busku-Zdroju;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Janusza Korczaka w Busku-Zdroju;
- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Płk. Aleksandra Krzyżanowskiego "Wilka" w Busku-Zdroju;
- Szkoła Muzyczna I stopnia im. Krzysztofa Pendereckiego w Busku-Zdroju;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zbludowicach;
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Siesławicach;
- Szkoła Podstawowa w Dobrowodzie;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Kołaczkowicach;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Olrycha Szanieckiego w Szańcu.

Gmina Solec-Zdrój:

- Szkoła Podstawowa w Solcu-Zdroju.

Miasto i Gmina Kazimierza Wielka:

- Szkoła Podstawowa im. Hugona Kołłątaja w Kazimierzy Wielkiej;
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kazimierzy Wielkiej;
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Władysława Łatosa w Kamieńczycach;
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Andrzeja Biernackiego w Wielgusie;
- Szkoła Podstawowa w Cudzynowicach;
- Szkoła Podstawowa w Sieradzicach;
- Szkoła Podstawowa w Zięblicach;
- Szkoła Podstawowa w Gorzkowie.

Miasto i Gmina Pińczów:

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Pińczowie;
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Pińczowie;
- Szkoła Podstawowa w Bogucicach;
- Szkoła Podstawowa w Kozubowie;
- Szkoła Podstawowa w Gackach;
- Szkoła Podstawowa w Brześciu;
- Szkoła Podstawowa w Młodzawach Dużych;
- Szkoła Podstawowa w Zagości;
- Szkoła Podstawowa w Szarbkowie.

W tabeli 17 przedstawiony został współczynnik skolaryzacji netto oraz liczba uczniów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI ŚU, gminach sąsiednich, powiatach buskim i kazimierskim, województwie świętokrzyskim i Polsce w latach 2015–2019.

Tabela 17 Wskaźniki szkolnictwa podstawowego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Współczynnik skolaryzacji netto ⁴⁶					Liczba uczniów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	90,1	92,5	93,4	93,9	93,7	65	60	69	79	80
województwo świętokrzyskie	89,2	91,4	92,0	92,3	92,1	59	54	63	72	73
powiat buski	87,3	90,5	91,6	91,4	91,5	58	53	62	71	71
powiat kazimierski	90,2	90,8	91,4	91,5	91,7	56	50	58	66	67
Gmina Bejsce	83,0	84,2	85,4	82,4	85,8	49	43	49	54	56
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	89,9	95,5	97,9	97,8	98,6	57	55	64	74	76
Miasto i Gmina Chmielnik	90,5	94,0	93,3	93,0	90,9	63	58	66	77	77
Gmina Czarnocin	87,9	87,1	88,5	88,7	89,0	49	42	50	58	60
Miasto i Gmina Działoszyce	84,5	85,3	86,9	87,1	86,1	49	43	50	58	59
Gmina Gnojno	89,3	86,9	86,4	84,8	85,0	60	55	63	69	70
Gmina Imielno	86,8	88,9	90,4	85,8	85,3	62	56	64	70	72
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	91,6	91,9	92,9	94,2	95,2	57	51	60	70	71
Gmina Kije	93,6	93,3	90,9	93,1	89,1	59	55	61	71	70
Miasto i Gmina Koszyce	76,9	77,5	81,2	81,2	78,0	52	45	51	57	55
Gmina Michałów	87,3	90,9	85,9	84,5	84,6	63	56	61	72	73
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	80,5	79,6	76,9	77,5	75,2	49	43	49	56	54
Miasto i Gmina Opatowiec	87,8	92,1	93,1	91,3	89,3	51	46	54	60	58
Miasto i Gmina Pacanów	84,7	87,4	90,2	90,3	91,2	58	53	64	71	71
Gmina Pałecznicza	92,1	95,2	96,9	94,7	96,2	73	66	79	90	92
Miasto i Gmina Pińczów	94,1	99,8	100,0	101,5	103,8	56	53	63	73	74
Miasto i Gmina Proszowice	105,6	107,7	107,1	108,6	108,4	69	62	72	83	83
Miasto i Gmina Skalbmierz	93,0	93,1	91,5	91,1	89,0	67	58	67	75	71
Gmina Solec-Zdrój	86,3	87,5	89,1	89,0	89,7	57	53	62	72	72
Miasto i Gmina Stopnica	75,0	80,1	80,6	80,8	81,6	54	48	58	65	64
Gmina Tuczępy	104,7	104,7	104,0	103,0	98,7	83	72	83	90	84
Miasto i Gmina Wiślica	87,5	87,7	86,0	83,7	82,2	54	49	55	59	59
Gmina Złota	80,0	82,6	83,6	82,9	79,7	51	46	53	60	56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wszystkie gminy należące do OSI ŚU miały w 2019 r. liczbę uczniów w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców powyżej 70, była to jednak wartość niższa niż średnia w Polsce, natomiast w Gminie Kazimierza Wielka i Gminie Solec-Zdrój wskaźnik ten był również niższy niż średnia wojewódzka. Wskaźnik współczynnik skolaryzacji jest miarą powszechności

⁴⁶ Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

nauczania, tj. służy do oceny aktywności edukacyjnej ludności. Analizy wskaźnika należy dokonać z uwzględnieniem poziomu nauczania. Najwyższy wskaźnik zanotowano w 2019 r. dla Gminy Pińczów (103,8%). Wysoka wartość wynika z faktu, iż nauka w szkołach podstawowych jest obowiązkowa w Polsce, co oznacza, że wszystkie dzieci w wieku szkolnym powinny być objęte nauką. W pozostałych gminach wartości te są poniżej 100%, najniższy wskaźnik w Gminie Solec-Zdrój (89,7%). Wartość poniżej 100% nie musi oznaczać, że dzieci nie uczęszczają do szkoły w ogóle, ale może być to związane m.in. z uczęszczaniem do szkół na obszarze innych jednostek terytorialnych, bądź część dzieci zameldowanych w Polsce kształci się za granicą, gdzie przebywają wraz z rodzicami. Należy też zwrócić uwagę na to, że liczba uczniów odnosi się do uczniów w szkołach podstawowych, trzeba jednak pamiętać, iż w latach 2015–2018 część dzieci uczęszczała jeszcze do gimnazjum – z dniem 1 września 2019 roku gimnazja przestały istnieć.

Odzwierciedleniem poziomu nauki są wyniki uzyskiwane przez uczniów w ogólnopolskich egzaminach. W niniejszej diagnozie prezentowane są dane za rok 2021, tj. egzamin ósmoklasisty dla rocznika nauki szkolnej 2020/2021. Jak można zaobserwować w tabeli 18, najlepsze wyniki spośród gmin OSI ŚU mieli uczniowie z Gminy Busko-Zdrój, były one bowiem powyżej średniej wojewódzkiej i powiatowej. Bardzo dobrze na tle innych gmin wypadła również Gmina Solec-Zdrój, gdzie uczniowie z języka polskiego i języka angielskiego byli powyżej średniej wojewódzkiej, a z matematyki mieli taki sam wynik. W tabeli przedstawiano tylko dane z języka angielskiego, ponieważ uczniowie zdający egzamin z innych języków stanowili marginalną część wszystkich zdających.

Tabela 18 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do powiatów buskiego i kazimierskiego oraz województwa świętokrzyskiego

Jednostka terytorialna	liczba zdających	język polski	matematyka	język angielski
		średni wynik %		
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	231	61	47	66
Gmina Solec-Zdrój	30	62	46	57
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	119	61	44	59
Miasto i Gmina Pińczów	170	57	46	60
powiat buski	502	60	47	43
powiat kazimierski	238	58	44	57
województwo świętokrzyskie	10 145	59	46	52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi

Poza szkołami podstawowymi na terenie OSI ŚU zlokalizowane są szkoły ponadpodstawowe:

Miasto i Gmina Busko-Zdrój:

- I LO, II LO, III LO, IV LO w Busku-Zdroju;
- V Liceum Ogólnokształcące Specjalne w Busku-Zdroju;
- Technikum nr 1, Technikum nr 2, Technikum nr 3 w Busku-Zdroju;
- Technikum Specjalne dla Niepełnosprawnych Ruchowo;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3 w Busku-Zdroju;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna dla Niepełnosprawnych Ruchowo w Busku-Zdroju;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Broninie.

Miasto i Gmina Kazimierza Wielka:

- Liceum Ogólnokształcące w Kazimierzy Wielkiej;
- Zespół Szkół Rolniczych w Cudzynowicach;
- Zespół Szkół Zawodowych w Odonowie.

Miasto i Gmina Pińczów:

- Liceum Ogólnokształcące w Pińczowie;
- Liceum Profilowane w Pińczowie;
- Technikum nr 1, Technikum nr 2 w Pińczowie;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Pińczowie.

12. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny to wiedza, która jest osadzona w relacjach i stosunkach społecznych. Wiąże się on z zaufaniem członków organizacji do siebie, normami i wartościami. Można mówić o różnych wymiarach tego kapitału – społecznym, ekonomicznym i kulturowym. Na kapitał społeczny składają się m.in. jakość stosunków międzyludzkich, relacje, stosunki, efekt synergii. Można powiedzieć, że jest on kapitałem ludzkim wzbogaconym o relacje i współpracę (kapitał ludzki jest statyczny; daje potencjalne korzyści, zaś społeczny – dynamiczny; daje faktyczne korzyści). Kształtowanie kapitału społecznego wymaga doskonalenia jakości stosunków międzyludzkich, umiejętności współpracy, norm, klimatu organizacyjnego i zaufania. Podstawą do budowy kapitału jest struktura organizacyjna z jasno wskazanymi zadaniami, uprawnieniami i odpowiedzialnością⁴⁷.

Poziom kapitału społecznego można mierzyć za pomocą obiektywnych wskaźników empirycznych. Robert Putnam skonstruował Social Capital Index, na który składa się 14 wskaźników podzielonych na pięć głównych sekcji⁴⁸:

- życie społeczne,
- zaangażowanie w sprawy publiczne,
- wolontariat,
- nieformalne zaangażowanie społeczne,
- mierniki zaufania.

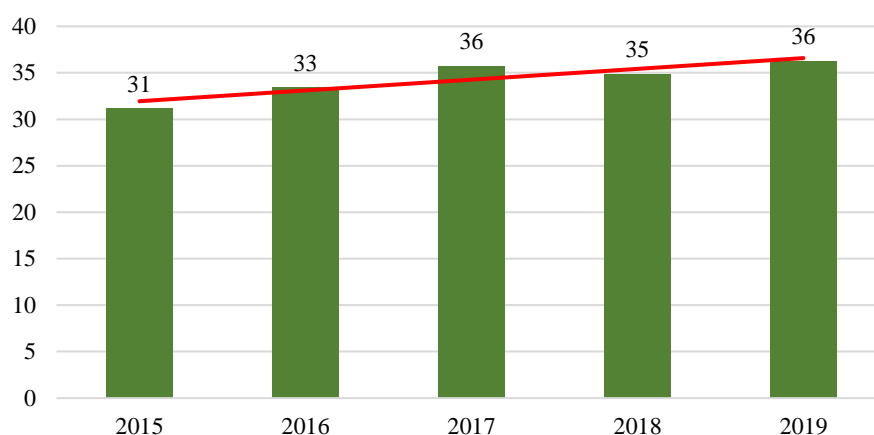
Bazując na powyższym zostały wybrane wskaźniki obrazujące kapitał społeczny na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska.

Jednym z głównych mierników kapitału społecznego jest *liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców*, która w latach 2015–2019 na terenie OSI ŚU miała tendencję wzrostową (wykres 38). Należy jednak zwrócić uwagę, że w porównaniu do gmin podobnych, województwa i kraju, w 2019 r. liczba ta dla OSI ŚU była najniższa, przy czym w porównaniu do średniej dla województwa i Polski różnica nie była znaczna (wykres 39).

⁴⁷ Encyklopedia Zarządzania, www.mfiles.pl/pl/index.php/Strona_g%C5%82%C3%B3wna

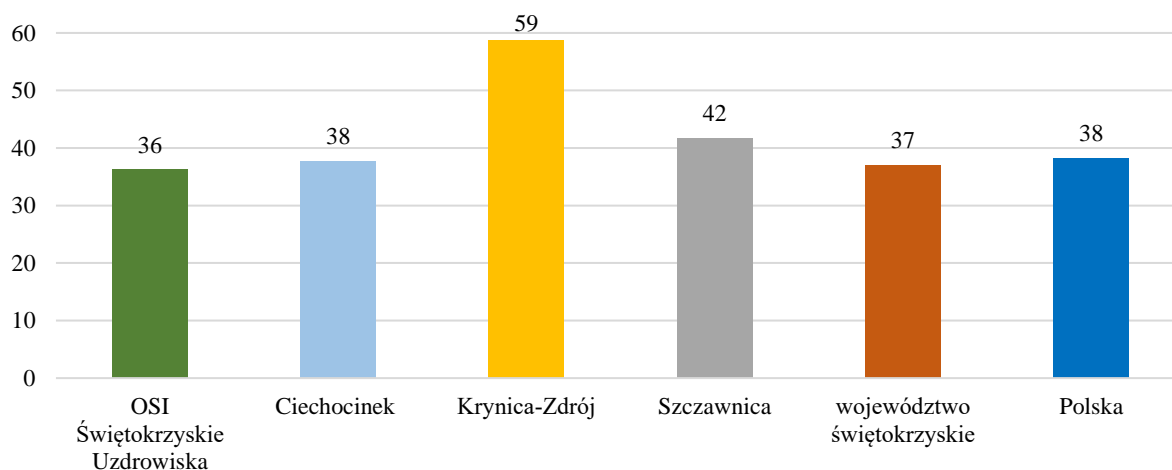
⁴⁸ jw.

Wykres 38 Fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 39 Fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważnym wskaźnikiem obrazującym aktywność społeczną jest wskaźnik *nowo zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców*, który dla OSI ŚU w latach 2015–2019 wahał się na poziomie 1 i 2, podczas gdy dla Polski i województwa świętokrzyskiego wniósł podobną wielkość ⁴⁹.

W tabeli 19 przedstawione zostały fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców oraz nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne

⁴⁹ Na podstawie danych GUS.

na 10 tys. mieszkańców w gminach wchodzących skład OSI ŚU w porównaniu do gmin sąsiednich oraz województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019.

Tabela 19 Wskaźniki kapitału społecznego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców					Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	35	37	38	37	38	2	2	2	2	2
województwo świętokrzyskie	33	34	36	35	37	2	2	2	2	2
powiat buski	30	32	33	33	34	2	2	1	1	1
powiat kazimierski	38	40	42	41	43	2	1	2	1	1
Gmina Bejsce	41	44	41	40	43	2	2	0	0	2
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	31	35	37	37	39	2	2	2	2	2
Miasto i Gmina Chmielnik	26	25	28	27	29	1	1	3	0	3
Gmina Czarnocin	59	60	63	68	69	5	0	3	5	0
Miasto i Gmina Działoszyce	41	43	44	44	45	0	2	0	0	0
Gmina Gnojno	29	29	30	25	25	bd	bd	bd	bd	bd
Gmina Imielno	36	40	38	41	44	0	4	0	2	0
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	31	33	37	35	36	1	2	3	0	1
Gmina Kije	31	31	32	27	30	0	0	0	0	2
Miasto i Gmina Koszyce	45	47	52	60	61	14	2	5	9	0
Gmina Michałów	28	30	30	33	33	0	2	0	2	0
Miasto i Gmina Nowy Korczyn	28	31	31	32	32	2	3	0	0	0
Miasto i Gmina Opatowiec	48	48	49	45	46	0	0	0	0	0
Miasto i Gmina Pacanów	36	39	40	41	41	1	4	1	0	0
Gmina Pałecznicza	46	55	61	64	67	5	11	5	3	3
Miasto i Gmina Pińczów	32	33	35	33	33	1	2	2	1	1
Miasto i Gmina Proszowice	37	41	42	42	43	4	4	2	2	1
Miasto i Gmina Skalbmierz	36	38	38	40	42	2	2	2	2	0
Gmina Solec-Zdrój	28	27	30	30	32	2	2	2	0	2
Miasto i Gmina Stopnica	19	18	18	18	18	1	0	0	0	0
Gmina Tuczępy	34	37	37	37	37	3	3	0	0	0
Miasto i Gmina Wiślica	29	29	29	31	33	0	0	0	2	2
Gmina Złota	51	51	54	52	54	4	0	2	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ważnym aspektem kapitału społecznego jest współpraca międzysektorowa, tj. współpraca między sektorem publicznym, gospodarczym i społecznym, a więc między samorządem, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Współpraca międzysektorowa to dobrowolna relacja pomiędzy różnymi stronami, w której łączą one siły, by osiągnąć wspólny cel. Działania każdego z sektorów są inne, każdy z nich pełni odrębną rolę w lokalnej społeczności i cechuje się odmiennymi celami. Dzięki połączeniu możliwości każdego z nich współpraca taka gwarantuje nowy, lepszy rozwój⁵⁰.

Wszystkie gminy OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska współpracują z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami. Realizowały one w roku 2020 program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Współpraca Gminy Busko-Zdrój z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2020 r. oparta była na Rocznym Programie Współpracy określonym w Uchwale nr XVI/186/2019 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 28 listopada 2019 r. oraz w Uchwale nr XX/238/2020 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 23 kwietnia 2020 r. Mając na uwadze charakter Gminy Busko-Zdrój, jak i możliwości efektywnego realizowania przedsięwzięć, Rada Miejska w Busku-Zdroju określiła sferę zadań publicznych realizowanych przez gminę w 2020 roku przy udziale podmiotów programu. Sfera ta obejmowała zadania z zakresu⁵¹:

- ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- turystyki i krajoznawstwa.

Natomiast za priorytetowe uznane zostały zadania w następującym zakresie:

- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,

⁵⁰ Internetowy serwis informacyjny, www.prawo.pl

⁵¹ Sprawozdanie z realizacji programu współpracy Gminy Busko-Zdrój z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami za 2020 rok.

- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Finansowe formy współpracy Gminy Busko-Zdrój z organizacjami pozarządowymi obejmowały wsparcie wykonania zadań publicznych poprzez udzielanie dotacji na dofinansowanie ich realizacji. Ogłoszono 3 konkursy, gdzie łącznie na realizację zadań publicznych w 2020 roku wpłynęło 49 ofert. Ostatecznie podpisano 20 umów. Z uwagi na trwającą w kraju epidemię COVID-19 zrealizowano 15 zadań publicznych na łączną kwotę 563 216,35 zł⁵².

Wieloletni program współpracy Gminy Solec-Zdrój z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2016–2020 przyjęty został Uchwałą Nr XI/44/2015 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 14 września 2015 roku po przeprowadzeniu konsultacji z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Głównym celem współpracy było budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi w realizacji ważnych celów społecznych na rzecz mieszkańców Gminy Solec-Zdrój. Dla realizacji tego celu wyznaczone zostały cele szczegółowe, a wśród nich⁵³:

- zwiększenie aktywności mieszkańców gminy,
- umacnianie poczucia odpowiedzialności za rozwój lokalnej wspólnoty,
- integracja społeczności lokalnej,
- promowanie osiągnięć wspólnoty lokalnej.

Współpraca Gminy Solec-Zdrój z organizacjami pozarządowymi podobnie jak w Gminie Busko-Zdrój miała charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca o charakterze finansowym obejmowała⁵⁴:

- Prowadzenie na terenie Gminy Solec-Zdrój ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie środowiskowego domu samopomocy (koszt projektu 704 505,00 zł);
- Realizację zadań z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu (koszt projektu 20 000,00 zł);

⁵² jw.

⁵³ Sprawozdanie z realizacji „Wieloletniego programu współpracy Gminy Solec-Zdrój z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2016–2020” w 2020 roku.

⁵⁴ jw.

- Realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (koszt projektu 6 000,00 zł);
- Realizację zadań z zakresu działalności na rzecz osób niepełnosprawnych 1 500,00 zł).

Gmina Solec-Zdrój współpracowała również z Lokalną Grupą Działania Królewskie Ponidzie w zakresie pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych. Efektem było wydanie w 2020 r. broszury informacyjnej pn. „Gmina Solec-Zdrój” oraz promocja gminy poprzez utworzenie aplikacji mobilnej. Całkowity koszt realizacji zadania to 38 602,78 zł, w tym dofinansowanie z LGD – 32 800,00 zł⁵⁵.

Współpraca o charakterze pozafinansowym polegała m.in. na⁵⁶:

- pomocy w nawiązywaniu kontaktów, współpracy podmiotów w skali regionalnej i ponadregionalnej,
- przekazywaniu informacji organizacjom pozarządowym o planowanych konkursach organizowanych przez różne instytucje,
- zamieszczaniu na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz w „Gazecie Soleckiej” informacji dotyczących działalności organizacji pozarządowych w regionie.

Współpraca Gminy Kazimierza Wielka z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami oparta jest na Rocznym Programie Współpracy określonym w Uchwale Nr XXXVIII/302/2020 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 26 stycznia 2021 r. W programie określono cele szczegółowe tj.⁵⁷:

- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną i jej tradycje;
- tworzenie warunków do powstania i rozwoju inicjatyw służących społeczności lokalnej, w szczególności wspieranie wolontariatu;
- budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację społeczności lokalnej;
- prowadzenie nowatorskich i efektywnych działań i rozwiązań dzięki dobremu rozpoznawaniu występujących potrzeb;
- zwiększenie zakresu partnerskiej współpracy pomiędzy gminą i organizacjami na rzecz pozyskiwania zewnętrznych zasobów i wpływów;

⁵⁵ jw.

⁵⁶ jw.

⁵⁷ Załącznik nr 1 do Uchwały nr XXXVIII/302/2020 Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej z dnia 26 stycznia 2021 r.

- poprawę jakości życia mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych;
- racjonalne wykorzystanie środków publicznych.

Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Kazimierza Wielka program będzie realizowany od 1.01 do 31.12.2021 r. Wysokość środków finansowych planowanych na realizację programu w danym roku wynosi 390 000,00 zł⁵⁸.

Gmina Pińczów przyjęła Uchwałą Nr XVII/136/2016 Rady Miejskiej w Pińczowie z dnia 24 lutego 2016 r. „Program współpracy Gminy Pińczów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2016–2020”. Mieszczą się w nim zadania z zakresów⁵⁹:

- Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym;
- Ochrona i promocja zdrowia, w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej;
- Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.

W 2020 roku Gmina Pińczów zleciła realizację zadań publicznych za kwotę 207 000,00 zł w trybie otwartych konkursów ofert organizacji pozarządowej. Zawarto z tymi podmiotami 7 umów, w tym 3 na wspieranie realizacji zadań publicznych i 4 na powierzenie. Z pominięciem otwartego konkursu ofert przeznaczono kwotę 12 500,00 zł. Gmina Pińczów zleciła 2 organizacjom pozarządowym realizację zadań publicznych. Zawarto z tymi podmiotami 1 umowę na powierzenie zadań i 1 na wspieranie⁶⁰.

⁵⁸ jw.

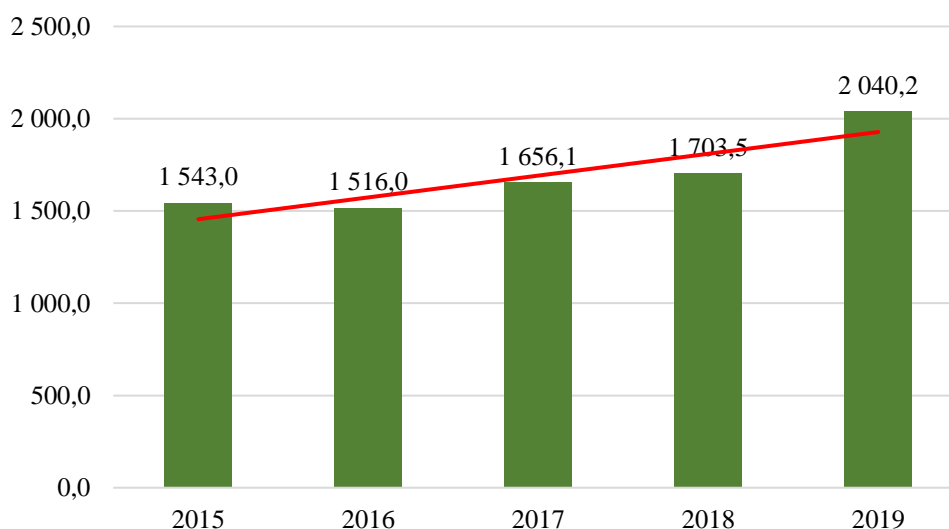
⁵⁹ Sprawozdanie z realizacji „Programu współpracy Gminy Pińczów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2016–2020” w 2020 r.

⁶⁰ jw.

13. Finanse samorządowe

Sytuację finansową OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska obrazują wskaźniki dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w OSI ŚU w roku 2019 wynosiły 4 735,1 zł, co stanowiło wartość niższą niż w województwie (5 372,5 zł) i Polsce (5 969,5 zł)⁶¹. Podobnie przedstawia się sytuacja w ramach dochodów własnych na 1 mieszkańca, wartość ta dla OSI ŚU w 2019 roku wynosiła 2 040,2 zł i była niższa niż w województwie (2 121,9 zł) i Polsce (2 959,1 zł). Pozytywnym zjawiskiem jest systematyczny wzrost dochodów własnych OSI ŚU od 2017 roku (wykres 40). Na mapie 27 przedstawiono ten sam wskaźnik, jednakże dla gmin sąsiednich w 2019 r. Na podstawie dochodów ogółem, a także dochodów własnych, można określić sprawność finansową danej jednostki – obrazuje ją procentowy wskaźnik *dochodów własnych w dochodach ogółem*. Udział dochodów własnych OSI ŚU w 2015 roku wynosił 44,7%, natomiast w 2019 roku równy był 43,1% (zmałał o 1,6 punktu procentowego) – wykres 41. Dane dla OSI ŚU plasuje się dopiero na 4 miejscu na 6 porównywanych jednostek - wykres 42.

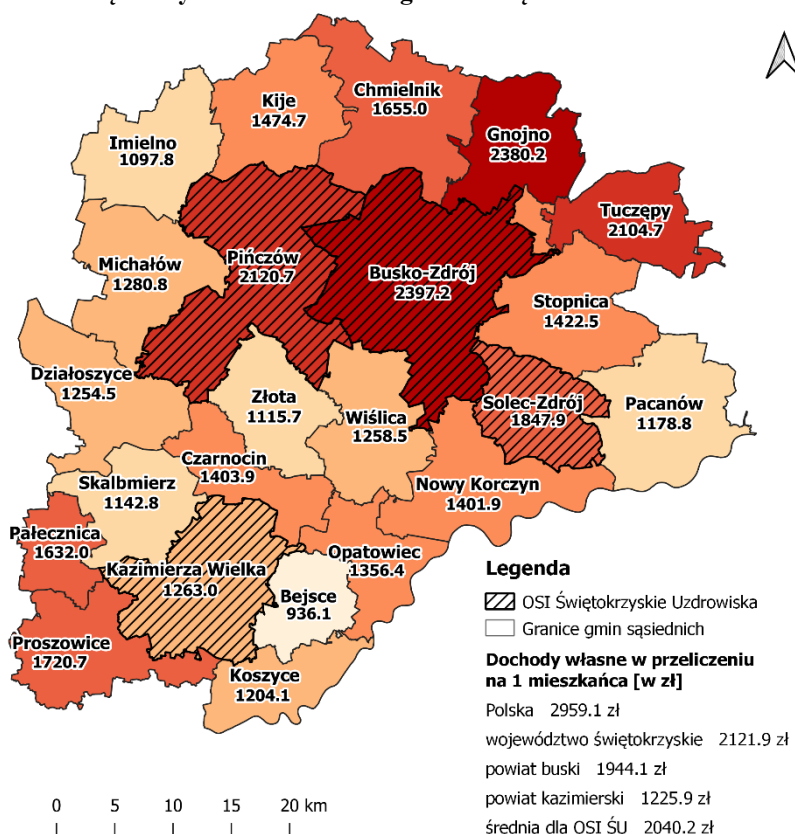
Wykres 40 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł) dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGiS

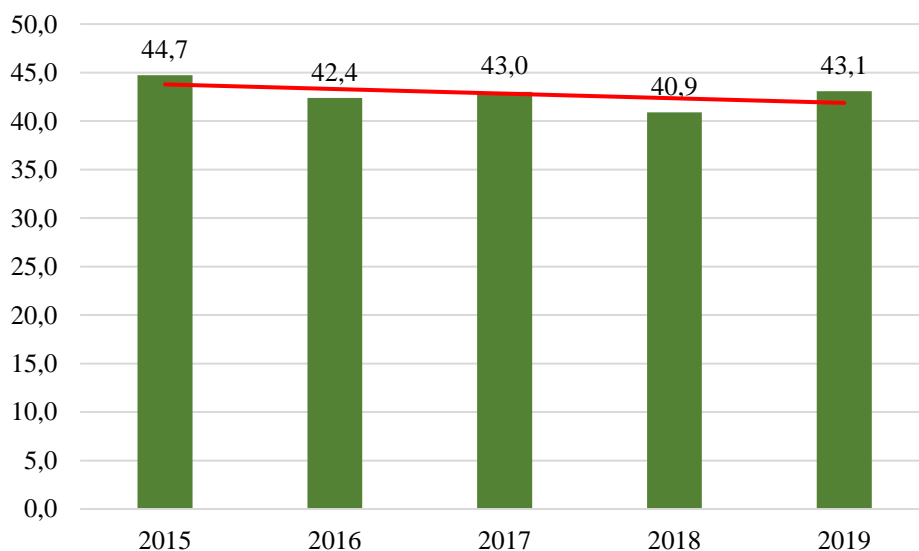
⁶¹ Dane z Głównego Urzędu Statystycznego.

Mapa 27 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł) w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

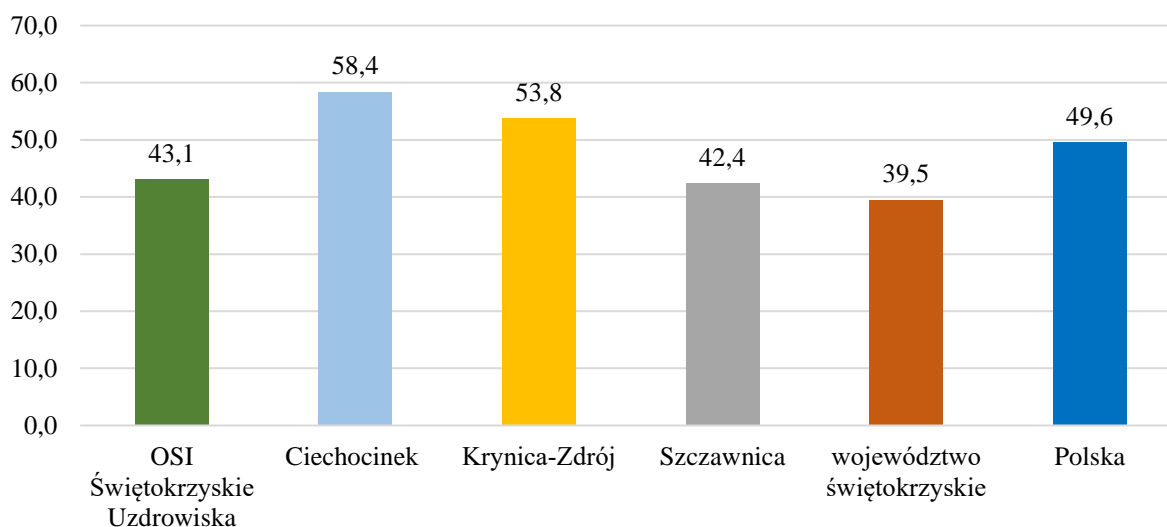
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

Wykres 41 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

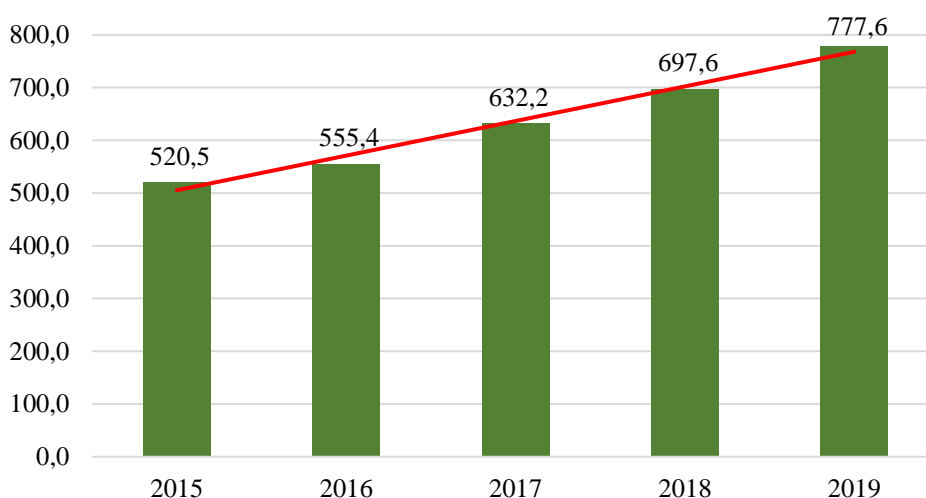
Wykres 42 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

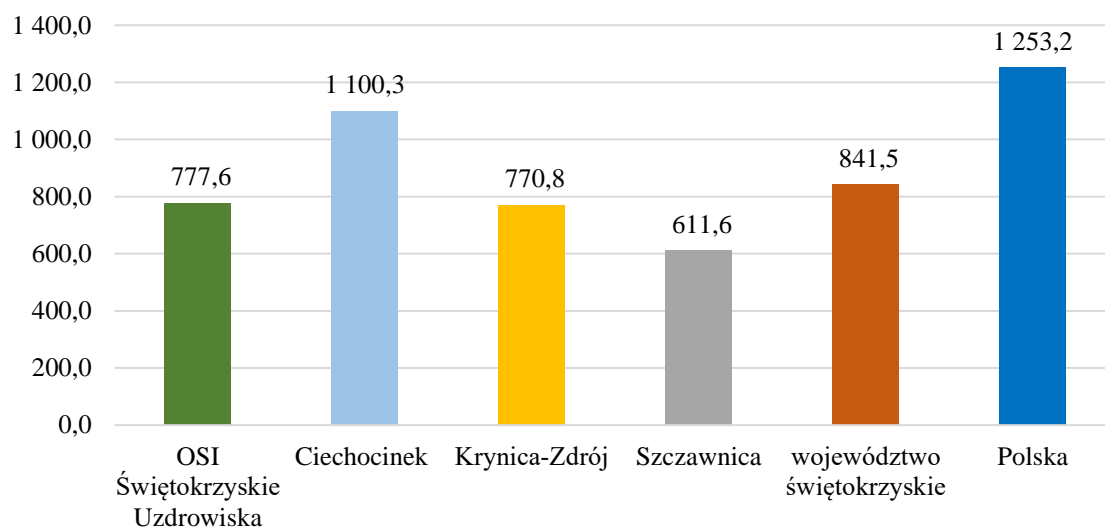
Na dochody własne gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska składają się m.in. udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w postaci wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie danej gminy oraz od osób prawnych mających siedzibę na jej terenie w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Na wykresie 43 można zauważyć, iż wpływy z podatków od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI ŚU w analizowanych latach rosły. W 2019 roku wynosiły 777,6 zł, podczas gdy w województwie świętokrzyskim 841,5 zł, a w Polsce 1 253,2 zł (wykres 44). Zaś na mapie 28 przedstawiono ten sam wskaźnik (z 2019 r.) w porównaniu do gmin sąsiednich.

Wykres 43 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

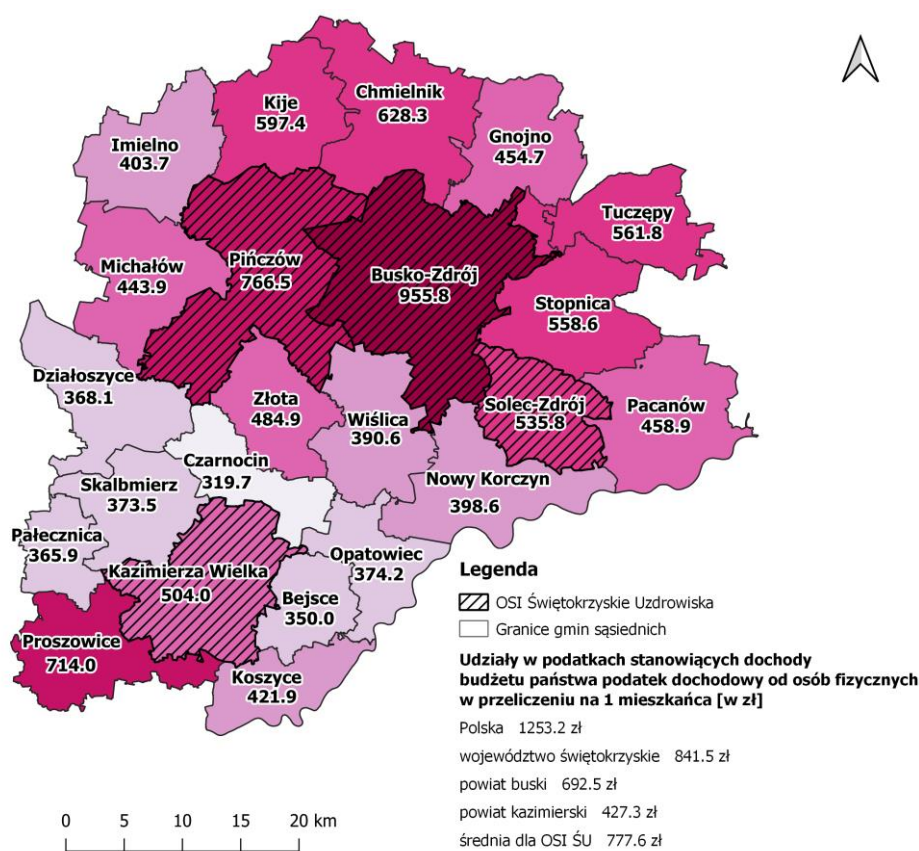
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 44 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

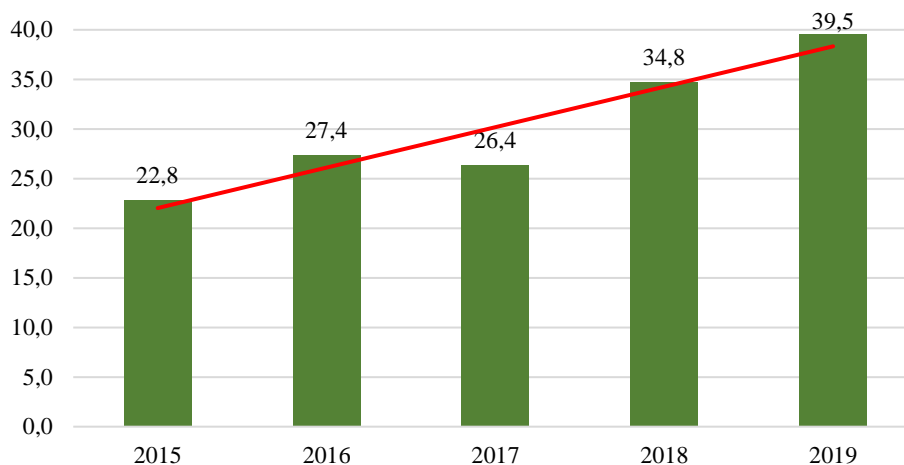
Mapa 28 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

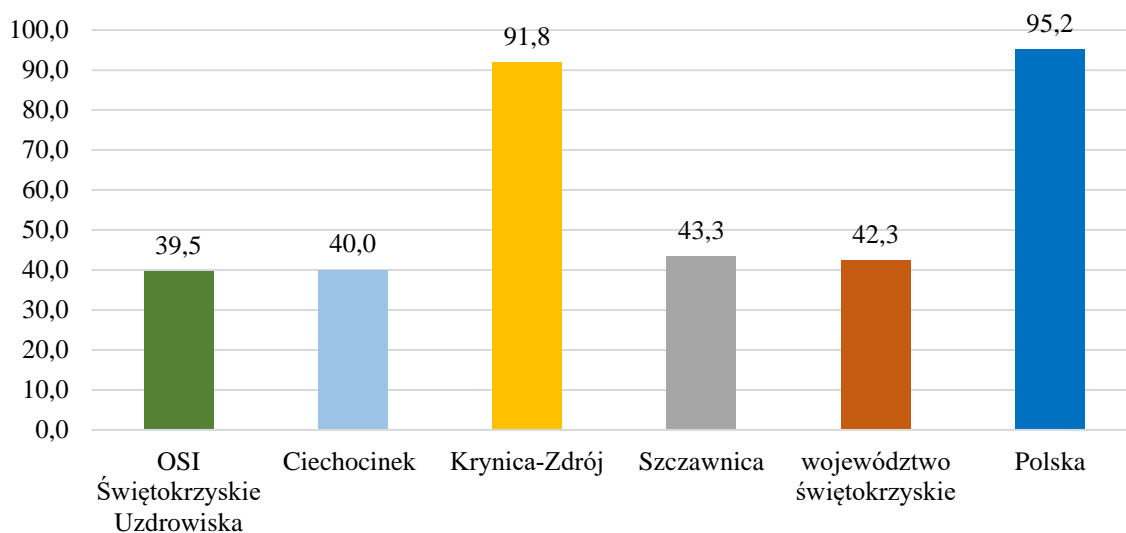
Poniżej przedstawiono wskaźnik udziału w podatkach stanowiących dochody z budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI ŚU (wykres 45), w porównaniu z gminami podobnymi, województwem i Polską (wykres 46) oraz w porównaniu do gmin sąsiednich (mapa 29). Wartości dla OSI ŚU przyjmują tendencję wzrostową z roku na rok, jednakże w porównaniu ze średnią krajową w 2019 r. wynik był dużo niższy. Podobne wyniki zanotowano w niektórych gminach podobnych (Gmina Ciechocinek i Szczawnica) oraz w województwie.

Wykres 45 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

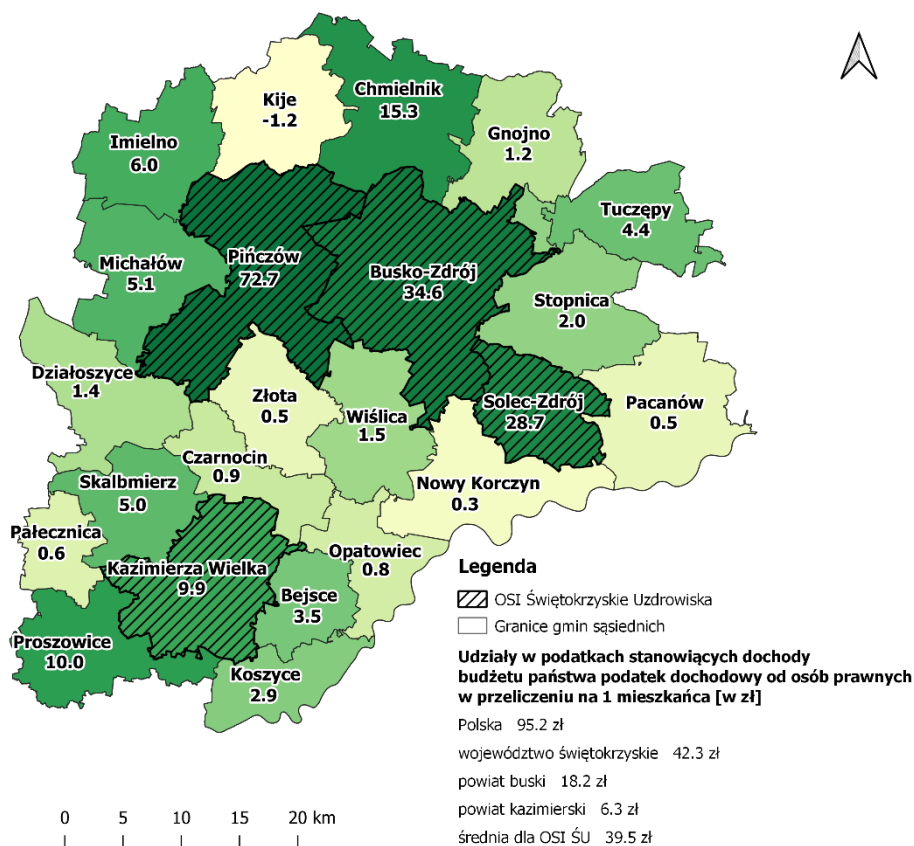
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 46 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 29 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

Wartym zwrócenia uwagi jest wskaźnik obrazujący relację dochodów własnych na 1 mieszkańca w stosunku do średniej w Polsce (tabela 20) i do średniej w województwie (tabela 21). Dla OSI ŚU w 2019 roku relacja w stosunku do średniej w kraju wynosiła 69% i była to najniższa wartość wśród porównywanych jednostek terytorialnych. Również najniższa wartość wskaźnika relacji dochodów własnych na 1 mieszkańca w stosunku do średniej wojewódzkiej miała miejsce w 2019 r. dla OSI ŚU i wynosiła 96%.

Tabela 20 Relacja dochodów własnych na 1 mieszkańca w stosunku do średniej w Polsce (ujęcie %) dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych oraz województwa świętokrzyskiego w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Relacja dochodów własnych na 1 mieszkańca do średniej w Polsce (ujęcie %)				
	2015	2016	2017	2018	2019
OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	67	64	66	62	69
Ciechocinek	127	111	119	112	103
Krynica-Zdrój	124	140	126	128	117
Szczawnica	81	75	72	75	73
województwo świętokrzyskie	69	70	68	67	72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

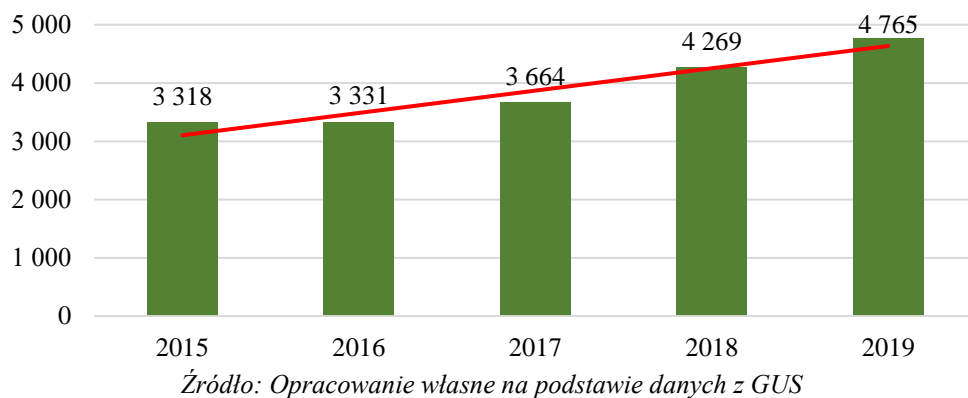
Tabela 21 Relacja dochodów własnych na 1 mieszkańca do średniej w województwie świętokrzyskim (ujęcie %) dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych oraz Polski w latach 2015–2019

Jednostka terytorialna	Relacja dochodów własnych na 1 mieszkańca do średniej w województwie świętokrzyskim (ujęcie %)				
	2015	2016	2017	2018	2019
OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	97	91	97	92	96
Ciechocinek	183	157	175	166	143
Krynica-Zdrój	179	199	184	190	163
Szczawnica	117	107	105	110	101
Polska	144	142	147	148	139

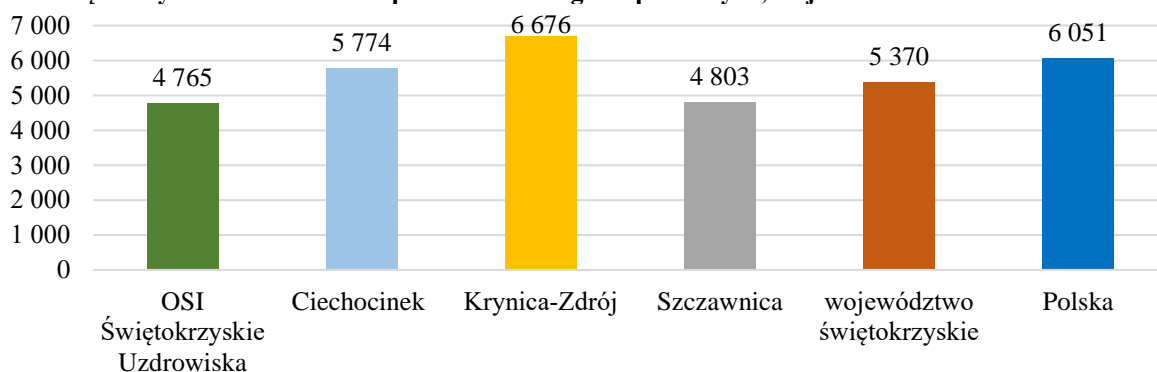
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Poza dochodami odzwierciedleniem sytuacji finansowej gminy są jej wydatki. W przypadku OSI ŚU wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca z roku na rok są coraz wyższe, w 2015 roku wynosiły 3 318 zł, a w 2019 roku już 4 765 zł – wzrost ten jest odzwierciedleniem wyższych dochodów, wskaźnik zobrazowano na wykresie 47. Wydatki ogółem porównano również do innych jednostek, w tym do gmin podobnych (wykres 48), najwyższe wśród nich wydatki miała Gmina Krynica-Zdrój, natomiast najniższe dla OSI ŚU. Na mapie 30 porównano wydatki OSI ŚU w 2019 roku m.in. do wydatków gmin wchodzących w skład OSI ŚU i gmin sąsiednich. Wśród gmin OSI najwyższe wydatki zanotowano w Gminie Solec-Zdrój – wartość ta była wyższa niż średnia krajowa i wojewódzka.

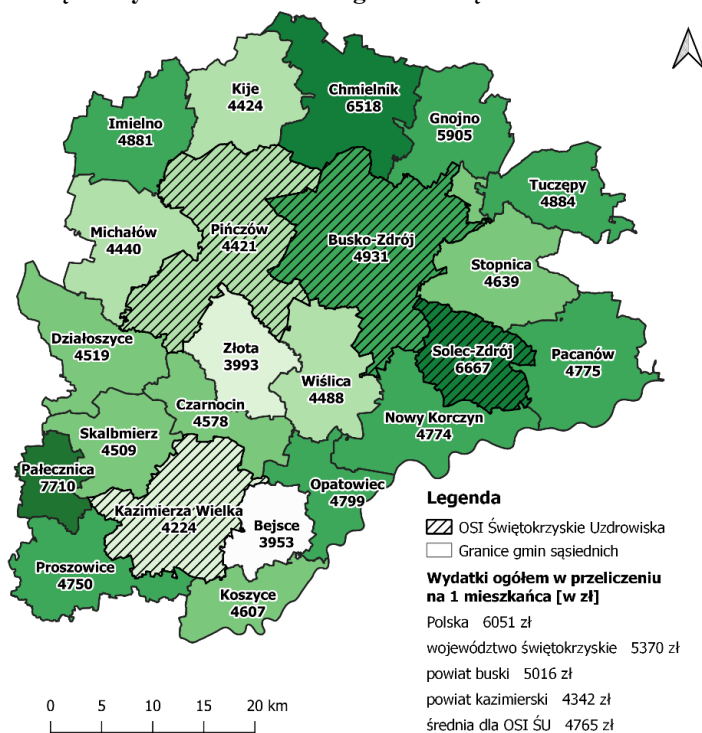
Wykres 47 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

Wykres 48 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.

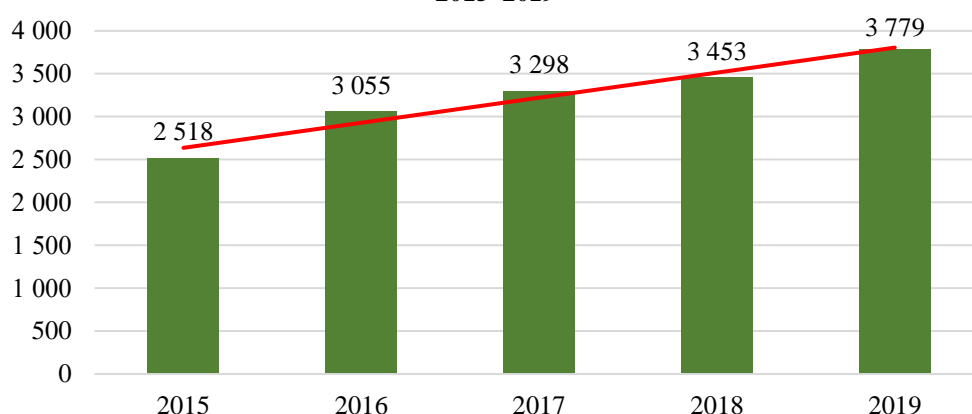
Mapa 30 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

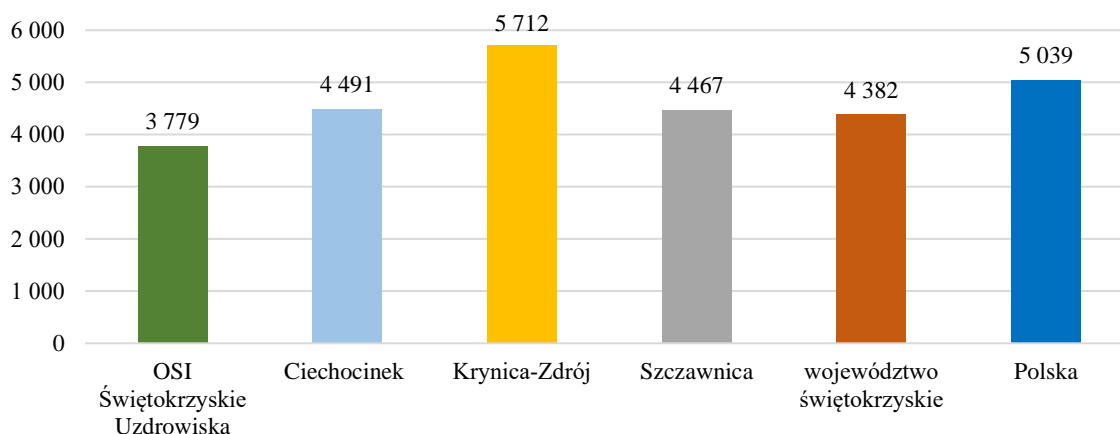
Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca OSI ŚU w badanym okresie systematycznie wzrastały: w 2015 roku wynosiły 2 518 zł, a w 2019 roku już 3 779 zł (wykres 49), jednak wciąż były znacznie niższe niż w województwie świętokrzyskim (4 382,13 zł) i w Polsce (5 038,93 zł); były one również niższe od gmin podobnych (wykres 50). Na mapie 31 przedstawiono porównanie gmin wchodzących w skład OSI ŚU z gminami sąsiednimi – jak wynika z zamieszczonych danych najwyższe wydatki wśród gmin OSI ŚU miała Gmina Solec-Zdrój.

Wykres 49 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

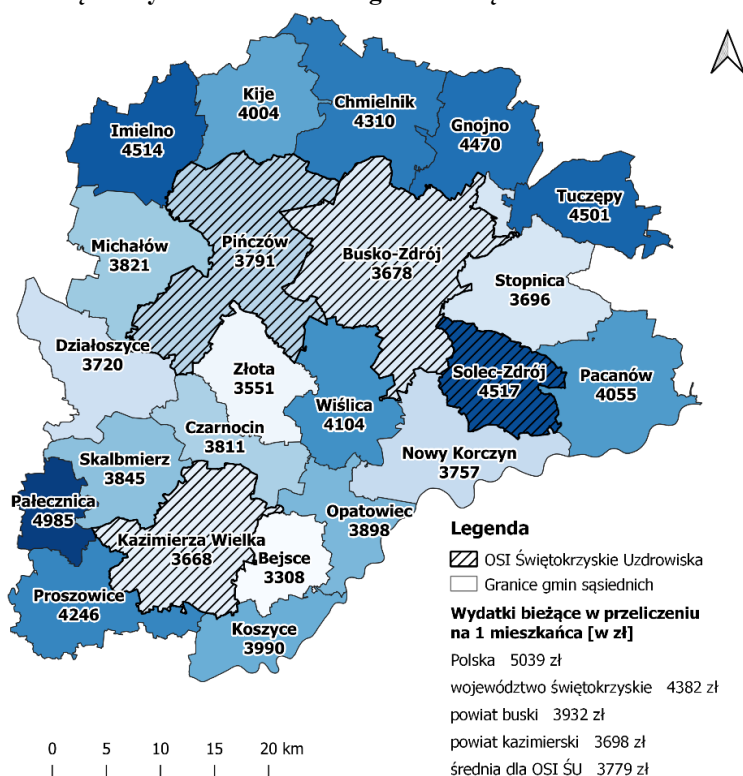
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 50 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

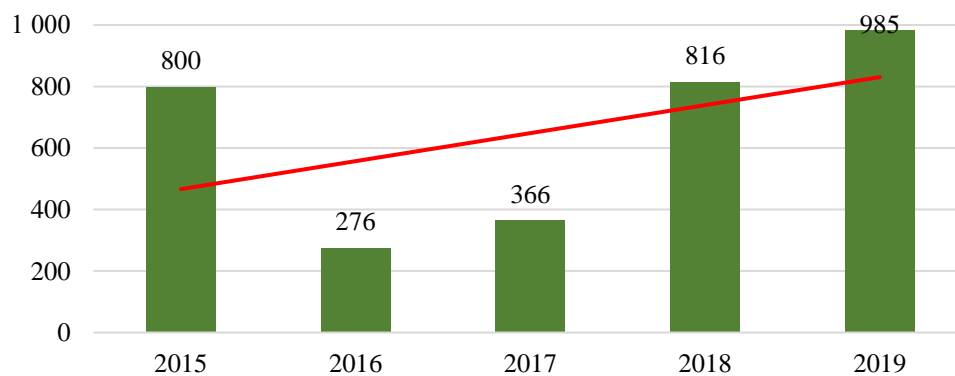
Mapa 31 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

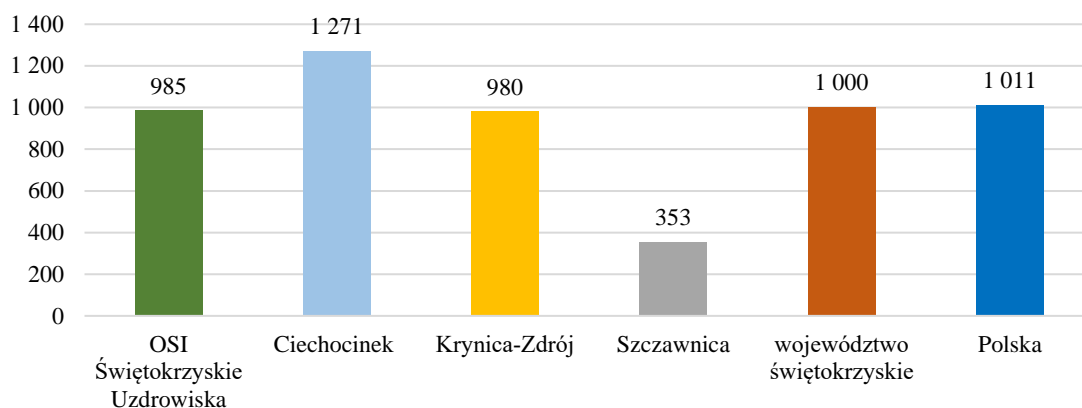
Ostatnią analizowaną kategorią wydatków są wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Suma wydatków w OSI ŚU w analizowanym okresie ulegała wahaniom, od roku 2017 systematycznie rośnie (wykres 51) – jest to odzwierciedleniem wzrostu dochodów na przestrzeni badanych lat. Wartość wydatków majątkowych na 1 mieszkańca w 2019 roku była niewiele niższa niż w województwie świętokrzyskim i w Polsce (wykres 52). Na mapie 32 porównano wydatki majątkowe gmin wchodzących w skład OSI ŚU z gminami sąsiednimi – najwyższe wydatki wśród gmin OSI miała Gmina Solec-Zdrój.

Wykres 51 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019

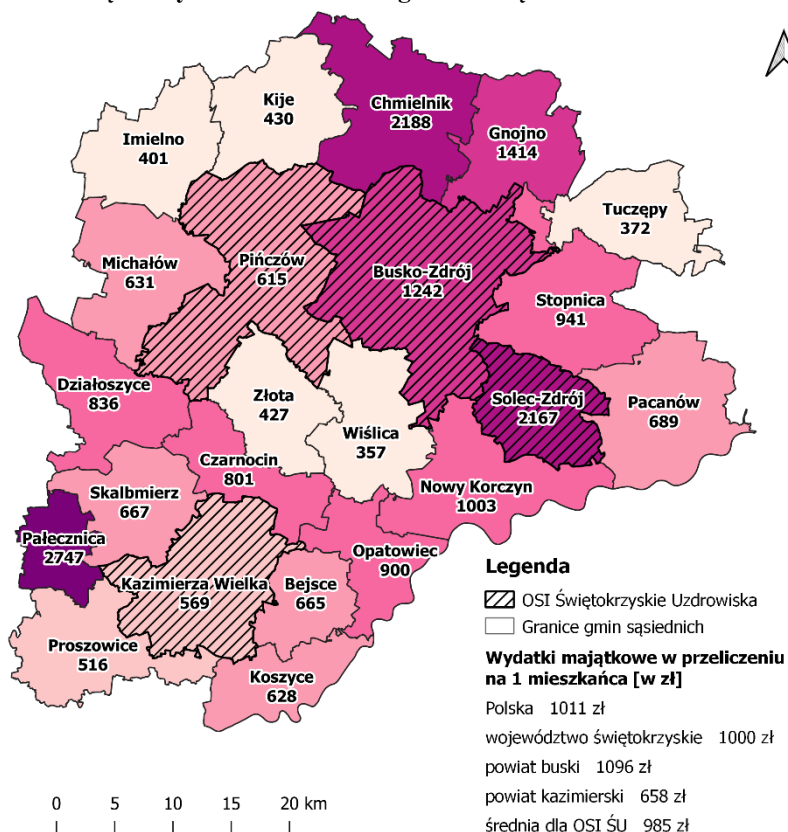
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 52 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Mapa 32 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach sąsiednich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, za pomocą programu QGIS

Ważnym aspektem zdolności inwestycyjnych OSI ŚU jest wykorzystanie środków unijnych na realizację zadań przez gminy wchodzące w jego skład. Aktywność w tym zakresie odzwierciedla liczba umów/decyzji o dofinansowanie wg programów operacyjnych. W tabeli 22 przedstawiono ogólną liczbę podpisanych umów/decyzji o dofinansowanie w podziale na

gminy OSI ŚU oraz w porównaniu do powiatów, województwa świętokrzyskiego oraz Polski. Łącznie na terenie OSI ŚU podpisanych umów/decyzji o dofinansowanie w roku 2019 było 214.

Tabela 22 Liczba podpisanych umów/decyzji o dofinansowanie w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do powiatów buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2017–2019

Jednostka terytorialna	Ogółem		
	2017	2018	2019
Polska	30 616	46 173	58 399
województwo świętokrzyskie	1 231	2 076	2 603
powiat buski	82	155	198
powiat kazimierski	53	90	108
Miasto i Gmina Busko-Zdrój	33	65	80
Gmina Solec-Zdrój	26	49	52
Miasto i Gmina Kazimierza Wielka	26	48	56
Miasto i Gmina Pińczów	13	21	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

14. Uzdrawiskowy charakter obszaru

Zgodnie z *Ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrawiskowym, uzdrawiskach i obszarach ochrony uzdrawiskowej oraz o gminach uzdrawiskowych* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1301), uzdrawisko to obszar, na terenie którego prowadzone jest lecznictwo uzdrawiskowe, wydzielony w celu wykorzystania i ochrony znajdujących się na jego obszarze naturalnych surowców leczniczych, spełniający warunki. Status uzdrawiska może być nadany obszarowi, który spełnia poniższe warunki:

- posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie;
- posiada klimat o właściwościach leczniczych potwierdzonych na zasadach określonych w ustawie;
- na jego obszarze znajdują się zakłady lecznictwa uzdrawiskowego i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrawiskowego;
- spełnia określone w przepisach o ochronie środowiska wymagania w stosunku do środowiska;
- posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, w zakresie transportu zbiorowego, a także prowadzi gospodarkę odpadami.

Należy również dodać, iż gmina, która występuje o nadanie obszarowi statusu uzdrawiska albo statusu obszaru ochrony uzdrawiskowej, jest obowiązana do uzyskania potwierdzenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości leczniczych klimatu w formie świadectwa.

Busko-Zdrój posiada Statut Uzdrawiskowy, dzięki czemu od lat jest pełnoprawnym uzdrawiskiem. Aktualnie obowiązuje *Uchwała Nr XXII/281/2020 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 25 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrawiska Busko-Zdrój*. Uzdrawisko Busko-Zdrój S.A. posiada prawie 200-letnią historię. Najstarszym obiektem w uzdrawisku jest Sanatorium Marconi, które zostało oddane do użytku w 1836 r, jako Zakład Kąpielowy, a teren obok niego zaadoptowano na rozległy Park Zdrojowy. W skład uzdrawiska wchodzi takie obiekty jak⁶²:

⁶² Strona Uzdrawiska Busko-Zdrój S.A., www.ubz.pl

- Uzdrawiskowy Szpital Krystyna;
- Specjalistyczny Szpital Górka;
- Sanatorium Mikołaj;
- Sanatorium Willa Zielona;
- Sanatorium Oblęgorek;
- Przychodnia Uzdrawiskowa;
- Willa Cyprys.

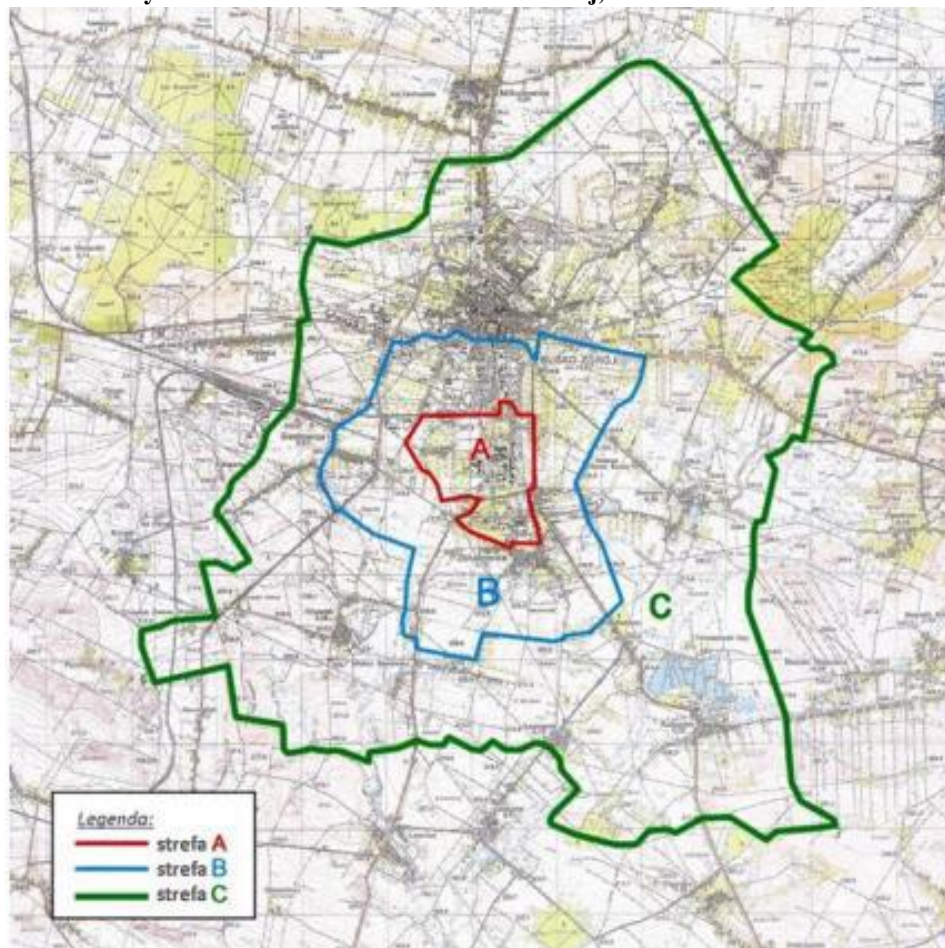
Na podstawie *Uchwały nr VII/99/2019 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie zmiany uchwały nr XIX/250/2012 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrawiska Busko-Zdrój*, ustanowiono Strefy „A”, „B” i „C” oraz określono ich charakter. Obszar Uzdrawiska Busko-Zdrój o powierzchni 4 538,6 ha obejmuje całkowitą powierzchnię wszystkich trzech stref⁶³.

- Strefa „A” o pow. 164,9 ha, dla której procentowy udział terenów zieleni wynosi nie mniej niż 79% jest przeznaczona do prowadzenia działalności w zakresie lecznictwa uzdrawiskowego w ściśle określonym obszarze, w którym istnieć powinny ściśle określone warunki co do powierzchni, zabudowy, wskaźników terenów zieleni itp. Wyznaczona strefa pozwala na prowadzenie lecznictwa uzdrawiskowego w sprzyjających warunkach i obejmuje wszystkie zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrawiskowemu lub obsłudze pacjenta lub turysty, w zakresie nieutrudniającym funkcjonowania lecznictwa uzdrawiskowego, w szczególności: pensjonaty, restauracje lub kawiarnie. Dlatego też na obszarze tym zastrzeżonych jest szereg czynności, których podjęcie ze względu na ich oddziaływanie na warunki naturalne i czynniki środowiskowe uzdrawiska jest ściśle kontrolowane.
- Strefa „B” o pow. 814,7 ha, dla której procentowy udział terenów zieleni wynosi nie mniej niż 50%, obejmuje obszar przyległy do strefy „A” i stanowi jej otoczenie. Przeznaczony jest dla niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrawiska lub obszaru ochrony uzdrawiskowej, a także nieuciążliwych dla pacjentów obiektów usługowych, turystycznych, w tym hoteli, rekreacyjnych, sportowych i komunalnych, budownictwa mieszkaniowego oraz innych związanych z zaspokajaniem potrzeb osób przebywających na tym obszarze.

⁶³ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Busko-Zdrój, wrzesień 2020 r.

- Strefa „C” o pow. 3 559 ha, dla której procentowy udział terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 45%, obejmuje obszar przyległy do strefy „B” i stanowi jej otoczenie.

Strefy uzdrowiskowe w Gminie Busko-Zdrój, stan na 12.03.2019 roku

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Busku-Zdroju

Teren, na którym położona jest Gmina Busko-Zdrój jest bogaty w zasoby wodonośne, w których występują wody mineralne – są to wody siarczkowe oraz solanka jodkowo-bromkowa. Na terenie Gminy Busko-Zdrój istnieją cztery obszary górnicze, ustanowione w koncesjach dla przedsiębiorców, w granicach których wydobywają oni wody lecznicze ze złóż za pomocą 11 otworów wiertniczych (stan na 31 grudnia 2019 r.), tworzące Uzdrowiskowy Zakład Górniczy.

Obecnie na terenie Gminy Busko-Zdrój działają trzy przedsiębiorcy górniczy posiadający koncesje na wydobywanie wód leczniczych⁶⁴:

- „Uzdrowisko Busko-Zdrój” S.A. z siedzibą w Busku-Zdroju, prowadzące działalność wydobywczą za pomocą Uzdrowiskowego Zakładu Górniczego, Kopalni „Busko” w obszarze górniczym „Busko II”.
- Hydrogeotechnika Sp. z o.o. z siedzibą w Kielcach, prowadząca działalność wydobywczą na terenie Gminy Busko-Zdrój za pomocą Uzdrowiskowego Zakładu Górniczego – Kopalnia „Las Winiarski” oraz studni Busko-C1 w obszarach górniczych „Las Winiarski” i „Busko-Północ”.
- Federacja Niezależnych Samorządnych Związków Zawodowych Przemysłu Lekkiego z siedzibą w Łodzi, prowadząca działalność wydobywczą za pomocą Uzdrowiskowego Zakładu Górniczego „Włókniarz” – Kopalnia „Dobrowoda”, w obszarze górniczym „Dobrowoda”.

Wszystkie ujęcia w obrębie obszarów górniczych Uzdrawiska Busko-Zdrój posiadają aktualne świadectwa potwierdzające ich właściwości lecznicze, z kierunkami leczniczymi dla Uzdrawiska Busko-Zdrój:

- choroby ortopedyczno-urazowe;
- choroby układu nerwowego;
- choroby reumatologiczne;
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie;
- osteoporoza;
- choroby skóry.

Warto dodać również, iż w Busku-Zdroju na terenie Parku Zdrojowego znajduje się jedna z największych w Polsce i nowoczesna tężnia solankowa. Obiekt ten ma kształt okręgu o średnicy ok. 72 m i obwodzie ok. 226 m, natomiast wysokość ścian to ok. 10 m⁶⁵. Tężnie stanowią dwa pierścienie z tarniny oddzielone przejściami. W środku znajduje się fontanna mgielna, a na szczycie taras widokowy. Warto nadmienić, iż tężnia solankowa pomaga w chorobach związanych z drogami oddechowymi, tarczycą, ciśnieniem, alergią oraz astmą.

⁶⁴ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Busko-Zdrój, wrzesień 2020 r.

⁶⁵ Strona Urzędu Miasta i Gminy w Busku-Zdroju, www.umig.busko.pl

W obiekcie organizowane są również koncerty i inne wydarzenia kulturalne. Obok tężni znajduje się Dom Zdrojowy z pijalnią wód.

Fotografia 1 Tężnia w Busku-Zdroju

Źródło: Strona Gminy Busko-Zdrój, www.busko.pl

Na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, oprócz Gminy Busko-Zdrój, statut uzdrawiska posiada również Gmina Solec-Zdrój na podstawie *Uchwały nr VI/31/2019 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia statutu Uzdrawiska Solec-Zdrój*. Przyczyną powstania tego uzdrawiska była XVIII-wieczna eksploatacja miejscowych solanek. Podczas wykopalisk okazało się, iż są to jednak wody solankowe. Lecznicze właściwości tej wody poznano z biegiem lat poprzez doświadczenia mieszkańców Solca-Zdroju. Pierwsze budynki leczniczo-kąpielowe powstały w 1837 r.⁶⁶

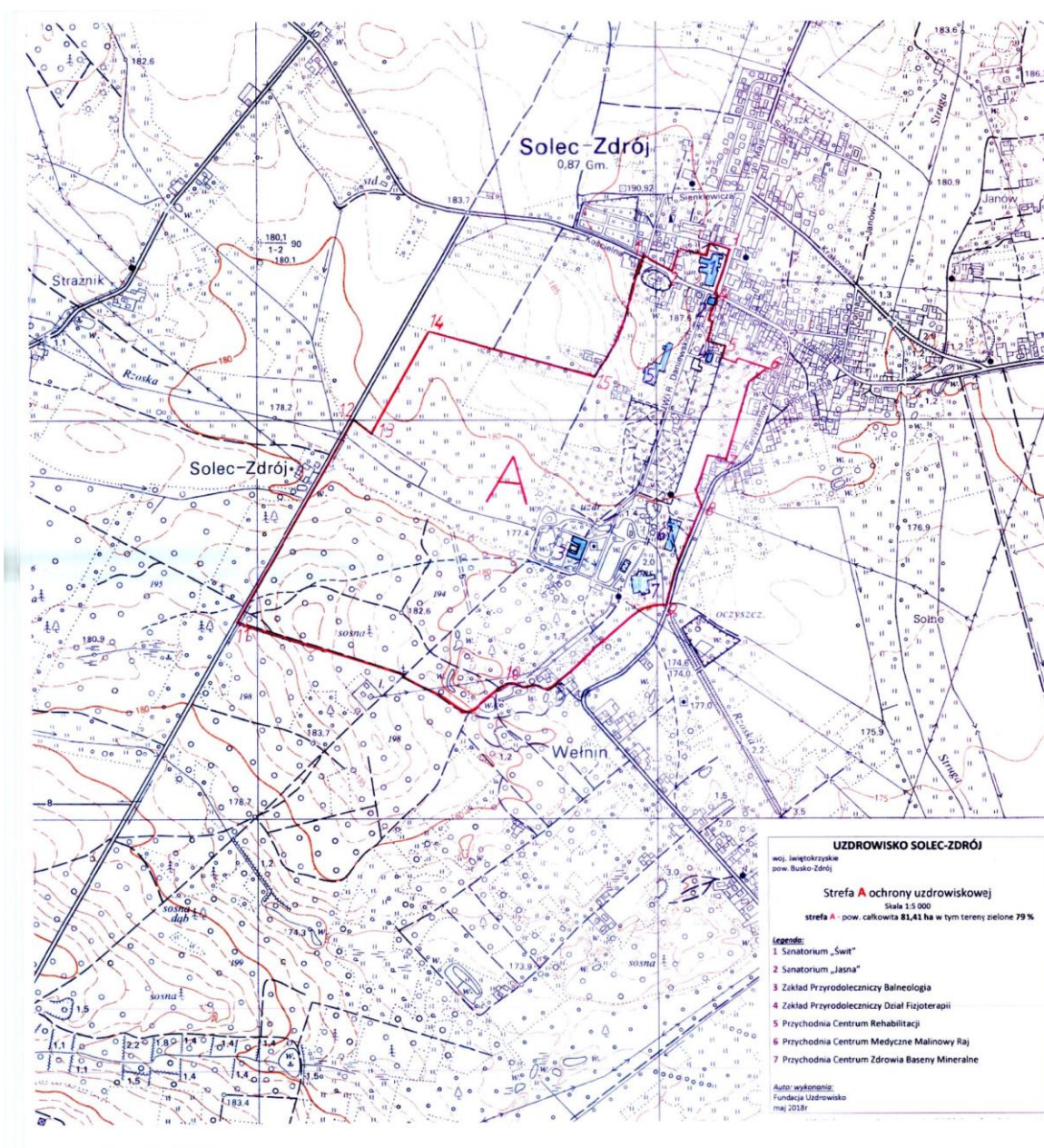
Obszar Uzdrawiska Solec-Zdrój zawarty jest w granicach administracyjnych 10 sołectw gminy: Solec-Zdrój, Chinków, Magierów, Piestrec, Wełnin, Włosnowice, Strażnik, Zagórzany, Zborów i Żuków. Granicę uzdrawiska stanowi granica strefy „C”. Obszar Uzdrawiska Solec-Zdrój posiada całkowitą powierzchnię 4 720,5 ha. W celu ochrony warunków naturalnych niezbędnych do prowadzenia i rozwijania lecznictwa uzdrawiskowego

⁶⁶ Strona Uzdrawiska Solec-Zdrój, www.uzdrawiskosolec.pl

oraz kształtowania innych czynników środowiskowych na obszarze Uzdrawiska Solec-Zdrój wydziela się trzy strefy ochrony uzdrowiskowej „A”, „B”, „C”:

- Strefa „A” ochrony uzdrowiskowej obejmująca obszar o powierzchni 81,41 ha i wyliczony wskaźnik terenów zieleni (biologicznie czynnych) 79%, obejmuje obszar, na którym są zlokalizowane lub planowane do lokalizacji zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrowiskowemu lub obsłudze pacjenta i turysty, a w szczególności pensjonaty, restauracje lub kawiarnie.

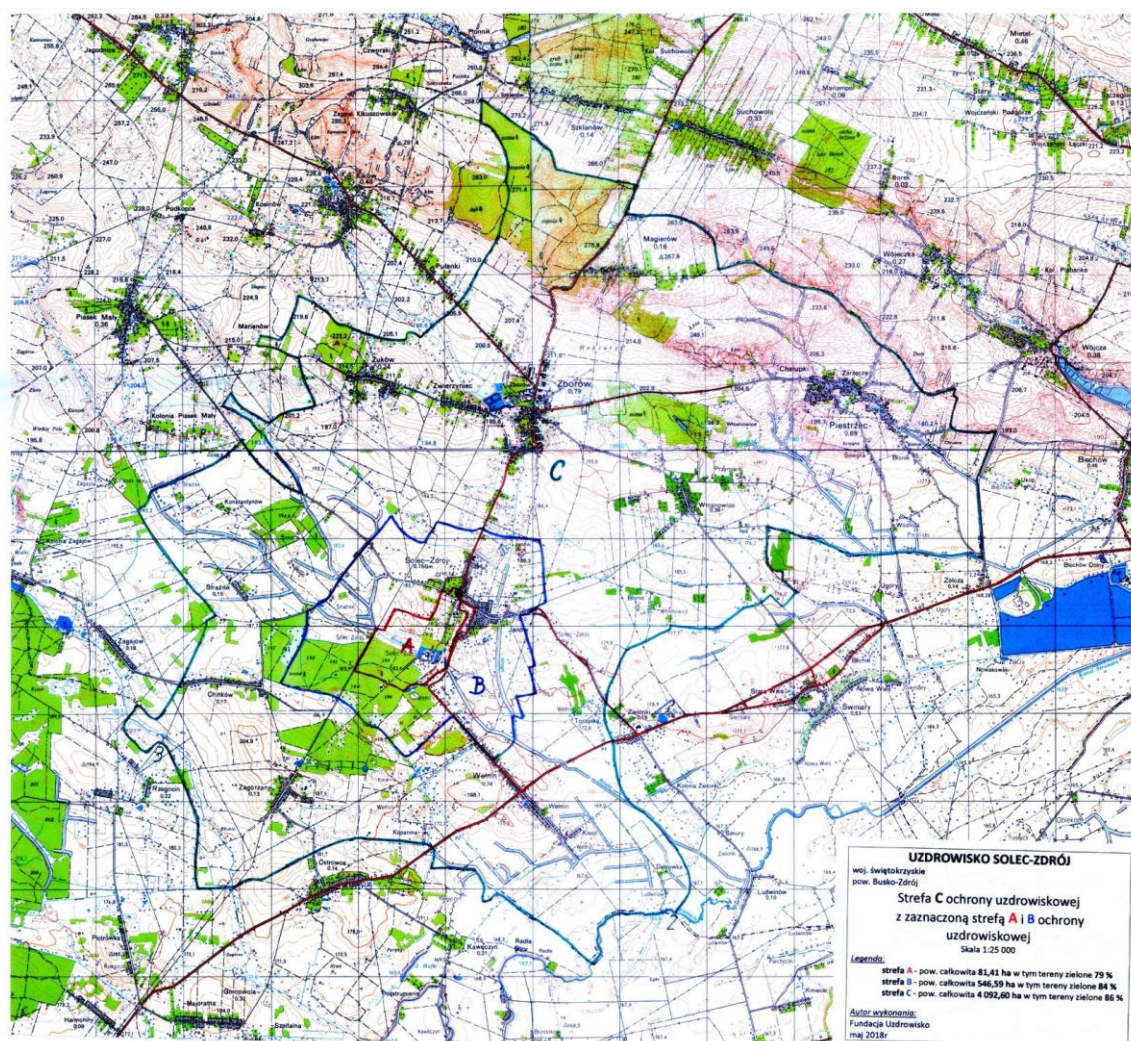
Rysunek 54 Strefa „A” ochrony uzdrowiskowej w Solcu-Zdroju w skali 1:5 000

Źródło: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr VI/31/2019 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 28 marca 2019 r. – Statut Uzdrawiska Solec-Zdrój

- Strefa „C” ochrony uzdrowskiej obejmuje obszar o powierzchni 4 092,5 ha i wyliczony wskaźnik terenów zieleni (terenów biologicznie czynnych) 87% – stanowi granicę obszaru uzdrowska. Strefa „C” obejmuje obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych.

Rysunek 56 Strefa „C” ochrony uzdrowskiej w Solcu-Zdroju w skali 1: 25 000

Źródło: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr VI/31/2019 Rady Gminy Solec-Zdrój z dnia 28 marca 2019 r. – Statut Uzdrawiska Solec-Zdrój

Na terenie Uzdrawiska Solec-Zdrój znajdują się udokumentowane naturalne surowce lecznicze – wody o właściwościach leczniczych eksploatowane odwiertami, w tym jeden szyb pogłębiany odwiertem: „Szyb Solecki”, "Solec 2 – Karol" oraz "Wełnin". Wody siarczkowe z uwagi na stężenie związków siarki kwalifikują się do silnie aktywnych wód siarczkowych, mających właściwości rozmiękczone i złuszczone naskórek. Wody te mogą być wykorzystywane w lecznictwie uzdrowskim do kąpieli leczniczych.

Do kierunków leczniczych dla uzdrawiska Solec-Zdrój należą:

- choroby ortopedyczno-urazowe;
- choroby reumatologiczne;
- choroby układu nerwowego;
- osteoporoza;
- choroby skóry.

Gmina Kazimierza Wielka uzyskała statut obszaru ochrony uzdrawiskowej na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 maja 2019 r. w sprawie nadania statusu obszaru ochrony uzdrawiskowej miastu Kazimierza Wielka oraz sołectwom: Cudzynowice, Donosy i Słonowice położonym na obszarze gminy Kazimierza Wielka (Dz. U. z 2019 r. poz. 1132). Uzyskanie tego statutu daje możliwości miastu na prowadzenie lecznictwa uzdrawiskowego w Obszarze Ochrony Uzdrawiskowej. Podstawowym surowcem dla przyszłego uzdrawiska Kazimierza Wielka jest woda lecznicza chlorkowo-sodowa, siarczkowa, jodkowa hipotermalna z odwiertu w miejscowości Cudzynowice. Ustalono także kierunki lecznicze w odniesieniu do chorób:

- reumatycznych;
- kardiologicznych;
- nadciśnienia;
- osteoporozy.

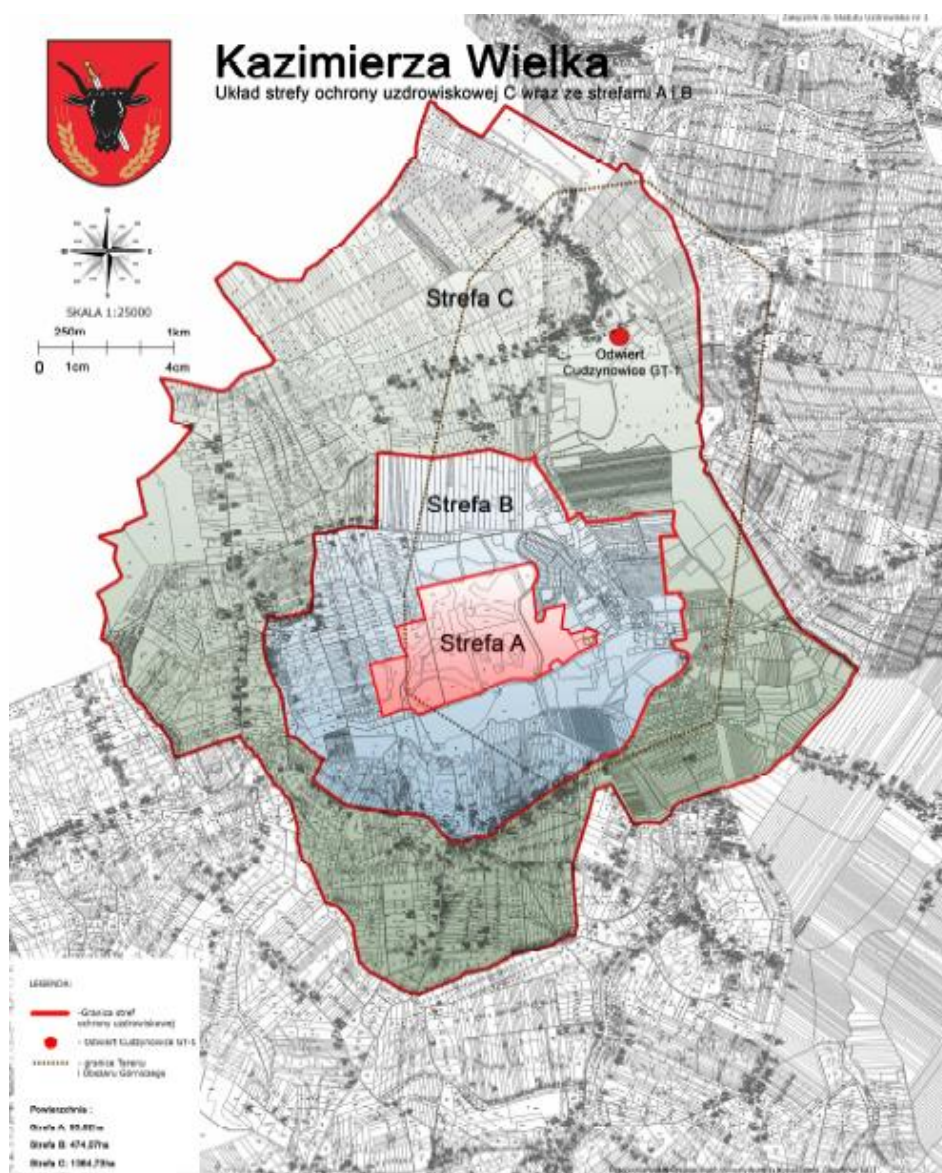
Całkowity Obszar Ochrony Uzdrawiskowej Kazimierza Wielka wynosi 1 952,62 ha. Tak jak i w poprzednich uzdrawiskach – Kazimierza Wielka posiada strefy uzdrawiskowe tj.:

- Strefa „A” obejmuje obszar 93,82 ha, na którym są planowane zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, a także inne obiekty służące lecznictwu uzdrawiskowemu lub obsłudze pacjenta lub turysty, w szczególności: pensjonaty, restauracje lub kawiarnie. Procentowy udział terenów zieleni nie może wynosić mniej niż 65%. Obszar ten jest zarezerwowany dla urządzeń i obiektów lecznictwa uzdrawiskowego.
- Strefa „B” obejmuje obszar 474,07 ha przylegający do obszaru strefy „A”. Strefa ta ze względu na zagospodarowanie i sposób użytkowania ma charakter ochronny dla podstawowej strefy ochrony uzdrawiskowej „A”. Przeznaczona jest dla budownictwa mieszkaniowego, usług dla mieszkańców stałych, budowy zaplecza techniczno-gospodarczego niezbędnego dla funkcjonowania uzdrawiska i miasta, w tym obiektów

niemających negatywnego wpływu na właściwości lecznicze uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowskiej oraz nieuciążliwych dla pacjentów.

- Strefa „C” obejmuje obszar 1 384,73 ha stanowiący otulinę strefy „B” i „A” i stanowi zarys uzdrowiska. Strefa ta przebiega po granicach „zewnętrznych” części miasta Kazimierza Wielka oraz sołectw Cudzynowice, Donosy, Słonowice. Strefa ta obejmuje obszar mający wpływ na zachowanie walorów krajobrazowych, klimatycznych oraz ochronę złóż naturalnych surowców leczniczych. Udział terenów biologicznie czynnych powinien wynosić nie mniej niż 45%⁶⁷.

Rysunek 57 Sterfy Ochrony Uzdrawiskowej Kazimierzy Wielkiej w skali 1:25 000

Źródło: Statut Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Kazimierza Wielka

⁶⁷ Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Miejskiej w Kazimierzy Wielkiej Nr XIV/102/2019 z dnia 15 lipca 2019 r. – Statut Obszaru Ochrony Uzdrawiskowej Kazimierza Wielka.

Gmina Pińczów od kilku lat prowadzi działania mające na celu nadanie statusu uzdrawiska. W dniu 27.06.2018 r. Rada Miejska w Pińczowie podjęła uchwałę nr XLVI/403/2018 w sprawie przystąpienia do prac związanych z uzyskaniem przez Gminę Pińczów statusu uzdrawiska lub statusu obszaru ochrony uzdrawiskowej. W dniu 06.08.2018 r. gmina otrzymała pisemną informację od Ministerstwa Zdrowia o spełnieniu warunków umożliwiających ubieganie się o nadanie statusu obszaru ochrony uzdrawiskowej. Na terenie gminy w miejscowościach: Bogucice Pierwsze, Bogucice Drugie oraz Pasturka zlokalizowane są złoża wód leczniczych o dużych zasobach, które ujmowane są na pograniczu dwóch gmin: Pińczów oraz Busko-Zdrój. Są to wody siarczkowe używane w leczeniu narządów ruchu, układu nerwowego, dermatologii, kardiologii, chorób ginekologicznych, przemiany materii i innych ⁶⁸.

Należy dodać, iż wskazanie Gminy Pińczów oraz Gminy Kaźmierza Wielka w Strategii Województwa Świętokrzyskiego 2030+ w partnerstwie z uzdrawiskami jakimi są Busko-Zdrój i Solec-Zdrój w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska da duże możliwości rozwojowe w kontekście uzdrawiskowym.

⁶⁸ Dane z Urzędu Miasta i Gminy Pińczów.

15. Obszary Strategicznej Interwencji

Obszar strategicznej interwencji jest określony w strategii rozwoju jako obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne⁶⁹.

Na poziomie regionalnym samorząd województwa zgodnie z wnioskami z pogłębionej diagnozy wyznacza własne obszary strategicznej interwencji, tj. subregiony, miejskie obszary funkcjonalne, obszary przygraniczne, przemysłowe czy zdegradowane. OSI stanowią wybór strategiczny, którego konsekwencją jest skierowanie interwencji publicznej na dany teren. A więc konieczne jest określenie, jakiego rodzaju działania będą realizowane na poszczególnych obszarach. Konsekwencją wskazania OSI jest ukierunkowanie części instrumentów zaplanowanych w strategii na te obszary i zapewnienie im finansowania⁷⁰.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030+ na terenie województwa świętokrzyskiego wyznacza dwa rodzaje OSI, są to:

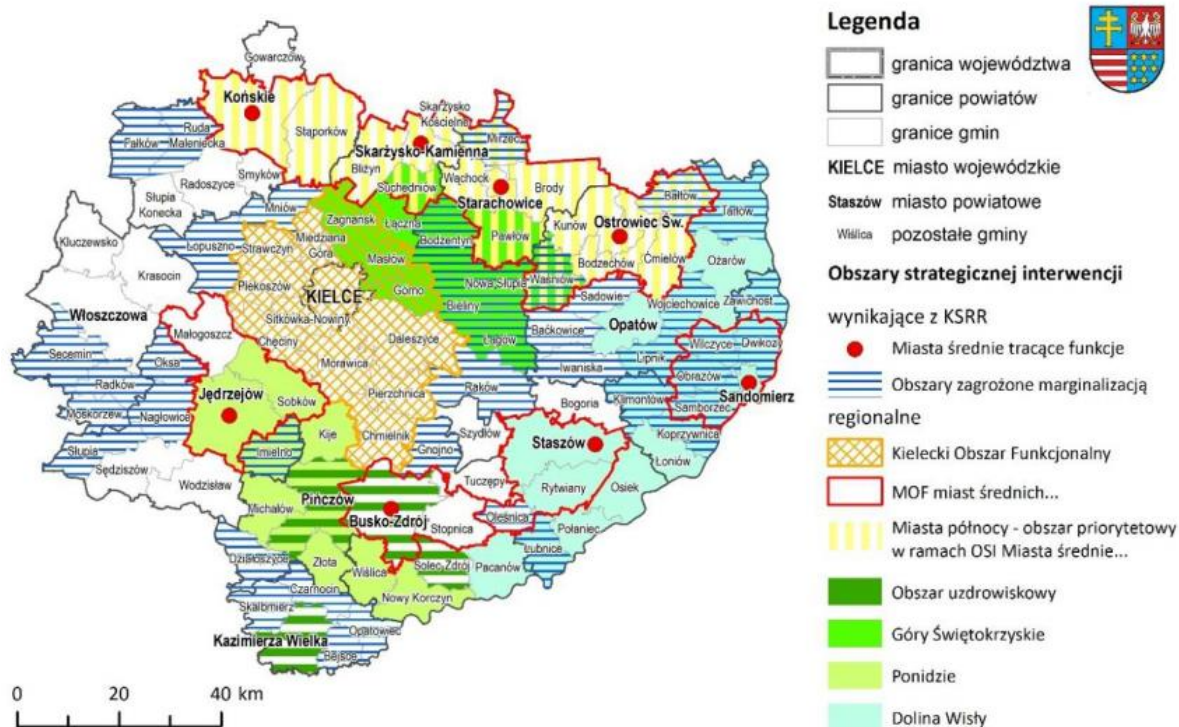
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją (40 gmin);
- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Jędrzejów i Staszów oraz Końskie, Skarżysko-Kamienna, Sandomierz i Busko-Zdrój).

Jak zawarto we Wstępie niniejszej Diagnozy, w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wyznaczono Obszar Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska, do którego należą cztery gminy podjęte analizą w całym dokumencie – zostały one wyznaczone jako gminy dysponujące zasobami wód leczniczych. Na mapie 33 przedstawiono obszary strategiczne na terenie województwa świętokrzyskiego z uwzględnieniem OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska.

⁶⁹ Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378).

⁷⁰ Strategia rozwoju gminy, poradnik praktyczny, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, s. 93–94.

Mapa 33 Obszary strategicznej interwencji w województwie świętokrzyskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Miasto Busko-Zdrój zostało wskazane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego jako miasto tracące funkcje społeczno-gospodarcze, w związku z tym w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 30+ wokół miasta wyznaczono obszar funkcjonalny – Miejski Obszar Funkcjonalny Buska-Zdroju (MOF Buska-Zdroju), składający się z Miasta i Gminy Busko-Zdrój oraz Miasta i Gminy Stopnica. Wskazane wyżej samorzady rozpoczęły współpracę podejmując uchwały tj.:

- *Uchwała nr XXXIV/406/2021 Rady Miejskiej w Busku-Zdroju z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie wyrażenia woli podjęcia współpracy Gminy Busko-Zdrój z Gminą Stopnica celem współdziałania w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Buska-Zdroju oraz przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Buska-Zdroju na lata 2021–2030.*
- *Uchwała Nr XVII/25/2021 Rady Miejskiej w Stopnicy z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie wyrażenia woli podjęcia współpracy Gminy Stopnica z Gminą Busko-Zdrój celem współdziałania w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Buska-Zdroju oraz przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Buska-Zdroju na lata 2021–2030.*

Miasto i Gmina Pińczów należy do Partnerstwa Ponidzie, które zostało zawiązane na mocy porozumienia jednostek samorządu terytorialnego na rzecz utworzenia Obszaru Strategicznej Interwencji Ponidzie (OSI Ponidzie), który został przedstawiony w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Współtworzy je dziewięć gmin przynależnych administracyjnie do trzech powiatów województwa świętokrzyskiego – pińczowskiego, buskiego i jędrzejowskiego – oraz jeden samorząd powiatowy. Partnerstwo Ponidzie powstało w celu rozwoju społeczno-gospodarczego Obszaru Strategicznej Interwencji Ponidzie.

16. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedno z najpopularniejszych i najskuteczniejszych narzędzi analitycznych wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia) należące do otoczenia bliższego i dalszego są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Tabela 23 Schemat analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24 Analiza SWOT OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> Wskaźnik pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców wyższy niż średnia w województwie i Polsce; Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny wyższy we wszystkich gminach OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w 2019 r. niż średnie w grupach porównawczych; Rosnąca liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności na terenie OSI ŚU; Rosnąca liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym; Rosnąca liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności na terenie OSI ŚU; Rosnąca liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców na terenie OSI ŚU; Malejący udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności 	<ol style="list-style-type: none"> Malejąca liczba osób na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska; Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wyższa niż średnia w województwie i Polsce; Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym niższa niż średnia w województwie i Polsce; Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wyższa niż średnia w województwie i Polsce; Ujemny przyrost naturalny na 1 000 osób – mniej korzystny niż średnia w Polsce; Saldo migracji na 1 000 osób ujemne i dużo niższe niż średnia w Polsce; Wskaźnik rozwoju wymiar społeczny, obszar „sytuacja demograficzna” – niższy we wszystkich gminach OSI ŚU niż średnie w grupach porównawczych;

<p>w wieku produkcyjnym oraz poniżej średniej w województwie;</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców niższa niż średnia w grupie porównawczej w Gminie Busko-Zdrój i Solec-Zdrój; 9. Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy wyższy niż średnie w grupie porównawczej tylko w Gminie Busko-Zdrój; 10. Występowanie na terenie OSI ŚU złóż wód leczniczych; 11. Uzyskanie przez Gminę Kazimierza Wielka Statutu Ochrony Uzdrawiskowej; 12. Gleby o średniej i wysokiej klasie bonitacyjnej – najlepsze w Gminie Kazimierza Wielka; 13. Położenie Gminy Pińczów w zlewni Nidy – wysokie walory krajoznawcze; 14. Bogactwo walorów przyrodniczych, w tym liczna powierzchnia obszarów chronionych; 15. W 3 z 4 gmin OSI ŚU wskaźnik rozwoju w wymiarze środowiskowym wyższy niż średnie w grupach porównawczych; 16. Liczne obiekty zabytkowe; 17. Wysoka atrakcyjność turystyczna w OSI ŚU; 18. Wysokie znaczenie na arenie krajowej uzdrawisk w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju; 19. Duża ilość szlaków turystycznych; 20. Tężnia w Busku-Zdroju; 21. Wysoka liczba miejsc noclegowych przypadających na 1 000 mieszkańców w Gminie Solec-Zdrój i Busko-Zdrój; 22. Dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna oraz rekreacyjna; 23. Dobry punkt komunikacyjny (sieć drogowa łącząca gminy większymi ośrodkami); 24. W Gminie Solec-Zdrój bardzo wysoki udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego; 25. Stale malejąca i niższa niż średnia wojewódzka i krajowa liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców; 	<ol style="list-style-type: none"> 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla OSI ŚU poniżej średniej wojewódzkiej i średniej dla Polski; 9. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym dla OSI ŚU poniżej średniej dla województwa świętokrzyskiego i dla Polski; 10. Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy niższy w 3 z 4 gmin OSI ŚU niż średnie w grupach porównawczych; 11. Niska aktywność społeczna mieszkańców; 12. Niewystarczająca aktywność gospodarcza/przedsiębiorczość mieszkańców; 13. Brak instalacji gazowej w Gminie Kaźmierza Wielka oraz niski udział % korzystających z instalacji gazowej w Gminie Pińczów; 14. Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI ŚU niższe niż średnia w województwie i w Polsce; 15. Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI ŚU niższe niż średnia dla Polski i województwa; 16. Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI SU niższe niż średnia w Polsce i województwie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże możliwości rozwojowe dla gmin Kaźmierza Wielka i Pińczów poprzez wskazanie ich do OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska; 2. Nadanie statusu obszaru ochrony uzdrawiskowej dla Gminy Pińczów; 3. Potencjał rolniczy w szczególności dla Gminy Kazimierza Wielka; 4. Położenie gmin OSI ŚU w malowniczej części Poniżnia; 5. Członkostwo w UE – przyjęcie europejskich 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska atrakcyjność inwestycyjna województwa świętokrzyskiego; 2. Niekorzystna prognoza demograficzna dla województwa świętokrzyskiego; 3. Ryzyka gospodarcze związane z występowaniem pandemii COVID-19; 4. Ciągłe zmiany w przepisach prawa krajowego i Unii Europejskiej; 5. Odpływ wykwalifikowanej siły roboczej oraz odpływ ludzi młodych poza granice kraju; 6. Malejąca opłacalność produkcji rolnej

<ol style="list-style-type: none">6. standardów i priorytetów rozwojowych oraz zewnętrzne środki finansowe, w tym głównie dotacje z UE;7. Współpraca 4 samorządów w ramach OSI ŚU;8. Wzrost świadomości obywatelskiej, w tym poczucia tożsamości i identyfikacji z miejscem zamieszkania;9. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym – funkcjonalności oraz spójności dróg gminnych z drogami powiatowymi, wojewódzkimi i krajowymi;10. Zwiększenie wykorzystania alternatywnych źródeł energii;11. Rozwój nowoczesnych technologii;12. Wskazanie Gminy Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, Kazimierzy Wielkiej i Pińczów w ramach Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+;13. Zawiązywanie partnerstw na rzecz rozwoju ponadlokalnego;14. Rozwój Internetu oraz nowoczesnych dróg komunikacji i promocji;15. Budowanie marki uzdrowisk;16. Szlak rowerowy łączący wszystkie gminy wchodzące w skład OSI ŚU.	<ol style="list-style-type: none">7. gospodarstw niewyspecjalizowanych na konkretne produkty;8. Restrykcyjna polityka ochrony zabytków;9. Konkurencja ze strony innowacyjnej gospodarki w dużych ośrodkach.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

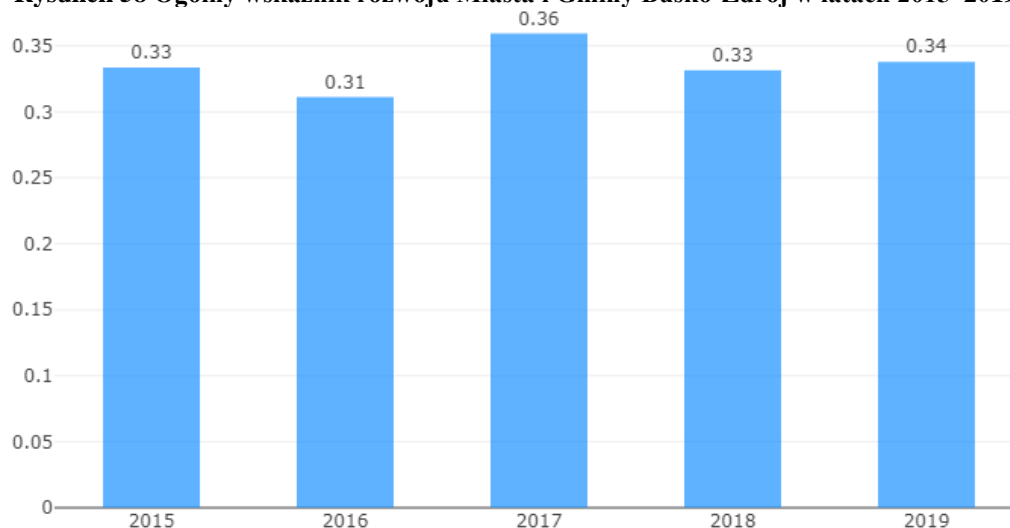
17. Podsumowanie i wnioski z diagnozy

17.1. Ogólny wskaźnik rozwoju gmin

Podsumowując sytuację społeczno-gospodarczą OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska należy zwrócić szczególną uwagę na ogólny wskaźnik rozwoju gminy określony w Monitorze Rozwoju Lokalnego Związku Miast Polskich. W poprzednich rozdziałach zostały zaprezentowane wskaźniki syntetyczne w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Najlepiej gminy wypadają w wymiarze społecznym, znajdują się bowiem w I ćwiartce, co oznacza, że mają sytuację lepszą niż średnia w grupie porównawczej każdej z gmin oraz następuje poprawa sytuacji względem zmiany sytuacji w grupie porównawczej. W wymiarze gospodarczym i środowiskowym sytuacja jest zróżnicowana w stosunku do analizowanych gmin.

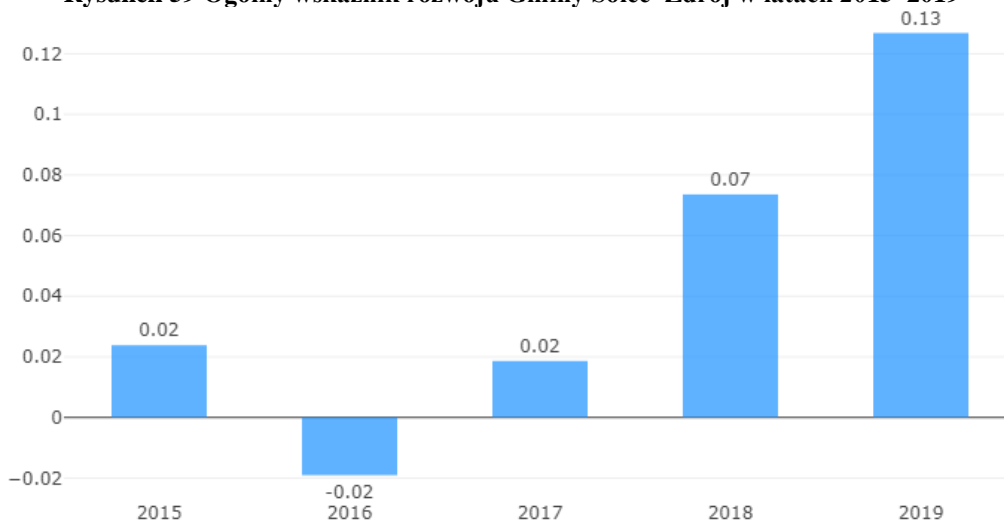
Wskaźnikiem podsumowującym ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego jest ogólny wskaźnik rozwoju gminy – stanowi on średnią arytmetyczną wartości z wszystkich wskaźników diagnostycznych w 12 badanych obszarach, przedstawia stan i zmianę wskaźnika w latach 2015–2019. Na rysunkach od 58 do 61 przedstawiono ww. wskaźnik dla każdej z gmin. W Gminie Busko-Zdrój, Gminie Solec-Zdrój oraz Gminie Pińczów ogólny wskaźnik rozwoju jest powyżej średniej w grupach porównawczych, natomiast w Gminie Kazimierza Wielka ogólny wskaźnik rozwojowy jest znacznie poniżej średniej w gminach porównawczych.

Rysunek 58 Ogólny wskaźnik rozwoju Miasta i Gminy Busko-Zdrój w latach 2015–2019

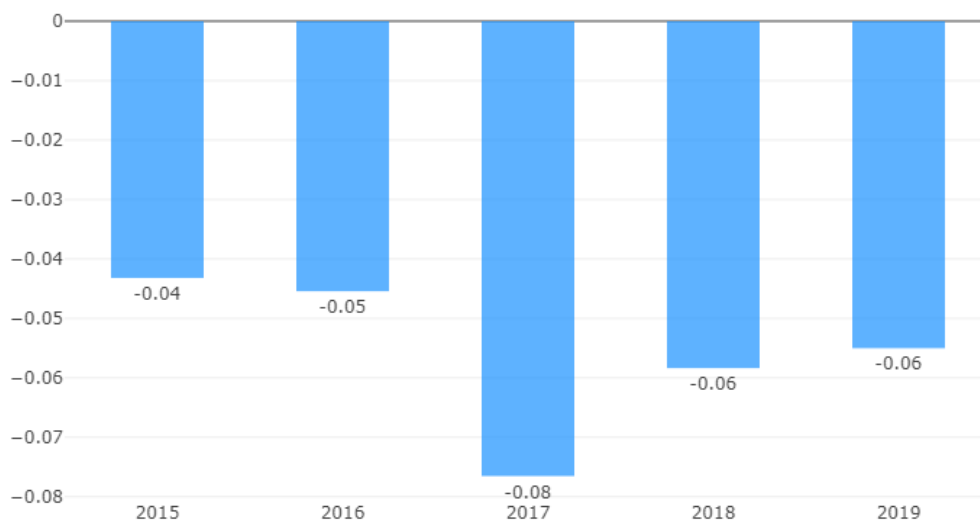
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 59 Ogólny wskaźnik rozwoju Gminy Solec-Zdrój w latach 2015–2019

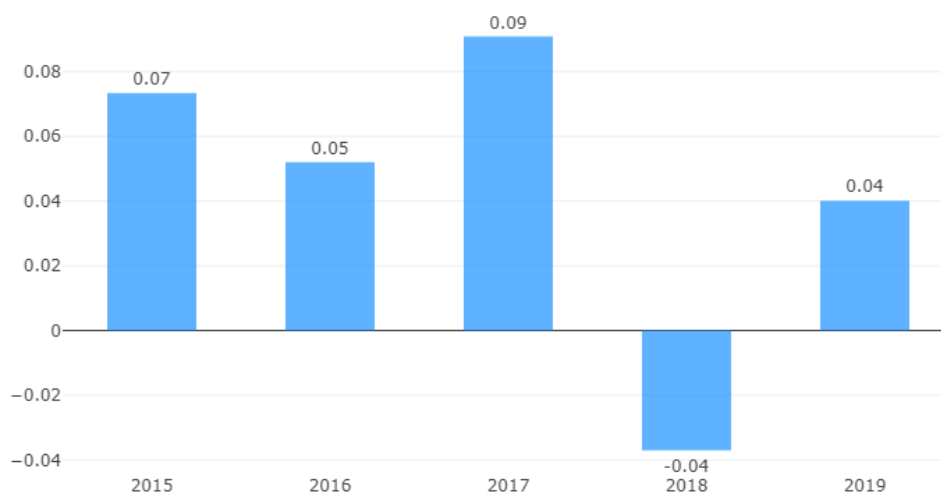
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 60 Ogólny wskaźnik rozwoju Miasta i Gminy Kazimierza Wielka w latach 2015–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

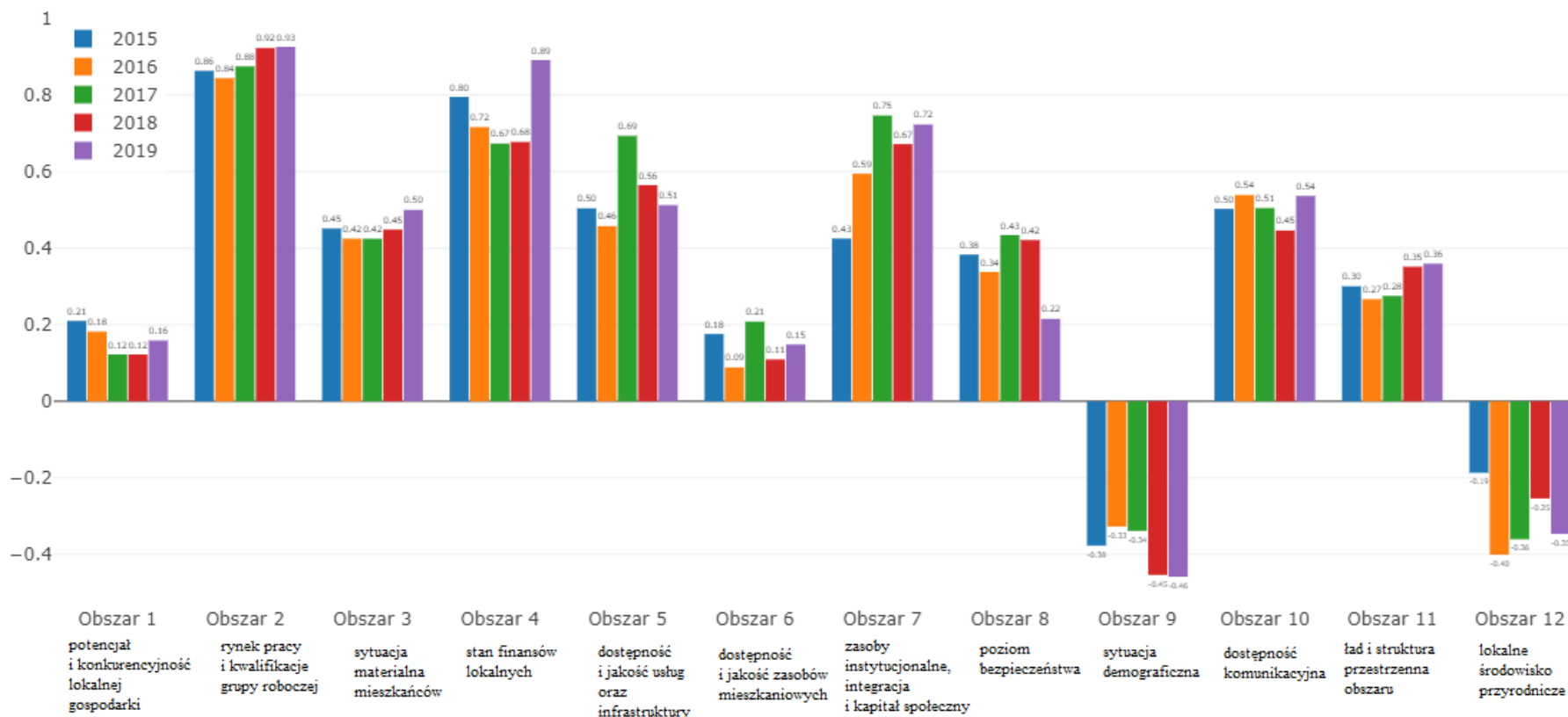
Rysunek 61 Ogólny wskaźnik rozwoju Miasta i Gminy Pińczów w latach 2015–2019

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

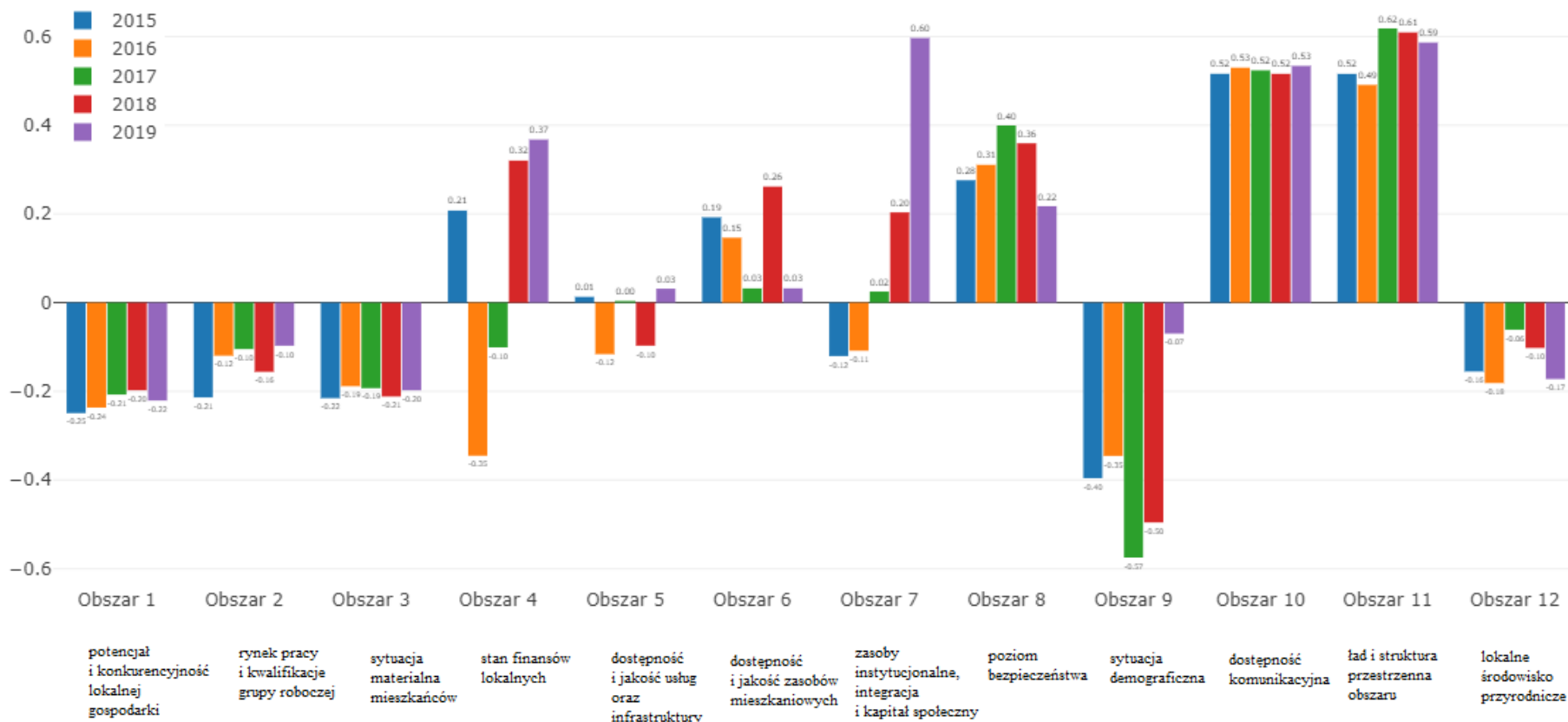
Na rysunkach 62–65 przedstawiono graficznie 12 obszarów poddanych analizie w ramach oceny wskaźnika rozwoju, obszary te zostały opisane przy ocenie wymiarów środowiskowego, gospodarczego i społecznego

Rysunek 62 Wskaźnik rozwoju w Mieście i Gminie Busko-Zdrój w latach 2015–2019 (obszary)

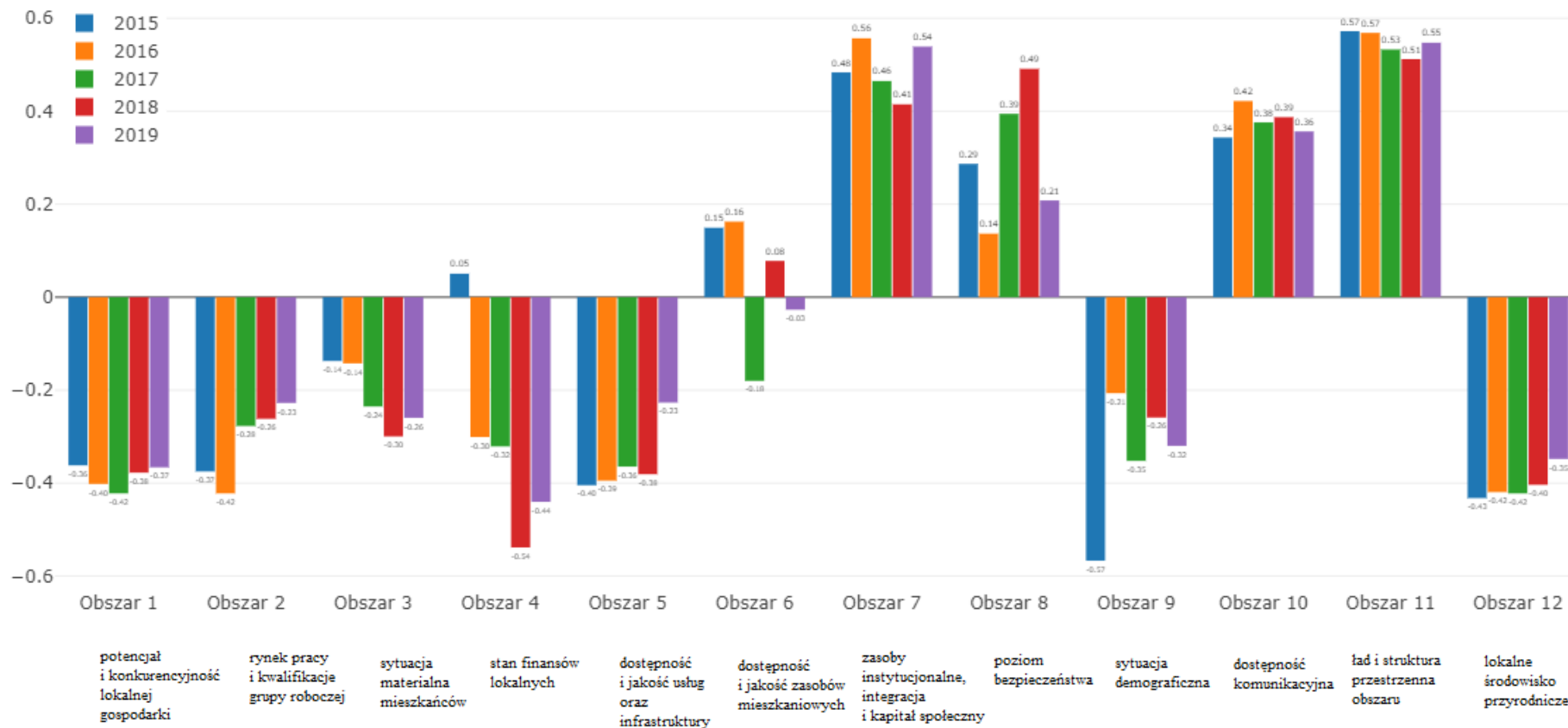
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 63 Wskaźnik rozwoju w Gminie Solec-Zdrój w latach 2015–2019 (obszary)

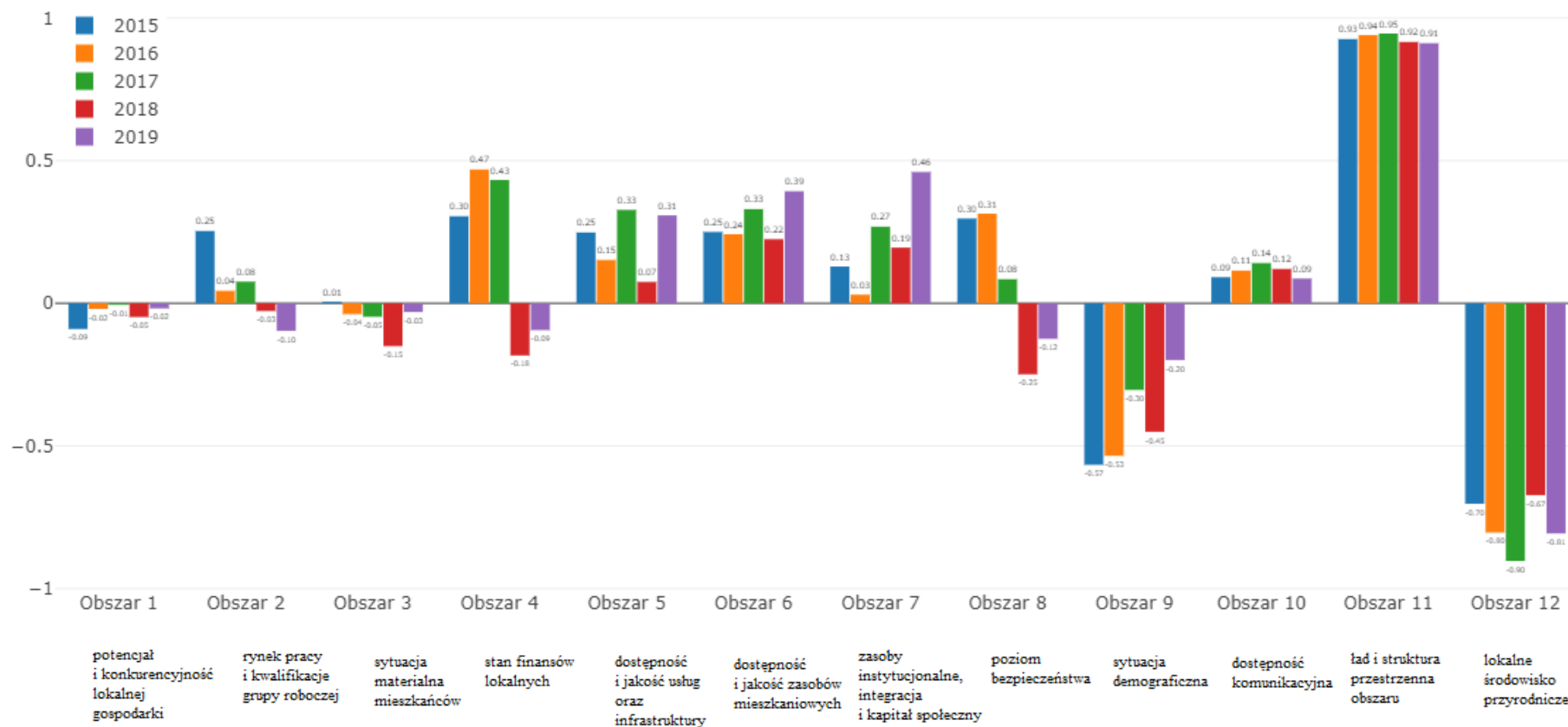
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 64 Wskaźnik rozwoju w Mieście i Gminie Kazimierza Wielka w latach 2015–2019 (obszary)

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

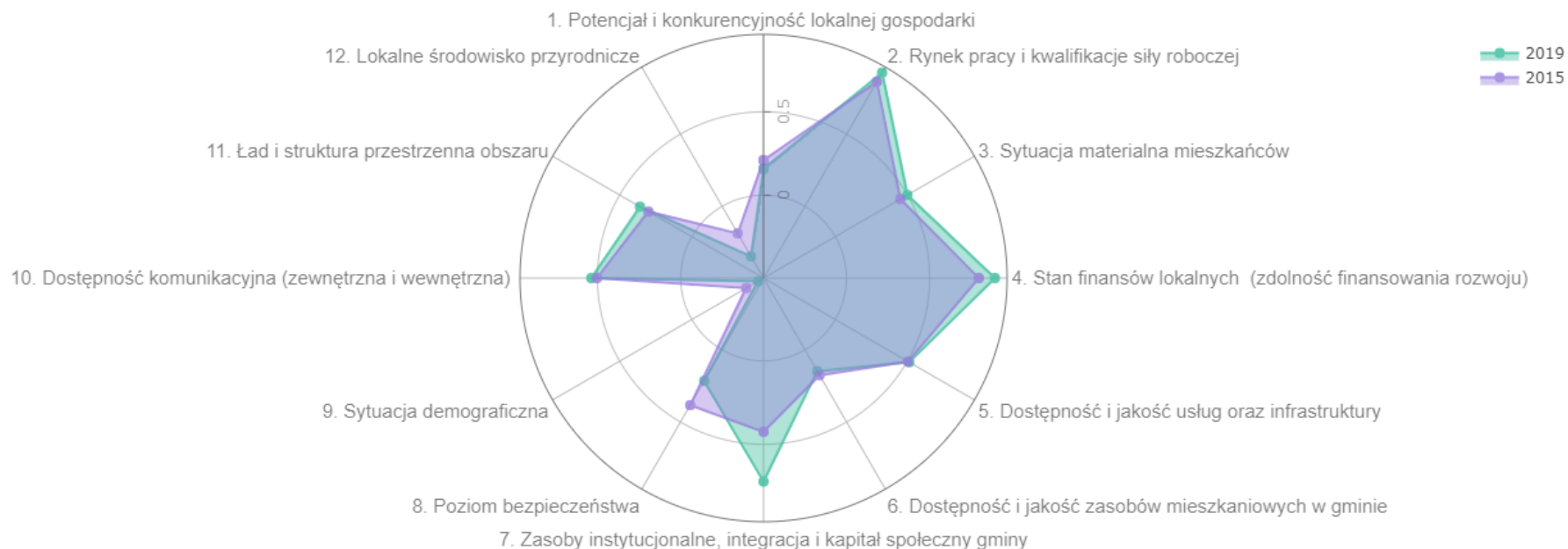
Rysunek 65 Wskaźnik rozwoju w Mieście i Gminie Pińczów w latach 2015–2019 (obszary)

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

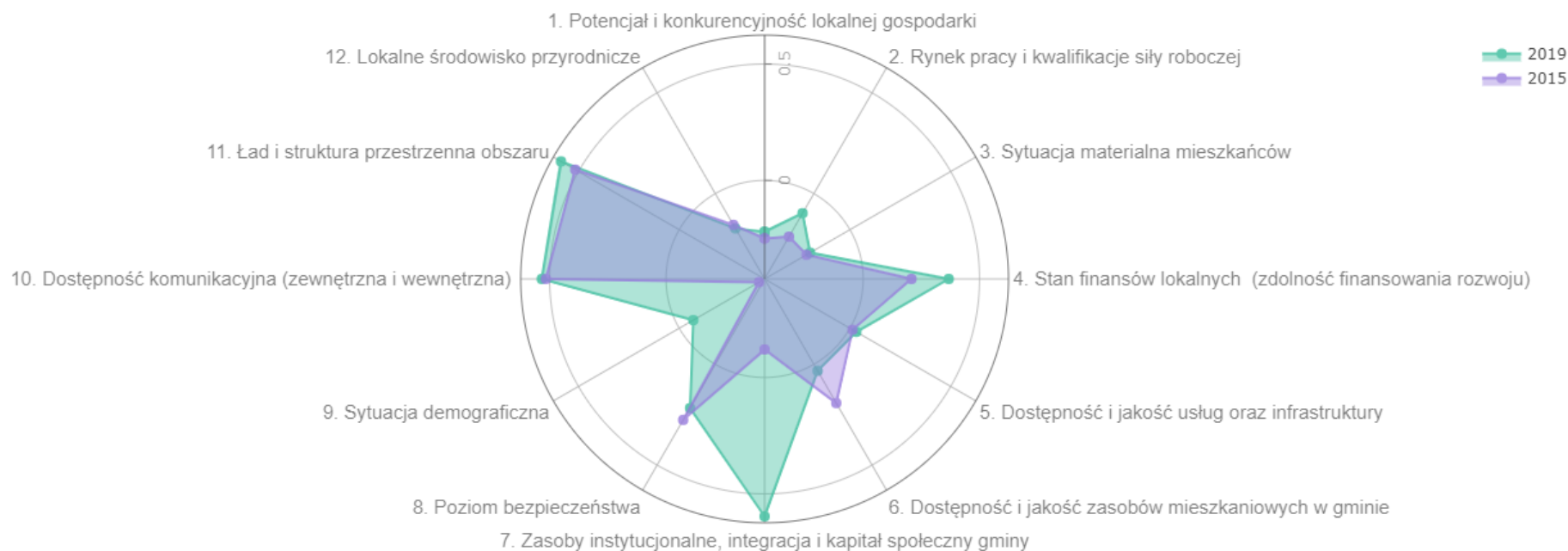
Na rysunkach od 66 do 69 przedstawiono obszary rozwojowe na wykresach radialnych z porównaniem sytuacji między 2015 a 2019 rokiem, w którym to wartość „0” oznacza grupę porównawczą danej gminy. Wskaźniki przyjmujące wartość dodatnią oznaczają, iż sytuacja danej gminy jest lepsza niż w porównywanej grupie, zaś ujemną – sytuacja jest gorsza niż w pozostałych porównywanych jednostkach.

Rysunek 66 Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Miasto i Gmina Busko-Zdrój

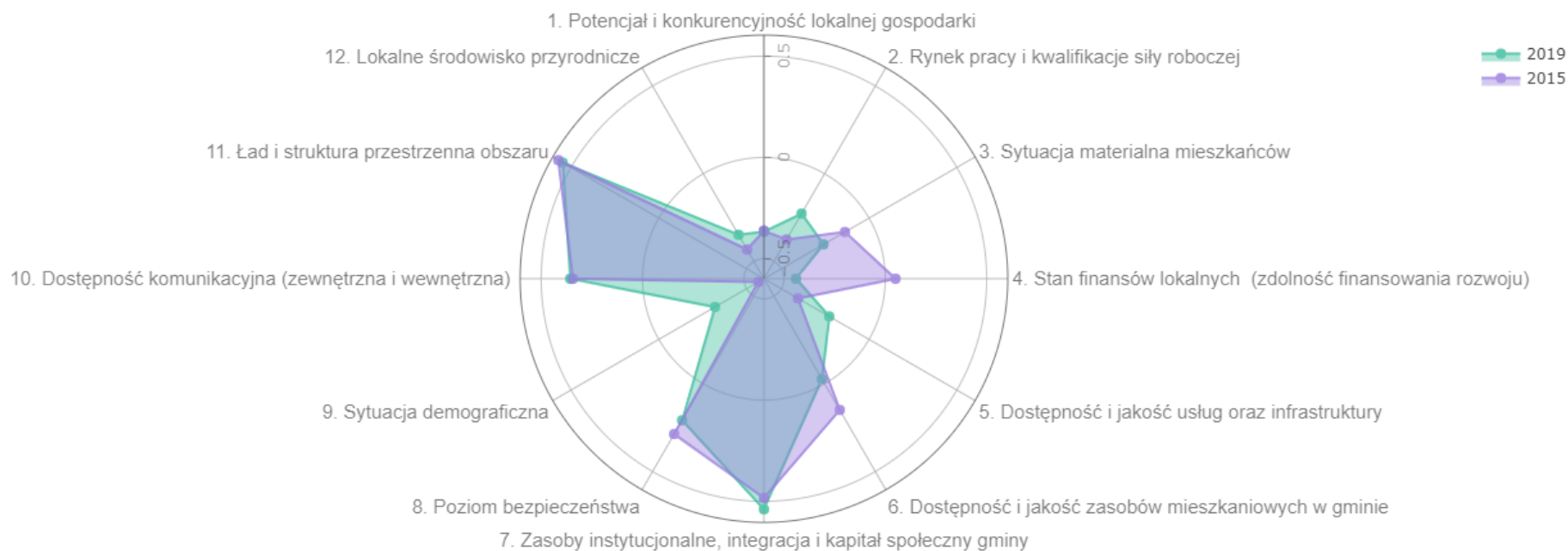
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 67 Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Gmina Solec-Zdrój

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 68 Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Miasto i Gmina Kazimierza Wielka

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

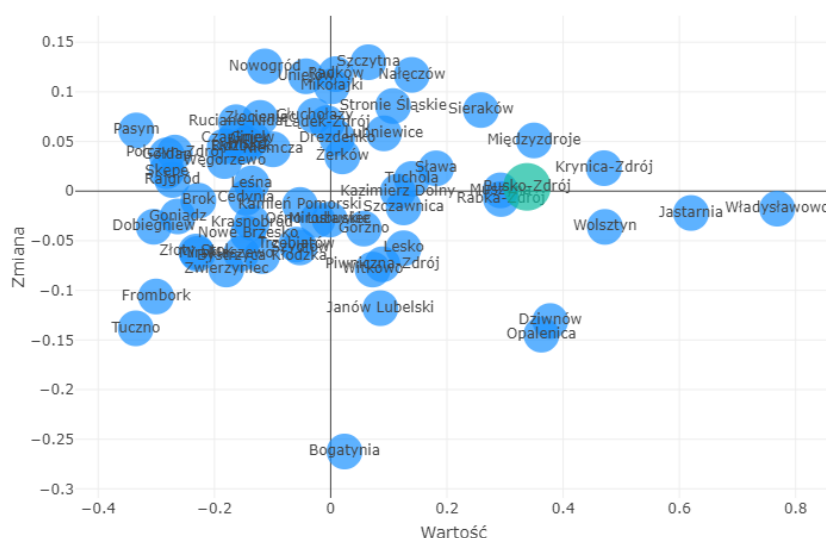
Rysunek 69 Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Miasto i Gmina Pińczów

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Na rysunkach od 70 do 73 przedstawiona została pozycja każdej z gmin w swojej grupie porównawczej. Gmina Busko-Zdrój w grupie porównawczej zajęła miejsce w I ćwiartce, co oznacza, że wskaźnik jest „lepszy” niż w grupie porównawczej i przewaga się powiększa, jednakże Busko-Zdrój zbliża się do III ćwiartki, gdzie następuje pogorszenie się sytuacji względem zmiany sytuacji w grupie porównawczej. Gmina Solec-Zdrój znajduje się także w I ćwiartce. Natomiast Gmina Kazimierza Wielka znajduje się w najgorszej – IV ćwiartce, gdzie sytuacja jest gorsza niż średnia w grupie porównawczej. Należy jednak zwrócić uwagę na to, iż następuje poprawa sytuacji względem zmiany w grupie porównawczej. Gmina Pińczów zajmuje III ćwiartkę, co oznacza sytuację lepszą niż średnia w grupie porównawczej oraz pogorszenie sytuacji względem zmiany sytuacji w grupie.

Rysunek 70 Pozycja Miasta i Gminy Busko-Zdrój w grupie porównawczej

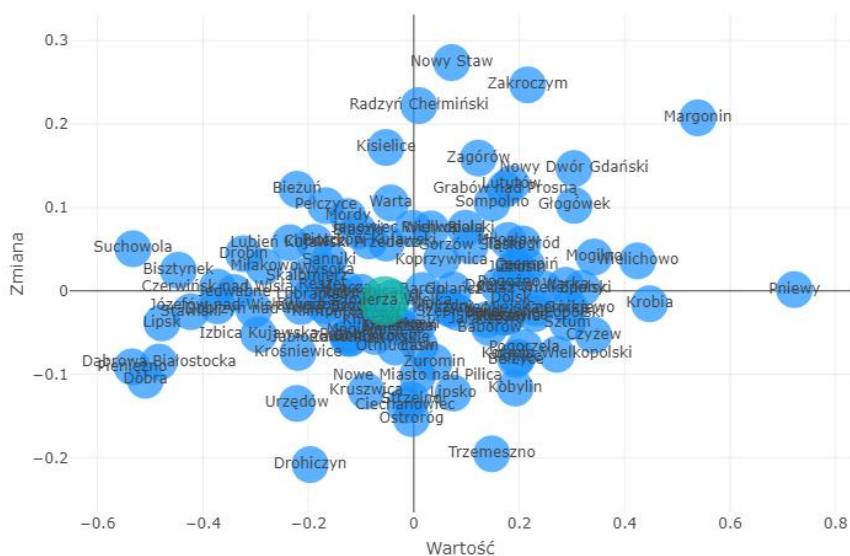
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 71 Pozycja Gminy Solec-Zdrój w grupie porównawczej

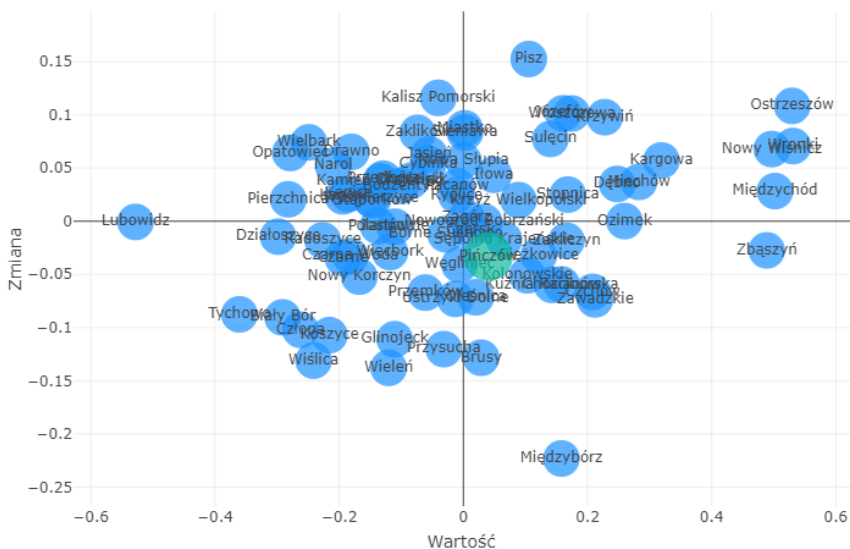
Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 72 Pozycja Miasta i Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

Rysunek 73 Pozycja Miasta i Gminy Pińczów w grupie porównawczej

Źródło: Monitor rozwoju lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl, inf. z dnia 30.07.21 r.

17.2. Wyniki badania ankietowego

W dniach 03–15.08.2021 r. przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców gmin wchodzących w skład OSI ŚU, na potrzeby procesu diagnostycznego, w celu opracowania Strategii Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Świętokrzyskie Uzdrawiska. Udział w badaniu wzięło 149 osób (co może być potwierdzeniem danych statystycznych wskazujących na niską aktywność i udział mieszkańców w życiu społecznym gmin). Ankieta zawierała 3 pytania (raport z ankiety stanowi załącznik do niniejszego opracowania).

Pierwsze pytanie dotyczyło oceny funkcjonowania różnych dziedzin OSI ŚU. Ankietowani najlepiej ocenili: stan środowiska naturalnego (52% oceniło dobrze i bardzo dobrze), walory przyrodniczo-krajobrazowe (77% oceniło dobrze i bardzo dobrze), potencjał turystyczny OSI ŚU (67% oceniło dobrze i bardzo dobrze), jakość i dostępność edukacji na poziomie podstawowym (59% oceniło dobrze i bardzo dobrze), dostępność usług/możliwość zakupu artykułów codziennego użytku (82% oceniło dobrze i bardzo dobrze), dostępność sieci wodociągowej (54% oceniło dobrze i bardzo dobrze). Najgorzej oceniono między innymi: dostęp do miejsc pracy (60% oceniło bardzo źle i źle), poziom zarobków mieszkańców (66% oceniło bardzo źle i źle), warunki do rozwoju działalności gospodarczej (53% oceniło bardzo źle i źle), jakość i dostępność podstawowej opieki zdrowotnej (49% oceniło bardzo źle i źle).

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie 3 głównych priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój OSI ŚU oraz rozwiązanie istniejących problemów, wskazali oni przede wszystkim: rozwój turystyki – 44%, wspieranie przedsiębiorczości – 42% oraz tworzenie i rozwój uzdrowisk – 34%.

Ostatnie, trzecie pytanie, dotyczyło wskazania miejsca zamieszkania – najwięcej ankietowanych było z Gminy Busko-Zdrój i Gminy Kazimierza Wielka – po 32%.

17.3. Wnioski z diagnozy

Przeprowadzona analiza danych statystycznych dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska oraz porównanie ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa, kraju, a także porównanie niektórych ze wskaźników do wartości dla gmin podobnych, dają możliwość zobrazowania obecnej sytuacji obszaru oraz określenia kierunków rozwoju.

Jednym z największych problemów gmin wchodzących w skład OSI ŚU jest sytuacja demograficzna: spadek liczby mieszkańców, starzejące się społeczeństwo, niski przyrost naturalny, ujemne saldo migracji. Jedynie w Gminie Solec-Zdrój odnotowano dodatni przyrost naturalny, który jest wyższy, niż średnia dla województwa świętokrzyskiego i Polski. Wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym oraz spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym ma znaczny wpływ na sytuację na rynku pracy – udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, pomimo, że od 2015 roku maleje, to nadal jest wyższy niż średnia dla Polski. Respondenci w ankietach zaznaczyli, iż dostęp do miejsc pracy na terenie OSI ŚU jest na niskim poziomie. Starzejące się społeczeństwo oznacza większe zapotrzebowanie na usługi medyczne. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością stworzenia odpowiedniej infrastruktury i oferty dla tej grupy społecznej (powstanie klubów seniora, domów opieki). Z drugiej strony wzrost ilości ludzi starszych nie zawsze należy traktować jako złą sytuację, ponieważ emeryci na ogół posiadają stały dochód (emerytura) i generują popyt na wiele usług, które mogą świadczyć dla nich osoby w wieku produkcyjnym.

Wysokie wartości wskaźników dotyczące budownictwa na terenie OSI świadczą o tym, że ludność chętnie buduje swoje domy na tym obszarze. Najwyższe wartości tych wskaźników posiada Gmina Busko-Zdrój, gdzie osiedla się dużo osób w wieku 60+. Zaobserwowano, że są to np. górnicy, którzy emeryturę chcą spędzić na obszarze Ponidzia. Istotny jest więc rozwój funkcji mieszkaniowej w gminach. Generuje to jednak też pewne wyzwania dla samorządów: konieczne jest zapewnienie jak najwyższej jakości i dostępności usług społecznych oraz zdrowotnych. Osoby starsze przybywają na te obszary dla walorów uzdrowiskowych – zjawisko to może stać się jednym z kierunków rozwoju gmin wchodzących w skład OSI ŚU. Napływ ludności może powodować pewne konflikty między mieszkańcami, którzy tutaj się urodzili i wychowali, a tymi, którzy przybyli „z zewnątrz”. Istotne jest wspieranie ich integracji i zachęcanie do aktywności społecznej.

Nie bez znaczenia jest także zapewnienie odpowiedniej infrastruktury. Działania dążące do modernizacji i rozbudowy infrastruktury, dostęp mieszkańców do nowoczesnych

technologii (budowa światłowodu, dostęp do e-technologii), nowoczesnej edukacji oraz stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości, budownictwa mieszkaniowego oraz poprawa sieci komunikacyjnej wewnątrz gminy stanowią wyzwanie dla lokalnego samorządu. Istotny w tych czasach jest też dostęp do szybkiego Internetu, dzięki któremu możliwe jest wykonywanie przez mieszkańców pracy zdalnej. Poprawa wskazanych obszarów priorytetowych w znaczny sposób wpłynie na wzrost jakości życia mieszkańców OSI ŚU przy wykorzystaniu posiadanych walorów i potencjału.

Niezbyt korzystnie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska wypada w obszarze gospodarki. Pomimo, że liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w badanym okresie systematycznie wzrasta, nadal wskaźnik ten jest niższy niż średnia dla województwa, Polski. Również liczba podmiotów nowo zarejestrowanych oraz liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest niższa w porównaniu z województwem świętokrzyskim oraz Polską. W ankiecie respondenci zaznaczyli, iż na OSI ŚU występuje problem z warunkami do rozwoju działalności gospodarczej. Dlatego warto podejmować działania wspierające i wzmacniające nie tylko aktywność społeczną, ale też gospodarczą mieszkańców. Respondenci w ankietach zwrócili uwagę na to, aby na terenie OSI ŚU stworzyć dogodne warunki do rozwoju działalności gospodarczych.

OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska wyróżnia się dużą atrakcyjnością turystyczną, zarówno pod względem występujących na tym obszarze walorów przyrodniczych, jak i kulturowych. Dzięki istniejącemu potencjałowi turystyka w gminach Busko-Zdrój i Solec-Zdrój stanowi gałąź gospodarki. W celu stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi turystyki także dla Gminy Pińczów i Gminy Kazimierza Wielka, konieczne jest podjęcie szeregu działań dotyczących rozbudowy lub poprawy standardu istniejącej infrastruktury turystycznej, m.in.: bazy noclegowej, gastronomicznej, budowy tras rowerowych umożliwiających dojazd do miejsc rekreacji, czy też łączących miejsca atrakcyjne turystycznie na obszarze czterech gmin. Przez obszar OSI ŚU przebiegają liczne szlaki turystyczne. Koncepcja stworzenia tras rowerowych, które łączyłyby się z istniejącymi trasami stanowić mogą atrakcyjną ofertę dla odwiedzających. Współpraca pomiędzy poszczególnymi gminami w zakresie wypracowania produktu turystycznego, działań w zakresie promocji, stanowi warunek konieczny do osiągnięcia sukcesu. Ważne są także walory dziedzictwa kulturowego. Przyciągają one nie tylko turystów i odwiedzających, ale mają też kluczowe znaczenie w rozwoju funkcji mieszkaniowej w gminie. Istotne jest zachowanie tego dziedzictwa (zarówno przyrodniczego, jak i krajobrazowego). Ważne jest podejmowanie działań w kierunku ochrony

przyrody i zapobiegania zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Najistotniejszym potencjałem wśród analizowanych gmin jest walor uzdrowiskowy. Partnerstwo tych czterech gmin da duże możliwości rozwojowe, zwłaszcza Gminie Pińczów i Gminie Kazimierza Wielka, a także poszerzenie horyzontów Gminie Busko-Zdrój i Gminie Solec-Zdrój. Respondenci w ankietach zaznaczyli, iż głównym priorytetem do rozwoju OSI ŚU powinna być turystyka i rozwój uzdrowisk.

Podsumowując: zgodnie z obowiązującym prawem, diagnoza nie stanowi tylko dobrej praktyki czy standardu opracowania, ale jest obowiązkiem ustawowym, który wynika z art. 10 a ust. 1 (wymóg przeprowadzenia „diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych) *Ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378).

Niniejsze opracowanie to nie tylko ocena stanu zastanego i tendencji rozwojowych, ale również wskazanie trendów i potencjalnych kierunków rozwoju gmin. Diagnoza nie jest więc celem samym w sobie, ale stanowi podstawę dla dalszych prac i opracowywania dokumentów strategicznych dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska.

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019.....	15
Wykres 2 Piramida wieku dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w 2019 r.....	17
Wykres 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	20
Wykres 4 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.....	21
Wykres 5 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.....	25
Wykres 6 Przyrost naturalny na 1 000 ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019.....	25
Wykres 7 Przyrost naturalny na 1 000 ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego i Polski w 2019 r.	26
Wykres 8 Saldo migracji na 1 000 ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.	27
Wykres 9 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2020 r.	31
Wykres 10 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	45
Wykres 11 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.	45
Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	46
Wykres 13 Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.....	46
Wykres 14 Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	49
Wykres 15 Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.....	50

Wykres 16 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019.....	51
Wykres 17 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w 2019 r.....	52
Wykres 18 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Busko-Zdrój i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019.....	53
Wykres 19 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Solec-Zdrój i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019	54
Wykres 20 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Kazimierza Wielka i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019.....	54
Wykres 21 Liczba długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w Gminie Pińczów i średnia w gminach podobnych w latach 2015–2019.....	55
Wykres 22 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Busko-Zdrój w latach 2009–2019.....	64
Wykres 23 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Solec-Zdrój w latach 2009–2019.....	65
Wykres 24 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Kazimierza Wielka w latach 2009–2019.....	65
Wykres 25 Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Kazimierza Wielka w latach 2009–2019.....	65
Wykres 26 Udział % powierzchni gruntów leśnych w powierzchni ogółem w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w roku 2019.....	75
Wykres 27 Udział % korzystających z instalacji w ogóle ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, województwie świętokrzyskim i Polsce w 2019 r.....	86
Wykres 28 Liczba organizowanych imprez przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019.....	102
Wykres 29 Liczba organizowanych imprez przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 000 mieszkańców na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, wojewódzka i Polski w 2019 r.	102

Wykres 30 Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na obszarze OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019.....	103
Wykres 31 Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach podobnych przypadające na 1 mieszkańca w latach 2009–2019	104
Wykres 32 Miejsca noclegowe przypadające na 1 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, w porównaniu do powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa i Polski w 2019 r.	108
Wykres 33 Dynamika miejsc noclegowych całorocznych w turystycznych obiektach noclegowych w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska, w porównaniu do powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa i Polski w 2019 r.....	109
Wykres 34 Liczba członków klubów sportowych na 1 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2010–2018.....	110
Wykres 35 Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%) w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2010–2019	113
Wykres 36 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 10 000 mieszkańców dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.	130
Wykres 37 Udzielone porady lekarskie na 100 mieszkańców w OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa oraz Polski w 2019 r.	134
Wykres 38 Fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	142
Wykres 39 Fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.....	142
Wykres 40 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł) dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	148
Wykres 41 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	149
Wykres 42 Udział dochodów własnych w dochodach ogółem dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.	150

Wykres 43 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	150
Wykres 44 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.	151
Wykres 45 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	152
Wykres 46 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.	152
Wykres 47 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	155
Wykres 48 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.....	155
Wykres 49 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	156
Wykres 50 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.....	156
Wykres 51 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w latach 2015–2019	157
Wykres 52 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa i Polski w 2019 r.....	158

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności ogółem gmin wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	16
---	----

Tabela 2 Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w latach 2015–2019	21
Tabela 3 Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019.....	23
Tabela 4 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w latach 2015–2019	24
Tabela 5 Struktura mieszkalnictwa w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	29
Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2015–2019.....	30
Tabela 7 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2018–2020.....	31
Tabela 8 Wskaźniki gospodarcze w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i powiatu kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	43
Tabela 9 Wskaźniki gospodarcze dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych w latach 2015–2019.....	44
Tabela 10 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	81
Tabela 11 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca – ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu oraz oświetlenie ulic, placów i dróg w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	83
Tabela 12 Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca – gospodarka ściekowa i ochrona wód oraz gospodarka odpadami komunalnymi w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin	

sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	85
Tabela 13 Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej [%] w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	87
Tabela 14 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na 10 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019.....	129
Tabela 15 Zasiłki rodzinne w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019	131
Tabela 16 Wskaźniki wychowania przedszkolnego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019.....	135
Tabela 17 Wskaźniki szkolnictwo podstawowe w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019.....	138
Tabela 18 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do powiatu buskiego i kazimierskiego oraz województwa świętokrzyskiego.....	139
Tabela 19 Wskaźniki kapitału społecznego w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich, powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego i Polski w latach 2015–2019.....	143
Tabela 20 Relacja dochodów własnych na 1 mieszkańca w stosunku do średniej w Polsce (ujęcie %) dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych oraz województwa świętokrzyskiego w latach 2015–2019	154
Tabela 21 Relacja dochodów własnych na 1 mieszkańca do średniej w województwie świętokrzyskim (ujęcie %) dla OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin podobnych oraz Polski w latach 2015–2019.....	154

Tabela 22 Liczba podpisanych umów/decyzji o dofinansowanie w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do powiatu buskiego i kazimierskiego, województwa świętokrzyskiego oraz Polski w latach 2017–2019	159
Tabela 23 Schemat analizy SWOT	174
Tabela 28 Analiza SWOT OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	174

Spis map

Mapa 1 Położenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska na tle województwa świętokrzyskiego....	4
Mapa 2 Główna sieć komunikacyjna na terenie OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska	13
Mapa 3 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska.....	14
Mapa 4 Udział % ludności w wieku przedprodukcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	18
Mapa 5 Udział % ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	19
Mapa 6 Udział % ludności w wieku poprodukcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	19
Mapa 7 Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.....	26
Mapa 8 Saldo migracji na 1 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.....	28
Mapa 9 Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2020 r.	32
Mapa 10 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.	47
Mapa 11 Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.....	48
Mapa 12 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 000 mieszkańców w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.	48

Mapa 13 Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.	50
Mapa 14 Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.	52
Mapa 15 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Busko-Zdrój	72
Mapa 16 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Solec-Zdrój.....	73
Mapa 17 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Pińczów	74
Mapa 18 Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w województwie świętokrzyskim w 2020 roku	76
Mapa 19 Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Busko-Zdrój	79
Mapa 20 Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Solec-Zdrój.....	79
Mapa 21 Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Kazimierza Wielka.....	80
Mapa 22 Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Pińczów	80
Mapa 23 Obszar zdegradowany Gminy Busko-Zdrój.....	114
Mapa 24 Obszar rewitalizacji Buska-Zdroju.....	115
Mapa 25 Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej licznie dzieci w 2019 r.	132
Mapa 26 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 ludności w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska w porównaniu do gmin sąsiednich w 2019 r.....	133
Mapa 27 Dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł) w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	149
Mapa 28 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	151
Mapa 29 Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	153
Mapa 30 Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	155

Mapa 31 Wydatki bieżące w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	157
Mapa 32 Wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach wchodzących w skład OSI Świętokrzyskie Uzdrawiska i gminach do nich sąsiednich w 2019 r.	158
Mapa 33 Obszary strategicznej interwencji w województwie świętokrzyskim.....	172

Spis rysunków

Rysunek 1 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny - Gmina Busko-Zdrój w latach 2015–2019.....	33
Rysunek 2 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny - Gmina Solec-Zdrój w latach 2015–2019.....	33
Rysunek 3 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny - Gmina Kazimierza Wielka w latach 2015–2019.....	34
Rysunek 4 Wskaźnik rozwoju – wymiar społeczny Miasto i Gmina Pińczów w latach 2015–2019.....	34
Rysunek 5 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Busko-Zdrój – obszary w wymiarze społecznym	35
Rysunek 6 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Solec-Zdrój – obszary w wymiarze społecznym.....	35
Rysunek 7 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Kazimierza Wielka – obszary w wymiarze społecznym	36
Rysunek 8 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – Gmina Pińczów – obszary w wymiarze społecznym.....	36
Rysunek 9 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Busko-Zdrój.....	38
Rysunek 10 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Solec-Zdrój.....	38
Rysunek 11 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Kazimierza Wielka	38
Rysunek 12 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru społecznego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Pińczów	39
Rysunek 13 Pozycja Gminy Busko – Zdrój w grupie porównawczej – wymiar społeczny.....	40

Rysunek 14 Pozycja Gminy Solec – Zdrój w grupie porównawczej– wymiar społeczny.....	40
Rysunek 15 Pozycja Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej – wymiar społeczny.....	41
Rysunek 16 Pozycja Gminy Pińczów w grupie porównawczej– wymiar społeczny.....	41
Rysunek 17 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Busko-Zdrój w latach 2015–2019.....	55
Rysunek 18 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Solec-Zdrój w latach 2015–2019.....	56
Rysunek 19 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Kazimierza Wielka w latach 2015–2019.....	56
Rysunek 20 Wskaźnik rozwoju – wymiar gospodarczy - Gmina Pińczów w latach 2015–2019.....	56
Rysunek 21 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Busko-Zdrój.....	57
Rysunek 22 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Solec-Zdrój.....	58
Rysunek 23 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Kazimierza Wielka.....	58
Rysunek 24 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 – obszary w wymiarze gospodarczym – Gmina Pińczów.....	59
Rysunek 25 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Busko-Zdrój.....	60
Rysunek 26 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Solec-Zdrój.....	60
Rysunek 27 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Kazimierza Wielka.....	61
Rysunek 28 Wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu wymiaru gospodarczego w Gminie Pińczów.....	61
Rysunek 29 Pozycja Gminy Busko-Zdrój w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym.....	62
Rysunek 30 Pozycja Gminy Solec-Zdrój w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym.....	62

Rysunek 31 Pozycja Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym.....	63
Rysunek 32 Pozycja Gminy Pińczów w grupie porównawczej – wskaźnik rozwoju w wymiarze gospodarczym.....	63
Rysunek 33 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Miasto i Gmina Busko – Zdrój w latach 2015–2019	88
Rysunek 34 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Gmina Solec – Zdrój w latach 2015–2019.....	89
Rysunek 35 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Miasto i Gmina Kazimierza Wielka w latach 2015–2019	89
Rysunek 36 Wskaźnik rozwoju – wymiar środowiskowy Miasto i Gmina Pińczów w latach 2015–2019.....	89
Rysunek 37 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 - Gmina Busko – Zdrój – obszary w wymiarze środowiskowym.....	90
Rysunek 38 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 - Gmina Solec – Zdrój - obszary w wymiarze środowiskowym.....	90
Rysunek 39 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019 - Gmina Kazimierza Wielka – obszary w wymiarze środowiskowym.....	91
Rysunek 40 Wskaźnik rozwoju w latach 2015–2019- Gmina Pińczów – obszary w wymiarze środowiskowym	91
Rysunek 41 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Busko-Zdrój.....	92
Rysunek 42 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Solec-Zdrój.....	92
Rysunek 43 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Kaźmierza Wielka	93
Rysunek 44 Wskaźnik rozwoju w obszarach wymiaru środowiskowego na początku i końcu badanego okresu w Gminie Pińczów – wymiar środowiskowy.....	93
Rysunek 45 Pozycja Miasta i Gminy Busko-Zdrój w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy.....	94
Rysunek 46 Pozycja Gminy Solec–Zdrój w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy	94
Rysunek 47 Pozycja Miasta i Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy.....	95

Rysunek 48	Pozycja Miasta i Gminy Pińczów w grupie porównawczej – wymiar środowiskowy	95
Rysunek 49	Struktura funkcji Miasta i Gminy Kazimierza Wielka.....	119
Rysunek 50	Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany w Kazimierzy Wielkiej.....	121
Rysunek 51	Schemat rozmieszczenia zabudowy na terenie gminy Pińczów	123
Rysunek 52	Obszary zdegradowane i rewitalizacji w obszarze I	124
Rysunek 53	Obszary zdegradowane i rewitalizacji w obszarze II.....	125
Rysunek 54	Ogólny wskaźnik rozwoju Miasta i Gminy Busko-Zdrój w latach 2015–2019	177
Rysunek 55	Ogólny wskaźnik rozwoju Gminy Solec–Zdrój w latach 2015–2019	178
Rysunek 56	Ogólny wskaźnik rozwoju Miasta i Gminy Kazimierza Wielka w latach 2015–2019	178
Rysunek 57	Ogólny wskaźnik rozwoju Miasta i Gminy Pińczów w latach 2015–2019	178
Rysunek 58	Wskaźnik rozwoju w Mieście i Gminie Busko-Zdrój w latach 2015–2019 (obszary)	179
Rysunek 59	Wskaźnik rozwoju w Gminie Solec–Zdrój w latach 2015–2019 (obszary).....	180
Rysunek 60	Wskaźnik rozwoju w Mieście i Gminie Kazimierza Wielka w latach 2015–2019 (obszary).....	181
Rysunek 61	Wskaźnik rozwoju w Mieście i Gminie Pińczów w latach 2015–2019 (obszary).....	182
Rysunek 62	Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Miasto i Gmina Busko-Zdrój	183
Rysunek 63	Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Gmina Solec–Zdrój	184
Rysunek 64	Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Miasto i Gmina Kazimierza Wielka.....	185
Rysunek 65	Ogólny wskaźnik rozwoju w obszarach na początku i końcu badanego okresu – Miasto i Gmina Pińczów	186
Rysunek 66	Pozycja Miasta i Gminy Busko-Zdrój w grupie porównawczej	187
Rysunek 67	Pozycja Gminy Solec–Zdrój w grupie porównawczej.....	187
Rysunek 68	Pozycja Miasta i Gminy Kazimierza Wielka w grupie porównawczej.....	188
Rysunek 69	Pozycja Miasta i Gminy Pińczów w grupie porównawczej.....	188

Spis fotografii

Fotografia 1 Tężnia w Busku-Zdroju 164

Spis załączników

Załącznik nr 1 – Raport z badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby Diagnozy w dniach 03–15.08.2021 r.